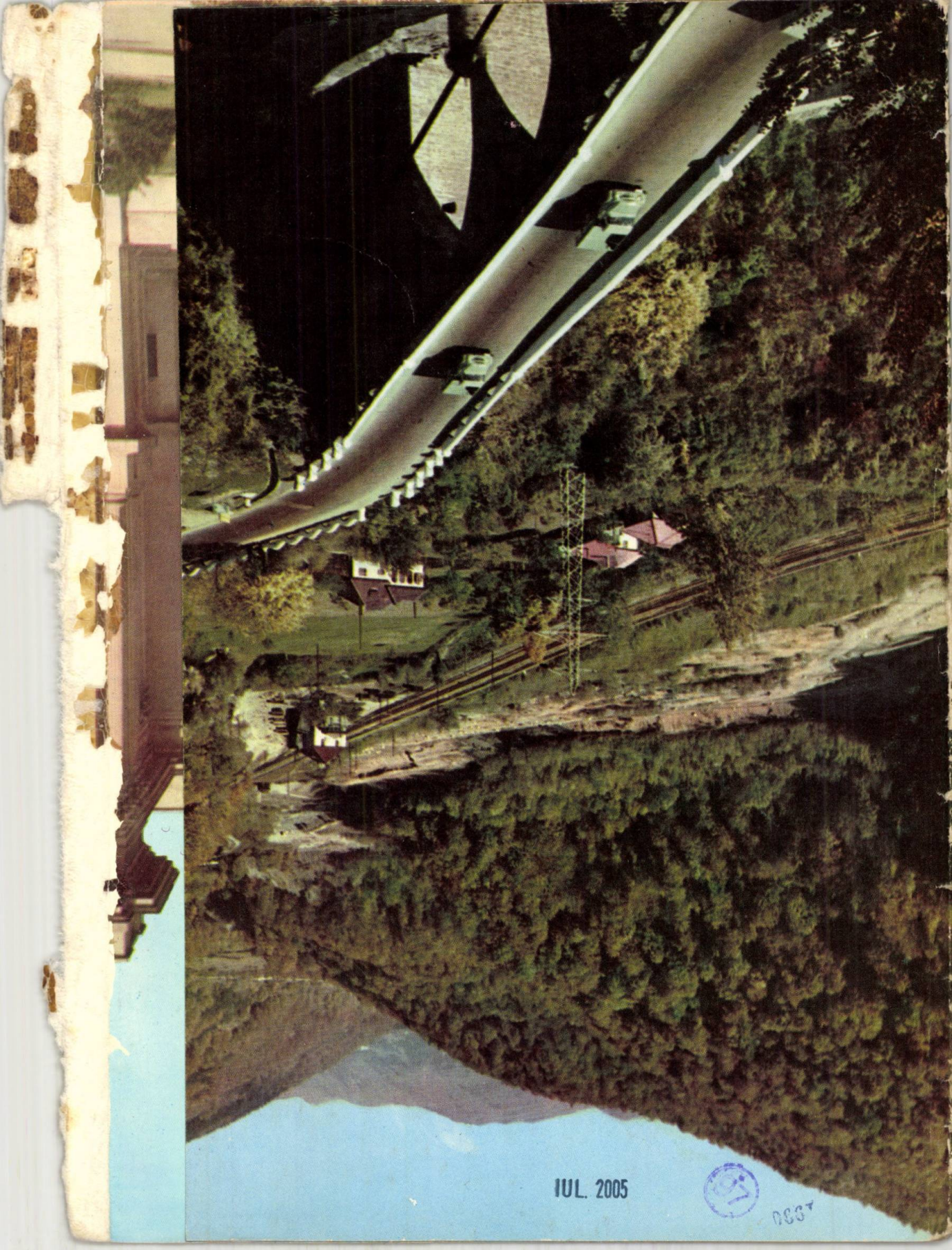

I 11098

ALMANAH TURISTIC 1964

ALMANAH
TURISTIC
1964

IUL. 2005

0837

I 1A098

-- DEC 2016

SS

ALMANAH
TURISTIC
1964

6166 ✓

Republica Populară Română va extinde și pe viitor schimburile cu toate țările, aducînd prin aceasta contribuția sa la dezvoltarea relațiilor pașnice între popoare prin promovarea comerțului mondial.

Țara noastră acordă o mare atenție dezvoltării schimburilor culturale, obștești, tehnico-științifice, turistice, sportive cu toate țările.

Din raportul C.C. al P.M.R.
la Congresul al III-lea al P.M.R.

2010

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ
Prim-secretar al C.C. al P.M.R.
Președinte al Consiliului de Stat
al R.P.R.

ANIVERSĂRI IMPORTANTE

- 21 IANUARIE 1924 — 40 de ani de la moartea lui V.I. Lenin
- 24 IANUARIE 1859 — Unirea Țărilor Române
- IANUARIE-FEBRU-
ARIE 1933 — Au avut loc eroicele lupte ale muncitorilor celerişti şi petrolişti, conduse de P.C.R.
- 23 FEBRUARIE — Ziua Armatei Sovietice
- 3-5 MARTIE 1949 — 15 ani de la şedinţa plenară a C.C. al P.M.R. care a adoptat rezoluţia asupra sarcinilor partidului în lupta pentru întărirea alianţei clasei muncitoare cu ţărâni-
mea muncitoare şi pentru trans-
formarea socialistă a agriculturii
- 6 MARTIE 1945 — Instaurarea guvernului demo-
cratic
- 8 MARTIE — Ziua internaţională a femeii
- 21 MARTIE 1949 — 15 ani de la Congresul de consti-
tuire a Uniunii Tineretului Mun-
citor (U.T.M.)
- 12 APRILIE 1961 — U.R.S.S. înfăptuieşte primul zbor
al omului în cosmos
- 22 APRILIE 1870 — S-a născut V.I. Lenin
- 27 APRILIE 1962 — S-a deschis sesiunea extraordina-
ră a Marii Adunări Naţionale
consacrată încheierii colectivi-
zării agriculturii
- 30 APRILIE 1949 — 15 ani de la formarea prime-
lor detaşamente de pionieri din
R.P.R.
- 1 MAI — Ziua solidarităţii internaţionale
a celor ce muncesc
- 2 MAI — Ziua tineretului din R.P.R.
- 5 MAI 1818 — S-a născut Karl Marx
- 8 MAI 1921 — Crearea Partidului Comunist din
România
- 9 MAI 1877 — Proclamarea independenţei de
stat a României
- 9 MAI 1945 — Ziua victoriei asupra Germaniei
hitleriste
- 1 Iunie — Ziua internaţională pentru apă-
rarea copilului
- 20-25 Iunie 1960 — Au avut loc lucrările celui de
al III-lea Congres al P.M.R.
- 5 AUGUST 1929 — 35 de ani de la eroicele lupte
greviste ale muncitorilor mineri
de la Lupeni
- 28 AUGUST 1944 — 20 de ani de la eliberarea patriei
noastre de sub jugul fascist
- 24 SEPTEMBRIE — Ziua Constituţiei R.P.R.
- 25 OCTOMBRIE — Ziua Forţelor Armate ale R.P.R.
- 7 NOIEMBRIE — Aniversarea Marii Revoluţii So-
cialiste din Octombrie
- 10 NOIEMBRIE — Ziua mondială a tineretului
- 28 NOIEMBRIE 1820 — S-a născut F. Engels
- 30 DECEMBRIE 1947 — Proclamarea Republicii Populare
Române

Frumuseți românești

Întorși dintr-o excursie în Carpați, tinerii moștenitori ai unei vechi pasiuni de alpinism, exercitată ani de zile de părinții lor în masivul ramurilor de piatră întinse pînă departe, pînă peste granițele Elveției, Italiei și Franței, nu puteau să exprime îndeajuns tumultuoasele frumuseți ale călătoriei.

Ei părăsiseră înțîia oară vatra cuibului sedentar de acasă, începînd la 20 de ani, pe seama lor și fără dirigență, experiența deplină a realităților contradictorii, confruntate cu personalitatea. Bilanțul e bun. Educația de pînă acum n-a dat greș: maturitatea s-a relevat în zece zile de drum în suîș, prin pădurile vechii și între tăcerile pietrificate din piscurile mari.

Lupul de munte rămas în suflet de pe timpuri și-a zbîrlit de plăcere sălbăticia, dansînd pe două picioare la flautul evocărilor ciobănești. Oceanul de argint al unei nopți de lună, revărsat și așternut peste culmi, a impresionat sguditor pe copiii întorși la vatră, cu licărirea în sensibilitate, a metalelor aripilor de fluture nocturn. Beteala unui torent spînzura pe rîpă dintr-un izvor, tocmai de sus, dintr-un creștet păzit de stele. Totul era curat, virginal și fără de moarte, și se deslușeau înțelesurile unei puzderii de probleme, despre care cărțile de pînă la bacalaureat dau abia cîte o indicație, rămasă să zacă pe un petec de însufleșire desamăgită, sticlire întreruptă a unui ciob dintr-un cristal, sfărîmat de mîna lui Dumnezeu chiar în secunda cînd l-a izbutit plin și sonor.

O frumusețe sporește toate frumusețile celelalte ale unei vacanțe prin împărăția caprei negre și a șoimului din tărie, dîndu-le o aderență tenace cu pămîntul, cu țara, cu neamul deștept, artist și sintetic, care a luat înțelegere cu ea: nomenclatura. Fiecare colț de loc are numele lui fără altă trebuință decît a instinctului decorativ.

Silabisiți-le încet, legănîndu-le ca pe stihuri, cuvintele de poemă din carnetul cu creion al agerului călcător de munți și dați-vă seama de vasta plasticitate a limbii romînești, reputată pînă acum vreo 40 de ani, rigidă și neputincioasă în expresia de idei și nuanțe.

Brîna Morarului, Vîrfurile Picătura, Plaiul Olăresei, Ceașoia, Prislopul, Piciorul Popii, Gîrbova, Piatra Arsă, Măgura Cenușie, Dihamul, Retevoiu, Clăbucetul Baiului, Gîlma, Muchia Fitifoiiului, Puriștoaca, Bușegii, Poiana Bătrînilor, Coștila, Babele, Cocora, Padina, Budurul, Cătuunul Urșilor, Casele Burlacului, Mălinii, Mălăeștii, Velicanul, Urzicarul, Colții Obîrșiei, Claia Mică, Jepii, Lăptici, Muntele Blana, Lucăcila, Zănoaga, Vînturișul...

Apocape 50 de nume de o asonanță atît de variată în originalitate, culese pe o palmă de țară, pe un petec de stîncărie. De la Ceașoia, de pildă, pînă la Cocora, de la Claia Mică la Coștila, de la Măgura Cenușie la Dihamul, cîte ciudate evoluții încrucișate și tendințe verbale, cîte intuiții și cîtă putere de creație la niște țărani, de sarică și opincă, neștiutori de nici o carte! Acești oameni, dominînd șesurile cu coasa și munții cu moșul căciului, au păstrat o limbă frumoasă peste 1000 de ani, și-au păstrat chipul pămîntean de veche noblețe și datinile intacte.

Ar fi poate de așteptat în oarecare zi, din oarecare an de la osîrdia oarecăror cărturari sensibili la poezie și consacrați frumuseților subtile de nuanță și transparență a limbii, un studiu delicat al facultăților de transformare nevăzută a verbelor în substantive și adjective sau invers.

Ca în zările descrescînde ale depărtărilor alpine are și graiul strămoșesc perspectivele, văile, vilcelele, potecile, ecourile, stîncile, piscurile și peisajele lui.

Tudor Arghezi

IERI ȘI AZI

În aceste pagini se întâlnesc doi scriitori care ne vorbesc, la distanță de o jumătate de veac, despre pitoreasca vale a Bistriței. Mai întâi, Alexandru Vlahuță, cu puternicul său talent descriptiv, ne înfățișează frumusețile, adeseori sălbatice, pe care le cunoaște în cursul unei călătorii cu pluta. Se simte, în fiecare rând, emoția autorului în fața naturii viguroase și dragostea pentru plutașul îndrăzneț care înfrânge Bistrița și își duce, bărbătește, la vale, pluta lui fragilă.

O jumătate de veac mai târziu, în zilele noastre, Geo Bogza descrie, cu o impresiionantă măiestrie artistică, aceleași locuri. Dar minunatelor priveliști de pe valea Bistriței li s-au adăugat acum alte frumuseți. Sînt frumusețile create de mintea și mîna omului din zilele noastre, ziditor harnic al socialismului.

Două mărturii valoroase, într-o confruntare elocventă.

Din jos de Călinești, o lungă dîră de grohotiș, năruit din coastele Pietrosului, împinge Bistrița, strîmtînd-o, înghesuind-o în malul din stînga. Înaintea noastră, la cotul Căpriții apa se iuțește și se involburază, iar jocul valurilor albe, de departe, îi pare-un cîrd de gîște care bat din aripi; peste clocotul lor repede-alunecă pluta, hartuindu-se ca o sanie. Scăpătăm iar într-o genune, — oglindă în care vezi copacii cu vîrfurile în jos. Moș Vasile bate cu mucnea toporului în cuiele de la jug, apoi înfige tăiușul în grindă, își leapădă cojocelul, scuipă-n palme și-apucă lopata.

— Colțu' Acrii!

Ca printr-un farmec, tabloul se schimbă, se trag pădurile-n lături, și-un minunat decor de stînci se-nalță-n fața noastră. Mugește Bistrița toată, năpustindu-și valurile-n năprasnicele ziduri, și dă să le spargă, din ce în ce mai înverșunată, dar stîncile se joacă cu ea, o resping, o cheamă, o răsucesc în loc; buimăcită, se-ncolăcește ca un șarpe, și, după un sfert de ceas, se pomenește bătînd, din spate, în același zid de care s-a izbit întâi, ca și cum ar cercă, lovindu-l din amîndouă părțile, să-l desfunde mai curînd și să deschidă cale dreaptă valurilor viitoare. Sus, deasupra noastră, își tremură frunzulița cițiva mesteacani suptiri crescuți pe vîrfurile stîncilor. Din cotul Colbului intrăm în strîmtoarea fîioasă de

la Chei — gherdapurile Bistriței. În huietul valurilor, luptînd din răspuțeri, moș Vasile mai găsește timp să-mi strige numele locurilor... „Scara”: din fruntea unei scăfrilii de piatră un brad își întinde ramurile-n jos ca niște brațe, de ele s-atîrnă plutașii și scapă, cînd li se sparg plutele de stînci. În peretele din stînga „Coiful” își vîrfuiește turla-i vînată pe gangul unei vîgăuni. Sus, pe Zănoaga din dreapta, arde „comoara de argint” a Bogolinului, un țuguț ascuțit, ce luminează ca o flacără albă, și de sub el, dintr-o spintecătură de stînci s-aruncă-n jos, înspumată, frumoasa cascadă numită „Moara Dracului”. Și toate minunățiile acestea trec pe dinaintea noastră cu repeziunea lucrurilor văzute-n vis. Ieșim din prăbușiturile Cheilor, Bistrița se odihnește. Moș Vasile își șterge fruntea de sudoare. Toată figura lui e luminată de mulțumirea omului care a luptat cu moartea și-a biruit-o. Stă soarele-n răscruce. Lunecăm în liniște printre păduri, pe sus se desfac poiene verzi, rariști de mesteacani albi ca făcliile. La cîrjolul Dohotăriei malul din dreapta se pleacă, dezvăluind prispe largi de pajiște sub poalele brădișului atîrnat de coastele Pietrosului. În urmă, peste norodul de măguri, în trei arcuri mari, își taie spinările pe cer munții Călimanului, care-ncheie Carpații Moldovii.

ALEXANDRU VLAHUȚĂ

PITOREASCĂ"

Cred că în nici o parte a țării noastre nu sînt de salutat atîtea fabrici și uzine noi, în locuri în care nimeni nu le visase vreodată, atîtea prefaceri ale oamenilor și vechilor așezări, ca pe valea Troțușului și a Bistriței, pe pămînturile de mijloc ale Moldovei, peste care fac de veghe, cu marea lor frumusețe și marea lor prestigiu, Ceahlăul și Cetatea Neamțului.

Dacă un călător străin, foarte grăbit, n-ar avea decît o singură zi spre a-și face o idee despre chipul cel nou al Romîniei, despre rezultatele gîndirii și acțiunii comunistilor în țara noastră, eu m-aș încumeta să-l duc o jumătate de zi pe valea Bistriței iar cealaltă pe a Troțușului, și sînt sigur că între răsăritul și apusul soarelui mi-ar fi dat să aud multe exclamații de uimire.

Pe văile acestor rîuri s-au dat unele din cele mai răsunătoare bătălii pentru construirea socialismului și s-au obținut victorii cu care se mîndrește întregul nostru popor. Bicazul, Săvineștii, Roznovul, Borzeștii și Oneștii — fiecare o epopee, fiecare o școală și fiecare un triumf — în văile acestor rîuri au apărut cu marea lor cutezanță și frumusețe.

Dacă munții ar putea să vorbească, nici unul dintre cei ce străjuiesc pămînturile țării noastre n-ar avea atîtea de spus cît Ceahlăul. Nu e puțin lucru, mai ales pentru un munte bătrîn și plin de prestigiu, să se pomenească deodată, după milenii de singurătate, în tovărășia fastuoasă a propriei sale imagini, ivită din adîncurile unui lac, întins și neted și plin de farmec, ca o oglindă din povești.

În această oglindă cu o suprafață de peste trei mii de hectare (exact: 3 300) încape întreg Ceahlăul, de la un capăt la altul, din creștet și pînă în tălpi, și încă mai rămîne loc. Și oricine se uită în ea se schimbă la față, devine mai înalt și mai frumos, iar

inima îi bate mai puternic în piept. De fapt această oglindă e a întregii Moldove.

Săracă Țara Moldovei... spusese pe vremuri cu obidă cronicarul. Iar astăzi, săraca țară a devenit, datorită hidrocentralelor de pe Bistrița și termocentralelor de pe Troțuș, o mare producătoare de energie electrică. Numai pe văile acestor două rîuri s-au construit în ultimii ani uzine a căror putere va ajunge în curînd și apoi va depăși cei 700 megawați ai Romîniei de dinainte de război...

...În zilele noastre, Ceahlăul a încetat să fie unicul prilej de admirație a celor ce străbat drumurile Moldovei. Tot atît de admirat, și chiar mai mult, este lacul de la poalele lui. Tot atît de admirat, și chiar mai mult, este felul în care, tulburător și fantastic, siluetele Săvineștilor se desprind de pe pămînt și țînesc spre cer.

Toaca, Panaghia sînt vîrfuri și stînci vestite ale Ceahlăului, frumoase de departe, de aproape, în zorii zilei și în amurg. Dar siluetele Săvineștilor sînt de asemenea cît se poate de frumoase, de departe, de aproape, în zorii zilei și în amurg, și intră cu aceleași drepturi și cu aceeași faimă în noul peisaj al Moldovei...

...Nu cred să fie om care, zărind impunătorul perete de beton de la Bicaz, în spatele căruia se adună peste un miliard (exact: 1 230 milioane) de metri cubi din apa Bistriței, să nu se fi gîndit cu admirație la cutezanța celor ce — constructori și partid — l-au înălțat acolo, și să nu fi încercat o dragoste nouă, mai profundă și mai plină de entuziasm față de pămînturile acestei țări și de noua lor frumusețe. Ca și cele mai glorioase vestigii ale unui trecut eroic, ca și ctitoriile celor mai vrednici voievozi, marile construcții ale socialismului sînt o școală vie a dragostei de patrie.

GEO BOCZA

DOUĂ DECENII

Intrăm în anul 1964 cu mai multă mândrie și cu satisfacția deplină pe care o prilejuiește orice aniversare, atunci când bilanțul realizărilor se înscrie în cartea de aur a contemporaneității, cu litere luminoase și mari. Va fi, anul acesta, o zi slăvită în care pământul va expune soarelui o Românie cu douăzeci de ani mai voinică și mai frumoasă decât o știa pe vremuri bătrînul nucleu de foc. În ziua aceea, o mamă va sălta, poate, în aurul amiezii, un prunc rumen și dolofan, gîndindu-se că, acum douăzeci și unu de ani nu și-ar fi ridicat pruncul spre soare, ci l-ar fi tîrît spre bezna adăposturilor, fugind de nenorocire și moarte. De la spaimele înfrigate de odinioară la nectarul bucuriei de azi s-au scurs, deci, acești douăzeci de ani minunați în cinstea cărora auzim, parcă, de pe acum, clinchetul de cupe, acordurile de liră și salvele de tun din neprețuita zi de 23 August.

Orice aniversare o petrecem cu gîndurile trimise înapoi, către ceea ce a fost, și cu ochii cei de dinăuntru, ai minții, reperiți înainte, către ce va fi.

Să facem și noi așa.

În urmă cu douăzeci de ani, porțile istoriei s-au închis peste trecutul de suferință al poporului român. Insurecția armată, pregătită și condusă de P.C.R., a pecetluit soarta unui regim care făcuse tot posibilul să ne țină în beznă și umilință.

Întorcînd armele împotriva Germaniei fasciste și luptînd alături cu armata sovietică eliberatoare, armata romînă a izgonit pe ocupanții hitleriști de pe pământul țării. Poporul român, liber și stăpîn pe soarta sa, a început să facă rîndulală la el acasă. Avea în primele sale rînduri clasa muncitoare, cîrmuită spre victorie de Partidul ei, partidul de neînfrînt al proletariatului, călăuzit de nemuritoarea învățătură marxist-leninistă. Cu asemenea puteri neistovite, poporul român a pornit cu vrednicie asaltul unei vieți noi și ferice.

Filmul amintirilor ne reproduce lupte și victorii de neuitat. Reforma agrară... Primul guvern democrat... Lichidarea monarhiei și proclamarea republicii populare... Naționalizarea principalelor mijloace de producție... Reforma învățămîntului... Întemeierea primelor gospodării agricole colective... Planul de electrificare... Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, cu mărețele perspective deschise prin hotărîrile adoptate... Încheierea procesului revoluționar de socializare a agriculturii... În prăzirea festivă a acestor momente cruciale de victorii, poezia își dă mîna cu statistica, graficul cu arpeggiile, mașina electronică de calcul cu sunetul curat al viorii. Dacă pe un talger al balanței vom pune acești douăzeci de ani de libertate, pe celălalt talger va trebui să așezăm — și avem de unde așeza! — zece de mii de tractoare și

DE LIBERTATE

milioane de kilowați, sute de mii de apartamente și zeci de teatre, milioane de cărți, specialiști români prospectând petrol în Indonezia, mașini agricole românești duduind în Egipt, premii cinematografice, recorduri mondiale, medalii și lauri. Fiindcă în acești minunați douăzeci de ani, poporul român nu a stat cu brațele încrucișate. A muncit cu hărnicie și acum culege roade bogate. Și le va culege, în viitor, și mai bogate. Planul de șase ani adoptat de cel de al III-lea Congres al P.M.R., a pus jaloanele unor realizări de pe urma cărora viața noastră va înflori și mai îmbelșugată și mai fericită.

În cele două decenii de libertate pe care le sărbătorim anul acesta, patria noastră a devenit o grădină încântătoare în care frumusețile te întâmpină la tot pasul. Cunoașterea acestora de către oamenii muncii este o preocupare însemnată a partidului și guvernului, la îndemnul cărora au fost create condiții favorabile unei bogate activități turistice în R.P.R. Vizitând locuri istorice, peisaje pitorești, obiective industriale importante și construcții urbanistice noi, oamenii muncii îndrăgesc și mai mult țara și locuitorii ei, fac cunoștință cu marile realizări ale regimului nostru democrat-popular, se întâlnesc în rodnice schimburi de experiență, leagă prietenii de nezdruccinat. Prin organizarea concediilor și a răstimpurilor de recreație ale oamenilor muncii prin case de odihnă, excursii, croaziere etc., se restituie fabricilor, uzinelor, tarlalelor, laboratoarelor și școlilor — la sfârșitul perioadelor de odihnă sau tratament — avânturi proaspete, poște noi de muncă. Mai mult încă. Prin organizarea de excursii peste hotare, ca și prin asigurarea de condiții optime turiștilor străini veniți să ne viziteze țara, se aduce o contribuție însemnată la cauza păcii și prieteniei între popoare. Mii și mii de turiști străini care au făcut cunoștință cu ospitalitatea, hărnicia, talentul și dragostea de pace și de progres a poporului nostru, duc pe meleaguri îndepărtate cuvântul nostru de pace și prietenie.

Această activitate prosperă este susținută de o puternică bază materială (case de odihnă, cabane, cantine, autocare ș.a.m.d.) care se dezvoltă de la an la an, ca rezultat al grijii părintești manifestate de partid și guvern. Activitatea turistică de masă ia pe zi ce trece un avânt tot mai mare, avânt imposibil de imaginat pe vremea regimurilor burghezo-moșierești din trecut, când turismul era, și el, avantajul exclusiv al celor avuți. Dacă astăzi putem spune cu mândrie că turismul este, în R.P.R., un bun obștesc, o avere netăgăduită a întregului popor, este din cauză că acum 20 de ani a răsărit în România soarele libertății. Patria, cu toate frumusețile ei, cu munții, cu apele, cu toate bogățiile ei, a fost restituită poporului. Iată de ce în al douăzecilea an de libertate pășim cu fruntea sus, ca într-un urcuș tineresc spre piscuri, și cu inimile pline de bucuria victoriilor care vor mai veni.

MARIN D. MARIN

1963
DECEMBRIE

L 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24 31
M 4 11 18 25
J 5 12 19 26
V 6 13 20 27
S 7 14 21 28
D 1 8 15 22 29

19

IANUARIE

L 6 13 20 27
M 7 14 21 28
M 1 8 15 22 29
J 2 9 16 23 30
V 3 10 17 24 31
S 4 11 18 25
D 5 12 19 26

FEBRUARIE

L 3 10 17 24
M 4 11 18 25
M 5 12 19 26
J 6 13 20 27
V 7 14 21 28
S 1 8 15 22 29
D 2 9 16 23

MARTIE

L 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24 31
M 4 11 18 25
J 5 12 19 26
V 6 13 20 27
S 7 14 21 28
D 1 8 15 22 29

APRILIE

L 6 13 20 27
M 7 14 21 28
M 1 8 15 22 29
J 2 9 16 23 30
V 3 10 17 24
S 4 11 18 25
D 5 12 19 26

MAI

L 4 11 18 25
M 5 12 19 26
M 6 13 20 27
J 7 14 21 28
V 1 8 15 22 29
S 2 9 16 23 30
D 3 10 17 24 31

IUNIE

L 1 8 15 22 29
M 2 9 16 23 30
M 3 10 17 24
J 4 11 18 25
V 5 12 19 26
S 6 13 20 27
D 7 14 21 28

64

IULIE

L 6 13 20 27
 M 7 14 21 28
 M 1 8 15 22 29
 J 2 9 16 23 30
 V 3 10 17 24 31
 S 4 11 18 25
 D 5 12 19 26

AUGUST

L 3 10 17 24 31
 M 4 11 18 25
 M 5 12 19 26
 J 6 13 20 27
 V 7 14 21 28
 S 1 8 15 22 29
 D 2 9 16 23 30

SEPTEMBRIE

L 7 14 21 28
 M 1 8 15 22 29
 M 2 9 16 23 30
 J 3 10 17 24
 V 4 11 18 25
 S 5 12 19 26
 D 6 13 20 27

OCTOMBRIE

L 5 12 19 26
 M 6 13 20 27
 M 7 14 21 28
 J 1 8 15 22 29
 V 2 9 16 23 30
 S 3 10 17 24 31
 D 4 11 18 25

NOIEMBRIE

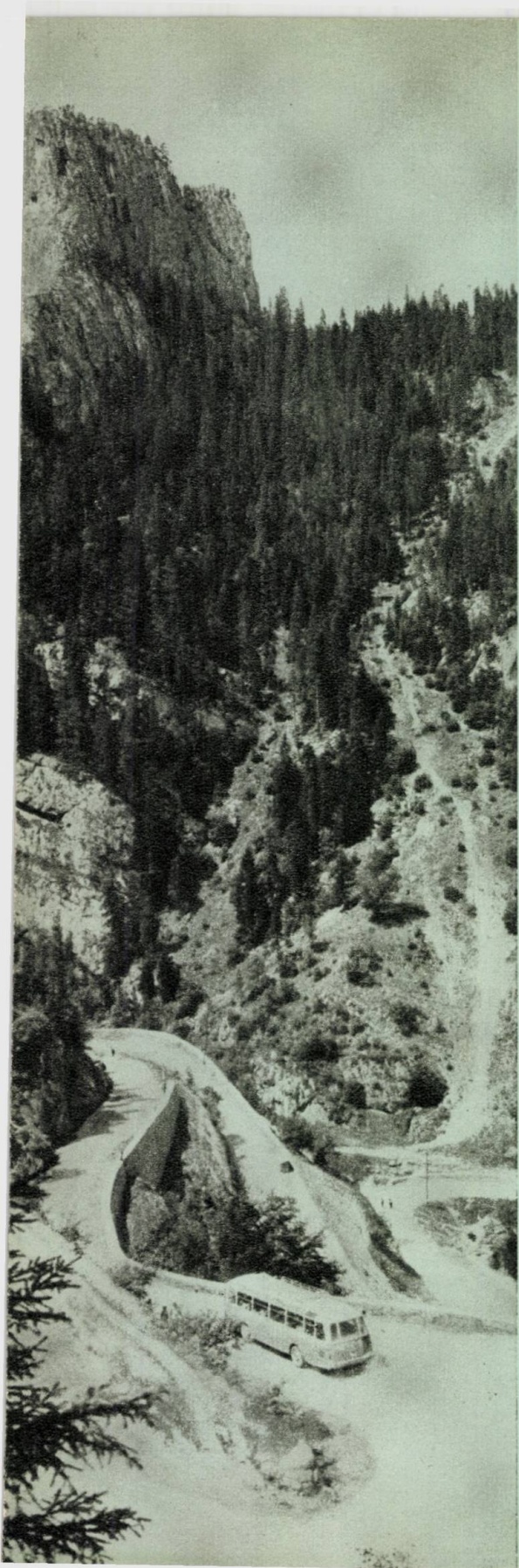
L 2 9 16 23 30
 M 3 10 17 24
 M 4 11 18 25
 J 5 12 19 26
 V 6 13 20 27
 S 7 14 21 28
 D 1 8 15 22 29

DECEMBRIE

L 7 14 21 28
 M 1 8 15 22 29
 M 2 9 16 23 30
 J 3 10 17 24 31
 V 4 11 18 25
 S 5 12 19 26
 D 6 13 20 27

1965 IANUARIE

L 4 11 18 25
 M 5 12 19 26
 M 6 13 20 27
 J 7 14 21 28
 V 1 8 15 22 29
 S 2 9 16 23 30
 D 3 10 17 24 31

Astăzi, când deschidem paginile celui de al cincilea „Almanah turistic“, simțim, împreună cu toți prietenii noștri, cititorii, o mândrie firească: facem un nou bilanț, în care cifrele sînt de ordinul milioanei.

Cu cinci ani în urmă, la primul contact cu cititorii îndrăgiți de drumeție, „Almanahul turistic“ editat de O.N.T. „Carpați“ era, firește, o noutate. El s-a născut dintr-o dorință reciprocă a mării familii a turiștilor și a lucrătorilor din organizația de turism, de a-și împărtăși bucuriile și preocupările, de a avea un mijloc de comunicare, mulțumită căruia să marcheze, de la an la an, drumul tot mai larg, tot mai frumos, pe care-l parcurge mișcarea turistică în Republica Populară Romină.

Iată-ne, acum, la un nou popas. Speranțele pe care le formulam altădată, cu încrederea cea

M I L I O A N E

mai avîntată, au devenit, de mult, realități și alte năzuințe, mai puternice, le iau locul. Zecile de mii de turiști au devenit sute de mii și astăzi sînt milioane. Multe milioane. În rîndurile cărora sînt înscrși toți oamenii muncii de la orașe și de la sate, de toate vîrstele, din toate zările țării. Nu a crescut numai numărul lor, a crescut calitatea, a sporit exigența și priceperea lor. În general turismul a căpătat, la noi, valoarea superioară pe care numai o țară socialistă i-o poate conferi: este un bun al întregului popor muncitor, organizat pentru popor, năzuind să fie, întotdeauna, în pas cu progresul rapid al condițiilor noastre de viață.

Dar o mișcare turistică de mare amploare nu este numai un fapt în sine. Ea își trage substanța, în mod obligatoriu, din generozitatea cu care i se pun la îndemînă bazele materiale construite anume pentru turism, precum și mijloacele de circulație turistică, din ce în ce mai numeroase și mai confortabile, ca un reflex normal al bunăstării generale.

Cu fiecare construcție înălțată pe litoral sau pe crestele munților, mișcarea noastră turistică găsește noi posibilități de propășire. Setea de a cunoaște mai mult și mai bine, dorința de a folosi, cît mai substanțial, timpul de odihnă, mîndria de a vedea că din munca și priceperea fiecăruia s-au putut construi, în mai puțin de un deceniu, uriașe baze turistice, înzestrate cu cel mai modern confort, accesibile tuturor oamenilor muncii — iată seva din care se dezvoltă turismul la noi în țară.

Cine, oare, nu încearcă un sentiment de mare bucurie cînd vede, pe coasta romînească a Mării Negre, „cel mai lung oraș din țară“, Constanța, în care au ajuns să-și dea mîna, într-o nesfîrșită înșirare de podoabe, Mamaia și cele două Eforii, Mangalia cea nouă și frumoasă? Cine, oare, nu salută cu drag stațiunile noastre balneare, smulse din pulbere, din uitare și date celor ce merită să se bucure de binefacerea lor?

Pînă și mijloacele de circulație și căile de acces au astăzi o nouă înfățișare, în țara noastră.

Pe drumurile modernizate, de la magistrale până la șoselele de munte, circulă elegantele autocare, devenite adevărate accesorii mișcătoare ale decorului turistic, primite cu salut, plin de voie bună, pe care-l schimbă între ei turiștii de pretutindeni.

România turistică este mai mult decât o realitate minunată pentru noi toți. Ea este o valoare admirată pe plan internațional. Nu vom ocoli adevărul și vom spune că, în urmă cu două decenii, turismul internațional era, practic, necunoscut la noi în țară. Călătoriile întâmplătoare ale unor străini a căror curiozitate față de o țară socotită oarecum „exotică” se împletea, de cele mai multe ori, cu un evident interes de afaceri — nu trebuie confundate cu marele și spontanul aflux actual de turiști, sosiți din zeci de

DE TURISTI

țări, pentru a cunoaște frumusețile turistice ale României și pentru a-și petrece aici vacanțe pline de încântare. Mamaia este numită, de către oaspeții ei de peste hotare, „cea mai modernă stațiune maritimă din Europa”. Bucureștiul este numit, de musafirii săi, „un oraș al florilor, al bucuriei de a trăi”. Stațiunile noastre balneare și climatice câștigă, an cu an, un excelent renume internațional.

Aprecierile elogioase ale turiștilor străini privesc deopotrivă frumusețile naturale, construcțiile noastre noi, primirea prietenească pe care o găsesc la noi oaspeții de pretutindeni.

Iată, într-adevăr, un bilanț bun, un bilanț care dă satisfacție tuturor.

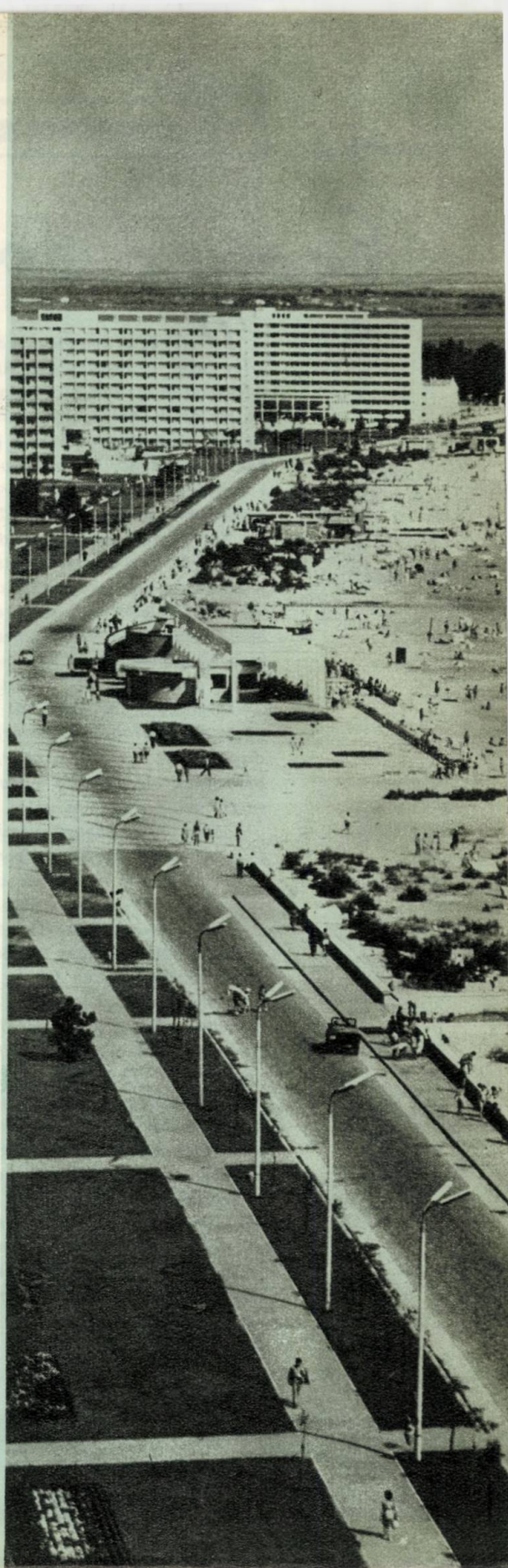
Un bilanț nu înseamnă, însă, o simplă linie trasă sub rodul zilelor de pînă eri. El înseamnă, mai ales, deschiderea unei pagini noi, pe albul căreia turismul românesc trebuie să înscrie satisfacții și mai mari. Harnica muncă de construcție a bazelor materiale va continua, în ritmul entuziasmant în care se construiește, astăzi, în patria noastră.

În același timp, sensul profund, educativ, al turismului, contribuția lui la formarea omului nou, al omului erei noastre, trebuie înțeles și însușit de fiecare turist. Drumeția de odinioară, în al cărei conținut intra o picătură de pribegie, trebuie să fie înlocuită, pe deplin, de turismul modern, organizat pe scară națională, la a cărui dezvoltare trebuie să participăm, direct și din toată inima, fiecare dintre noi.

Astăzi, turismul înseamnă orizont mai larg, mai multă bucurie, mai multă mîndrie cetățenească și omenească.

Însuflețiți de această concepție, venind în întâmpinarea milioanei de turiști, lucrătorii Oficiului Național de Turism „Carpați” își vor înmulți necontenit eforturile pentru propășirea turismului în patria noastră.

MIRCEA BANU

Ecou de vară

Pofta de drumeție vine odată cu nemila soarelui, cu gemetele furtunilor iscate pe neașteptate. Am auzit acum câteva zile cum se construia o furtună în văzduh și mi-am amintit de un amurg în Făgăraș. Veneam pe un drum de creastă, spre seară. Fusese o zi călduroasă când ne tîrîsem cît se putuse pe sub păduri, mai jos, acolo unde podbalul, ascuns sub întinericul brazilor, ne stăpînea simțurile cu aromele lui violente, și deodată ne trezirăm, pe o creastătură, spre Bilea. Plutisem parcă pe o șa îngustă de stîncă și ameișem, privind Transilvania de jos, într-o clipă măreață când poți să bănuiești că nu mai ești și ceva din tine își mai aduce aminte de locurile iubite, ele însele visele altor vise. Aerul era înversunat, aduna aproape de noi o dogoare sflîiată de vînturile înălțimii, o dogoare violentă care ne cojea pielea feței ca apa fiartă. Eram trei oameni, pierduți între cer și o extremitate a scoarței pămîntești, așteptînd să cadă peste noi o ploaie de fier, un torent de fulgere și o revărsare de foc, gata să ne înghită.

La început tot văzduhul se curățase de rarele păsări rătăcite în căutarea de pradă. Pe plaiurile de jos, la dreapta și la stînga, turmele dispăruseră, furate de aburi. Se vedeau numai ierburile presimțind primejdia, clocotind ca o mare. Grăbeam spre o pădure în care vîntul se opîntea cu zgomot uriaș, vrînd s-o pună la pămînt, s-o arunce în prăpăstii și s-o înăbușe cu putere, s-o facă să ardă din scînteile născute în stîncile de lîngă noi, pentru că începu să scapere pretutindeni, odată cu ploaia — mii de cratere mici, pline de flăcări, și numai o minune ne mai putea scoate din acest incendiu general.

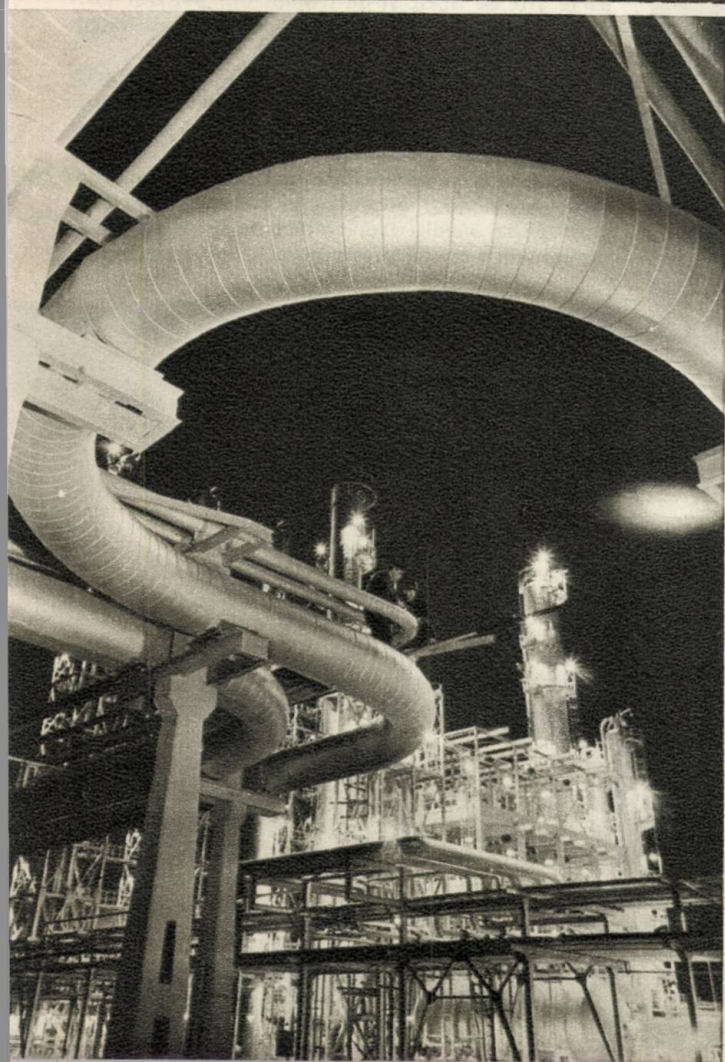
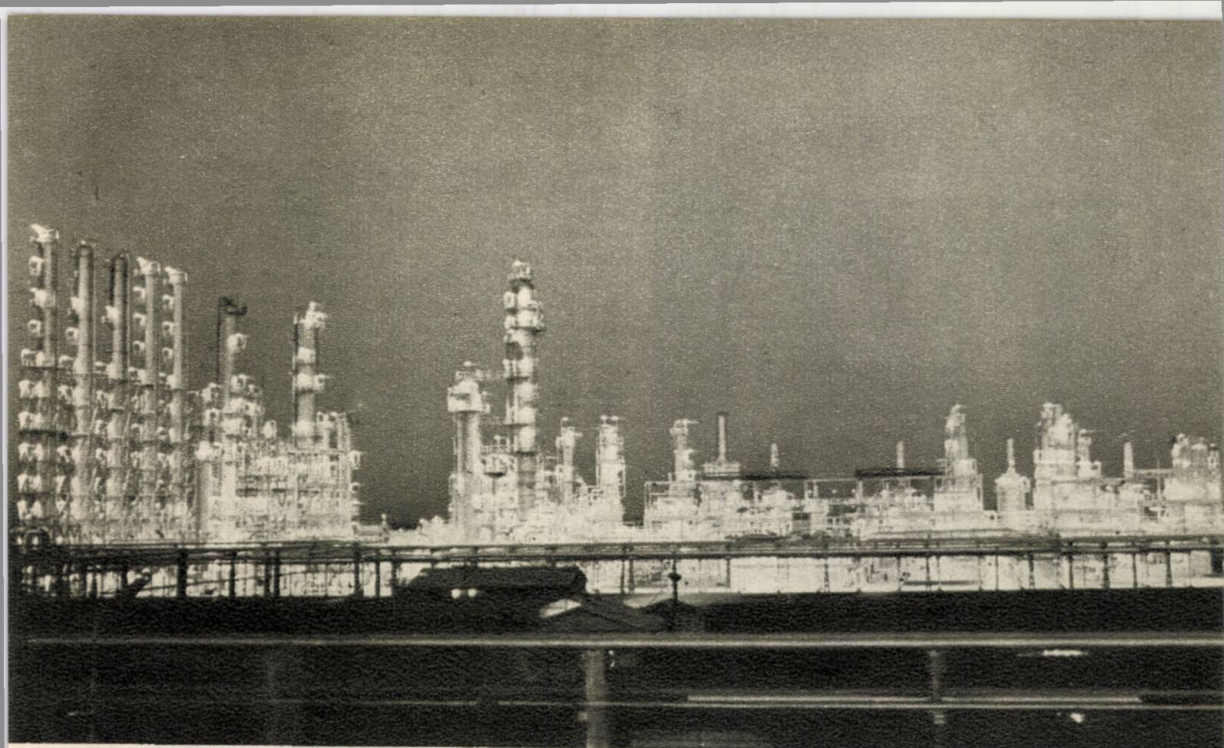
Stîncă arunca ecourile detunăturilor pînă departe, parcă din adîncuri băteau tobele lui Belzebut și, ciudat lucru, nu ne era frică. Spectacolul era prea feeric, avea strălucire și nebunie. Chemam cu toții primejdia, urlînd plini de apă, străbătînd aerul electric, cum vor fi făcînd zeli Walhalei. Și cînd tot ce avea eroic natura crescua cu intensitate maximă, norii se sparseră și într-o clipă se prăbușiră asupra unor văi, negre acum, posedate de ființe prelungi și șovăitoare.

Din prispa unei cabane, unde ajunserăm peste o jumătate de ceas, am privit cel mai frumos disc solar văzut vreodată în viață, pentru că el ne vorbea despre o zi căreia îi supraviețuisem și despre o alta ce ne aștepta, cu solemnitatea luminii, cu darurile verii.

Vremea coborîtă în mine mă face să ezit cînd e vorba de pornirea spre acele culmi unice și nepărăsite de oameni, trag mai mult spre cîmpie și spre liniștea poienilor. Visez să meditez pe malul cîntător al unor ape line. În locul semeției brazilor, parcă melancolica înclinare a sălciei plîngătoare îmi spune mai mult. Să fi îmbătrînit? Ruc-sacul hărtănit și pantofii de tenis subțiați pe talpă vorbesc dimpotrivă. Pe cine să cred?

EUGEN BARBU

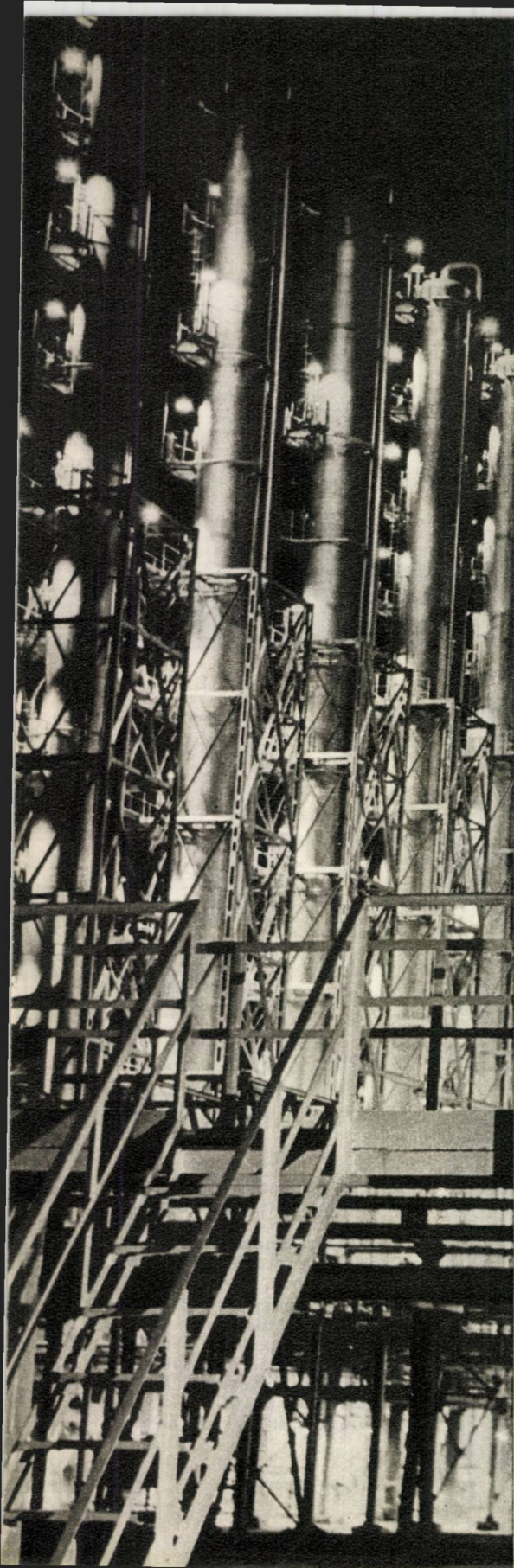

OȚEL, STICLĂ ȘI BETON ÎN NOUL NOSTRU PEISAJ

În avalanșa de noțiuni și de înțelesuri inedite, pe care le introduce progresul în vocabularul nostru de fiecare zi, peisajul a căpătat, și el, un conținut nou.

De la peisajul în care natura oferea toate elementele decorului, uneori într-o armonie elegantă, alteori în contraste sălbatice, s-a ajuns la peisajul urban, creat de geniul constructiv al oame-

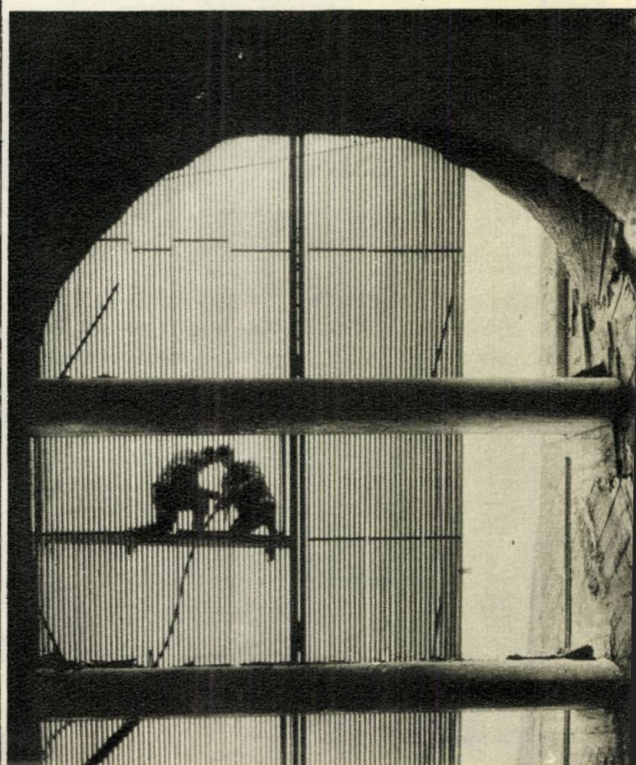

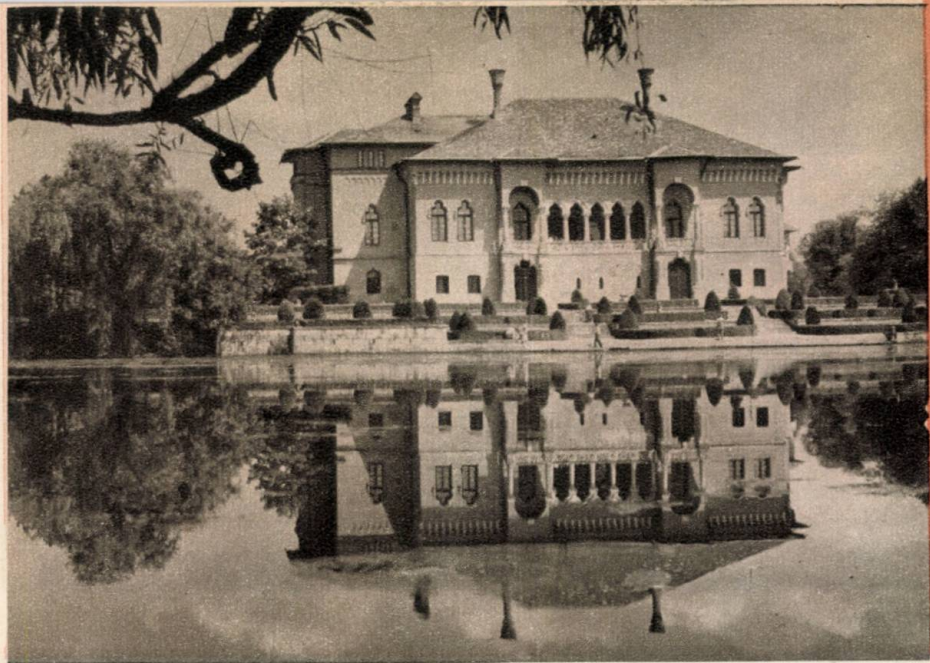
nilor. Cele două peisaje s-au învecinat, ori s-au împletit, efectele acestor împerecheri fiind, de obicei, foarte inegale. Dezvoltarea haotică a construcțiilor, caracteristică, de pildă, pentru prima jumătate a secolului 20, în țara noastră, a sfîșiat, de cele mai multe ori, frumusețea peisajului natural, pentru a face loc unor construcții concepute exclusiv pentru valoarea lor utilitară.

Dar timpurile s-au schimbat. Și odată cu ele, în peisajul țării noastre a început să apară un farmec nou, făurit din oțel, din sticlă, din beton, dar mai cu seamă din dragostea și priceperea pusă la îmbinarea acestor materiale pentru construcțiile zilelor noastre.

Marile combinate industriale se mîndresc, pe drept cuvînt, cu uriașa lor producție, cu minunatele lor utilaje ultra-moderne, cu mașinile care ascultă de un singur buton și răspund comenzilor clipind din ochi albaștri, roșii, verzi și foarte expresivi. Noi, însă, cei care le vedem din afară, îngemănate cu natura, răsărite între coline, profilate pe înălțimi, înconjurate de stejari și de brazi, simțim, mai cu seamă, noutatea acestui peisaj. Rafinăriile cu elegantele lor broderii de argint, uzinele strălucitoare, ca de cristal, fac parte atît de firesc și de frumos din peisajul țării de azi și de mîine, încît ni se pare că s-au născut odată cu lumea.

Tot din oțel, din sticlă, din beton, din materiale plastice se înalță și orașele noastre noi, adevărate orașe ale viitorului. Le simțim crescînd pentru oamenii care vor fi cosmonauți, vor circula cu avioane supersonice, vor da vieții lor un conținut moral nou, o civilizație tehnică superioară și un peisaj inedit, făurit din podoabele naturii și din minunile construite de mîini și minți omenești.

Palatul Mogoșoala

AȚI FOST VREODATĂ ÎN ÎMPREJURIMILE CAPITALEI?

Năduful zilelor de vară îi împinge pe bucureșteni înspre pitoreștile regiuni din preajma Capitalei. În special, sînt vizitate salba de lacuri ce înconjură orașul, malurile Argeșului sau ale lacului Snagov.

Există însă și alte locuri frumoase, mai puțin frecventate, deoarece nu sînt destul de cunoscute.

Mulți vizitatori se duc pînă pe malul Argeșului, la ștrandul Copăcenii (tramvaiul 17, pe șoseaua Giurgiului, pînă la gara Progresul și apoi autobuzul I.T.B. 59 spre Adunații-Copăcenii), dar se limitează a rămîne în incinta ștrandului. Putem continua însă drumul, pe malul drept, pînă unde poteca se îngustează și ne silește să urcăm o ripă. Ajungem astfel la „castel“, o casă veche dărăpănată, de unde avem însă o privire cuprinzătoare asupra cursului Argeșului. Continuăm drumul pe marginea unei „faleze“, îmbrățișînd cu privirea lunca Argeșului și ostroavele sale. Trecem pe lângă cîteva case și coborîm într-o luncă mai largă, unde se pot eventual instala corturi sau se pot practica jocuri sportive. Dacă vrem să înaintăm, ajungem într-o pădure cu pajiști frumos înflorate.

Înspre toate punctele cardinale, Bucureștiul prezintă interes pentru turism: spre sud — Argeșul și mr. Comana; spre est — lacurile Cernica și Pasărea; iar spre nord — o mulțime de puncte turistice. Mai puțin cercetate sînt însă obiectivele turistice din vestul orașului, cum ar fi ruinele cetății Potlogi sau mr. Ciorogîrla.

La Ciorogîrla se ajunge cu autobuzul IRTA, din autogara „7 Noiembrie“ (18 km în cca 1/2 oră). Excursia se poate face în orice duminică. Comuna este străbătută de riul Ciorogîrla. După traversarea podului, pornim spre mînaștirea înconjurată de ziduri mari, groase, avînd picturi frumoase, bine conservate și viu colorate. De altfel, mînaștirea nu este prea veche, fiind construită în 1808. Ne putem înapoia la șoseaua principală pe malul apei.

În localitatea Potlogi se ajunge ceva mai greu, datorită distanței mari (42 km), cit și a orarului nu tocmai potrivit al autobuzelor IRTA. În general este recomandabil a se înnopta în comună. Plecarea se face din autogările „Grivița Roșie“ sau „7 Noiembrie“. Obiectivul turistic pe care îl vizităm se

Bărăgan la Pasărea

Amurg pe lacul Fundeni

află la ruinele cetății Potlogi, construită de Constantin Brîncoveanu în 1699.

Un ținut foarte puțin frecventat de turiști este *lacul Tătarului*, mult mai cunoscut de pescarii amatori. Pornim cu trenul din gara Titan în direcția Oltenița, pînă la stația Plătărești. Continuăm călătoria pe drumul din spatele gării pînă în dreptul unui monument, de unde ne îndreptăm, la stînga, spre riul Dîmbovița, pe care-l traversăm cu o barcă. De aci se vede o cabană pe o înălțime.

Urmăm poteca spre cabană, fără a bănuî însă prezența lacului ascuns de stuf. După ce înconjurăm lacul prin dreapta, ajungem în dreptul cabanei. Urcînd panta, putem admira din plin tot întinsul lacului. Întîlnim diferite soiuri de vînat: rațe, lișițe, gîște etc. iar lacul este plin de pește. Pe înălțimea din dreptul cabanei, se pot amplasa corturi. Lacul are un farmec deosebit în timpul toamnei, cînd vegetația îmbracă aci cele mai diverse culori.

18 veacuri,
într-o
săptămână

DE LA SARMIZEGETUSA LA URICANI

Colonetă la Sarmizegetusa

Nu știm cum am fi rezolvat problema itinerarului excursiei noastre prin Retezat dacă nu ne venea ideea să fixăm ca prim obiectiv de vizitat vechea Sarmizegetusă romană și ca punct final noul oraș al minerilor de la Uricani.

Avind aceste repere de bază, n-a mai fost greu să alegem drumurile. Într-o săptămână, am reușit nu numai să trecem — în timp

— peste 18 secole, ci și să cunoaștem ce are mai caracteristic Retezatul, acest complex montan cu atîta originalitate.

Excursia propriu zisă a început în gara Subcetate, într-o dimineață — sau mai bine zis la un sfîrșit de noapte — de vară. Avînd răgazul a două ore pînă la plecarea trenului care traversează Țara Hațegului spre Poarta de Fier a Transilvaniei și care trebuie să ne

Peisaj caracteristic în Retezat

ducă pînă la Sarmizegetusa, am pornit să urcăm la „cetatea” de pe dealul din spatele gării, a cărei prezență a făcut ca satul să se numească Subcetate. De fapt ruinele care se mai păstrează pe dealul Orlea nu sînt chiar ale unei cetăți, ci ale unui turn de pază medieval, construit din piatră și cărămidă romană și menit să facă paza drumului de pe valea Streiului, care trece pe la poalele dealului.

O potecă firavă ne-a ajutat să ajungem ușor pe vârful dealului, de unde am admirat una dintre cele mai frumoase panorame ale Țării Hațegului și Retezatului, zidul ei dinspre sud.

Țara Hațegului se întinde în fața noastră ca o adevărată hartă vie. Pe triunghiul șesului ei se văd satele, așezări „de cînd lumea” cum spun bătrînii, înșirate ca măgelele pe firul apelor ce coboară din munți. Panglicile șoselelor trag între ele o a doua linie de unire. De jur împrejurul șesului se ridică semețe lanțuri muntoase. Spre răsărit, unde se află baza triunghiului, se văd rotunjimile munților Sebeșului, în inima cărora s-au descoperit puternicele cetăți dace; spre sud-sud-vest închid orizontul înălțimile Retezatului, care țîșnesc deodată din șes; spre vest și nord munții Poiana Ruscăi trimit o serie de culmi terminate chiar cu dealul Orlea pe care ne găsim și cu Petrișul de alături, pe care s-au găsit urmele unor așezări din epoca veche a fierului.

În fiecare colț al triunghiului se vede cîte o curmătură. Sînt porțile prin care se poate pătrunde în interiorul „țării”. *Poarta de Fier* în colțul dinspre apus (692 m), pe unde au intrat și armatele romane după victoria de la Tapae; Pasul Merișor (750 m) în colțul de sud-est, prin care se vine de-a lungul Streiului, dinspre Petroșeni, și *Poarta Streiului* (320 m) în colțul de nord-est, chiar aici la Subcetate, prin care se merge spre valea Mureșului.

Șesul, munții, porțile, toate pot fi cuprinse, de aici de pe Orlea, într-o singură privire, căci Țara Hațegului pe cît este de unitară, pe atît este de mică (cca 400 km²).

Dincolo de ea se înalță, masiv, Retezatul, obiectivul excursiei noastre. Stăruim asupra lui și cu cît îl privim mai mult, ne pare mai impresionant. Soarele care a început să-l lumineze pieziș dă relief culmilor, în pieptul cărora se văd, rotunde, culcușurile ghețurilor de altădată. Trei mari pete de umbră despart trei culmi lungi și pleșuve pe care muntele se sprijină, ca pe niște picioare, pe șesul Țării Hațegului. Sînt culmile care pornesc din cele trei mari vîrfuri: Păpușa, Peleaga și Retezatul. Din loc în loc se văd vîrfurile văilor prin care apele coboară spre șes. Urmărind Rîul Mare, în unde căruiua se împletesc mai toate apele din centrul masivului și care străbate „țara” prin mijloc, descoperim poarta pe care vom pătrunde și noi în inima muntelui. Grăbiți de a ne vedea mai repede acolo — se apropie de altfel și ora plecării trenului — coborîm spre gară. O oră mai tîrziu ajungem la Sarmizegetusa, un sat mic cu nume mare, căci este ridicat în jurul ruinelor așezării care a fost capitala Daciei romane. Întemeiată pe la anul 110 al erei noastre, Sarmizegetusa a primit gradul de colonie, cel mai înalt grad în ierarhia municipală, și numele împăratului învingător al Daciei: *Colonia Ulpia Traiana*. Mai tîrziu i s-a adăugat și numele capitalei lui Decebal, aflată în munții Orăștiei și dărimată de învingători (Sarmizegetusa), așa că numele complet era *Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacia Sarmizegetusa*. În secolul al III-lea, ea primește titlul de „Metropolis”, căci timp de un secol și jumătate se dezvoltă continuu, devenind un oraș înfloritor.

Resturile construcțiilor, scoase la iveală cu mîgală de arheologi, dovedesc cu prisosință întinderea și splendoarea capitalei Daciei romane.

Pornim și noi să le vizităm. Primul drum îl facem la cetatea care închidea între zidurile sale peste 300.000 mp. Groase de aproape 2 m, zidurile alcătuite din blocuri de piatră fasonată sînt impresionante. În interiorul lor o placardă ne ajută să identificăm clădirea Augustalilor (un înalt colegiu preoțesc), una dintre cele mai mari construcții

dezgropate la Sarmizegetusa. Cercetăm cu interes numeroasele încăperi ale clădirii, cisternele pentru apă, resturile de piatră care îi dădeau măreția și cu multă curiozitate sala mică de ședințe, prevăzută cu încălzire centrală.

Din acest „palat“, care constituie o raritate prin felul cum s-a păstrat, trecem în *for*—piața publică a cetății, locul de întrunire al populației — pavat cu lespezi mari de piatră. Mai rătăcim pe ici pe colo, printre zidurile dezgropate, căutând să le întregim mintal și apoi ne îndreptăm spre marginea de est a comunei, ca să vizităm *amfiteatrul*. Această arenă în jurul căreia puteau lua loc 4—5 000 de spectatori pentru a urmări singeroasele lupte ale gladiatorilor, sau reprezentațiile actorilor, este impresionantă. Desul de bine conservat, amfiteatrul — de mărime mijlocie în mulțimea celor pe care romanii le-au ridicat pe unde au stăpinit — este construit în întregime din piatră și este cea mai impunătoare clădire a bătrinei Sarmizegetuse. Tribunele, așezate pe plan înclinat, formează o elipsă cu axa principală de 90 m și cea secundară de 70 m. În mijlocul arenei vedem canalul care aducea apa pentru curățirea singelui ce curgea din abundență la reprezentațiile iubite atât de mult de romani; în apropierea porților se află cuștile în care erau ținute animalele sălbatice, iar între zidul care înconjoară arena și cel exterior al amfiteatrului, lojile în care stăteau spectatorii.

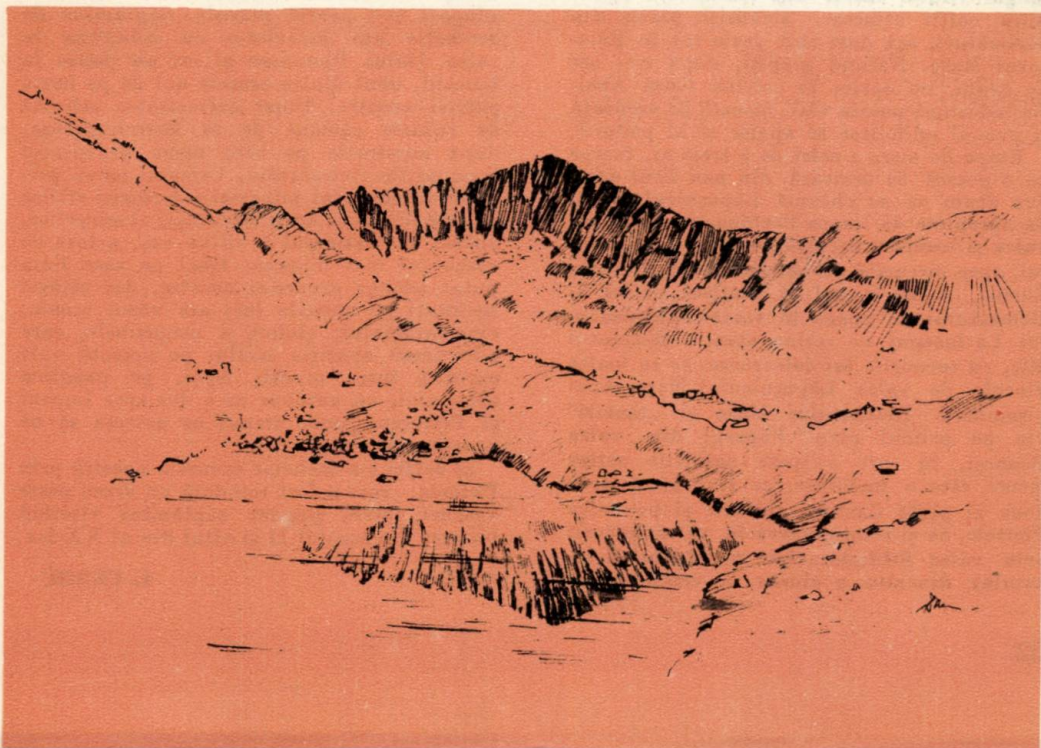
De la amfiteatru ne întoarcem în centrul comunei pentru a vizita muzeul local.

Într-o clădire mică, pitorească, pe prispa ei și în curte, vedem o serie de monumente, inscripții, altare închinare numeroaselor zeități cu care naivitatea anticilor populase cerul, pământul și apele, fragmente arhitectonice, ceramică, obiecte de bronz etc. Toate au fost scoase din cetate și din jurul ei (așezarea depășea incinta cetății) și ne-au ajutat să ne întregim imaginea despre cea mai importantă așezare romană de pe teritoriul țării noastre.

Deplin satisfăcuți de scurta călătorie prin orașul de acum 18 secole, ne reluăm drumul spre munte. Pe cărările dintre lanuri, urmînd marcajul — bandă roșie — nu avem nevoie decît de trei sferturi de oră pentru a ajunge la Clopotiva, sat cuprins, „de cînd lumea“ aflat pe malul stîng al Rîului Mare, chiar la ieșirea acestuia din strîsoarea munților. Îi străbatem ulițele, zăbovind din cînd în cînd în fața unor gospodării construite în tradiționalul stil arhitectonic țărănesc, atît de pitoresc. La ieșirea din sat, întîlnim Rîul Mare și drumul care ne va călăuzi spre inima Retezatului.

Un șipot cristalin ne îmbie la popas. Cu forțele împospătate reluăm apoi mersul de-a lungul apei. Rîul Mare ne atrage mereu privirile. Apele bogate, cu limpezime de cristal, își sună undele printre bolovani într-un ritm egal dar impetuos. La cite un cot, sau în jurul unui colț de piatră ce se ține tașos, apele zăbovesc, răsucindu-se în bulboane — localnicii le spun *dorne* — săgetate de sprintenii păstrăvi.

Vf. Peleaga și circuitul mare al Bucurei, văzute de la lacul Porții

Orașul nou Uricani

După 4—5 ore de mers, ne oprim pe terasele de la confluența pârului Zlătuia cu Riul Mare, unde citeva case umanizează peisajul. Printre ele se află și cabana „Gura Zlata“, la care poposim.

A doua zi ne continuăm drumul tot de-a lungul Riului Mare, din loc în loc strîns între colții stîncoși, alcătuiți parcă din dărîmături, așa cum sînt peste tot în Retezatul Mare. Nefiind grăbiți, după trei ore de drum, ne oprim la cabana Gura Apei. Ne îndeamnă poezia văii, înecată de verdeață și zvonul odihnitor al apelor și al pădurii.

Etapă de mers a celei de a treia zi, începe pe o potecă ce urmează din nou firul apei, dar acum ea se cheamă Lăpușnicul Mare. În apropiere de Lunca Berhina, părăsim însă valea și începem urcușul pe muchia Slăveului, spre circurile de obîrșie a văii Bucura. Curînd, ieșim la gol și vestitul peisaj al Retezatului ne apare în toată splendoarea lui. La început ne reține atenția Retezatul Mic, cu turnurile lui calcaroase, ce se înalță dincolo de valea Lăpușnicului Mare. Apoi piramidele Retezatului Mare și „tăurile“ vin pe primul plan. Popasul din valea Bucurei, în care sclipesc oglinzile atîtor lacuri, este o încîntare, ca și drumul de a doua zi peste Custura Bucurii și pe valea Pietrele, ca și reîntoarcerea în valea Bucurii prin valea Stînișoara și curmătura Retezatului, din ziua a cincea. A venit apoi și

despărțirea, nu lipsită de regrete de Retezatul Mare, acest munte pentru care originalitatea este cel mai potrivit calificativ. Am coborît valea Bucurii pe vechea albie a celui mai mare ghețar care a existat în munții noștri, am urcat în șaua Plaiului Mic și am coborît în valea Buta — la micul adăpost ce-i poartă numele. Săptămîna de drumeție am încheiat-o cu coborîrea în valea Jiului Romînesc și cu un popas la Uricani, unul dintre orașele noi de pe harta patriei noastre. După curiozitatea stîrnită de ruinele romane de la Sarmizegetusa, după admirația pe care ne-au provocat-o frumusețile Retezatului, Uricanii ne-au prilejuit sentimentul mîndriei și bucuriei zilelor pe care le trăim. Acest mic orașel al minerilor, apărut în răstimpul a cîțiva ani, a fost de aceea cel mai minunat final pe care l-am putut adăuga excursiei noastre. Am rătăcit încîntați pe străzile lui; am văzut școala, cinematograful, clubul și magazinele, care marchează apariția noului pe această vale ascunsă între munți. Apoi, pe panglica asfaltului, un autobuz ne-a dus spre Lupeni și Petroșeni, unde trenul ne aștepta să ne poarte spre casă.

Și astfel s-a încheiat excursia noastră prin Retezat, care a fost totodată un drum peste veacuri, într-o singură săptămîină vizitînd un oraș din secolul II și altul din al XX-lea.

I. CERBU

Nici o minune

Unul din fenomenele vieții noastre publice, devenit aproape banal prin regularitatea insistență cu care se face înregistrat, este fluxul continuu de colectiviști porniți în călătoriile turistice pe drumurile patriei. În vagoane confortabile sau în elegante autocare, grupuri masive de colectiviști, mecanizatori din agricultură și alți caligrafi ai ogoarelor străbat țara de la un capăt la altul sau de jur-împrejur, făcând cunoștință cu frumusețile naturale ale patriei și cu grandioasele realizări ale regimului democrat-popular. În piața Palatului R.P.R. sau la Muzeul Peleş, pe litoral sau pe Valea Prahovei, colectiviști de pretutindeni vin să vadă, să cunoască, să se desfete și să se instruiască. I-am văzut și îi vedem cu toții. Ei ne fac semne cu mina, din autocar. Noi le zîmbim cu bucurie și recunoștință, trimițând, prin asta, un salut călduros lanurilor de bucate, livezilor, podgoriilor.

Fenomenul a căpătat, de-a lungul anilor, proporții de masă. Numai în 1963 au participat la diferite forme de activitate turistică organizată de O.N.T. „Carpați” circa 100.000 de performeuri ai plinii și vinului. Spunind diferite forme de activitate turistică, avem în vedere, cu adevărat, diversitatea de aspecte pe care le îmbracă — organizatoric și utilitar — această muncă.

Una din cele mai frecvente forme de activitate turistică în rîndurile populației de la sate și cu participarea acesteia, constă în organizarea de excursii avînd ca obiectiv vizitarea de gospodării agricole și S.M.T.-uri frunțase, de întreprinderi constructoare de mașini agricole (Uzina de tractoare din Brașov, uzinele „Semănătoarea” din București ș.a.). Acest fel de excursii prezintă o incontestabilă importanță. Întîlnirile se transformă în schimb de experiență, oaspeți și gazde împărtășindu-și reciproc cunoștințele acumulate, metodele de organizare și de lucru, succesele dobîndite în practica agrotehnicii noi. Pe de altă parte, vizitînd obiective industriale de profil agricol, colectiviștii cunosc mai îndeaproape cele mai noi cuceriri ale tehnicii, învață să prețuiască tot mai mult munca tovarășilor care le trimit lor, pe ogoare, herghelile metalice de cai putere ale agriculturii noastre socialiste. Și unii și alții leagă prietenii statornice, se cunosc mai bine, își destăinuie preocupările și planurile de viitor. Excursiile turistice devin, astfel, un mijloc de întărire a unității celor ce muncesc, de apropiere trainică și creatoare între sat și oras.

De aceeași largă atenție și participare se bucură și excursiile turistice care au drept scop cunoașterea frumuseților patriei. Mai cu seamă între regiunile apropiate de pîldă (Dobrogea, București, Brașov) există un permanent schimb turistic. Colectiviștii din satele dobrogene vizitează

Doftana și Peleşul, urcă pe Bucegi și pe Timpa. Cei din Țara Bîrsei, la rîndul lor, se scaldă în soarele litoralului, admiră feeria Mamaiei, pleacă în croaziere pe mare. Este ușor de înțeles că în urma unor asemenea călătorii de plăcere, la care odinioară pîlmașul dobrogean nici în vis nu avea puțința să gîndească, oamenii muncii de la țară se întorc acasă mai îmbogățiți sufletește, mai dornici de muncă, mai mobilizați, în inimile și conștiința lor, de chipul mereu mai proaspăt al țării.

În cadrul acestor forme principale de activitate turistică, itinerarele alese sînt, și ele, multe și variate. De la vizitarea orașelor de reședință regionale, pînă la circuitul turistic al regiunii sau chiar al țării, de la cunoașterea regiunii respective și pînă la vizitarea principalelor zone turistice din R.P.R. (litoralul, Bicăzul, Valea Prahovei, București, Ada Kaleh ș.a.), manifestările de drumeție ale O.N.T. „Carpați” includ cele mai diverse trasee și itinerarii. Autocarele cu inscripția devenită clasică pot fi întîlnite pe autostrade și pe șosele secundare, pe serpentine și pe bulevarde, transportînd grupuri de colectiviști dornici să cunoască din ce în ce mai multe și din ce în ce mai profund. În felul acesta turismul se constituie parte integrantă a revoluției culturale din țara noastră.

Dar lucrurile nu se opresc aici. Itinerarele alcătuite de O.N.T. „Carpați” pentru colectiviștii noștri trec și dîncolo de granițe. Nenumărați frunțasi ai recoltelor și mecanizatori participă la excursii turistice în țările prietene. Numai în Bulgaria călătoriseră, pînă la sfîrșitul lui 1963, peste opt sute de colectiviști.

Faptele vorbesc, astfel, prin ele însele. Țăranul care pînă mai ieri, în zodia neagră a exploatarei burghezo-moșierești, cel mult dacă avea ocazia să meargă, tîrît de procese și angarale, pînă în capitala județului, la tribunal ori la prefectură, călătorește azi de la un capăt la altul al țării și chiar dîncolo de fruntariile ei, împărtășindu-se din bucuria de a fi liber, de a vedea și de a învăța cît mai multe, de a se simți cu adevărat stăpîn în țara lui.

Și nu e totuși, nici o minune. Asta înseamnă, de fapt, tot socialism.

M. SÎRBULESCU

PORTUL CONSTANȚA

Noua înfățișare a Constanței

Orașul-litoral

CONSTANȚA

CEA MAI LUNGĂ

LOCALITATE A ȚĂRII

Dacă orașul are acum în lungime peste 50 de kilometri, nu trebuie să ne mire. Aceasta se întâmplă numai pentru că s-a întins într-o singură direcție — spre sud. Dar și spre nord, splendidele plăji largi, cu nisip fin întins pe perisipuri sau în mici golfuri adâncite-n calcar, cheamă vizitatori, cer construcții care să pună și mai mult în valoare bogăția celui mai

luminos peisaj al țării. Așa că, în curînd, nu numai că nu ne vom mira, dar vom vorbi de vremea cînd „orașul avea doar cincizeci de kilometri”...

Da. De la Mamaia pînă la Mangalia, se întinde acum un singur oraș. Și aceasta nu datorită exclusiv unui decret cu caracter administrativ, ci datorită unui ritm. A unui dublu ritm chiar, aș putea spune,

Mamala, iluminând noaptea

ritmul vieții estivale și ritmul construcțiilor. Un oraș, capabil să adăpostească în el o bună parte din populația țării, ca și numeroși străini, migrând vara spre orizontul larg deschis al mării strălucitoare.

Iarna, e drept, temperatura mai condensează populația în jurul vechilor așezări. Dar aceasta durează atât de puțin întrucât, de abia încetează un sezon și încep pregătirile pentru celălalt. Iar pregătirile înseamnă, în primul rând, extinderea orașului, punerea în valoare a tuturor bogățiilor sale, crearea altor, noi, surprize pentru cel care revine de la an la an.

A reînviat vechiul Callatis. Deschizându-și plaja ca o imensă scoică sidefată,

Mangalia — în ultimul secol modestă așezare pescărească, al cărei pitoresc îți plăcea așa cum îți poate place un trist tablou de mahala, văzut de-un artist talentat care știe să-i redea și mai mult penuria și solitudinea — își unduie astăzi acoperișurile pastelate, continuând parcă unduirea valurilor. Amprenta luminoasă, civilizatorie, a noilor construcții, parcă pune și mai bine în valoare pentru vizitator ruinele vechii cetăți grecești, bătrâna moschee, urmele portului de pescari.

Să pornim de-aici spre nord, „prin oraș”.

Vom urmări țărmul de lut și nisip, ascunzînd, între copaci arizi și trestii strălucitoare, mignone plăji de toată

Pe faleza Eforiei-Nord

frumusețea, vom trece printr-o pădure a cărei mare atracție o constituie cîndurile de fazani sperioși și multicolori, și vom ajunge la acel lac scund, coborît aproape sub nivelul mării, cu ape limpezi, atrăgîndu-te, parcă, să cauți în adîncul lor așezările zeului al cărui nume-l poartă: *Neptun*. Și, deodată, ca o explozie de tinerețe, apare în fața ta o nouă așezare.

Pe bună dreptate s-a schimbat numele acestui vechi sat, cu ulițe largi și golașe. Localitatea *Libertatea* a devenit acum o parte din marele oraș al litoralului nostru, destinată tineretului. Taberele studențești s-au ridicat chiar pe malul mării, atmosfera studențească flutură ca un

stindard al tinereții pe toate străzile, pe care și-a pus amprenta sistematizarea, civilizația. Cînd pleci de aci te simți parcă mai tînăr, și rezonanțele unui „*Gaudemus*” te însoțesc multă vreme.

Nu vreau să spun prin asta că cele două *Eforii* și *Tekirghioulul*, care urmează în drumul nostru, înconjurînd miraculosul lac, ar putea fi considerate, prin contrast, stațiuni ale vîrstnicilor, pentru că vin aici cei ce vor să-și vindece beteșugurile. Dar litoralul pe semne că a învățat să respecte dialectica vieții și, din pricina asta, ține să te avertizeze că, după tinerețe, urmează... ghioul!

Ghioul acesta — a cărui legendă cu calul beteag care intrînd în el s-a înzdră-

Plajă populată la Eforie-Sud

venit, era pînă nu de mult confirmată parcă de cirezile de vite pe care le mai găseai în jurul lui — răsfrînge astăzi în oglinda sa neagră trei mari așezări moderne, care mai au puțin și își vor pierde limitele dintre ele, construcțiile de beton și sticlă lărgindu-se în jurul lui ca niște cercuri concentrice, ca niște unde tot mai largi iscate de vreun vîrtej. Aici, de fapt, a început să se nască actualul mare oraș, acesta e miezul lui. Cine-ar fi crezut, acum zece ani, că grupul de vile care începuse să se ridice la Eforie e doar debutul marilor construcții care se întind pe o distanță de peste cincizeci de kilometri?

Și, cu toate acestea, ele s-au întins, au ajuns la marginile Constanței și, ca un simbol parcă, prin avîntul construcției, descoperind imense spații și emoționante relicve din cetatea tomitană, s-au transformat în uriașele blocuri care privesc peste port, spre navigatorii din largul mării. *Constanța* de astăzi, cea cu linii drepte și suple, și-a legat temeinic temeliiile alături de zidurile milenare. În ultimii ani, aproape fiecare nouă construcție care s-a ridicat spre înalt, a deschis, prin săpături, o fereastră spre trecut. Zidurile așezărilor, vechile sarcofage, grupurile statuare, marele mozaic, fac din orașul cu blocuri moderne unul

Vechiul Callatis — Mangalia de astăzi

dintre cele mai interesante locuri de vizitat pentru amatorii de arheologie. Înainte vreme, mărturia vechilor așezări o făceau doar temeliile unei porți romane și stîncile de lîngă cazinou, care erau invocate ca martore ale gestului disperat al mitologiceii Medeea, care și-ar fi ucis aici fratele spre a-și scăpa iubitul. Sau, cum spune Ovidiu:

„Inde Tomis dictus locus hic, quia fertur in illo
Membra soror fratris consecuisse sui.”

(De-atunci îi zice Tomis acestui loc, fiindcă
O soră pe-al său frate aice l-a tăiat.)

În legendă, Medeea a fugit mai departe pe corabia Argonauților, ducînd cu ea lîna de aur. În legendă. Pentru că, în realitate, Constanța noastră este atît de bogată și-și descoperă an de an noi bogății,

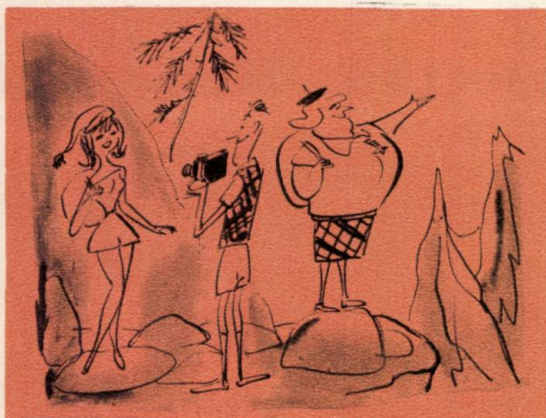
încît, ce ne-ar putea împiedica să credem că lîna de aur a rămas aici, iar noi îi toarcem necontenit minunatul fir?

Priviți magnificele splendori de pe malul Siut-Ghiolului, priviți cum crește spre cer, între apele mării și ale lacului, *Mamaia*, priviți încîntătoarea armonie de blocuri înalte și parcuri întinse, și vă veți da seama de asta. Numărați ilustrațiile care se vindeau înainte de război. Numărul lor îl înșirai pe degetele unei mîini. Tot ce era în plus, era aceeași imagine luată din alt unghi. Astăzi, ai nevoie de un imens album ca să poți cuprinde marele oraș al litoralului românesc.

CORNELIU LEU

Zîmbiți, vă rog!

Desene de Neil COBAR

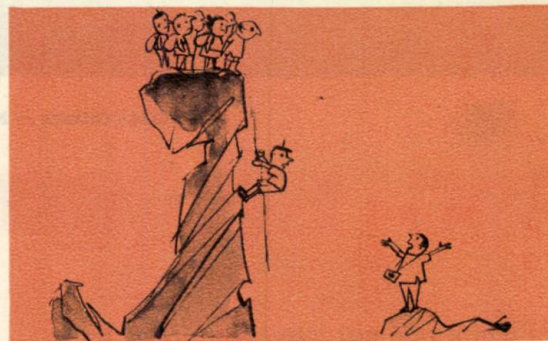
— Nălcă, ce frumusețe! Ai fotografiat-o!
— Sigur că da!

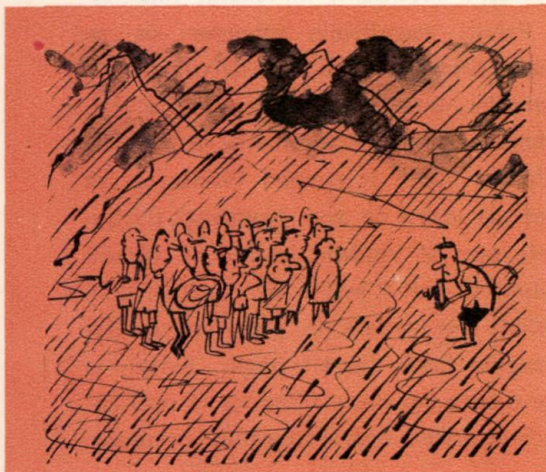
— Ce noroc! Cu poza asta precis iau premiul!

— Tase, dă-te puțin mai înapoi ca să ne prinzi
pe toți...

— Iertați-mă că v-am pus să vă cățărați pînă sus, dar
abia acum văd că nu mai am nici un clișeu!

— Pe o ploaie ca asta, nu strici filmul degeaba!
— Păi nici n-am film în aparat. Fac doar exerciții de
cadraj...

— Așaaa! Acum se vede tot grupul și munții din spate.
Zîmbiți, vă rog!

În sus, pe Topolog

UN DRUM NOU SPRE CULMILE FĂGĂRAȘULUI

Versantul sudic al munților Făgărașului a fost în general foarte puțin cercetat de turiști din cauza lungimii drumului de apropiere, la care se adaugă faptul că ultima etapă până la creastă trebuia parcursă în timp de 10—14 ore și cerea efortul maxim la sfârșitul zilei, când se urcă abrupt o diferență de nivel de circa 1000 de metri pe traseele de pe văi. Adăugați apoi lipsa oricărui adăpost turistic pe acest versant. Aceeași greutate se întâlnește și în traseele de pe culmi, când, după ce urci la o altitudine mare, trebuie să cobori o diferență de nivel de 300—400 de metri și uneori chiar mai mult, pentru a găsi adăpost la vreo stână. Acest versant oferă totuși priveliști mărețe și multe frumuseți încântătoare, pe orice cale îl parcurgi.

Acum situația s-a schimbat fundamental. Pe toate văile ce merg spre creastă s-au construit șosele și pe cele mai multe vehiculele circulă până la cel mai îndepărtat sat de munte, scurtând astfel drumul de apropiere.

O cale de acces, care a inspirat în trecut pe unii dintre scriitorii noștri (Topliceanu în baladele sale și Liviu Rebreanu în „Ciuleandra”), este valea Topologului, care a fost neglijată de turiști, deși oferă atât de variate frumuseți.

O șosea bine întreținută merge prin satele așezate pe această vale, fie că vii dinspre Curtea

de Argeș, fie dinspre Râmnicul-Vilcea. Prin Rudeni, Suici și Sălătruc, printre livezi de pomi fructiferi și flori înflorite, ajungem în defileul strimt prin care, pe zeci de kilometri, Topologul coboară, croindu-și drum, din Negoii și Scara, până iese din strînsor și valea lasă loc liber așezării satelor.

Cum trecem de Sălătruc în sus, valea capătă un aspect nou. Cheile Sălătrucului sînt primul pas în sălbăticia văii Topologului. Izvoarele ce vin din ambele părți să ajute Topologul, îi măresc frumusețea.

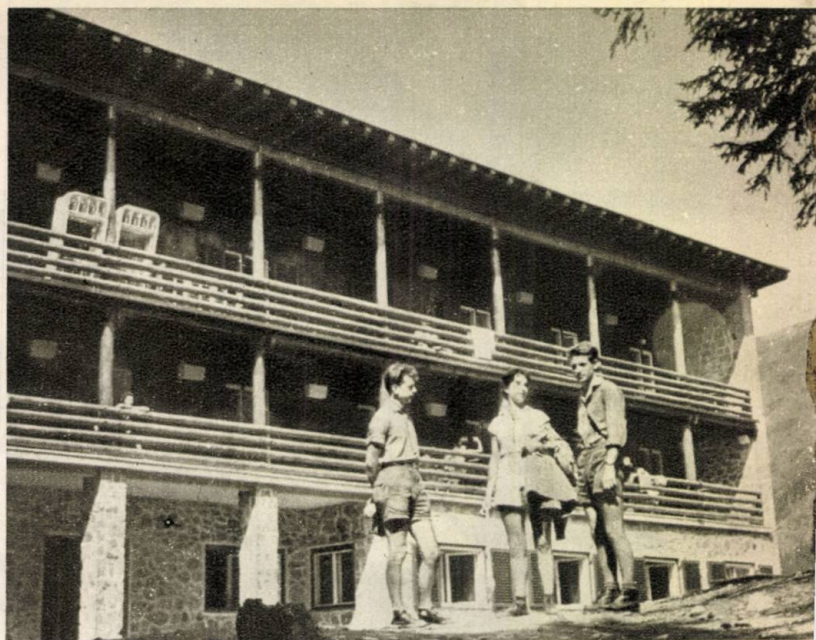
În continuare, printre culmi și colți de stîncă, urmînd firul apei, șoseaua ne duce prin pădurea de anini, apoi carpinii, frasinii, paltinii și fagi, pînă începe Bradul și molidul să cucerească loc din ce în ce mai mult.

Toată valea oferă priveliști plăcute și variate, dar mai ales de aci în sus, spre înălțimi.

Odată ajunși la Iaroslavele, sîntem în plin munte. Varietatea priveliștilor ne face să nu simțim cînd am parcurs cei cîțiva kilometri pînă la cabanele constructorilor hidrocentralei, așezate în primul loc ce oferă spațiul necesar, în valea strîmtă din apropierea galeriei.

Dacă e zi de sărbătoare și facem popas la șanti-erul Topolog, poate un constructor va simți plăcerea să ne povestească întâmplări din iarna trecută, cu sălbăticiuni ce s-au urmărit: ciute și cerbi

Noua cabană de pe Negoiu

sfișiați, ori numai mursicați de lupi și prăbușiți în goană de pe stînci; căprioarele căzute pradă lăcomiei fiarelor; turme de mistreți care au rîmat întinderi mari de teren în căutarea hranei; sau despre vereritele jucăușe, roșii și negre; iar în primăvară, despre nelipsiții urși și ursoaice cu puil lor drăgălași...

Lăsînd în stînga Topologelul, urmăm drumul forestier paralel cu apa, ca să ajungem printre munții Stîna Mare în stînga și Clăbucetul în dreapta (est), la Poiana lui Tudose. Pe stîmtea vale a Topologului, fiecare loc mai deschis poartă un nume.

Încă o oră de mers domol, dacă vrem pe jos, fiindcă frumusețea priveliștilor nu ne lasă să mergem mai repede ci ne îndeamnă să le admirăm. Am ajuns la Moara Dracului, unde apa spumoasă a Topologului a măcinat stîncile cristaline, modelîndu-le în forme ciudate. Admirăm izvoarele ce țînesc din coasta muntelui, apele ce alunecă vijelios pe igheaburi de piatră și cascadele în miniatură.

În curînd, am ajuns la cantoanele exploatarei forestiere de la Stîna Mare. Șoseaua forestieră duce pînă la izvorul Podeanu (cota 1500) aproape de Negoiu. Cine a venit cu mașina și nu are posibilitatea să meargă mai departe, rămîne cu privirea ațintită spre creasta Făgărașului și mulțumirea sa este umbrită de regretul că n-a ajuns pînă acolo. Face planuri cum să meargă altă dată spre înălțimi, simțind de pe acum bucuria viitoare. Se mulțumește să urce pe cîinele înflorite ale muntelui, unde fiecare își face un buchet, alegînd, după preferință, din florile mai mult iubite, sau culege fragi și smeură iar spre toamnă afine.

Astfel se apropie seara și încep pregătirile înapoierii, stăpînite de dorința de a reveni cît mai curînd și a urca pînă pe culmile și creasta munților ce se văd în zare, mai clar, cu cît ne apropiem de seară.

Drumețul care a venit cu motocicletă, o lasă la casele forestierilor, și de aici, pe jos, poate ajunge în vîrfurile Negoii și înapoi pînă seara, dacă a avut grijă să se scoale de dimineață și să plice imediat la drum din Curtea de Argeș sau din Rîmnicea-Vîlcea. Dar odată ajuns sus, va simți probabil îndemnul să meargă mai departe.

Să pornim deci...

Valea se strîmtează. Poteca urcă prin pădurea de molid, ca apoi să revină de cîteva ori lîngă apă. Trece peste izvoarele ce mustesc din dreapta noastră și în curînd ajungem la bifurcarea potecilor unde întîlnim marcajul triunghi roșu, ce vine de la Cumpăna peste Clăbucet, Margina și piciorul muntelui Florea, coborînd în Topolog. În stînga, am lăsat munții Stîna Mare și Tîtescu, iar în

spatele lor fața sf. Ilie și culmea ce urcă spre Ciortea și lacul Avrîg. Continuînd drumul, ajungem în poiana de lîngă izvorul Podeanu, primul ce mărește substanțial debitul Topologului, după confluența izvorului Negoiu cu Scara, și primirea noului nume de Topolog. Acesta e locul cel mai potrivit pentru așezarea unei cabane turistice, alt de necesară pentru ascensiunea Negoii și înălțimilor apropiate. Acum e aci, lîngă lac, un canton forestier, loc de odihnă și adăpost în caz de vreme rea.

În dreapta, vedem culmile ierboase și înflorite ale munților Florea și Podeanu. În față și în stînga, spre nord, priveliștea e deschisă pînă în creasta Făgărașului, cu Mîzgavul, Scara, Șerbota. Prima căldare glaciară pe care o primim în toată impresiunea ei măreție e Scara.

Îndată ajungem la confluența izvoarelor Scara și Negoiu, care formează Topologul. O oră de odihnă și o masă consistentă sînt recomandabile înainte de a începe urcușul, cea mai grea parte a traseului, în pantă repede și bolovănoasă. Se poate face și o baie înviorătoare în apa pîrlului Negoiu.

Mergem încă un timp prin pădure spre dreapta (est), ajutați de marcajul triunghi roșu, ieșim la lumină și trecem pe lîngă stîna din pajiște. În față, în întregime, marele cazan al Negoii, urme puternice ale ghețarilor de altă dată.

Din dreapta, către stînga, se văd lespezile colțuroase și virful Căltun, șaua Negoii, virful Negoiu, încă o șa, apoi virful Șerbota.

Priveliștea neașteptată este altă de variată, încît, peste urcușul normal de aproape trei ore, mai rezervăm o oră pentru a urmări variațiile de peisaj stîncos.

Pășările de altitudine zboară la înălțimi abia cuprinse de ochiul nostru. Liniștea înălțimilor golașe este mărită prin contrast de murmurul izvoarelor și zgomotul cascadei spumoase.

Am ajuns în vîrf. Privirea cuprinde întinderea pînă în zarea îndepărtată: culmea spre răsărit, peste Capra și Vinătorea lui Buteanu pînă la Moldoveanu; marile căldări spre nord; valea Topologului spre sud; culmile luminate, cu văi umbrite, spre apus.

După o oră de popas, stăm la îndoială dacă să ne înapoiem la baza de plecare — cantoanele de la Stîna Mare — sau mai bine să sacrificăm încă două ore de coborîre pînă la noua cabană Negoiu, pe la Acele Cleopatrei, cascada Sărăției, spre odihna bine meritată. Și apoi mîine, pe alt drum...

G. G. POENARU

com. Corbeni — Argeș

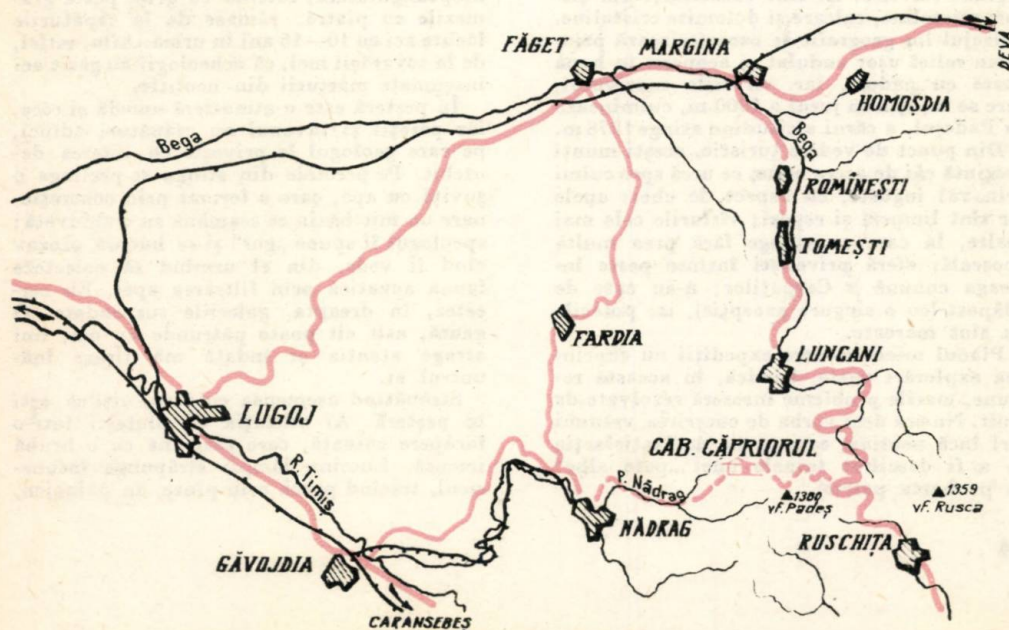
UN GHID COMPETENT

CU EMILIAN CRISTEA În munții POIANA RUSCĂ

Stau în fața hărții patriei și privesc îndelung spațiul ce cuprinde locurile pe unde am hoinărit de curînd. Caut să reconstitui imaginile culese de-a lungul acestui drum. Doresc să dau însemnărilor mele un caracter sugestiv, cu nădejdea că ele vor îndemna poate și alți drumeți să pornească prin acele locuri, să cunoască măreția lor liniștită, ineditul lor...

Lugojul, Făgetul, Homoșdia și Ruschița sînt jaloanele vastului trapez care îmbrățișează o bună parte din munții Poiana Ruscă.

Însuși Vida Geza ar putea fi învidios pe această creație sculpturală a naturii!

Încă de la plecare, știam că această regiune muntoasă nu ne va prilejui surprize prea mari, întrucât munții Poiana Ruscă sînt situați aproape la periferia marilor regiuni carstice. Ei sînt constituiți din sisturi cristaline, calcare și dolomite cristaline. Peisajul lor geografic se caracterizează printr-un relief ușor undulat și acoperit în bună parte cu păduri, iar vîrfurile masivului, care se mențin în jurul a 1000 m, culminează cu Padeșul, a cărui altitudine atinge 1378 m.

Din punct de vedere turistic, acești munți prezintă căi de acces bune, ce urcă spre culmi prin văi înguste, cu aspect de chei; apele lor sînt limpezi și rezezi; vîrfurile cele mai înalte, la care se ajunge fără prea multă oboseală, oferă priveliști întinse peste întreaga cunună a Carpaților; n-au case de adăpost (cu o singură excepție), iar potecile nu sînt marcate.

Planul micii noastre expediții nu cuprindea explorări vaste, fiindcă, în această regiune, marile probleme fuseseră rezolvate de mult. Nu era deci vorba de cucerirea vreunui vîrf încă neatins, care să ne dea satisfacția de a fi descifrat tainele unei „pete albe” de pe harta patriei.

Coborînd la Lugoj, am ajuns de fapt în apropierea primului nostru obiectiv: Peștera cu Apă sau Peștera de la Romînești.

În satul Romînești am poposit 3 zile. Gazda noastră, Nicoară Iosif, ne-a dat drept călăuză pe băiatul lui și astfel am pornit să recunoaștem drumul spre Peștera cu Apă.

Drumul ne poartă pe o creastă împădurită, cu tufărișuri de stejari și ienuperi, și ajunge, înainte de a se împlini o oră de mers, pe vîrfurile Stîrci, marcat de baliza („ciuha”) pe care o vedem de la distanță.

Din acest punct ne abatem la dreapta, coborînd și apoi urcînd ușor pe drumul de căruță, către dealul Ursuleasca, Luminișuri dese și apoi poiana ce se întinde de-a lungul unei șei, ne opresc pentru cîteva clipe, dîndu-ne putința să iscodim pădurea ce se revarsă pe coasta muntelui din fața noastră.

Mergînd prin pădure, mai mult de-a coasta, observăm, acolo, calcare ieșite la suprafață. După un ocol larg, și cînd nici nu bănuiam măcar, drumul se curmă în fața unui grohotiș, iar cîteva metri mai sus se deschide, săpată într-un perete nu prea înalt, gura Peșterii de la Romînești sau Peștera cu Apă.

Pe platforma care precede intrarea, îmbrăcăm hainele „de lucru”, aprindem lămpile cu carbid. Se scot din saci frînghii, busole, termometre, sticlute cu alcool pentru colectat faună etc. Pătrundem în peșteră prin gura largă, de formă dreptunghiulară, călcînd cu grijă peste grămezile cu piatră, rămase de la săpăturile făcute aci cu 10—15 ani în urmă. Aflu, astfel, de la tovarășii mei, că arheologii au găsit aci însemnate mărturii din neolitic.

În peșteră este o atmosferă umedă și rece, iar pereții și tavanul au crăpături adînci, pe care geologul le privește cu interes deosebit. Pe peretele din stînga se prelinge o șuviță cu apă, care a format prin concreționare un mic bazin ce seamănă cu o chiuvetă; speologul îi spune „gură” și se bucură grozav cînd îl vede, din el urmînd să colecteze fauna acvatică prin filtrarea apei. Eu cercetez, în dreapta, galeriile suspendate. O gaură, atît cît poate pătrunde un om, îmi atrage atenția și îndată mă tîrăsc înăuntrul ei.

Străbătînd asemenea culoare, uiți că ești în peșteră. Ai senzația că plutești într-o încăpere ruinită, care seamănă cu o hrubă imensă. Lumina lămpii străpunge întunericul, trecînd parcă prin pinze de păianjen,

iar respirația, care se condensează, formează în aer nouri cu forme bizare. Am ieșit de-andaratele din această gaură incomodă, supărat că prima încercare s-a soldat fără succes și am pornit să-mi ajung tovarășii ce căutau pe jos, pe sub bolovani, prin putregaiurile de lemn, prin fisuri și ungherele ferite vederii, micuțele vietăți ce locuiesc aici. În liniștea peșterii, aud cum cercetătorii pronunță cuvinte ce-mi sînt necunoscute: diptere, colembol, opilioni, care reprezintă numele ordinelor sau familiilor de viețuitoare. Acestea sînt colectate cu migala unei munci evaluate la multe zile de ședere în peșteră.

Ziua a doua o petrecem tot în peșteră, cartînd-o și cercetîndu-i fiecare colțișor.

Terminîndu-se cartarea, am avut vreme să cercetez peștera cu ochiul turistului. Galeria principală, înaltă de 10—15 m, are o deschidere tot atît de mare. În dreapta se despletesc, ca niște apendice, galerii înguste, ce iau sfîrșit, după 8—10 metri, cu cîte o nișă cu pereții îngălbeniți de vreme și pe care se văd, ici-colo, urmele unor stalactite.

În „Sala liliecilor” ajung după ce am urcat, în pantă lină, de-a lungul unui perete ce l-am avut în stînga. Un țuit ce nu mai conține și mirosul puternic de amoniac sînt indicii că am ajuns aici. Sala, în formă circulară, este foarte înaltă, iar aerul pare ceva mai cald. Bolovani enormi, căzuți din tavan, sînt răs-pîndiți haotic, încurcînd înaintarea spre galeriile laterale, ce se ramifică de aici. Stînci abrupte, înalte de 6—10 m, alternează cu colți ascuțiți. Între aceștia, cîte o creșteliță sinuoasă, plină de guano, se pierde în întunericul vremelnice alungat, lăsînd impresia unui zid crenelat. Peisajul acesta semiobscur, țuitul liliecilor, culoarea variată a stra-

Copil din satul Lunca, aflat nu departe de obștea
rului Bega

turilor și mai ales dispoziția în mozaic tectonic ne dă impresia de ireal, punîndu-ne în fața unui decor ce mărturisește o năpraznică frămîntare geologică din timpuri îndepărtate.

Către stînga, sala principală continuă. O stalactită îngemănată atrîne de bagdadie, unită cu o uriașă stalagmită cu fețele unduite și încrețite în toate felurile. În clipa următoare pătrundem într-o sală fără concrețiuni, care este de fapt fundul peșterii. Bolta și pereții acesteia prezintă o curiozitate geologică rar întîlnită, dacă nu chiar unică. Stratele sînt atît de frînte și de frămîntate, încît cu greu poți urmări care a fost așezarea lor firească. Pereții galeriei par a fi zidiți. Bucăți de calcar, relativ mici, cu stratele frumos colorate, sînt prinse în pozițiile cele mai diferite, formînd arabescuri ciudate. Printre ele, roci metamorfice, relicte ale unor timpuri mult mai vechi, atrag atenția în mod cu totul deosebit. În galeriile laterale, care sînt mai joase, lucrul este ceva mai

Cabana Căpriorul, singurul adăpost turistic din munții
Poiana Ruscă

incomod, în schimb, ca o recompensă, ele ne-au rezervat și surprize.

Iscodind cu lampa fiecare colțișor, reușim în două rânduri să descoperim posibilități de înaintare și atunci „fiorul necunoscutului” pune stăpînire pe noi. Am găsit o galerie care mi-ar da posibilitate să înaintez, făcînd o mică săpătură. Cu vîrfurile ciocanului sap, căutînd să lărgesc trecerea, dau la o parte pietrele și pămîntul; transpir, obosesc, dar nu mă opresc decît în partea cealaltă a obstacolului, unde cercetez atent cu lampa, dacă nu sînt bolovani instabili și după aceea înaintez...

Am părăsit peștera de la Romînești după trei zile, în care timp oamenii de știință și-au îndeplinit programul de lucru.

După alte 4 zile, în care timp am explorat cîteva obiective speologice — ajungem în satul Luncani, unde poposim peste noapte. Dimineața, pornim spre Ruschița. Drumul urcă pe valea riului Bega, pînă unde valea Stîlpului confluează cu valea Căprișorii, formînd riul Bega. Așadar Bega nu are un izvor al său, ci se înfiripă în punctul numit „Între Ape”. Primind apele strînse cu migală de aceste fire de obîrșie, de prin toate vîgăunile și care-i sînt servite „plocon”, riul Bega nu cunoaște copilăria atît de frumoasă a izvoarelor cristaline, care țînesc din coasta muntelui.

Din acest loc, urmează să trecem peste munte la cabana Căpriorul.

Urcînd de-a lungul șoselei, ce trece peste munte, la Ruschița, traversăm poieni frumoase, prin mijlocul cărora zoresc, la vale, apele limpezi ale unui pîrîu de munte, plin cu păstrăvi.

Făgetele îmbracă fața muntelui cu verdele lor crud, caracteristic copacilor primăvara. Undeva, într-un fund de vale, un cuc se amăgește singuratic cu ecoul propriului său cîntec; la răstimpuri, ajunge pînă la noi zgomotul infundat al tunetului, prevestitor al obișnuitelor ploi. Curînd însă norii grei, purtați în goană de vîntul care se întetise, acoperă pădurea, vîrsînd potop de apă peste ea și peste noi. Ploaia ce cădea zgomotos, vîntul și freamătul pădurii, tunetele și fulgerele, unite într-un vuiet continuu, ne-au grăbit pașii, pentru a căuta un adăpost, undeva, pe sub vreo ripă.

Către seară am ajuns la creastă, în largă deschidere a poienii Teiul Ursului (local „Tăul Ursului”).

De aici urma să ne abatem către est, spre vîrfurile Rusca (1359 m), dar am renunțat la acest program, din lipsa unui adăpost și a ploii care nu mai contenea. Itinerarul nostru fiind modificat, ne-am continuat drumul pe versantul opus, spre Ruschița, sau mai precis pînă acolo unde aveam să întîlnim o casă, în care să ne adăpostim, lucru ce s-a și întîmplat, după cîteva km, cînd am ajuns la cabana unor tăietori de

lemn. În seara aceea, am trăit clipe de neuitat. Datorită specificului meseriei lor, acești muncitori s-au dovedit a fi mari cunoscători ai munților. Stînd la sfat cu ei, am aflat că, ceva mai jos, pe pîrîul Turcu, se află punctul numit „Șapte Izvoare” și „Monumentul”, ceea ce pe noi, turiștii, ne interesa. Cum nu era prea departe de drumul nostru, am coborît într-acolo.

Valea, care primește din stînga un afluent, își schimbă din acest loc numele, din „Șapte Izvoare” în „Valea Mare”. Ceva mai jos, cam la 300 m, singur și poate uitat de turiști, construit la „poala pădurii”, se înalță „Monumentul turismului”, în forma unui obelisc de 3 m înălțime.

După ce-l fotografiem, pornim din nou la drum, înapoiindu-ne pe valea Turcului, cam 500 m, pînă la confluența acesteia cu valea Padeșului. Aci, valea pe care am urcat primește și ea, pe dreapta, un afluent: valea Nășipului. Din acest punct ne orientăm către dreapta, urmînd firul văii Padeș, cca 150 m, pînă întîlnim primul picior de munte, pe creasta căruia urcă o potecă. O placă cu indicația „spre vîrfurile Padeș” ne arată direcția de mers, pe care, urmînd-o, ajungem, după 2 ore, pe linia de creastă a masivului, nu departe de vîrfurile Padeșel (1311 m altitudine). Pe această porțiune ne-au venit în ajutor semnele unui marcaj vopsit cu linii roșii, făcute de pădurari, pe care le-am urmat cu fidelitate pînă la creastă.

Pe vîrfurile Padeș (1378 m), care este cel mai înalt din tot masivul, am ajuns către prînz, în acea zi de primăvară, caldă, cînd toate gizele pămîntului își dăduseră parcă întîlnire aci.

Dacă vîrfurile nu are în sine nimic deosebit, în schimb peisajul care se pierde în zeci de planuri, pînă departe la linia orizontului, răsplătește din plin oboseala drumețului.

Rătăcim trei ore, căutînd drumul ce duce la cabana Căpriorul, singurul adăpost turistic în acest masiv, aflat undeva pe o creastă ce duce spre Nădrag. Tîrziu l-am găsit și cu greu am ajuns pe el, din cauza numeroaselor ramificații ce se desprind din poteca principală.

De la vîrfurile Padeș, drumul spre cabană se îndreaptă către V—NV, intrînd în pădure printr-un loc marcat cu o movilă de pămînt, înaltă. Poteca, foarte largă, coboară tot timpul. Un marcaj turistic — linie roșie verticală — foarte vechi, se distinge pe coaja copacilor. Aceleași linii roșii, făcute de pădurari, intercalate și cu săgeți vopsite pe copaci, le întîlnim tot timpul.

La coborîre spre cabană, am trecut prin frumoase rîști de pădure, presărate pe linia de creastă. Vîrfurile Regeul, Bordariu, Babanul, Dîmbu etc., domoale și împădurite, se înșiră de-a lungul crestei, privind peste pădure în văile ce le scaldă poalele.

Priveliște în munții Poiana Ruscă

În dreapta, cum coborim, valea Regeului, tributară văii Nădragu, strânge apele piraielelor; în stînga, valea Cirlonțu, care își trage izvoarele din apropierea vîrfului Padeș, împrumută mai jos numele vîrfului, căci nădrăgenii îi spun deopotrivă și valea Padeș și valea Nădragu.

Cabana Căpriorul este așezată într-o poiană, pe vîrfurile Dimbu, la cca 900 m altitudine, vîrf căruia localnicii din Firdea îi spun Dimbu cu Fierul. Apariția poienii și a cabanei este o surpriză plăcută pentru drumetii obosiți, mai ales că, în afara frumuseților naturale, i se oferă un adăpost confortabil.

În fața cabanei, la umbra unor molizi înalți, sînt înșirate mese și scaune fixe, ce te îndeamnă la odihnă. Mai la stînga, bazinul cu apă, adusă tocmai de sub vîrfurile Daia. În cabană se intră printr-un fel de terasă acoperită, umbră cu trandafiri agățători. De o parte și de alta, un gîrduleț adăpostește o grădină cu flori de toate felurile.

Sala de mese este micuță și luminoasă;

mesele sînt așezate potrivit numărului vizitatorilor; în zilele obișnuite se așează mese împletite din nuiele, iar în zile de aglomerație, alte mese mai mari, din stejar, care stau agățate ca și băncile, într-un mod cu totul original, pe înaltul pereților laterali, sînt lăsate jos și folosite. La ora culcării, în zilele de aglomerație, aceleași mese se pliază și în locul lor se montează pături.

Dacă la confortul cabanei s-ar adăuga și o rețea de marcaje, care să conducă drumetii pe crestele neumbrate ale munților Poiana Ruscă, sîntem siguri că acest colț de țară, atît de puțin cunoscut, ar deveni

un important centru turistic, mai ales pentru excursioniștii din regiunile Banat și Hunedoara.

De la cabană ne-am îndreptat spre Nădrag, pe drumul cel mai scurt, „Drumul Sălășele”, ce coboară cca o oră pe creasta unui picior de munte pînă în valea Sălășele. De aci ne orientăm către stînga, în josul văii, pînă întîlnim „Drumul Padeșului”, punct unde valea Sălășele confluează cu valea Padeșului (Nădragul).

Două șosele mărginesc firul văii, ambele ducînd la Nădrag. Pentru a savura și ultimele clipe ale excursiei noastre, urmăm drumul din dreapta văii, care, acoperit de pădure, pare un uriaș tunel înverzit.

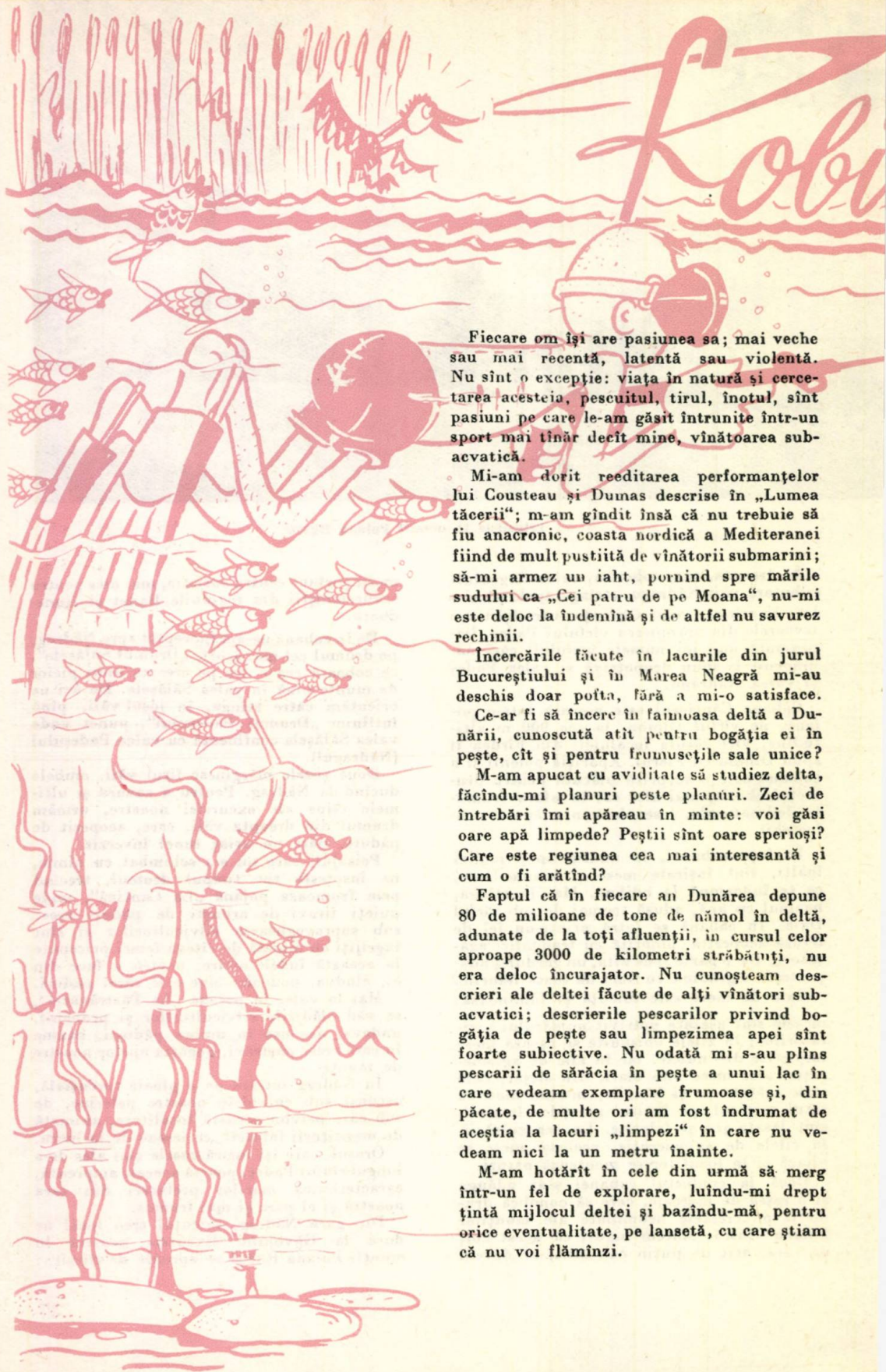
Peisajul, care nu s-a schimbat cu nimic, ne însoțește tot timpul drumul, trecînd prin frumoasa poiană „La Catină”, unde puieți firavi de arbuști de pădure cresc sub supravegherea silvicultorilor și sînt îngrijiți cu migală de cîteva femei pricepute la această îndeletnicire, pentru a face din ei, cîndva, podoaba cine știe cărei păduri.

Mai la vale, în poiana „La Păstrăvărie”, se văd clădirile silvicultorilor și probabil, undeva, ascunse în umbra pădurii, bazine în care cresc păstrăvi, bogăția apelor noastre de munte.

În Nădrag intrăm pe o ploaie torențială, ascunși sub enormele noastre pelerine, de sub care privim această localitate, animată de muncitorii fabricii, ce ieșeau de la lucru.

Orașul, care își înșiră casele mai ales de-a lungul râului Padeș, poartă aceeași amprentă, caracteristică marilor prefaceri din țara noastră și el pare și mai frumos.

Din gara Nădrag, micuțul tren local ne duce la Găvoajdia. Excursia noastră în munții Poiana Ruscă se apropie de sfîrșit...

Fiecare om își are pasiunea sa; mai veche sau mai recentă, latentă sau violentă. Nu sînt o excepție: viața în natură și cercetarea acesteia, pescuitul, tirul, înotul, sînt pasiuni pe care le-am găsit întrunite într-un sport mai tînăr decît mine, vînătoarea subacvatică.

Mi-am dorit reeditarea performanțelor lui Cousteau și Dumas descrise în „Lumea tăcerii”; m-am gîndit însă că nu trebuie să fiu anacronic, coasta nordică a Mediteranei fiind de mult pustiită de vînătorii submarini; să-mi armez un iaht, pornind spre mările sudului ca „Cei patru de pe Moana”, nu-mi este deloc la îndemînă și de altfel nu savurez rechinii.

Încercările făcute în lacurile din jurul Bucureștiului și în Marea Neagră mi-au deschis doar pofta, fără a mi-o satisface.

Ce-ar fi să încerc în faimoasa deltă a Dunării, cunoscută atît pentru bogăția ei în pește, cît și pentru frumusețile sale unice?

M-am apucat cu aviditate să studiez delta, făcîndu-mi planuri peste planuri. Zeci de întrebări îmi apăreau în minte: voi găsi oare apă limpede? Peștii sînt oare sperioși? Care este regiunea cea mai interesantă și cum o fi arătînd?

Faptul că în fiecare an Dunărea depune 80 de milioane de tone de nămol în deltă, adunate de la toți afluenții, în cursul celor aproape 3000 de kilometri străbătuți, nu era deloc încurajator. Nu cunoșteam descrieri ale deltei făcute de alți vînători subacvatici; descrierile pescarilor privind bogăția de pește sau limpezimea apei sînt foarte subiective. Nu odată mi s-au plîns pescarii de sărăcia în pește a unui lac în care vedeam exemplare frumoase și, din păcate, de multe ori am fost îndrumat de aceștia la lacuri „limpezi” în care nu vedeam nici la un metru înainte.

M-am hotărît în cele din urmă să merg într-un fel de explorare, luîndu-mi drept țintă mijlocul deltei și bazîndu-mă, pentru orice eventualitate, pe lansetă, cu care știam că nu voi flămînzii.

son în deltă

După o pregătire judicioasă, dar în mare parte făcută în necunoștință de cauză, am plecat cu tot bagajul, cuprinzând: cort, saltele, saci de dormit, haine groase, lampă de gătit, veselă (inclusiv o oală de fierț sub presiune), radio, alimente și medicamente din belșug, cărți, jocul de șah etc., precum și echipamentul pentru explorări subacvatice.

Deși aș fi putut face tot drumul cu avionul, în numai două ore, datorită bagajului am preferat să iau trenul din București spre Galați, de unde am plecat cu vaporul spre vechiul Aegyos al lui Ovidiu, astăzi portul industrial Tulcea.

După un drum plăcut pe „Dunărea albastră”, care în această regiune este mai degrabă Hwangho (Fluviul Galben), apare în față Tulcea, pe care după o scurtă escală o lăsăm în urmă, pentru a intra pe brațul Sulina spre satul Crișan, prima țintă a călătoriei.

Pe parcurs, apar o serie de schimbări ale peisajului, care, după cum am înțeles mai târziu, corespund trecerii de la partea cea mai veche a deltei la cea care se mai formează și astăzi, sub ochii noștri. De la vasele terenuri ferme, cu păduri de sălcii, pășuni, terenuri agricole, întrerupte ici-colo de bălți năpădite de vegetație, are loc o tranziție continuă spre întinderi nesfârșite de lacuri străbătute pe alocuri de fișii de pământ. Aici se întinde împărăția stufului, paradisul viețuitoarelor de tot felul.

Debarcând la Crișan, m-am îndreptat spre casele pescarilor pentru a cere găzduire. În loc să găsesc o lume cu totul retrasă, după cum m-aș fi așteptat, ținând seamă de faptul că nici o șosea nu poate ajunge pe aici, am fost uimit că în locul unor lupi de mare bărbos, înăspriți în luptă cu greutatea vieții, îndrăzneți dar înapoiți, am găsit oameni simpatici și civilizați, comentind cu în-sufletire evenimente, spectacole etc. Case curate, dispensar, magazine bine înzestrate m-au făcut să-mi dau seama că am luat multe lucruri în mod inutil.

După o explorare temeinică timp de mai multe zile a regiunii, realizată desigur cu

barca, m-am avîntat într-o regiune depărtată, sălbatecă dar plină de frumusețe. Pentru început, mi-am instalat cortul pe o insulă plutitoare, dar suficient de stabilă, în apropierea unui canal plin de nuferi și broaște.

Alegerea locului acesta se datora în parte faptului că nu doream să fiu vizitat de... mistreții pe care îi auzeam adesea prin stufăriș (abia mai târziu am aflat că aceștia nu sînt agresivi și ocolesc omul, iar poteca lor arată întotdeauna teren solid atît de greu de găsit în această regiune în care fără barcă ești pierdut).

Regiuni uriașe din „uscatul” deltei sînt constituite din împletituri plutitoare de rizomi ai stufului și altor plante, care funcționează ca filtre, oprind nămolul adus de Dunăre. Furtunile și chiar vîntul schimbă deseori configurația acestor regiuni, făcînd să apară insule, canale, lacuri mai mici. Schimbare de decor amuzantă atunci cînd se petrece peste noapte, dar plină de emoții, atunci cînd (așa cum mi s-a întîmplat odată) seara, după o zi minunată petrecută pe lacuri, nu-ți regăsești cortul!

Primii mei vecini s-au dovedit a fi foarte neprimitori: stoluri de lișițe grele, își luau zborul abia putîndu-se ridica de pe apă; în schimb alte păsări de toate felurile, au plecat pentru moment ca mai târziu, vîzîndu-mă pașnic, să se reîntoarcă vo-ciferînd, cerînd probabil să părăsesc locul. Nu puteam însă să le dau ascultare, fiind deja pe inserat, iar primii țîțari făcîndu-și apariția. (Menționez în treacăt că singurul mijloc de a scăpa de aceștia, seara, este de a rămîne cu barca în largul lacurilor, în bătaia brizei, sau de a te închiide după apusul soarelui în cortul etanș).

Demonstrațiile ostile au urmat tot timpul nopții; trebuie să recunosc că de multe ori am tresărit speriat în timpul somnului, datorită exhibițiilor vocale ale unor martini (*larus argentus*) și țigănuși (*plegadis falcinellus*), rudele mai negre ale păsării ibis. Strigătele lor nefirești păreau a imita cînd scîncetele unui sugar, cînd urletul unui în-

Portul Tulcea, poartă de intrare în Delta

junghiat. A doua zi m-am mutat într-alt loc, departe de broaște și de vânătorii lor înaripați. Cele câteva păsărele pe care le-am găsit în acest nou loc, erau foarte tăcute și m-au acceptat de la început ca vecin. Mai greu m-am obișnuit cu un bizam, care-mi cerceta în fiecare noapte barca, în căutare de raci. Apa limpede și populată cu peștișori ce forfoteau în toate părțile, îmi dădea impresia că locuiesc deasupra unui uriaș acvariu.

Repede am constatat că nu voi fi silit să-l imit pe Bombard consumînd sucul peștilor, deoarece apa era bună de băut (scufundîndu-mă, am găsit și locuri cu apă rece și gustoasă, ca de izvor). Distracția de a momi peștișorii din „acvariu” cu... pastă de dinți, mi-a asigurat gustarea de dimineață, iar lanseta mi-a adus în foarte scurt timp suficiente știuci și destui bibani pentru restul zilei. Îmi rămînea astfel timp liber pentru pregătirea momentului solemn: explorarea și vînătoarea subacvatică.

Tot atît de importantă ca și așezarea cor-tului, a fost amenajarea bărcii, astfel în-cît să-mi permită șederea pe apă în tot tim-pul zilei. La pupa, într-un loc stabil și fe-rit de vînt, am instalat „cambuza” (bucătă-ria), care mi-a permis pregătirea a cîteva kilograme de pește pe zi, „în mers”.

La prova mi-am amenajat magazia de „arme” și instrumente, acolo fiind totodată și locul de lansare în apă. Mijlocul era rezervat catargului pentru pînze sau vîslelor.

În orele de odihnă, aici îmi întindeam o saltea pneumatică și un umbrar pentru care m-ar fi invidiat atît Thor Heyerdahl cît și Eric de Bishop...

După o lungă perioadă de scădere a co-telor apelor Dunării, lacurile depărtate, cu adîncime de maximum 3-4 metri, ajung să fie perfect limpezi, tulburate numai în regiunile cu mulți crape tocmai de către aceștia.

Într-o astfel de perioadă am sosit și eu, și anume în august, cînd apa era caldă și limpede, iar vegetația în plină dezvoltare.

Scufundările mult dorite m-au transpor-tat într-o lume feerică. Deși peștii nu sînt atît de viu colorați ca cei din mările sudu-lui, frumusețea vegetației, mulțimea și mă-rimea peștilor mi-au răsplătit pe deplin strădaniile.

După cum un călător aflat în pădurea Caraorman, situată la cîțiva kilometri de-părtare, s-ar crede într-o regiune tropicală, datorită lianelor și vegetației exotice, tot așa, în salba de lacuri de la Puiu, Puiuleț, Lumina, Roșu, Roșuleț, un scufundător se află parcă într-o junglă în care plantele: *Elodea*, *Miriophyllum*, *Potamogeton*, *Cera-*

Case pescărești în satul Crișan

tophylum, *Nymphaea* sau nufărul, apar ai-doma lianelor. Desigurile de „foarfeca băl-ții” (*stratiotes aloides*), ca și uriașele plăpumi din străvechile *alge chora*, în care totul dispăre fără urmă, impresionează puternic.

Printre acestea apar cîrduri de peștișori cu o densitate care te face să te gîndești la o bună „bouillabaisse” (cunoscuta ciorbă pescărească marseieză). Aceștia își schimbă direcția instantaneu, ca la o comandă, în funcție de pericol. Pericolul nu e departe: șalăul, știuca, bibanul pîdesc prin apropiere. Am întîlnit avaiți agili, somni mari, crapi bătrîni urmați de turme de crapi mai tineri.

Deși nu avea sens să prind mai mult pește decît puteam mânca, datorită căldurii care face conservarea imposibilă, totuși nu m-am putut stăpîni și la început am vînat mult pește... Avînd deviza Bagheerei lui Kipling, de a nu uicide decît pentru a minca, am gătit tot peștele frigîndu-l într-o tigae în care nu încăpea nici măcar capul celui mai mic crap... Aș fi fost candidat la o indigestie sigură dacă nu aruncam în apă peștele, potolindu-mi cu greu scrupulele, dar primînd o lecție pe care nu am mai uitat-o.

Am dus astfel o viață de Robinson modern timp de cîteva săptămîni, fiind atît de ocupat, încît greu găseam timpul să citesc vreo carte.

Rarele contacte cu „exteriorul” erau realizate prin puținii pescari pe care-i întîlneam. Ei îmi aduceau pline, pepeni și roșii (deși aș fi avut, pentru a combate avitaminoză „à la Bombard”, un plancton deosebit de bogat).

Evenimentele zilei erau: întîlnirea sau capturarea vreunui exemplar deosebit de

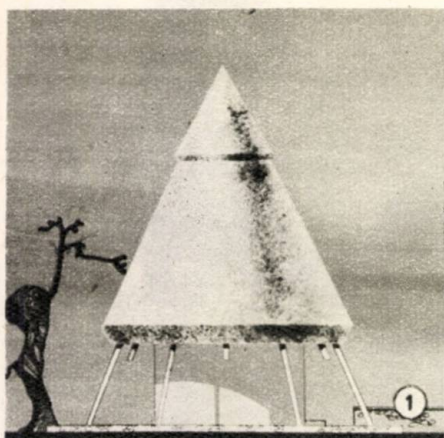
mare; întîlnirea cu vreo turmă de crapi (care erau atît de blinzi, încît cred că aș fi putut să le dau de mîncare din mînă); observarea vreunei noi viclenii a viețuitoarelor din jur...

M-am reîntors în cele din urmă cu mult regret, dar plin de putere, bine hrănit și odihnit, cu fața puțin incomodată de o crustă de piele arsă de soare și bătută de vînt, care mi-a dat multă bătaie de cap la raderea impozantei bărbi ce-mi apăruse...

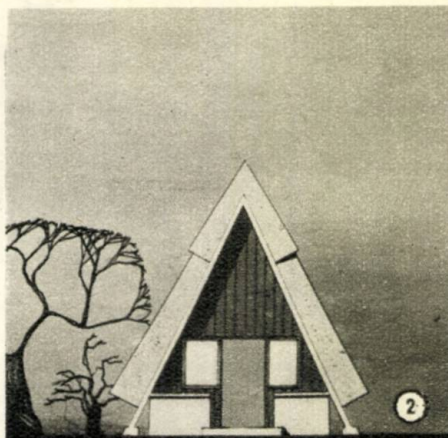
Cucerit de farmecul deosebit al acestor locuri, precum și de satisfacțiile, legate de vînătoarea subacvatică, pe care mi le-a oferit această vacanță, de abia reîntors, am început planurile unei noi expediții în deltă, de data aceasta într-o mai bună cunoștință de cauză...

ing. C. MĂTASĂ

Schilele, aparținând tinărului arhitect Alexandru Banu, reprezintă un studiu în fază incipientă al unor adăposturi (mic cabane) situate în zonele de interes turistice ale Deltei Dunării, unde construirea de cabane mari nu este posibilă sau nu este eficientă. Turistul, vânătorul sau pescarul, după o zi petrecută în inima Deltei, vor putea să se adăpostească, să doarmă o noapte sau mai multe, la unul din aceste refugii, care sînt deschise și deci accesibile oricui. Bineînțeles că este necesară și

o altitudine cetățenească, consistentă, față de aceste bunuri.

Refugiul de 2 locuri (fig.1). Construit din lut amestecat cu paie, turnat în cofraje de lemn, acoperit cu stuf ignifugat. Șarpanta, din lemn, prefabricată, se montează la fața locului. Ușa și fereastra, de asemenea din lemn. Construcția este așezată pe un fundament din piatră de râu. Are o terasă pardosită cu piatră, o masă și scaune unde se poate lua masa. De asemenea, un mic grup sanitar (W.C) tot

Culese cu năvodul...

● O dovadă a creșterii continue a Deltei Dunării o constituie și vechiul far de la Sulina, construit în 1802 la gura brațului. Temelia lui, mîncată de valuri, se găsește acum la cca 2 km de fărul mării.

● Cele „Cinci colnice” numite, în turcește, Beștepe, care străjuiesc pe malul sudic al brațului Sf. Gheorghe deasupra Mahmudiei ating înălțimea de 242 m. Ele fac parte din munții Măcinului, cel mai bătrîn lanț de munți din țara noastră.

● Pînă acum un secol și jumătate, valurile mării băteau locurile pe care astăzi se găsește satul pescarilor de la Periprava. De atunci brațul Chilia și-a format o deltă proprie, care avansează în mare, în fiecare an, cu cîteva zeci de metri și care are nu mai puțin decît 45 de guri.

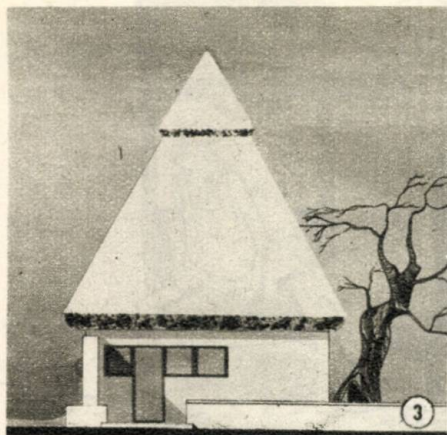
● Cele trei brațe prin care Dunărea se varsă în Marea Neagră și între care s-a născut minunata Deltă nu au nici aceeași vîrstă, nici aceeași mărime. Cel mai nou braț este Chilia, care măsoară 116 km și pe

care curg 63% din apele Dunării. Sf Gheorghe, cel mai vechi braț, e lung de 118 km și transportă 22% din apele Dunării. Brațul Sulina, amenajat ca un canal pentru navigație, măsoară numai 64 km, iar debitul lui de apă reprezintă 15% din debitul total al fluviului.

● Micul sat de pescari și agricultori Chilia Veche, este așezat pe un loc istoric. Aici a existat încă din secolul al V-lea înaintea erei noastre cetatea grecească Achilea. Înainte de a deveni o cetate turcească (Eschi-Kale), cetatea Chiliei a fost stăpînită de domnii Țării Românești, Vlad Țepeș și Radu cel Frumos. De la ultimul a cucerit-o Ștefan cel Mare, care, în timpul asediului Chiliei, primește rana de la picior care îl va necăji pînă la moarte.

● Prima știre istorică despre Delta Dunării ne-a lăsat-o greul Herodot, socotit „părintele istoriei”. El descrie intrarea flotei persane a lui Darius prin Deltă, după ce poposise la Histria (515-513 î.e.n.). Herodot menționează că Dunărea se varsă în mare prin cinci guri și că flota persană a urcat de la mare pînă

din chirpici, acoperit cu stuf. Ca mobilier, 2 paturi cu noptiere și o bancă.

Refugiu de 2 locuri (fig.2). Construit cu aceleași metode și elemente ca și primul, dispune în plus de o mică boxă unde se pot pune la păstrat vinatul, peștele pescuit, sau pe vreme rea se pot adăposti oimii de vânătoare.

Refugiu de 4 locuri (fig.3). Aceleași materiale și metode. Construit cu parter și etaj. La parter o încăpere cu o masă și bănci; la etaj patru paturi, cu mici noptiere și un

dulap. Vinatul și peștele se păstrează la parter.

Refugiu de 6 locuri (fig.4). Construit cu parter și etaj. Parterul are o scară de acces la etaj, o vatră de piatră și un coș de tablă (hotă). La această vatră se poate face focul, găti, usca hainele. Fumul cald, ce trece prin coșul care străbate pe verticală toată construcția, încălzește și sobele de la etaj.

La etaj există 2 încăperi a 3 paturi și o încăpere cu dulapuri pentru depozitarea vinatului, a peștelui, a sculelor de pescuit.

...în Delta

la podul de la Isaccea (Noviodunum), numit de atunci „puntea lui Darius”.

● Cercetările oamenilor de știință au dus la concluzia că istoria Deltei începe cam odată cu apariția omului. În prima jumătate a erei cuaternare, se presupune că marea se întindea peste aproape întreaga cîmpie romînă. Dunărea avîndu-și gurile cam în jurul Olteniței, lacul Greaca de azi ar fi, după unii autori, gura de vărsare a Dunării din acea vreme.

● Numărul de specii de pești care cresc în apele Deltei Dunării este de cca 60.

● Liana *Periploca Graeca*, care contribuie la aspectul de pădure tropicală al pădurii Letea, atinge în Delta limita ei nordică de răspîndire în Europa, ea fiind de origine mediteraneană.

● În Delta Dunării pot fi văzute aproape 300 de specii de păsări, aparținînd celor mai variate tipuri faunistice. Dintre acestea, 74 de specii sînt păsări străine care numai clocesc aci, sau trec prin Delta.

● Anual se impune în Delta Dunării 60-70 de mistreți. Unele exemplare cîntăresc pînă la 300 kg.

● Jumătate din numărul speciilor de păsări din deltă (deci cca 150 de specii) constituie obiectul vînațoarei.

● Nurcile au găsit în deltă ultimul lor refugiu european. Ele au dispărut din apele continentale acum 150 de ani, în timp ce, în deltă, în fiecare an, se prind cca 2000 de nurci.

● De un deceniu a apărut în deltă un oaspete nou. E vorba de cîinele jder sau cîinele Ennot, a cărui regiune de origine se află în bazinul rîului Amur, nordul Chinei și Japonia.

● Lungimea unui pelican este (din vîrfurile ciocului pînă la extremitatea cozii) de 1,60 pînă la 1,90 m. Aripile întinse ale pelicanului trec uneori de trei metri.

● Pelicanii se hrănesc numai cu pești. Ei nu pescuiesc însă izolat, ci în grup, adesea împreună cu cormoranii.

— Nu se poate amîna cu cîteva minute?
Nevastă-mea se deplasează mai greu...

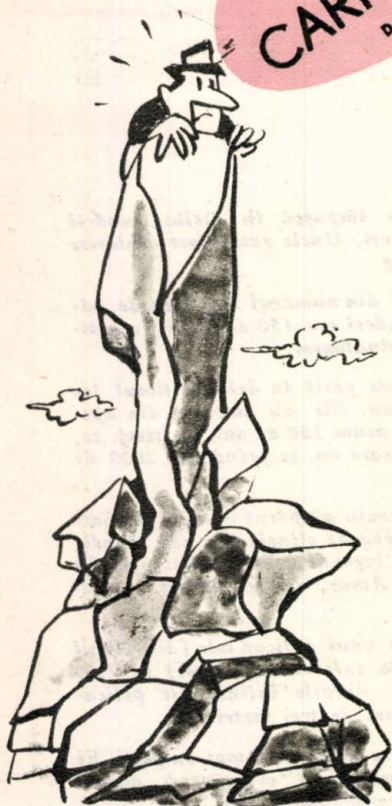
— V-am deranjat cumva somnul cu
sforăitul meu?
— Nici o clipă. Nici n-am ajuns să
aștîlesc...

CUM NE VĂD CARICA...TURIȘTII!

Desene de MATTY

— Vezi? Acesta e un vechi stadion al romanilor.
— Se putea să nu aduci tu vorba de fotbal?!

— Na, că am avut dreptate!
Drumul ăsta nu duce la
nici o cabană!

— ...de ce nu veniți și
voi pe scurtătură?!

PE OBCINELE MOLDOVEI DE NORD

ITINERAR HUȚUL

Stropindu-și poalele cu apele Sucevei și ale Moldovei, ridicându-și-le din albia Moldoviței și a Bistriței Aurii înspre hotarul ținuturilor maramureșene, obcinele „Țării de Sus”, cum o numea cindva cronicarul, se văluresc în șiruri lungi și domoale. Pe alocuri doar se ridică gheburile de piatră amenințătoare peste fizionomia blajină a acestui leagăn de munți și de ape. Înveșmîntat în păduri și pășuni, presărat de căscioare, peisajul obcinelor este inedit, întrucitva asemănător celui din Țara Moților.

Drumeți poposiți la odihnă în Vatra Dornei ori la Cîmpulung Moldova, obcinele vă cheamă spre inima lor cu nenumăratele

așezări împrăștiate pe toate coclaurile. Veți întîlni turmele de oi și cirezile de vite aparținînd acelor ce se învrednicesc laolaltă. Din sihle răzbat strigăte de muncă. Acolo se încordează țăpinesele, pătrund în miezul arborilor topoarele, scrișnesc fierăstraiele. Pe albiile apelor alunecă înjghebări de catarge slobozite de pe ripele împădurite. Departe, la fruntariile munților, veți zări lămpașele minerilor, ca o diră de lumină ce despică noaptea. Peste spinări de munte, coșuri de gateri își trimit direle de fum prin cetini...

Vă propunem următorul intinerar: *Vatra Dornei — Iacoveni — Cîrlibaba — Izvoarele Sucevei — Brodina de Sus — Argel — Moldovița Ferăstrău — Vatra Moldoviței — Vama — Vatra Dornei.*

Vatra Moldoviței

Pînă în orașelul Iacobeni, el însuși o mică stațiune balneară, sînt doar 10 km. Trenul parcurge distanța în 20 de minute. Aci te întîmpină panorama munților Suhard, Oușorul, Mestecănișul și începutul faimoasei Văi a Fierului. Corfele cu mangan coboară într-una cu funicularul din vîrfurile muntelui spre silozul din fața văii. Vestea strădaniilor minerilor iacobeni s-a dus departe, precum și înnoirile așezării lor. Îți stau în față blocurile, clubul minier, școala minieră, magazinele, căsuțele cochete care se oglindesc în luciul străveziu al Bistriței.

Spre Cîrlibaba ne stau la îndemînă cursele IRTA, care gonesc către Prislop și plaiurile maramureșene, pe una din cele mai fermecătoare șosele din țară.

La Cîrlibaba sînt cei mai destoinici plutași. Unul dintre ei, Tănase Calinici, a apărut și într-un film, în „Rîpa dracului”. Filmul s-a turnat prin aceste locuri. Calinici i-a dăscălit pe actori asupra plutăritului și a doborîrii codrilor.

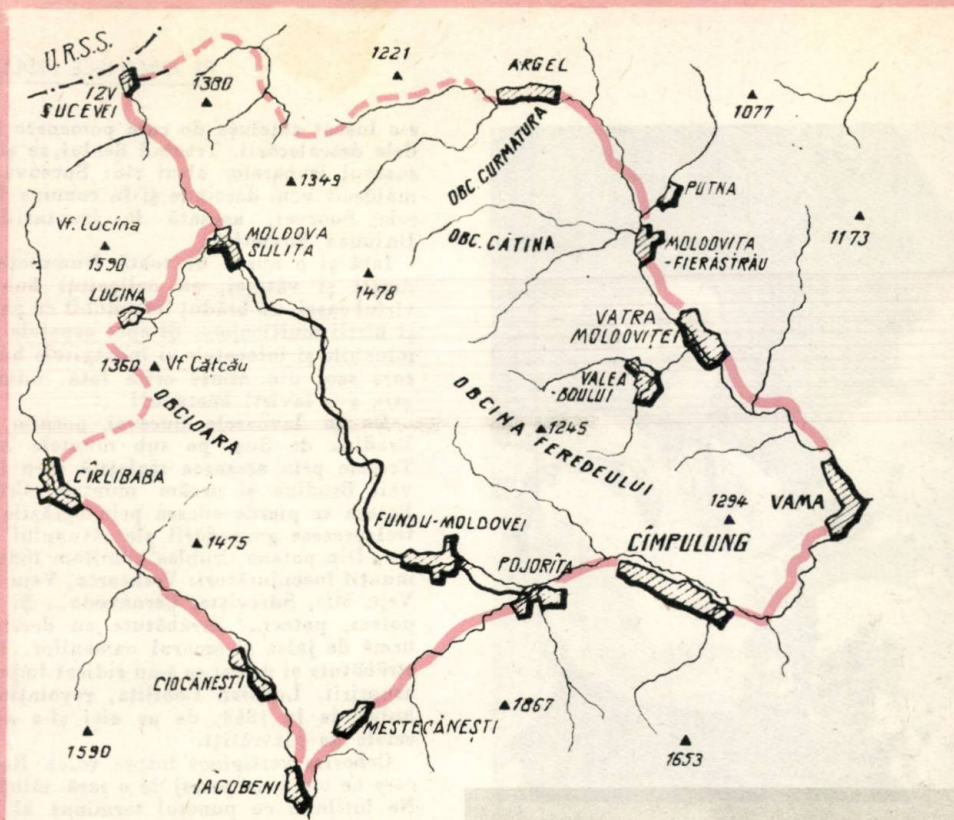
Se plutărește pe Bistrița și pe afluenții ei, Șesul, Țibău, Cîrlibaba, Bila, Lala și

Deaca. Plutăritul începe odată cu dezghețul apei din somnul de cleștar al iernii și se termină cînd primii țurțuri de gheață se prind de streșinile caselor.

Cîteva incursiuni turistice pe pîraiele din sus de Cîrlibaba rămîn de neșters în amintire. Fie pe Bila și pe Deaca, două pîraie de o rară sălbăcie, cu ape vijelioase strînse în corsete de piatră, fie coborînd cu plutele pe viiturile Țibăului, pe la barajele Izvorul Ursului, Sihla și Măgura, pe la stîncă lui Gavril ori pe la cele de la Alexești. Pornind pe Lala, pe Bila ori pe Bistrița Aurie în sus, către Putredul, vom pătrunde adînc în masivul Rodnei.

Văi repezi și stîncoase, scăpătate de soare care tremură pe ape în sulite de argint, furișarea negurei pe după o ceață de munte, — iată cîteva din farmecele Cîrlibabei.

Pe aci, istoria poporului nostru a făcut unii din primii săi pași. Cu șase veacuri în urmă, descălecarea Moldovei. Pe monumentul din vatra satului citim următoarele

Înălțimile domoale din valea Dornel

slove: „Voievodul Bogdan descalecă din Maramureș și ocupă Moldova, așezînd prima lui stăpînire în această comună Cîrlibaba“. Pornind pe valea pîriului Tatarca și pe la cabana forestieră cu același nume, ne situăm pe muntele Obcioara, cu priveliști grandioase asupra munților Rodnei. La picioarele noastre, virful Bîtea Tatărcii, despre care localnicii au făurit multe legende.

Cotind la stînga, prin poiana Obcioarei și, rînd pe rînd, coborînd și urcînd ușor, trecem prin păduri și poiene pînă ce ieșim pe platoul Cațcău. Ochiul cuprinde o puzderie de piscuri: Cațcău, Găina, Cicoșul, Știrbul, Lucina. Trecînd de Cațcăul Mic și Cațcăul Mare, ni se înfățișează, sub piciorul muntelui Știrbul, vilele și grajdurile hergheliei Lucina. Astăzi nu ne mai pare extraordinar: doar o sută de suflete are Lucina și numai șapte odrasle de vîrstă școlară, dar pentru ei există o școală de 4 clase! Poate cea mai mică și mai îndepărtată școală din țara noastră...

Port huțanesc

Părăsind Lucina, apucăm drumul, accesibil autovehiculelor, care descinde în valea Lucavei. O urmăim tot timpul printre pereții abrupti ai Căminii și Găinii. Odată cu ieșirea din chinga acestor munți, trecînd pe la izvoarele de pucioasă, apar primele case ale comunei Moldova Sulița.

Aci, ca și prin toate așezările prin care trecem, vom face cunoștință cu minunatul port huțul: broderii de o frumusețe discretă, cu variate game cromatice de la roșu rubiniu, la carmin și vișiniu, urmate de albastru, verde și portocaliu. Le întîlnim în cusăturile de pe cămășile femeilor, în țesătura catrințelor. Nu mai prejos sînt cingătorile, apoi mincările, nemaiîntîlnite în alte părți ale țării, numite local *naracveșe*. Cu mult meșteșug sînt lucrate bondițele, cojoacele și sumanele. Sumanele, la bărbați și femei, sînt croite cu glugă; atrag atenția mai ales găetanele sau baerele lucrate cu multă migală. Bondițele, împodobite cu broderii, au marginile garnisite cu prim, o împletitură din lînă neagră, țesută cu acele, sau cu piehlică de dihor.

Merită să ne oprim puțin la Moldova Sulița. Aici trăiesc oameni de mare longevitate, cu vîrsta în jurul unui secol, adevărați matusalemi, printre care Jecalo Toader de peste 110 ani!

Putîm mai la nord de Moldova Sulița adăstăm la izvoarele Moldovei, cam pe unde

s-a înecat cățelușa de care pomenesc legendele descălecării. Trecînd dealul, se și aude susurul izvoarelor altui rîu: Suceava. Numai decît vom descinde și în comuna Izvoarele Sucevei, așezată la fruntariile cu Uniunea Sovietică.

Iată și o nuntă de toată frumusețea, cu druști și vătăjei, cu nelipsitul buhaș în virful casei, un brăduț împodobit cu panglici și hirtii multicolore. Și-apoi ospețele interminabile și înfocatele și îndrăgitele huțulci, care scot din minte orice față, numai să știe a o învîrți băetanul!

De la Izvoarele Sucevei pornim către Brodina de Sus, pe sub muntele Arșița. Trecem prin așezarea răzlețită de-a lungul văii Brodina și urcăm muntele Cruhlea. Poteca se pierde adesea prin ogrăzile celor treisprezece gospodării ale cătunului Cruhlea. Din poiana Cruhlea admirăm îndeajuns munții înconjurători: Vesnearca, Veju Mare, Veju Mic, Sdreviște, Cernavoda... Și iarăși poteci, poteci... Străbătute cu decenii în urmă de jalea și amarul oamenilor. Poteci străbătute și de cei ce s-au ridicat împotriva asupririi. Luchian Cobilița, revoluționarul huțul de la 1848, de pe aici și-a adunat cetele de răzvrățiți.

Coborîm vertiginos înspre valea Roșoșei, care ne oferă un peisaj de o rară sălbăcie. Ne întîlnim cu punctul terminus al liniei ferate forestiere: Moldovița Ferăstrău — Argel — Roșoșa. Ne stă la îndemînă trenul forestier care transportă bustenii doborîți în gura de exploatare Roșoșa sau o potecă cam impracticabilă, paralelă cu linia ferată, care străbate nesfîrșitele păduri de molid (Roșoșa-Argel: 25,7 km).

Poposim la Argel, așezare care trezește interesul mai ales prin pitorescul arhitecturii sale rustice.

La Moldovița Ferăstrău ne aflăm într-un veritabil orașel, deși tot în inima codrilor. Mireasma de rășină și chereștea proaspătă îți umple pieptul. Șipotele Moldoviței îndeamnă la ședere mai îndelungată.

Plecînd de la Moldovița Ferăstrău cu trenul pînă la Vama și, de aici, înspre Vatra Dornei (Vama—Vatra Dornei: 53 km), vom încheia itinerarul nostru schișat mai sus. Vom opri — merită cu prisosință — la Vatra Moldoviței, spre a vizita ctitoria lui Petru Rareș, ale cărei fresce măiestrite i-au dus faima pînă departe peste hotare. În vremi de izbeliște, ea a servit norodului ca loc de adăpost.

Itinerarul nostru poate fi străbătut și în sens invers, plecînd de la Vama și ajungînd la Iacobeni. Oricum l-am parcurge, el nu necesită decît 2 zile. În prima zi: Vatra Dornei — Iacobeni — Cîrlibaba — Izvoarele Sucevei, iar în a 2-a zi mai departe spre Moldovița Ferăstrău, Vama și Vatra Dornei.

A. MIRCEA

Un fotoreportaj... la înălțime

Luna martie. La poalele Făgărașului, zăpada intrase în domeniul trecutului, dar, pe măsură ce urcam pe valea Bilei, devenea elementul dominant al peisajului care ne încântă privirea în orice anotimp. Iată, câtă prospețime păstra încă iarna în preajma cabanei Bilea Cascadă — mai exact, la 1243 m altitudine!

După o zi de ninsoare abundentă, soarele ne-a îndemnat să ne continuăm drumul și — bineînțeles — să prindem pe peliculă câteva imagini de o nespusă frumusețe. Prin zăpada proaspătă, am trudit de ajuns (circa 5 ore) până la cabana următoare — Bilea Lac — care ne-a apărut în fața ochilor... bine pudrată. Ne-am odihnit pe terasa cabanei, sub mîngîierea caldă a razelor de soare.

Prevăzuți cu pioleti, colțari, corzi și aparate fotografice, urcăm, sub o boltă neînchipuit de albastră, spre vârful Paltinul. Zăpada proaspătă, nebatătorită, ne obligă să înaintăm cu precauție, pentru a evita o eventuală avalanșă. Ajunși în șaua Paltinului, facem o serie de imagini: vasta căldare a Bilei, străjuită de virfurile Netedul, Văiuga, Capra, toate de peste 2300 m.

Ajunși pe vârful Paltinul, scrutăm zările pe care se profilează crestele sclipitoare ale Făgărașilor. Lumina este orbitoare (nu uitați să folosiți filtru ultra-violet la această altitudine!), aerul rece și pur, iar cerul o imensă cupolă albastră. Ne plimbăm privirile peste culmea Podeanu, virfurile Căltunul, Lăițelul, peste Negoii cu măreția celor 2535 m ai săi.

SEZON DE SCHI ÎN FĂGĂRAȘ

În trapul calilor, în sunetul cristalin al clopoțelilor, sania ne poartă peste cîmpul înghețat. O făclie mare, înfiptă în coșul saniei, luminează calea și silueta făgărășanului învelit în sarică de oaie, care pleșnește din bici. Bine înveliți noi înșine, privim la mijirea zorilor. Dincolo de văile întunecoase apar prin ceață, ca la semnul unei baghete magice, vîrfurile înzăpezite ale Făgărașilor. Distingem clar, din noianul de vîrfuri, Vînătoarea lui Buteanu, Vătuga, Capra, Paltinul, Lăța. Colo sus, sub Paltinul, se află cabana Bilea-Lac, ținta călătoriei noastre, care a început aseară tirziu la București.

Trenul nostru, denumit poetic „Wiener Walzer” (Valsul vienez), ne-a depus la ora 4 dimineața în gara Arpaș. Cel mai tirziu la ora 4 după amiază vom fi la Bilea-Lac. În aceste 12 ore, lungi în aparență, se includ însă: drumul cu sania pînă la Glăjărie, cu un popas la Cîrțișoara pentru micul dejun cu lapte proaspăt de bivoliță, obținut de la tărani bucușari de oaspeți; urcușul de 2-2½ ore de la Glăjărie la cabana Bilea-Cascadă; popas pentru cea și al doilea dejun la cabana Bilea-Cascadă; în sfîrșit, al doilea urcuș, de 3-3½ ore, de la Bilea-Cascadă la Bilea-Lac. Dacă ne simțim oboșiți, putem amîna acest al doilea urcuș pentru a doua zi, dormind o noapte la Cascadă. Drumul efectiv cuprinde deci, în rezumat, 14 km de șosea carosabilă și 5-6 ore de urcuș cu „mijloace proprii”.

Iată-ne deci dintr-odată în inima Făgărașilor. Seara leșim pe terasa cabanei, curățată cu grijă de trolenele de zăpadă, înalte cît casa, și privim în tăcere această minunăție de stîncă și zăpadă, în lumina albastruie a lunii. Colo, pe panta din fața cabanei, schiorii au leșit la miezul nopții pentru a sărbători revellionul, pe cînd alții, mai îndrăzneți, fac o ascensiune nocturnă pe vîrfurile Capra, o oră de urcuș de la cabană, cel mai accesibil vîrf al crestei principale a Făgărașilor pe timp de iarnă.

Dimineața de anul nou este clară ca o perlă. Soarele, cerul albastru și zăpada proaspătă ne îmbrățează o partidă de schi. După un mic dejun copios, putem amîna masa de prînz pentru ora 5 după amiază. Pentru a gonii senzația de foame, ne luăm în buzunare (după preferință): un sandvič, ciocolată, fructe uscate, zahăr, lămile, o portocală, un măr. Traversăm lacul și, cu schiurile pe umăr, atacăm direct panta ce ne scoate în șaua Paltinului (după ce în prealabil ne-am sfătuit cu cabanierul dacă este sau nu pericol de avalanșe). De acolo, din șaua Paltinului, calea e deschisă spre valea Doamnei. Ne punem schiurile cu grijă și pornim în curbe elegante un coborîș lung de pante înclinate, alternînd cu terase vaste, fețe largi alternînd cu vîlcele, fețe nordice, fețe sudice. Posibilitățile sînt multiple în această regiune. Masa o luăm, stînd pe un bolovan la soare sau pe schiurile transformate în șezlong, urmărind cu privirea evoluția caprelor negre de pe Pîscul Doamnei.

La întoarcere, urcușul lung din căldarea Doamnei ne este răsplătit prin coborîșul din șaua Paltinului pînă la cabană.

Imediat deasupra cabanei, un culoar înzăpezit ne scoate în Șaua Caprei, alt punct

După urcuș, firește, coborîrea! Iată-i pe tovarășii mei de excursie care... s-au repezit pînă la Turnul Paltinei, revenind pe Paltinul, pentru a coborî apoi la cabană. N-a fost o simplă promenadă, căci Turnul Paltinei este bătut de vînturi puternice și gheața care-l acoperea a îngreunat mai mult mersul prietenilor.

central al schiului la Bilea. Din Șaua Caprei putem coborî înapoi la Bilea sau, pe versantul sudic, la lacul Capra, unde găsim cu totul altă zăpadă decât pe versantul nordic (Bilea, valea Doamnei).

Pantele de pe Capra, Văluța și piciorul sudic al Buteanului ne pot reține atenția pentru o întreagă zi de schi. Dacă zăpada permite, putem, eventual înarmați cu colțari, să urcăm pe virful Vinătoarea lui Buteanu, unul din cele mai înalte ale Carpaților, de unde vom avea o priveliște, unică în felul ei, asupra ansamblului Făgărașilor, de la Negoiu pînă la Moldoveanu și Păpușa, precum și asupra impresiunilor abrupturi stîlcoase ale Arpașelului, Albotei și Buteanului de sub picioarele noastre.

Întoarcerea la Bilea o putem face pe schiuri, fie coborînd direct din șaua Caprei, fie prin Curmătura Văluții. Văluța, o căldare secundară a Bilei, ne scoate ceva mai spre nord de cabană și ne oferă o coborîre splendidă.

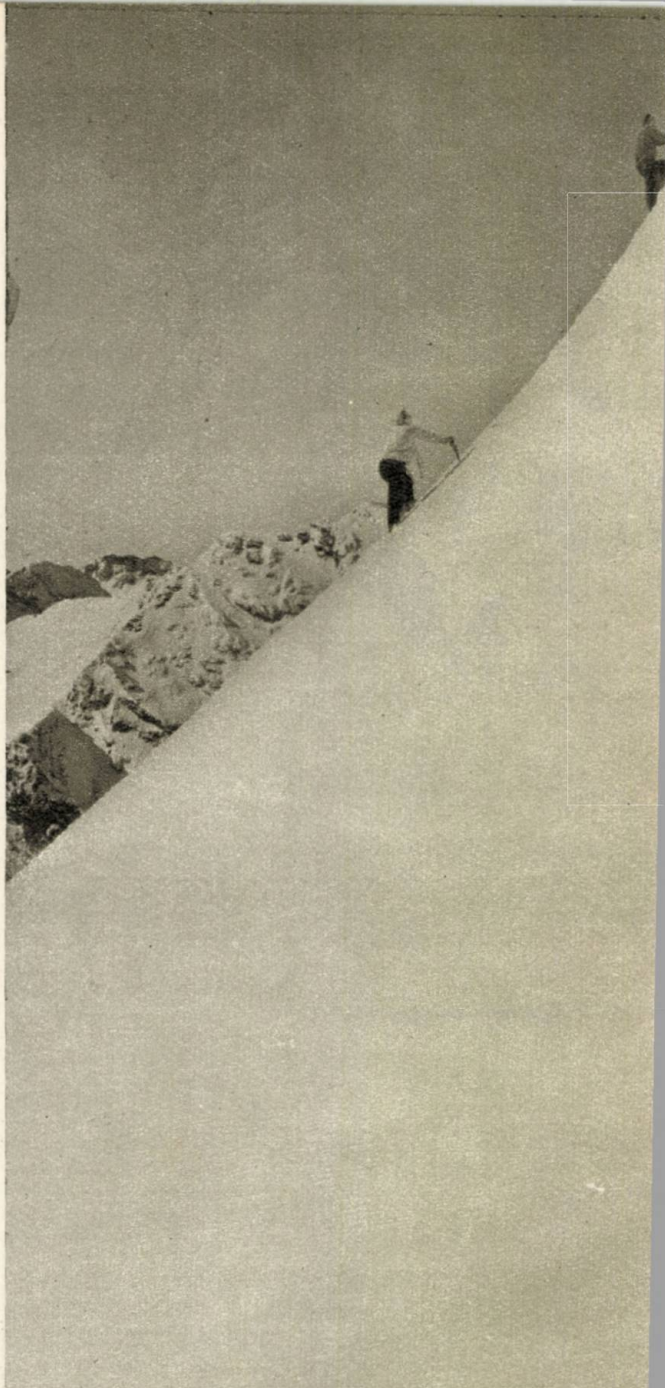
Ceva mai dificil este urcușul pe virful Paltinului, la care pornim din șaua Paltinului, drumul fiind barat de zăpezi mari și adesea periculoase, sau eventual, de pante dificile înghețate. Din virful Paltinului, schiorul poate coborî ușor spre sud, în regiunea superioară a văii Paltinului, unde duce drumul marcat spre Negoiu. O altă variantă de coborîre o oferă Căldărușa Lungă, ce pornește din platoul larg al Paltinului și reprezintă una din cele trei căldări mari ale văii Capra. O tură mai pretentioasă, care nu se poate întreprinde decât de schiori cu oarecare experiență în materie de alpinism de iarnă și de schi alpin, o reprezintă traversarea Bilea-valea Arpașul Mare sau Bilea-cabana Podragul. La o astfel de tură nu este bine să pornim fără a prevedea toate situațiile în care ne putem afla față de muntele și departe de cabane. În consecință, ne vom asigura cu alimente pentru 2 zile, material de bivouac, colțari etc.

Drumul nostru trece de la lacul Capra în căldarea Fundul Capra, de unde urcă la Fereastră Zmeilor (Porțița Arpașului Mare). De aci, vom avea de ales între coborîrea directă a văii Arpașului Mare și traversarea prin căldările glaciare spre cabana Podragul, trecînd pe la lacul Podrăgel. Spațiul nu ne îngăduie să descriem toate posibilitățile pe care le oferă Făgărașul. Este suficient să amintim că, în afară de Bilea, cabanele Surul și Valea Simbetel sînt tot atît de accesibile unui schior cu pregătire medie și că și ele oferă o mare varietate de coborîri pe pantele muntelui Surul sau ale văii Simbetel. Ceva mai greu accesibile sînt cabanele Negoiului și Podragul, care oferă de asemenea un buchet bogat de pîrîi de schi.

...La București, Iliacul a trecut. A trecut și sărbătoarea de 1 Mai și iată că aici sus, în valea Doamnei, zăpada este mai mare ca oricînd. După orele dimineții, în care zăpada înghețată ne-a oferit mai mult decât ne putea oferi orice zi de schi din iarnă, iată-ne acum făcînd plajă pe o insulă verde, în mijlocul zăpezilor, o insulă însoțită, plină cu primele flori de primăvară: brînză de munte, degetăruși pitici, ochiul găinii și saxifraga roșie. În sufrageria cabanelor, ne întîmpină ghioceii, pe care un turist, venit de jos din pădure, le-a oferit cabanierilor.

Cu schiurile pe umăr, traversăm cîmpul spre gara Arpaș, evitînd băltoacele și bucurîndu-ne de toporașii ce cresc la marginea drumului. Sezonul de schi s-a terminat...

W.K.

Încărcat cu două aparate... de mare tonaj (circa 6 kg. amîndouă) urmăresc, într-una din zile, escalada emoționantă și — nu-i așa? — fotogenică, pe muchia de zăpadă care urcă la 45°. Admiraiți temeritatea alpiștilor, dar... nu uitați nici eforturile fotoreporterului!

Text și fotografii:
DAN BĂDESCU

EVGHENI ABALAKOV

La 3 septembrie 1933, un tânăr alpinist sovietic clădea o movilă de pietre pe cel mai înalt vîrf al patriei sale. Virful, confundat ani de zile cu un vecin al său, Garmo, a fost numit piscul P.C.U.S., iar biletul așezat, după tradiția alpină, sub pietre, avea însemnat pe el, alături de dată, numele învingătorului: Evgheni Mihailovici Abalakov.

La prima vedere, fapta aceasta pare simplă; o obișnuită victorie alpină. Dacă i se adaugă câteva amănunte, ea capătă însă proporții de epopee. Virful cucerit măsoară 7495 m, iar Evgheni Abalakov a parcurs singur drumul de la ultima tabără, instalată la 6900 m, pînă pe vîrf. Să urci singur o diferență de nivel de 600 de metri nu-i desigur o mare performanță cînd este vorba de munți pînă la 4000 sau chiar 5000 m. Să faci acest efort la peste 7000 m, după cinci zile de furtună petrecute într-un cort troienit de zăpadă la 6900 m, este un fapt erotic. De altfel, în acea zi de 3 septembrie 1933, E. Abalakov nu reușea doar să cucerească vîrfurile P.C.U.S. ci să înscrie în istoria alpinismului una din cele mai senzaționale performanțe, depășită doar în 1953 de Hermann Buhl pe Nanga Parbat.

Siberian de origine, Evgheni Abalakov a început să practice alpinismul pe „colo-

anele" de stînci din taigaua leniseiului, ajungînd, împreună cu fratele său mai mare, Vitali, desăvîrșiți călărători. În 1931, cînd erau în ultimii ani de studii la Moscova, frații Abalakov fac prima cunoștință cu munții acoperiți de ghețuri veșnice, efectuînd în Caucaz ascensiunea unuia dintre cele mai dificile vîrfuri de peste 5000 m: Dykh-Tau.

Doi ani mai tîrziu, sculptorul Evgheni Abalakov, absolvent al Institutului de arte plastice, realizează performanța uimitoare amintită mai sus, iar în 1936 conduce expediția alpină care atacă unul din vîrfurile vestite ale Tian-Șanului: Han Tengri.

Deși „stăpînul cerului", cum mai este numit acest

munte, nu are decît 6900 m, el a rezistat asalturilor a numeroase expediții pornite să-l cucerească, încă de la începutul secolului nostru. El a fost învins doar în 1931 și expediția din 1936 a făcut a doua ascensiune. Climatul aspru al Tian-Șanului, vînturile deosebit de puternice și zăpezile abundente, au pus mari probleme alpiștiilor conduși de E. Abalakov. Pînă la urmă ei au învins, dar în timpul unei coborîri dramatice, din cauza furtunilor, alpinistul elvețian Lorenz Saladin moare, iar Vitali Abalakov și Dadiomov suferă degerături în urma cărora vor pierde multe din degetele de la mîini și de la picioare. Doar extraordinara rezistență a lui Evgheni Abalakov a făcut ca cei doi tovarăși de drum să fie salvați.

Alte multe realizări, în lumea munților sau în atelierul de sculptură, au marcat anii următori și dacă un stupid accident de circulație pe străzile Moscovei nu ar fi curmat firul vieții sale, în 1949, Evgheni Abalakov ar fi adăugat poate și astăzi performanțe în palmaresul său. Și așa rămîne însă unul din marii alpiști ai lumii ghețurilor veșnice, lume aspră, lume a celor mai îndrăzneți și mai puternici.

Iată mai jos, descrisă de E. A. Beletski, celebra escaladă solitară a lui E.A. Abalakov pe cel mai înalt vîrf din munții U.R.S.S.

Se reproșează uneori alpinismului de a fi un sport al individualității; se uită însă solidaritatea coardei, care nu-i numai o legătură materială... Un tovarăș de coardă ți-e ca un frate, de care ești legat pe viață și pe moarte.

Jean Secret

Cît era de extraordinar să le pot spune tuturor că eforturile lor din haosul mișcător al cascadei de gheață sau din infernul de zăpadă al crestei sudice, că munca lor grea pe fața acoperită a lui Lhotse, că lupta lor enervantă și dură de pe șaua de sud, că toate acestea erau răsplătite, de vreme ce noi atinsesem piscul.

Edmund Hillary

Vîrful a fost cucerit!

În dimineața zilei de 29 august, cînd cei șase alpiști au început ascensiunea spre tabăra „6900 m”, ghețarul era complet acoperit de ceață. Nori sfișiați goneau pe cer. Rafalele neîncetate ale unui vînt aspru, care bătea de pe povîrnișuri, loveau fețele oamenilor cu mazărice și zăpadă. Temperatura scădea neîncetat. La amiază, gerul era de cel puțin -15°. Pornind la drum, alpiștii și-au pus toate hainele groase. Cu toate acestea, le era frig. Le înghețau îndeosebi picioarele, deși plecaseră din tabăra „6400 m” încălțați cu pîslari groși, cu carimbii de pinză și talpa tare, făcuți special pentru a apăra picioarele de degerături.

Detășamentul urca încet. Abia către orele șase seara a atins platforma taberei „6900 m”. Lepădîndu-și oboșiți rucsacii, oamenii s-au apucat să sape cu pioletele două gropi în zăpadă; corturile trebuiau să fie apărate cît de cît de vîntul puternic. În decurs de o oră, fu înființată o tabără. Viriți în sacii de dormit, alpiștii ascultau îngrijorați răbufnelile vîntului, a cărui intensitate creștea neconținut. Vremea rea putea zădărnici ascensiunea tocmai în momentul cînd alpiștii nu mai erau despărțiți de țintă decît de un drum de o zi. Vremea îndelungată, nimeni n-a putut să adoarmă. Atît oboseala cît și marea altitudine se făceau simțite. D.I.Guscin, cufundat într-o stare de profundă toropeală, a gemut toată noaptea. În ultimele 24 de ore, brațul i se umflase și mai mult, iar starea rănii inspira tuturor serioase îngrijorări. I.M.Sianov, care se simțea mereu rău, n-a putut dormi în cursul nopții; starea sănătății l-a determinat să renunțe la continuarea ascensiunii, pentru ca să nu rețină întregul grup.

A doua zi dimineață, nici nu putea fi vorba de continuarea ascensiunii. Tabăra era învăluită într-o ceață groasă, iar vizibilitatea era de maximum 5 metri. Vîntul sufla mereu, adunînd nămeți mari în jurul corturilor. Vremea rea putea să se mențină cîteva zile. După o scurtă consfătuire, s-a luat hotărîrea ca bolnavii să fie trimiși la vale (la tabăra „6400 m”), unde exista un cort și ceva alimente. De acolo, bolnavii urmau să coboare a doua zi spre „tabăra dintre ghețuri”.

Încă un alpinist, căruia îi degerau picioarele din cauza pîslarilor strîmți, a trebuit să se întoarcă din drum. Cînd ceața s-a mai rărit, toți trei au început să se pregătească de coborît. I.M. Sianov renunța categoric la porția lui de mîncare; alimentele trebuiau să rămînă pentru cei care mergeau spre vîrf.

După plecarea bolnavilor, șansele de reușită a ascensiunii au crescut simțitor. Fă-

cîndu-se economii stricte, alimentele existente în tabăra de altitudine puteau ajunge pentru 3—4 zile.

În ziua de 31 august temperatura a scăzut la -25°. A început să ningă. Pînă la amiază alpiștii n-au părăsit corturile. Spre seară, ninsoarea și vîntul s-au întetit; s-a dezlănțuit un viscol puternic. Nori de zăpadă înghețată s-au abătut peste corturile mici ale taberei. Vîntul pătrundea prin țesătura deasă a foilor de cort și o pulbere fină de zăpadă se depunea pe sacii de dormit și pe fețele oamenilor întinși în nemișcare. În jurul corturilor, nămeții de zăpadă tare creșteau neconținut, înălțîndu-se deasupra lor și stringîndu-le din toate părțile. Cînd pantele acoperișului se îndoiu sub greutatea zăpezii, unul din alpiști se așeza în capul oaselor și încerca s-o scuture cu lovituri repetate din interiorul cortului. Căutînd să facă economie de alimente și combustibil, alpiștii mînceau de două ori pe zi. Ei își dădeau seama că rezultatele întregii munci de pregătire, precum și soarta ascensiunii însăși, depindeau de perseverența și răbdarea lor. A bate în retragere, acum, însemna a renunța la ascensiune: nu mai aveau nici forțele, nici timpul necesar să întreprindă o a doua încercare.

După 24 de ore, în noaptea de 2 septembrie, temperatura a scăzut la -45°. Aerul rece ca gheața pătrundea pînă și prin puful sacilor de dormit, iar mîinile și picioarele alpiștilor înghețau tot mai mult. Respirația oamenilor se depunea pe țesătura foilor de cort într-un strat gros de chiciură. Vîntul se întetea tot mai mult; pe versanții muntelui bîntuia o furtună de zăpadă de o forță extraordinară. Răbufnelile ei erau cît pe ce să smulgă micile corturi. Vîntul rupse prăjina de sprijin a unui din corturi; ea fu fixată, cu chiu cu vai, cu ajutorul pioletelor și al frînghieii.

Timpul trecea încet. În cele din urmă se lăsă seara, o seară tot atît de mohorîtă ca și ziua care trecuse. Se apropia cea de a cincea noapte pe care alpiștii o petreceau la altitudinea de 6900 m. După o cină extrem de săracă, nu le mai rămase pentru toți trei decît o cutie de conserve de pește și un pachet de ciocolată. În ziua de 3 septembrie se stabili o vreme senină și fără vînt. Zăpada de pe versanții crestei scînteia în razele soarelui care răsărea. Totuși, era foarte frig. E.M.Abakov a luat hotărîrea de a întreprinde o încercare de ascensiune cu unul din însoțitorii săi. Cel de al treilea alpinist renunțase să meargă spre vîrf: greutățile prin care trecuse grupul, precum și șederea îndelungată la mare altitudine, fu-

seseră mai presus de puterile lui și el se îmbolnăvise.

Numai doi oameni părăsiră mica tabără, pierdută printre vastele povârnișuri înzăpezite ale vârfului P.C.U.S. După cîtva timp, E.M. Abalakov își continuă drumul singur. După ce biruise o parte din urcuș, însoțitorul lui, care cu respirația tăiată începu să rămînă tot mai mult în urmă, hotărî să aștepte înapoierea lui Abalakov.

Evgheni Mihailovici Abalakov mergea încet, dar înainta mereu. Voința lui de nezdruccinat, măiestria de alpinist și năzuința de a obține victoria pentru gloria patriei sale îl mînau spre vîrf. Urcușul deveni greu. Porțiuni de firn tare alternau cu fișii de zăpadă afinată. În asemenea locuri, picioarele i se afundau adînc, ca în nisip; respirînd greu, din cauza oboselii și a insuficienței oxigenului, Abalakov cucerea vîrfurile metru cu metru. Într-un loc, adîncitura unei crăpături îi tăie drumul. Alpinistul trecu cu băgare de seamă de partea cealaltă, pe un podeț îngust de zăpadă, după ce încercase întîi soliditatea lui cu pioletul. Încă o pantă abruptă, încă un obstacol. Abia peste cinci ore, Abalakov izbuti să atingă, în cele din urmă, punctul cel mai înalt al crestei. El se afla acum pe o mică șa și drept în fața lui se deschidea o priveliște largă spre apus.

Alături, mult mai aproape decît arăta harta, se înălța vîrfurile Evghenii Korjenevskaja — vecinul măreț al vârfului P.C.U.S. Jos de tot, în defileuri, șerpuiau ghețarii. Cel mai mare dintre ei, brăzdat de fișiile negre ale cîtorva morene mediane, se îndrepta spre nord-vest: era ghețarul Fortambek. Soarele cobora spre asfințit, dar nimic nu-l mai putea abate pe Abalakov din drumul său spre țintă. Începu ultimul urcuș, care ducea spre vîrfurile sudice. Firnul bătut de vînt era tare, cuiele de fier tocite ale bocancilor nu se mai puteau înfige în suprafața lui. Abalakov fu nevoit să-și pună colțarii. Cînd nu mai avea de mers decît vreo cîțiva zeci de metri pînă la țintă, se prăbuși în zăpadă, sleit de puteri. Dar, peste cîteva clipe, după ce mai răsufală, alpinistul se ridică și porni din nou. Retrăind ultimele minute ale ascensiunii, Evgheni Mihailovici Abalakov seria mai tîrziu:

„Pe creasta ascuțită ca o lamă de cuțit, care ducea spre vîrf, cîutînd să înfig colțarii și pioletul cu toată puterea și să-mi mențin echilibrul, sub bătaia vîntului lateral, urcam spre ultimele stînci ale vârfului. Un sentiment ciudat, îngrijorarea că nu mai ajung, mă făcea să turbur ritmul lent al mișcărilor. Mă cățărai în patru labe pe platforma stîncosă din vîrf“.

Vîrfurile a fost cucerit!

E.M. Abalakov se afla în punctul cel mai înalt al pămîntului sovietic. La apus, cerul era colorat în tonalitățile trandafirului ale

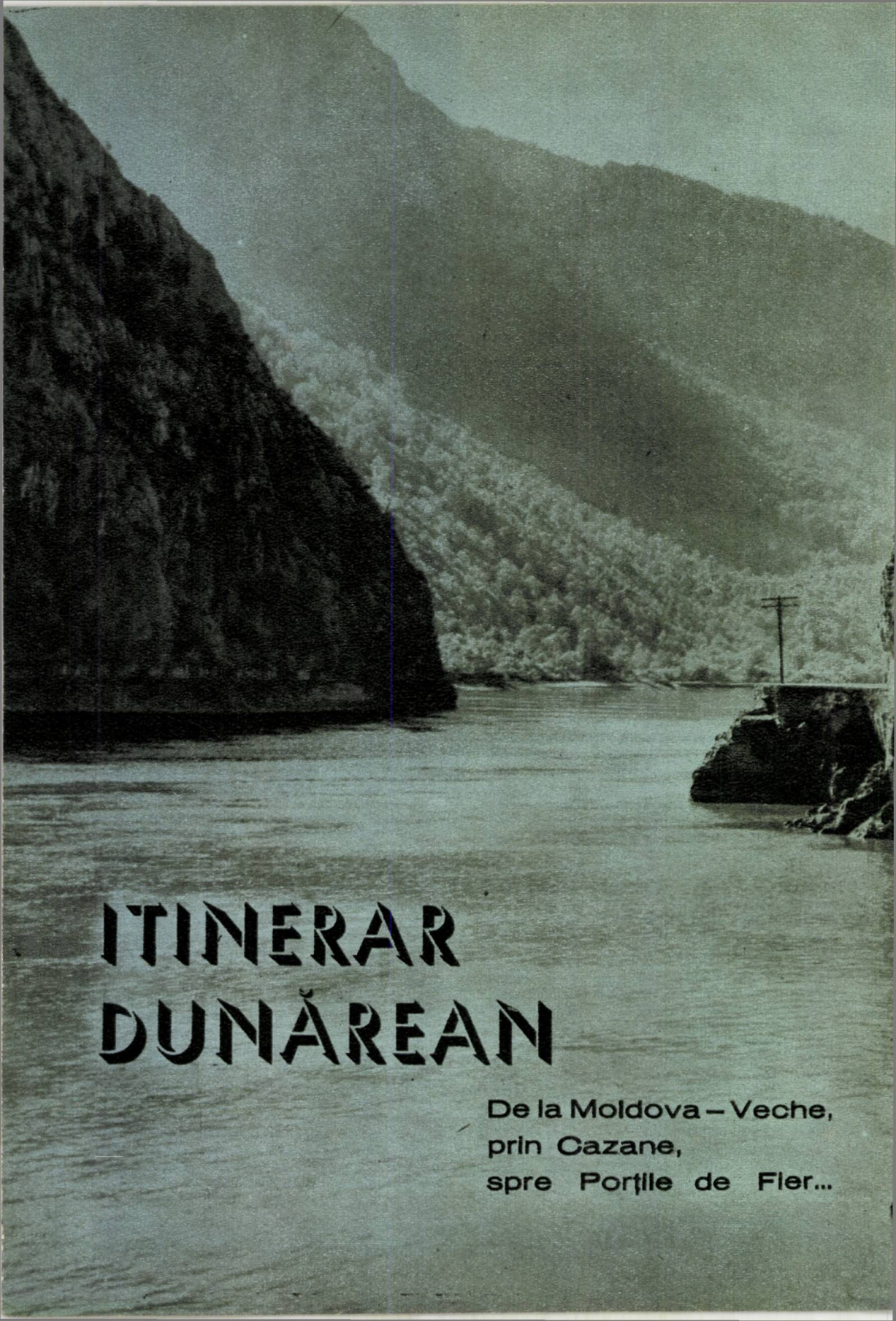

„Coloanele“ din Krasnolarsk, pe care și-a făcut debutul ca alpinist Evgheni Abalakov

asfințitului. Sub razele piezișe ale soarelui, stîncile vîrfurilor și corpul alpinistului aruncau o umbră uriașă pe norul care acoperea versanții vîrfurilor urcat de alpinist. Abalakov ridică mîinile și umbra îi repetă mișcarea. În jurul lui, cît putea cuprinde cu ochii, se întindeau lanțuri de munți acoperiți de zăpezi veșnice.

După ce determină poziția unora dintre vîrfurile cele mai înalte ale regiunii, precum și orientarea munților situați la nord și nord-vest de vîrf, Abalakov își scoase carnetul de drum și cu degetele înțepenite de frig făcu cîteva schițe ale panoramei care se desfășura în fața lui. Apoi, adunînd cîteva pietre, făcu o mică piramidă și ascunse sub ea un bilet cu data ascensiunii sale.

Era timpul să pornească înapoi, căci întinericul îl putea surprinde pe porțiunile periculoase ale coborîșului...

ITINERAR DUNĂREAN

De la Moldova – Veche,
prin Cazane,
spre Porțile de Fier...

Dunărea intră pe pământul patriei noastre la Bazaș — primul port dunărean — de unde șerpuiește liniștită cale de 25 km pînă la Moldova-Veche, al doilea port fluvial.

În acest drum scaldă malurile insulei Kisilova — pe care se află comuna iugoslavă Ostrovo — apoi lasă în stînga comunele românești Divici, Belobreșca, Susca, Pojejena de Jos și Măcești. La Moldova-Veche, Dunărea face parcă un popas, ca să prindă noi puteri, înainte de a trece pragul munților. De aici își desfășoară din nou brațele, pentru a cuprinde insula românească Moldova (lungă de 7 și lată de 2,5 km), nelocuită din cauza inundațiilor. Teritoriul acestei zone dunărene cuprinde urme ale stăpînirii romane. Pe locul portului românesc a fost un vechi castru roman, iar mai sus, o înfloritoare industrie minieră. Cercetările arheologice au scos la iveală cărămizi ale Cohortei a III-a dalmatice, monezi și unelte de minerit.

De aici ne apropiem de Cazane, mărturie a luptei milenare a valurilor Dunării cu stîncile de granit ale munților, pentru a-și croi drum de trecere spre mare.

Santinela Cazanelor

Intrarea în Cazane este străjuită de stîncă Babacia, spălată de valuri, care veghează ca o santinelă, amintind vapoarelor că vor intra într-o zonă periculoasă navigației.

Stîncă se ridică din apă, sub formă de coloană de granit, înaltă de 7 m. În lunile aprilie și octombrie, cînd pe aici suflă *coșava*, un vînt puternic, care uneori oprește circulația vapoarelor și vehiculelor pe șosea, creștele ascuțite ale stîncii, lovite de palele de vînt, scot sunete șuierătoare, asemenea unor vaiete omenești. De aici, tradiția locală a brodat o legendă, care explică și denumirea Babacia, cuvînt turcesc, însemnînd loc de penitență, regret, fatal destin.

Pe culmile munților străjuiesc urmele a două cetăți. În stînga, sf. Ladislau, ridicată de creștini, în dreapta Golubăț, ridicată de turci, sub a căror stăpînire a stat 260 de ani pînă la eliberarea Belgradului.

Legenda spune că pașa de la Golubăț, întorcîndu-se în cetate, a aflat cu surprindere că Fatma, cea mai frumoasă cadină din harem, a fost răpită de un cavaler din cetatea de peste Dunăre. Și-a chemat ienicerii și a promis 10 pungi cu aur, celui care va aduce pe necredincioasă și capul retezat al răpitorului. Un ienicer, travestit în haine țărănești, s-a strecurat în cetatea creștină și a îndeplinit porunca pașei, care, drept cruntă răzbunare, a legat pe Fatma de stîncă din valurile Dunării, lăsînd-o pradă vulturilor și foametei. Ultimul cuvînt al frumoasei cadine a fost: Babacay (fatal destin). De atunci, corăbierii și barcații care trec pe lîngă stîncă, în special noaptea, aud gemetele și suferințele frumoasei Fatma, mai ales cînd suflă *coșava*...

Scurt popas în istorie

Cetatea Golubăț este situată pe ruinele unei vechi așezări romane, orașul Vicus Cuppae, cunoscut pe vremea lui Quintus Flavius, care a purtat aici lupte cu dacii dunăreni. În cula de sus a cetății a fost închisă frumoasa Elena, regina Bizanțului, care, pentru a-și îndulcisi singurătatea, creștea porumbei (golubi), de unde numele cetății. În anul 1391, cetatea a fost ocupată de turci. Sigismund, regele Ungariei, a ocupat-o pentru scurt timp. Despotul sîrb Ștefan Lazarevici a promis că o va preda regelui Ungariei, cu alte 17 cetăți, însă comandantul ei, Eremia, trădînd, a vîndut-o turcilor pentru 12.000 de galbeni. În 1428, regele Ungariei, cu o oaste de 25.000 de oameni, a recucerit-o, întărind-o cu tunuri.

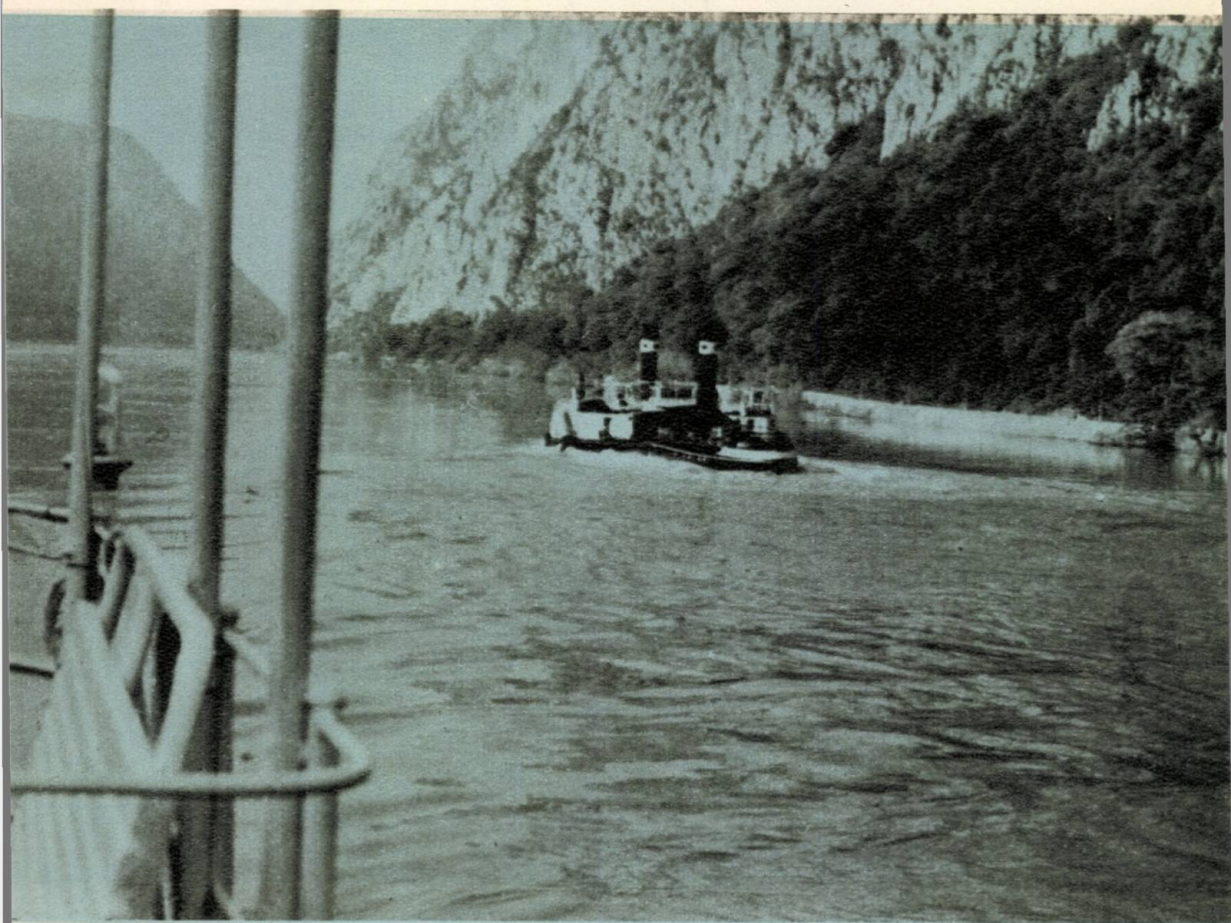
După o lună de asediu, apărătorii Golubățului erau pe punctul de a se preda, însă a venit în ajutorul lor sultanul Murad, cu o mare oaste, învingînd pe creștini. Regele Sigismund scapă cu viață într-o barcă. Se încheie pacea și cetatea rămîne turcilor, care vor amenința mereu Ungaria și vor supraveghea trecerea prin Cazane. În anul 1483, Paul Chinezul reocupă cetatea.

Între 1552 și 1716, timp de 164 de ani, Clisura este ocupată de turci, fiind transformată într-un pașalic (vilaet), împărțit în districte (sangiaceri) Palanca și Moldova Veche. Cetatea Golubățului a fost o adevărată perlă a ceardacurilor, avînd la bază trepte pentru urcare. Avea nouă cule, crestate patrat, din care trei jos la Dunăre. Cea mai de sus, Seșir Cula (pălăria cetății), era inaccesibilă pentru asediatori. În cula de jos erau baia și geamia.

La 1718, prin pacea de la Pojarevaț, a încetat stăpînirea otomană în Banat. Viața băștinașilor, în timpul stăpînirii otomane, a fost foarte grea. Din cauza birurilor și asupririlor de tot felul, locuitorii își găseau refugiu în munți, organizîndu-se în cete de haiduci conduse de harambași (capi de hoți). Pentru a scăpa de asupririi, mulți localnici se turceau, luînd pe lîngă religia musulmană, portul și obiceiurile acestora.

Intrăm în Cazane

Pe malul stîng al Dunării, la 2 km mai jos de Coronini, se află peștera „Gaura cu muscă”, din care ieșeau într-o vreme roiuri de muște columbase. Acestea făceau victime printre animalele ce pășteau în regiune. În veacul trecut s-a încercat astuparea prin zidire a gurilor peșterii, pentru a distruge acest focar de insecte, dar fără rezultat. Abia în vremea noastră, columbasele au fost stîrpite. Alături de aceasta, se găsește o altă peșteră în stîncă, „Gaura cu muzică”, numită astfel, deoarece, din cauza curenților de aer și a izvoarelor subterane, se aude de acolo un fel de muzică armonioasă.

Remorchere și vase de agrement străbat Porțile de Fier

De aici începe adevărata Clisură de Sus, cu strîmtorile prin care vuiesc apele spumegate ale Dunării. Clisura ține pînă la cataracta Luți, la cotitura cea mai de sud a Dunării bănățene.

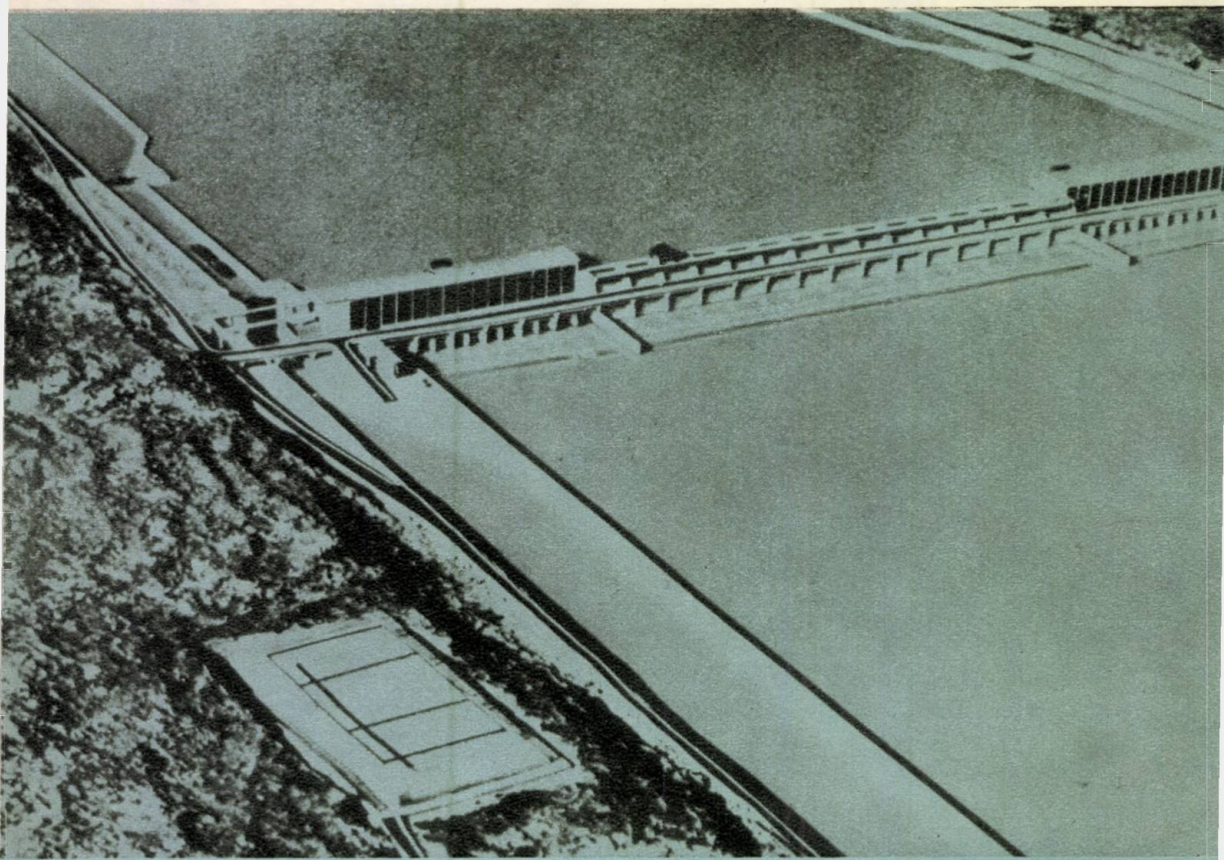
Aici fluviul se îngustează foarte mult, malurile se înalță ca niște pereți, lăsînd doar un mic loc șoselei. Pe malul drept se pot vedea urmele drumului roman, construit sub împăratul Tiberius în anii 33—34, reparat sub Vespasian și Domițian, care l-a prelungit de-a lungul cataractelor Dunării pînă la Porțile de Fier. Împăratul Traian a așezat, la intrarea în Cazanalele mici, o tablă comemorativă pe care călătorii de pe vapor o pot admira și astăzi.

Prima cataractă, în Clisura de Sus, este formată de prelungirea în apă a muntelui Stîncă, după care vine portul românesc Drencova. Urmează cataracta Cozla, stîncile Bivolii, apoi în stînga dealurile Trestovăț. Intrăm apoi în vîltoarele cataractelor Izlaz, Tachtalia Mare și Mică și Greben, care pînă la canalizarea Dunării erau spaima vapoarelor.

Omul învinge natural

Dunărea nu era navigabilă între Baziaș și Porțile de Fier. Mărfurile erau aduse pe apă pînă la Baziaș, apoi transbordate cu căruțele pînă la Porțile de Fier, de unde erau imbarcate din nou pe vase și transportate mai departe.

Lucrările pentru navigabilitatea Dunării prin Clisuri au fost începute în 1834, prin îndepărtarea unor obstacole din Clisura de Sus, în acest sector al fluviului fiind numeroase cataracte, vîltoiri și bancuri de stînci. Lucrările au fost continuate pînă în 1846. Abia la 15 septembrie 1890 au început lucrări sistematice de îndepărtare a stîncilor și de canalizare, care au durat pînă la 1898. Această lucrare a necesitat fonduri uriașe, dar mai ales pricepere și energie, pentru a putea transforma un drum presărat cu stînci într-un canal navigabil, care a deschis o eră nouă în istoria fluviului.

Proiectul de baraj româno-iugoslav de la Porțile de Fier, a fost numit „Colosul de la Gherdap”. Crearea acestui nod energetic și de transport, va deschide în același timp noi perspective turismului pe Dunăre.

Limitele acestui canal deschis în albia fluviului sînt marcate prin geamanduri, iar vapoarele care trec prin Clisură sînt conduse de piloți speciali, care cunosc ca-n palmă locurile periculoase navigației.

Pe stînga fluviului se întinde șoseaua, construită în secolul al XIX-lea, tăiată în stîncă. În dreapta și în stînga se înalță pereții munților, deasupra cărora se zărește cerul albastru. Primăvara, cînd înflorește liliacul pe ambele versante, un parfum pătrunzător plutește deasupra valurilor Dunării, încîntînd călătorii de pe puntea vaselor.

Cazanele Dunării sînt un monument al naturii unic în Europa. Albia Dunării se strîmtează uneori la 170 m, fiind străjuită de munți înalți. Adîncimea fluviului este mare. Cursul este repede dar liniștit. Clima este dulce, vegetația bogată, mediteraneană.

O liniște adîncă plutește peste tot. Doar zgomotul mocnit al motoarelor vaporului amintește călătorului că plutește într-o lume de basm și feerie.

Popas la Orșova

După ce ieșim din Cazanele Mari, intrăm în cele mici, formate din strîmtoarea munților Știrbețul Mic și Sucarul Mic. În dreapta se văd urmele drumului roman și „Tabula Traiana”. Lăsăm în stînga localitățile Ogradena-Vechi și Nouă. În dreapta, zărim localitatea iugoslavă Techia, iar ceva mai jos apare portul Orșova. Dunărea apucă un ritm mai liniștit, își lărgeste albia și, fericită că a scăpat din chingile munților, se pregătește să mai dea un ultim asalt stîncilor la Porțile de Fier...

ALEXANDRU METEA
Timișoara

Cunoașteți înțelesul semnelor de orientare?

Semnele și indicatoarele turistice au un rol important în practicarea turismului. Ele nu sînt numai mijloace de ghidaj, pentru obiectivul turistic propus să-l atingem (cabană, lac alpin, vîrf de munte, peșteră etc.), ci au un rol preponderent și pentru asigurarea securității turistului pe ruta de parcurs.

Mergînd numai pe poteca turistică, fără a cunoaște înțelesul semnelor și indicatoarelor, neîntinind seama de ce vor să arate, riscați să rătăciți drumul spre cabană, expunîndu-vă la accidente.

În munți și în special în golul alpin, întîlnim o gamă întreagă de astfel de semne, fiecare avînd un rol aparte pentru itinerarul turistic.

Cele mai frecvente semne sînt **marcajele**. Acestea încep de la locul de acces (șosea, comună, gară sau piciorul pantei) și fac legătură între locul de pornire și cabană.

Marcajele sînt, în general, desenate pe fond alb, cu o **bandă verticală** de culoare roșie și arată drumurile principale de acces în masiv, pînă la cabană sau punctele terminus.

Excepție fac marcajele principale din Piatra Craiului, unde structura rocii fiind calcaroasă (albă), fondul marcajului poate fi de culoare mai închisă. Mai întîlnim semne vechi în **cruce**.

Marcajele sînt desenate pe arbori și stînci, la o înălțime vizibilă, pe ambele laturi ale potecilor.

Nu sînt marcaje turistice cele cu o singură culoare (în general roșie — o linie verticală). Acestea aparțin topometriștilor și duc de obicei pe muchiile dintre două vîi muntoase.

Potecile ce fac legătura între drumurile principale și secundare, au marcaje tot pe fond alb, dar cu bandă de culoare albastră sau galbenă.

Legăturile între două drumuri principale folosesc marcaje în **triunghi**, care pot fi de culoare roșie sau albastră cu chenar alb.

Un drum principal, legat cu mai mult de trei poteci secundare, folosește ca marcaj **punctul**. Tot cu punct sînt marcate și potecile care conduc la peșteri sau hornuri de stîncă.

Alt semn de orientare este și **pilonul**, format dintr-un stîlp (tub metalic) vertical, de cca 2-2,50 m, vopsit în alb și negru, care este prevăzut cu o paletă (lopată) dispusă la vîrf, avînd culoarea marcajului drumului principal. Pilonul dublează marcajul pe acea parte a potecii, unde nu sînt arbori ori stînci (gol aplin) sau unde poteca este supusă înzăpezirilor.

Panoul-hartă este plasat la punctul de acces pe ruta turistică dintr-un masiv muntos. Acesta schițează toate drumurile de începere, iar în legendă se arată felul marcajelor. De pildă, pentru munții Făgăraș, panouri — hartă se găsesc pe șoseaua națională Brașov-Sibiu la punctele de plecare: comuna Sîmbăta de Jos, comuna Arpașul de Jos, comuna Avrig, comuna Porumbacu de Jos etc.

Săgeata este un indicator turistic care arată direcția traseului și timpul de parcurs între două cabane. Timpul menționat pe săgeată înseamnă durata de parcurs cu un mers obișnuit, fără odihnă. De exemplu: „Bilea — Podragul 6—7 ore“, diferența de o oră reprezintă mersul unui turist antrenat față de unul mai puțin antrenat. Pe unele săgeți se mai scriu, cu litere roșii, date importante: „drum pentru turiști încercați“, „drum practicabil numai iarnă“, „drum de vară“, „atenție, pericol de avalanșă“ etc.

Tabele de avertizare sînt semne ale consiliilor regionale pentru ocrotirea naturii. Ele arată că trecerea prin rezervațiile cu faună protejată este permisă numai cu respectarea liniștii în teren sau că în rezervațiile floristice se interzice cu desăvîrșire ruperea florei rare ocrotite.

Sirenele de alarmă sînt tuburi metalice care, la acțiunea furtunii (vîntului), produc un zgomot puternic ce ajută pe turiștii rătăciți să se orienteze spre cabană (noaptea și pe ceață). La fel, **felinarele**, montate pe stîlpi înalți și cu apărători de vînt, vin în ajutor turiștilor pe care noaptea (sau ceața) i-a prins pe creste.

ARISTIDE STAVROS

Brașov

Tabără de corturi pe malul riului Dîmbovița

În ultimii ani turismul școlar a luat o dezvoltare uriașă. Cele mai practicate forme sînt excursiile în împrejurimile locului de reședință sau excursiile cu vagoane de dormit. Acum un an, am realizat o nouă formă de turism, mai puțin practică: excursiile cu corturi în deplasare, adică ceea ce se numește cu un termen modern camping. Deplasarea la munte a unui număr de peste 30 de elevi, în condiții de camping, a constituit o experiență pe care dorim să o împărtășim și altora.

MATERIALELE NECESARE. Nu insistăm asupra echipamentului pe care trebuie să-l posede fiecare elev, precizînd numai care sînt materialele necesare unei grupe formate din 4 elevi (capacitatea unui cort): cort cu mon-tanți și picheți, 6 pături (este preferabil desigur ca fiecare elev să aibă un sac de dormit), o lanternă, 4 farfurii, 4 căni de aluminiu și 4 bidoane. În caz că nu avem saltele pneumatice ușoare din material plastic, se vor pune sub cort crăci subțiri (nuiele) cu multe frunze, iar-bă, paie etc.

Întregului colectiv i se vor afecta: 2—3 topo-riști pentru lemne, o găleată pentru gătit, 2 lopeți cu coadă scurtă pentru săpat șanțuri și instalații sanitare.

În plus, trusa sanitară și eventual un aparat de filmat de 16 mm.

SCHEMA ORGANIZATORICĂ. Colectivul va fi alcătuit din 32 de elevi, adică 8 grupe de cîte 4 elevi (capacitatea unui cort). Am ales numărul acesta total, pentru a obține reduce-rea pe C.F.R. Grupele de cîte 4 elevi, nume-ro-tate de la 1 la 8, constituie unități administrative.

CAMPING

EXCURSIE ÎN

Fiecare grupă e condusă de un șef de cort, care răspunde de disciplina grupei și căruia i se distribuie rația de alimente pentru întreaga grupă.

Sînt necesari, ca însoțitori: un profesor conducător și un profesor secundant. În plus, se impune prezența unui medic sau cel puțin a unui sanitar.

Cînd colectivul se deplasează, este recoman-dabil ca în frunte să meargă profesorul condu-cător care cunoaște bine drumul, iar celălalt să încheie coloana. În timpul staționării, unul dintre profesori se deplasează după cumpără-turi sau pentru a angaja alte acțiuni, celălalt rămîne cu elevii.

AMPLASAREA TABEREI se va face în raport cu natura terenului, în general pe platforme, pentru ca să nu se strîngă apa de ploaie.

Dacă terenul permite, amplasarea corturilor se va face în mod ordonat, fie în formă de careu, fie în formă de semicerc, cu ușile de la cort spre interior. Cortul comandant (cel al profesorilor) se va afla totdeauna în centrul cercului format de corturile elevilor.

În situația corturilor așezate ordonat, distanța dintre ele va fi minimă, de multe ori țărșușii unui cort servind și pentru legarea celui vecin. În cazul că terenul nu permite o astfel de aranjare (spre exemplu într-un culuar de pădure), distanța dintre corturi nu trebuie să depășească 3—4 m, iar întinderea întregii tabere să nu întrecă 30 m.

Corturile se instalează cu ușa spre vale, iar în porțiunea de sus se sapă șanțuri. În caz de ploi prelungite și cu debit mare, prezența șanțu-rilor este necesară în jurul întregului cort.

Se va marca în mod vizibil groapa de gunoi, care eventual va fi săpată. Se va recomanda elevilor să nu mănînce în cort sau în imediata apropiere, cea ce ar atrage furnicile.

ALIMENTAȚIA. Pentru o astfel de tabără, cu mulți participanți, se va porni la drum cu o cantitate de alimente necesare pentru 3—4 zile, dintre care amintim: cca 10 kg zahăr, 6 kg orez,

Piatra Craiului — abruptul vestic

CU ȘCOLARII

PIATRA CRAIULUI

6 kg macaroane, 1 kg sare și în plus conserve în cutii metalice: carne în suc propriu, carne cu fasole, compoturi, gemuri etc.

Bucătăria taberei o constituie o găleată așezată fie pe pietre, fie pe pirostii (transportate agățate de rucsac), fie prinsă în niște furci de lemn.

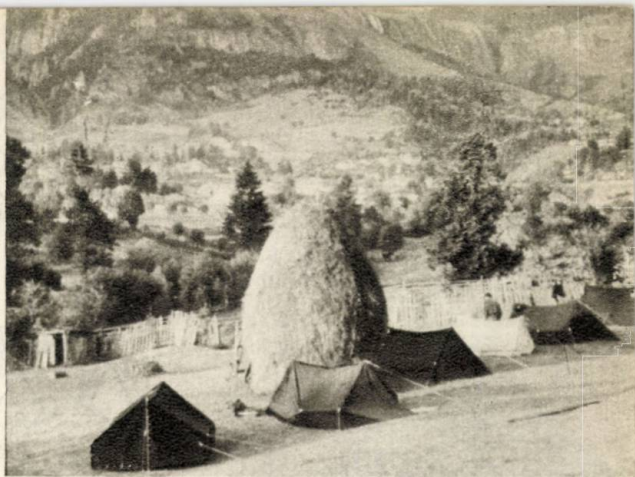
Dimineța și seara trebuie să se servească hrană caldă. Dimineța se va servi ceai cu brânzeturi sau biscuiți cu gem. Pe parcurs se vor lua bucăți de zahăr sau bomboane. La prînz, pe drum, se va mânca o cutie de conserve. Mîncarea caldă se va găti seara, în tabără, din alimente ce se prepară ușor: orez cu carne sau cu gem, macaroane cu brînză sau cu carne (de conservă).

Elevii trebuie obișnuiți să mănînce numai rația ordonată de conducător, cîndi altfel, după consumarea proviziilor, în condițiile de munte, e imposibilă o nouă aprovizionare.

ITINERARUL nostru a străbătut culoarul dintre Piatra Craiului și Făgăraș, înnoptarea făcîndu-se la altitudini ce nu depășeau 1500 m, deoarece nu reușisem încă să ne procurăm sacii de dormit, iar păturiile nu sînt destul de călduroase.

ZIUA 1-A ne-am deplasat pe linia ferată București-Brașov-Zărnești, și de aci, în cca 3 ore, am ajuns la cabana Plaiul Foi, unde am instalat prima tabără.

ZIUA A 2-A. Am vizitat regiunea Marelui Grohotiș. Lăsînd 2 elevi de planton, ceilalți, fără povară în spate, transportînd numai hrana pentru prînz, s-au deplasat spre valea Tămășului. De la confluența văii începem să urcăm panta pieptișă a Plaiului Mare pînă în Curmătura Foi. Din locul unde se desparte semnul triunghi roșu de cel albastru, am început urcușul pe creasta topografică a muntelui Tămășelul, unde marcajul e rar și greu de găsit și am ajuns în Șaua Tămășelului, de unde se deschide o priveliște impresionantă asupra abruptului Pietrei Craiului. Am parcurs regiunea de la baza peretelui, Umerii Pietrei

Tabără în pitoreasca așezare Podul-Dîmboviței

Craiului — Padina Lăncii — Marele Grohotiș și Ceardacul Stanciului.

ZIUA A 3-A am rezervat-o unei excursii mai odihnitoare. De la Plaiul Foi ne-am deplasat cu trenul forestier pînă la Rudărița.

ZIUA A 4-A a fost cea mai grea din excursie, deoarece întregul colectiv s-a deplasat, cu toată încărcătura, pînă la stîna din Tămășel, urcînd peste panta Plaiului Mare. Drumul era de altfel cunoscut din excursia anterioară, făcută pentru acomodare. Am amplasat corturile lîngă stîna, de unde aveam o vedere panoramică asupra masivului Piatra Craiului.

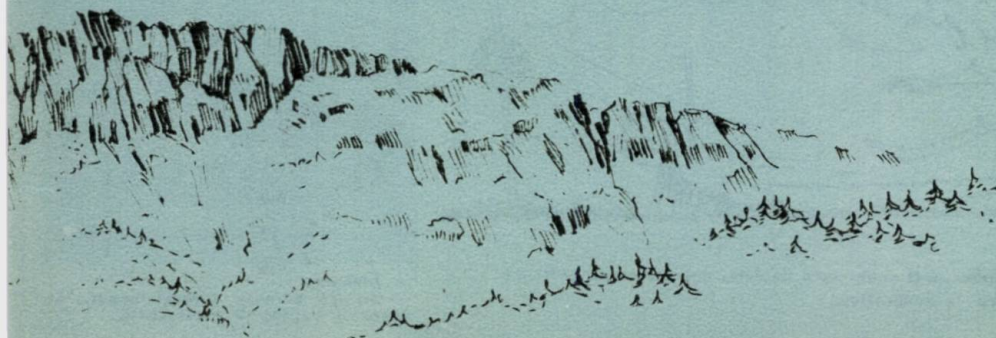
ZIUA A 5-A. Ne-am deplasat la riul Dîmbovița, trecînd peste Piscul Rece, Piscul cu Brazi, Crucea Grănicerului. Amplasarea corturilor, într-un loc larg și cu iarbă, a permis organizarea jocurilor sportive.

ZIUA A 6-A. Vizităm lacul Cascul și apoi, urmînd în aval apa Dîmboviței, ne stabilim tabăra în satul Podul-Dîmboviței, de unde vizităm Cheile Dîmboviței și Peștera Dîmbovițioara.

ZIUA A 7-A. Cu mijloace auto ne îndreptăm spre Cîmpulung-Muscel, admirînd de sus valea Dîmboviței, vizitînd Posada, monumentul eroilor și Nămăștii, satul lui Topirceanu. În cea de a 7-a zi a călătoriei, ne-am înapoiat la București.

Considerăm că excursiile cu corturi sînt foarte apreciate de elevi, permițînd vizitarea locurilor mai puțin cunoscute și care prezintă frumuseți inegalabile. Totodată, acestea îi pregătesc pe tineri pentru o viață activă și creiază deprinderi folositoare.

prof. F. FRAZZE

IZVOR

de
VOIE BUNĂ

Desene de
NELL COBAR

în cursul săptămânii...

...și duminică în excursie!

— Haideți copii, faceți-i plăcerea lui
tăticu și veniți să ne jucăm cu mingea!

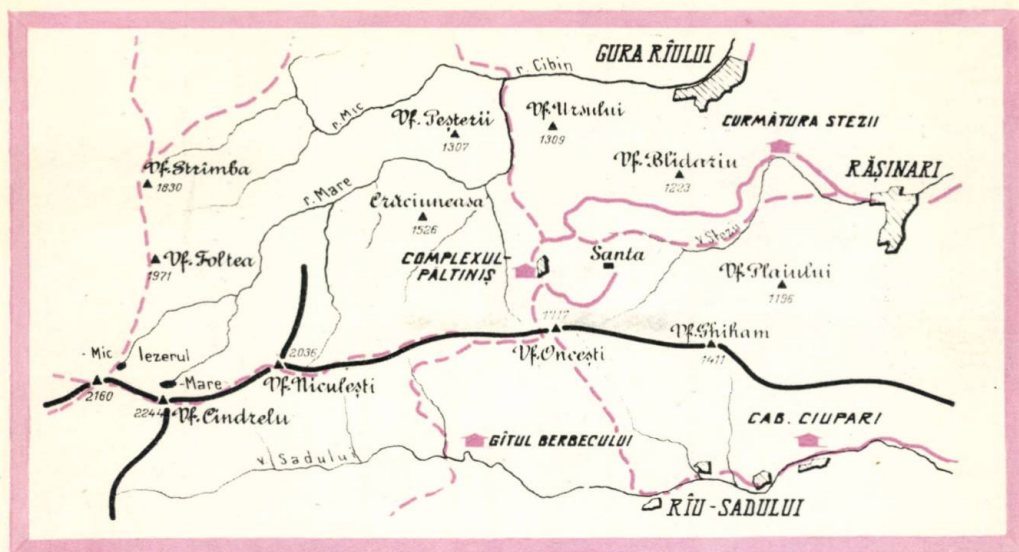
— Ursu! Ursuu!
— Phil! Ce glumă veche, dar aiei toate
au haz...

— Tăticule, volam să-ți spun încă de ieri, dar am uitat, știi, am
luat un patru la geografie...

— Lizleooo!
— Nu mă deranja tocmăi acum. Am
ajuns la pagina de caricaturi...

NU OCOLIȚI MUNȚII CIBINULUI

Copleșiți de înălțimile masivelor vecine, Făgăraș și Retezat, munți semeți în măreția lor, munții Cibinului de abia au îndrăznit a-și ridica fruntea la 2244 m (virful Cîndrelu).

Împlinți între Jiu și Olt, înfrățiți cu munții Sebeșului, Parîngului și Lotrului, munții Cibinului și-au îmbrăcat poalele cu sate, pînă sus, aproape de 1000 m (Poiana, Rășinari, Riul Sadului).

Sibiul, poarta depresiunii prin care curge riul Cibin, trimite pe cale de 30 km solie de șosea, pînă-n inima masivului, la Păltiniș. Nerăbdător, pe lîngă șosea, orașul a împins și linia tramvaiului pînă-n comuna Rășinari.

Din șoseaua ce urcă pe valea Stezei, la marginea comunei, se ramifică o potecă marcată, pe care se ajunge, în 4—5 ore de mers, sus la stațiunea climaterică Păltiniș.

La o altitudine de peste 1400 m grupul de cabane încăpătoare oferă tot confortul, turiștilor, oamenilor muncii veniți la odihnă și tratament, ca și elevilor și studenților din taberele de vacanță ce se organizează aici în fiecare an.

Alei chenăruite cu molizi ne conduc prin stațiune. Păltinișul este un mic orășel climateric, cu tot ceea ce-i trebuie: poștă, telefon, stație de radioamplificare, magazine, bufet, club cu bibliotecă, terenuri de sport. Seara, sala de dans devine neîncăpătoare, iar dacă nu-i răcoare afară, terasa e la fel de animată.

Dar împrejurimile își au și ele farmecul lor. Santa (1358 m) e des vizitată, ca și Cuculeul de lîngă virful Oncești (1714 m), cu pantele ce te rețin la ospăț în timpul smeu-rișului. Și dacă vrei să ajungi pe valea Sadului, la cabana Ciupari, mai trebuie să treci și Tomnaticul, la fel de ademenitor. După aceea, nu-i de mirare că urci greoi pînă la cei 1411 m ai virfului Ghihan...

Cabana Ciupari, de pe șoseaua Sadu-Gîtul Berbecului, e numai la cîteva ore de o altă cabană—Prejba—dar la peste 1000 m mai jos.

Urme de schi pe pantele din apropiere se văd pînă tîrziu la începutul lui aprilie, dar pîrtia din apropierea stațiunii Păltiniș, sau cea de la Găușoara, situată la numai 4 km depărtare, sînt mai des brăzdate. Concursuri de schi se organizează aci în tot timpul sezo-

Perspectivă în munții Cîmbinului

nului de iarnă. Fondiștii se avintă spre Cindrel, prin Poiana Muncelului și peste Bătrina, sau trec de la Gîtul Berbecului la Negovan — unde se întîlnesc cu un traseu mai lung, cel ce vine de la Prejba — trece pe la Fîntîna Cerbului și ajunge la casa de vînătoare Dobrun.

La cabanele noi de la Gîtul Berbecului, ridicate lingă lacul de acumulare, se ajunge mergînd de la cabana Ciupari, pe șosea.

De cealaltă parte a stațiunii Păltiniș, cheile Cîbinului le întîlnim în drumul spre cabana Fîntînele, aflată la trei ore de mers de comuna Cacova, la care se ajunge coborînd în halta C.F.R. Sibiel. De aici, de la Fîntînele, prin Pripoare, trece un alt traseu spre vîrfurile Frumoasa (2130 m), peste Duș (1317m) și vîrfurile Strîmba (1830 m). Din Pripoare se poate ajunge la cabanele Crinț, iar pînă la Bistra, pornind de la vîrfurile Strîmba, se face cel mult trei ore.

Vîrfurile Cindrelului și Frumoasa străjuiesc

lacurile glaciare Iezerul Mare și Iezerul Mic, situate la peste 1900 m altitudine. Pe malurile lor poposesc turiștii, în trecerea de la Păltiniș spre vîrfurile Șteflești (2212 m), apoi la cabana Obîrșia Lotrului din munții Sebeșului și la Oașa peste vîrfurile Șerbotei și Ciobanului. Tot de la Frumoasa, un traseu ocolește pe la casele Piatra Albă și Tărtăraș și ajunge la cabana Obîrșia Lotrului, cu o bifurcație spre Poiana Muierii.

De la Cindrel, pe valea Juxba și Vadul Conțului, se poate ajunge la cabana Gîtul Berbecului. Din apropiere, de la Sădurel, autobuzele coboară pe valea riului Sadu spre Sibiu.

Cu încă multe alte poteci, mai rar umblate, dar furișate și ele pe sub umbra cetinilor, avîntate peste vîrfuri sau prin văi răcoroase, munții Cîbinului rămîn în așteptarea altor și altor drumeți, pe care nici cînd nu-i vor dezamăgi.

MARIANA și TATIAN SÉVÉRIN
Cisnădie

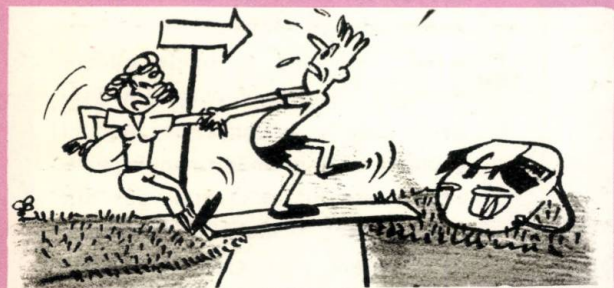
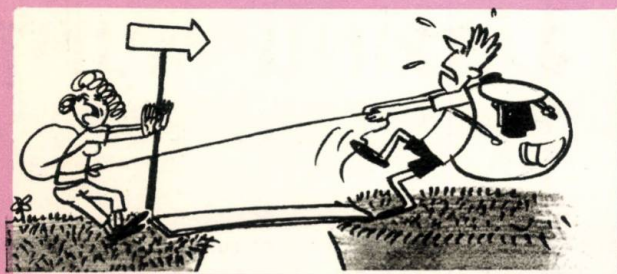
INVITAȚIE LA... RÎS

Faună

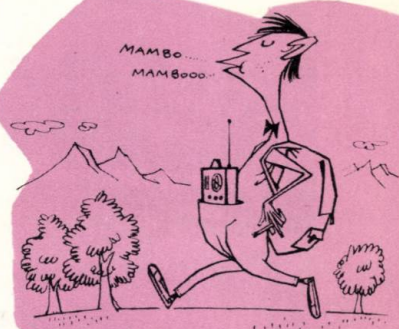
Desen de MATTY

— Nae! Știi că dacă plecăm cu O.N.T.-ul, acum luăm masa pe Cioplea!

Fără cuvinte...

Desen de N. ARION

Cangurul

Pupăza

Struțul

Desen de NIC. NICOLAESCU

BĂTRÎNII MUNȚI

Turmă la poalele vr. Caramalau
Muntele Vraciu

De aceeași vîrstă cu munții Ural din U.R.S.S., s-au format cu circa 300 de milioane de ani în urmă. Aveau atunci înălțimi de mii de metri, întrecînd în unele puncte vîrfurile Omul și Negoitul din Carpați. Astăzi, avalanșa de blocuri geometrice, îngrămădite unele peste altele, este tot ce se mai vede din falnicul lanț al munților Hercinici de altădată. Un ciot de munte care de abia mai depășește pe alocuri 300 m alt; o rădăcină de munte, dar cu înfățișare severă, maiestooasă. Vîntul și ploile vijelioase continuă să macine ceea ce a mai rămas din trupul de granit al falnicelor culmi de odinioară, ducînd mormane de dărîmături pînă în vale.

AI MĂCINULUI

VI. Caramaláu și Fintina cu Leac

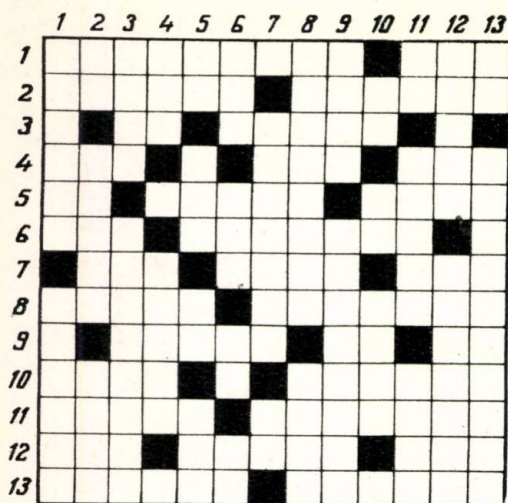
Cariera de caolin de pe muntele Făcăleț

Pe covorul pășunilor perene din apropiere, inundat pe zi ce trece de măcinișul granitic, turme de oi încearcă să urce cît de cît panta pe care copacii de mult au părăsit-o.

Și totuși, o ascensiune pe acești munți, printre blocurile de stîncă cu forme și așezări curioase, uneori violent răsucite, este totdeauna pe deplin răsplătită. De pe creasta muntelui alpin de altădată privirile vor descoperi ceva din înfățișarea lui sălbatecă; iar în vale, pitorescul peisaj al bălților Dunării, Brăila, Dunărea pînă la confluența Siretului, apoi prispa Bărăganului, fie în lumina dimineții, fie sub agonia de purpură a soarelui de seară...

DEM, POPESCU

SPRE CABANE!

ORIZONTAL: 1. Cabană în muntele Ciucag. — Salut roman. 2. Cabană cu... pădure de aluni (Gheorghieni)... — ... și pădure de arini sau deal mare lângă Bocșa Montană. 3. O parte din creastă! — Cabană pe muntele Gutîlului. 4. Epocă — Inimă de piatră (pl.) — Nu uitați să-l puneți la bidon. 5. Arată direcția. — Cabană pe muntele Clăbucetului Taurului. — În acel loc. 6. Localitate în Olanda. — Șolmi și... persoane curajoase. 7. Oraș în Norvegia. — Locuitor de la munte. — Fecior. 8. Cabană în munții Făgăraș. — Onorifică. 9. Cabană (refugiu) pe munții Iezer-Păpușa. — La ieșirea din cabană — Ave! 10. Porțiune circulară cu flori într-un parc. — A vedea o localitate, o grotă, un muzeu etc. 11. Curtea de... oraș istoric care deservește cabana Cumpăna. — Îndrăzneț. 12. Riu care străbate Carpații prin pasul Lainici. — Fel de a se mișca — Localitate în Brazilia. 13. Roman de A. Tolstoi. — Casă de pădurar în apropiere de cabana Șurlian.

VERTICAL: 1. Cabana... bătrinelor din Bucegi... — și... cabana de... gardă din munții Vilcan. 2. Apele! — Cabană pe muntele cu același nume, pe vârful cărui se află stîncile uriașe numite Pietrele Doamnei. — Plasă de prins pește. 3. Cabană în munții Retezat... — și cabană pe muntele cu același nume în raionul Petroșeni. 4. Lac vulcanic pe muntele Puciosul. — Conversație spirituală între prieteni (pl.). 5. În riu! — Timișul de... stațiune climaterică și cabană între Predeal și Brașov. — O jumătate de sol! — Dirste, care deservește cabana Bolnoc. 6. La intrarea în cabană. — Fel — Eră. — Peste sol! 7. Convingător. — Nici eu, nici el. 8. Cabană de mare altitudine în Bucegi (2025 m). — „Colo sus, culcat pe o rină/ Stă Negoiul mohorit/ Cu-a lui negură bătrînă/ Care-l ține de urît” (sing.). 9. „La cabana Trei Brazi” de Florentin Delmar și „Sus pe munți” de Eugen Teger. — Starea celui necunoscut. 10. Sînt. — Sus și jos pe Caraiman! — Rupte din soare. 11. Patru anotimpuri. — Cabană cu... cîntec, în regiunea Borsec. — Floarea... ochiului. 12. Autorul cărții „În munții de miazănoapte”. — Indicate. 13. În peșteră! — Cabana cu... stufe de lînă, în regiunea Brașov.

Cuvinte mai puțin cunoscute: ERP, AAS, ITU.

MAI MULT DECÎT MARCO POLO

Călătoria romînului Nicolae Mîlescu în China este îndeobște cunoscută. Mult mai puțin cunoscut este însă faptul că el a făcut și alte mari călătorii, în lungul și în latul Europei, între Constantinopol și Stockholm, între Paris și Moscova, totalizînd astfel impresionanta distanță de circa 35 000 km. Pentru a ne da seama de însemnătatea acestor călătorii, amintim că Marco Polo, cel mai vestit călător al evului mediu, nu a mers pe uscat decît circa 23 000 km, reîntorcîndu-se din China pe mări.

Călătoriile lor sînt însă asemănătoare prin ținta principală ce au avut — China — și prin felul mijloacelor de călătorie pe uscat, care au fost aceleași (tracțiune animală), deoarece, deși despărțite în timp de trecerea a trei secole, fac parte din aceeași epocă, dinaintea celei moderne.

Mîlescu este primul — după Marco Polo — care a deschis științificește un drum pe uscat în China, dar pe altă rută. De altfel, pînă în epoca modernă, nu a mai fost altul care să facă această călătorie pe uscat.

Spre deosebire însă de ilustrul său înaintaș, Mîlescu a mai făcut și alte călătorii, pe care le înșirăm pe scurt în cele ce urmează.

În tinerețe, dînsul a plecat pentru studii de la Iași, prin Dobrogea, la Constantinopol, de unde s-a reîntors în 1653. De la Iași, unde a fost grămătic la curtea domnitorului Gheorghe Ștefan, fu trimis de acesta în fruntea unei armate în Ardeal, în timpul luptelor dintre principele Rakoczî și turci, de unde se întoarce după mai multe peregrinări în această țară. În anii 1659-60 a făcut de trei ori drumul Iași-București în calitate de mare spătar al Țării Românești sub Gheorghe și Grigore Ghica, iar de la București este trimis la Constantinopol în calitate de capuchehala la Poarta Otomană; după dețonarea lui Grigore Ghica, Mîlescu pleacă de aci la curtea electorului de Brandenburg, prin Adrianopol-Belgrad-Budapesta-Viena-Berlin. De la Berlin, în 1666, se duce la Stettin, unde se afla în exil fostul domnitor al Moldovei, Gheorghe Ștefan, și de aci este trimis de acesta în Suedia, la Stockholm, în misiune pe lângă regele Suediei.

Reîntorcîndu-se la Stettin, fostul domnitor îl trimite în 1667 la Paris, în misiune pe lângă regele Ludovic al XIV-lea, de unde revine iar la Stettin și apoi pleacă la Iași. De aci face iarăși o călătorie în Ardeal, la Cluj, în 1669-70, unde un medic îl tratează nasul tăiat de Iliș Vodă, iar după reîntoarcerea la Iași pleacă la Constantinopol.

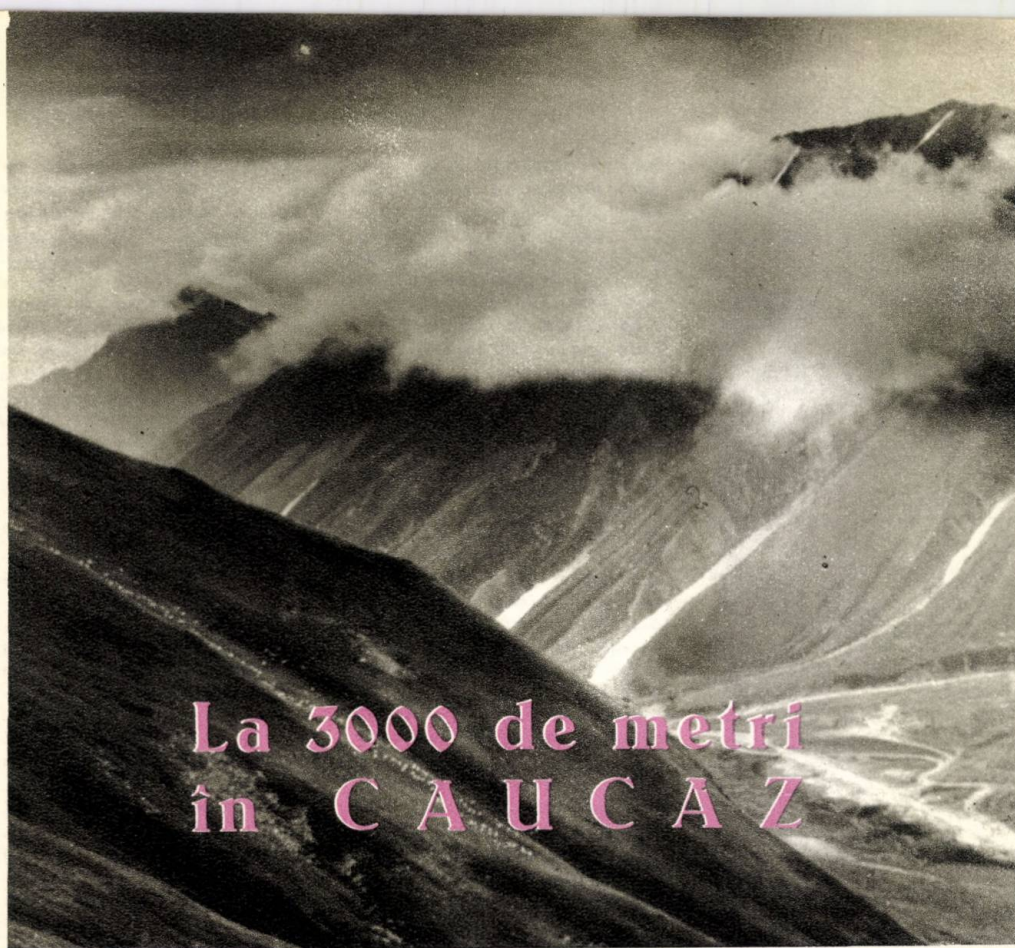
Patriarhul de aci recomandîndu-l țarului Alexei al Rusiei, Mîlescu pleacă în 1671 la curtea acestuia, ocolînd țările românești prin Adrianopol-Belgrad-Budapesta-Varșovia-Smolensk-Moscova, avînd și misiuni secrete din partea Porții Otomane pe lângă regele Poloniei și țar.

Trimis ca ambasador al țarului la împăratul Chinei, stabilește drumul prin Tobolsk-Eniseisk-Irkutsk-Katlar-Tișikar-Kalgan-Pekin, întorcîndu-se în 1677.

Însușește apoi pe țar în campania din 1695 pentru cucerirea Azovului.

Marco Polo are marele merit de a fi fost primul european care a străbătut și descris Asia. Deși frații Polo, tatăl și unchiul său, care mai făcuseră odată călătoria în China, au parcurs distanțe mai mari decît Mîlescu, acesta rămîne totuși cel mai mare călător pe uscat din secolele ce au urmat.

P. V.

La 3000 de metri în CAUCAZ

Mă aflu departe de țară, pe meleagurile subtropicale ale Gruziei sovietice, într-o excursie organizată de O.N.T. „Carpați”. Nu departe de orașul Tbilisi, unul din cele mai frumoase și interesante din sudul Uniunii Sovietice, se înalță crestele semețe ale Marelui Caucaz, cu piscuri strălucitoare, înveșmintate în mantia zăpezii veșnice. Din Tbilisi pornește o vestită șosea alpină care urcă impetuos pantele abrupte ale munților, pătrunzând în inima de piatră și zăpadă, pentru ca apoi să coboare tot atât de vertiginos, în R.S.S.A. Nord-Osetină, la Ordjonikidze.

Plecasem dis-de-dimineață din Tbilisi și după o călătorie plăcută prin Mțheta, vechea capitală gruzină și apoi prin Ananuri, iată-ne ajunși în mica localitate

de altitudine Pasanauri-Bazar. Riul, pe a cărui vale urcam tot timpul, era turburat și umflat de ploile mari, căzute pînă în ajun; „Aragvi cel mare”, cum se numește „pîriul”, este lat cam cît Bistrița noastră și primește numeroși afluenți bogați în ape și... bolovani, care uneori se aruncă în chip de cascadă, direct, în albia Aragvei.

Mai sus de Pasanauri urcăm pe valea pîriului Aragvi-Alb și în curînd începem să parcurgem numeroasele serpentine tăiate într-un perete stîncos, care ne înalță pe verticală cîteva sute de metri. Dincolo de căldările glaciare, pline cu zăpadă, se vede înălțîndu-și pieptul la peste 2900 m un vîrf piramidal, care produce, asupra celui care-l zărește pentru prima dată, o impresie covîrși-

toare. Obișnuit cu peisajul carpatin, nu mă mai săturam să măsoar și să compar din ochi aspectele vechi și noi ale munților cunoscuți de mine: semăna parcă cu Arpașul Mic din Făgăraș, văzut din valea superioară a Caprei. În orice caz, proporțiile erau schimbate.

Am continuat drumul nerebdător să mă văd în faimosul „Krestovoi Pereval” — Pasul Crucii — locul unde mașinile conținesc lupta cu înălțimea și încep coborișul spre fîrioasa groapă a Terekului. De jur împrejur se întindeau creste semețe, punctate de piscuri, depășind cu mult altitudinea Moldovei noastre. Pe versantul opus, al văii Aragvi, se zăresc cîteva cascade înspumate, care se aruncă sute de metri spre fundul văii, fără să li se vadă capătul. Dar iată-ne

Vîrful și valea Aragvi

în sfîrșit și în punctul superior al trecătorii: 2395 m; limita imaginară dintre Asia și Europa, marcată pe o bornă, lîngă care ne-am fotografiat. Pînă aci drumul a fost ușor. Amatorul de ascensiune rămîne acum solitar pe meleagurile vag cunoscute ale Caucazului. Vremea devine schimbăcioasă și nebulozitatea este destul de mare, mai ales peste 3000 m.

Încep urcușul spre vest, traversînd șaua, pe plaiuri păscute de o turmă de berbeci. Pe dreapta, către nord, ză-

resc doi ciobănași, lîngă turmele lor. Le-am transmis un salut și apoi am reluat urcușul vijelios, în sus pe panta cu iarbă. Ceașul și aparatele de fotografiat erau singurii mei însoțitori și sfătuitori. Alitudinea de 2543 m trebuia „să cadă” curînd. Urcam neconștient și zorit de lipsa de timp, astfel că după 20 de minute lăsasem sub mine o diferență de nivel de peste 150 m. Așa dar, prima victorie, ce e drept foarte ușoară: eram mai sus decît cel mai înalt vîrf al țării noastre! Continuam urcușul, dar panta, din ce în ce mai înclinată, făcea aproape imposibilă înaintarea pe iarbă umedă. Fețele ierboase erau acum întretăiate de brîne pietroase. Am ieșit pe o muchie, pe care am început cățărarea destul de lesnicioasă cu ajutorul a numeroase prize. Pe o mică platformă, mă oprii pușin să răsufli; soarele ardea puternic; printr-o spărtură în nori razele de lumînd și căldură învăluiau piscul sub care mă aflam. Panorma era splendidă: spre nord răsăreau din nori o mulțime de vîrfuri, brăzdate de zăpezi veșnice. Un colos se ivi pentru cîteva minute din nori, dar vîrfurile lui dispăru în neguri dincolo de 4000 m. O fi fost oare Kazbekul?

Dar timpul mă zorea la drum. Reluai urcușul, care deveni tot mai anevoios; mersesem mult prea repede pînă aci, și altitudinea neobișnuită pentru un cățărător carpatin începea să se facă simțită. Cînd am ajuns în piscul secundar, după o oră și jumătate de urcuș, vremea începu să dea semne de înrăutățire. Soarele s-a ascuns

după o perdea groasă de nori, iar un vînt rece aducea pale de ceață din văgăunile văii Aragvi. Pînă la piscul triumfiular al lui Aragvi-de-nord se forma o creastă ascuțită, stîlcoasă, cu abrupt pe stînga. Urcușul final mi-a mai consumat încă un sfert de oră. În apropierea vîrfului principal, am întîlnit o vietate: o vulpe destul de voinică, de un galben-cafeniu, fugea speriată pe creasta îngustă, spre cotloane mai liniștite.

Iată-mă și în vîrfurile lui Aragvi-de-nord, la aproximativ 3000 m! Visul meu de a cuceri un pisc din fabulosul și îndepărtatul Caucaz, devenise realitate! O mare parte din bucuria mea s-a îndreptat spre meleagurile țării mele îndepărtate, acolo spre apus, unde mii și mii de drumetri pășesc pe piscurile Carpaților. În numele lor, am transmis un salut frunților Caucazului.

Timpul petrecut pe vîrf a fost din păcate foarte scurt. Ceața acoperise zările spre sud și vest. La nord-vest se deschidea panorama unei căldări glaciale, din care se forma un ghețar, „afluent” al Terekului. Pe pereții abrupti ai căldării atîrnau plăci mari de zăpadă și gheață. Curînd însă vizibilitatea s-a înrăutățit. Coborîrea trebuia s-o fac pe alt traseu, mai nordic. Aceasta deoarece traseul următor la urcuș era impracticabil la coborîș, mai ales că începuse și ploaia. Coborîrea a fost astfel anevoioasă și interminabilă... Cînd am ajuns în „Krestovoi Pereval”, tovarășii de drum m-au întîmpinat cu bucurie.

ing. N. POPESCU

Cu cît urci mai sus, cu atît vezi mai mult.

M. Gorki

Să ne umplem pieptul cu aerul din vîrf de munte, acolo unde se nasc rîurile.

Stendhal

Munților! Pentru ce e în voi atîta frumusețe?

George Byron

A black and white photograph of a mountainous landscape. In the foreground, a steep, rocky slope descends from the right, with several small, irregular patches of snow nestled in its crevices. In the background, a large, snow-covered mountain peak rises against a cloudy sky. The overall scene is rugged and high-altitude.

DIN ALBUMUL NOSTRU

Unul din Colții Obârșiei, văzut
din Moraru (Bucegi)

DIN ALBUMUL NOSTRU
În convoi, spre inima deltei

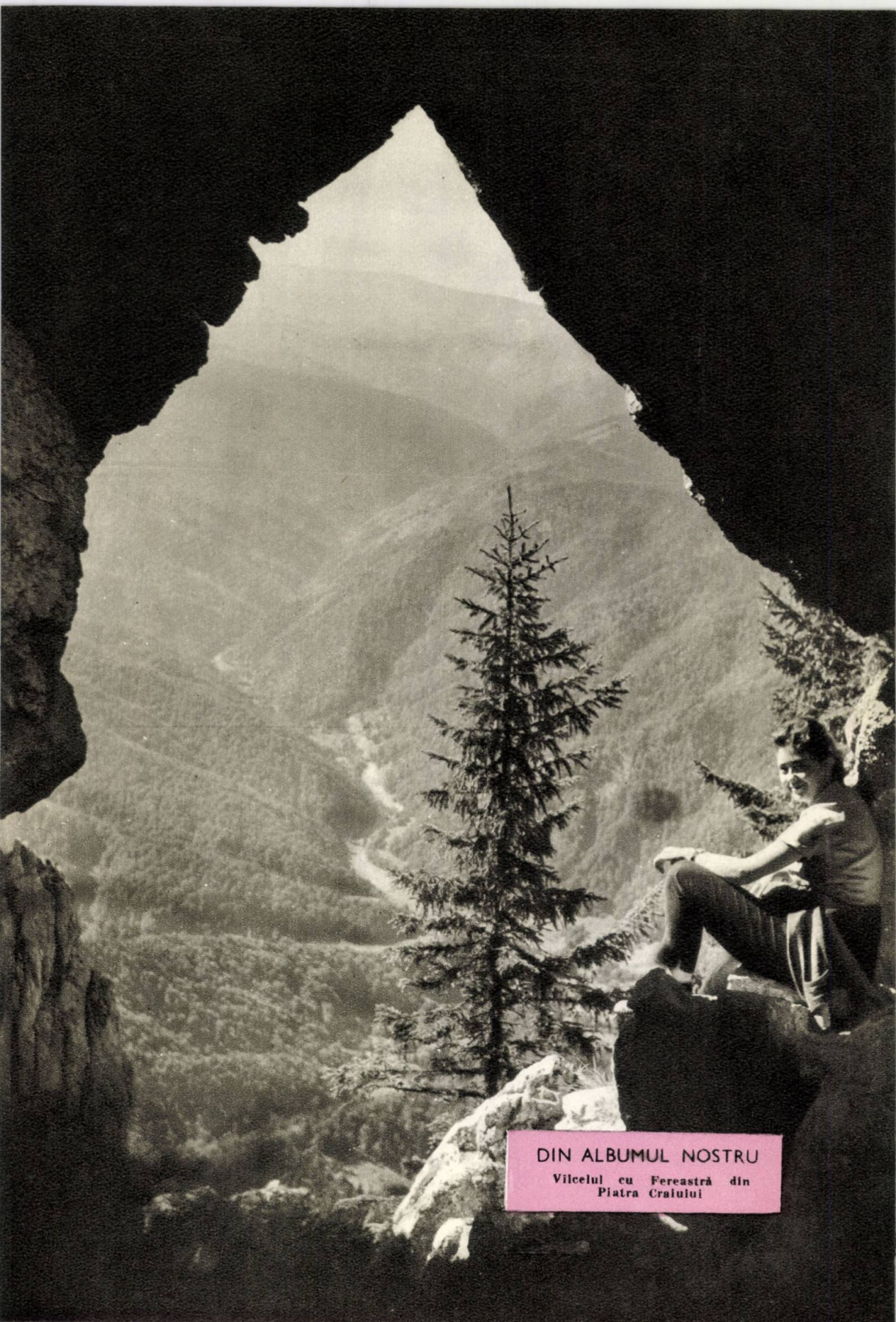
DIN ALBUMUL NOSTRU

înzăpezire în pădure...

DIN ALBUMUL NOSTRU

Crișul Repede străbătind Oradea

DIN ALBUMUL NOSTRU

Vilcelul cu Fereastră din
Piatra Craiului

DIN ALBUMUL NOSTRU

Un admirator...

DIN ALBUMUL NOSTRU

Cu fața la soare (Mamaia)

DIN ALBUMUL NOSTRU

Piții încreșcate pe Postăvaru

PLASTICA MUNȚILOR

Despre literatura și muzica munților se știe mult și s-a scris nu o dată. Dar despre **plastica** lor, se pare, mult mai puțin.

Și totuși, popoarele din vecinătatea Himalayei, Pamirului, Anzilor, Alpilor, au adus muntele nu numai în istoria cuceririlor alpine, ci și în artă, în plastică.

O originală expoziție a avut loc la Paris, pe bulevardul St. Germain, în anul 1901. Ea se intitula „Plastica alpină” și reunea schițele, acuarelele și uleiurile mai multor pictori care fuseseră în Alpi. Expoziție care va deveni tradiție și se va organiza apoi an de an.

Pictorul francez Albert Gos își transcrie impresiile în „Amintirile unui pictor de munte”. Literatura alpină este din ce în ce mai mult ilustrată de pictori apreciați. Să nu ne mirăm. Această dragoste și înțelegere a muntelui o avuseseră încă înainte mulți și valoroși oameni de artă.

Lermontov ne-a lăsat izbutite schițe din Caucaz. Goethe, desenuri-miniaturi ale trecerii sale peste Alpi, între care vestita trecătoare St. Gotthard.

M. Bourrit, pictor francez din secolul al 19-lea, n-a urcat numai între primii pe Mont Blanc, dar i-a și rămas credincios toată viața, prezentându-l în cele mai multe din lucrările lui.

Și-acum o curiozitate și o mândrie pentru toți cei care iubesc muntele. Între inițiatorii Clubului Alpin Francez, unul din primele cluburi alpine din lume (1874), veți găsi și numele lui Paul Cézanne, autorul lucrării „Muntele St. Victoire”, care trădează peisagistul, artistul încântat de frumusețile naturii.

Între pictorii europeni și asiatici, concepția artistică diferă în prezentarea muntelui, dar el rămâne totuși ispită și dor. E mult mai frământat peisajul asiaticilor. Ca-ntr-o viziune a lui Van Gogh, pinii, crestele, apele apar aici tumultuoase, zbuciumate, frământate. Cețuri, furtuni, natura în luptă cu elementele ei.

Aceasta uneori. Alteori, viziunea e pur și simplu stilizată. Calm, visare, reverie. Pictură de cărbune ori pe mătase sau lemn de esență rădă. Cosmogonie sau idilice peisaje alpine, de la miniatura cea mai fină la arta decorativă cea mai expresivă. Și pînă la compoziție.

În plastica sovietică revin mereu, ca un leit-motiv, ca temă alpină, Caucazul, Pamirul, așa ca la noi Bucegii. Păcat că unul din cei mai mari cuceritori ai munților lumii, Evgheni Abalakov n-a fost pictor ci sculptor. Totuși, între lucrările lui n-a putut lipsi îndrăznețul, cutezătorul „Alpinist”.

Să ne reîntoarcem în Europa. Alpii au alte dimensiuni și altă cromatică. Iar școala plastică europeană, altă viziune artistică: mai calmă, temperată, cu prim plan precizat, policromă, nu alb-negru ca la chinezi de pildă. Dar muntele își păstrează și așa frumusețile, măreția lui. Și culoarea... Așa cum spun chiar numele lor: Mont Blanc, Monte Rosa, Aiguille Vert.

Nici la noi n-au lipsit pictorii munților. Să privim mai întâi cu curiozitate, dar fără fior artistic, gravurile în aramă și lemn și litografiile lui Michel Bouquet, Ch. Doussault, K. Daniels, călători străini prin țările noastre în prima jumătate a secolului trecut: Orșova, Băile-Herculane, Vîrf în Bucegi, Cheile Turzii, Peștera Polovraci, Sinaia.

Și-apoi să trecem la înaintași: Carol Popp de Szatmary și Nicolae Grigorescu. Szatmary, cu o acuarelă „Munții Bucegi” și un ulei „Peisaj de munte”, iar Grigorescu cu schițele sale făcute la Rucăr și Dîmbovicioara: Muntean, Rucăreanca, Peștera Dîmbovicioara.

„Sinaia” la 1883 este un tablou de Th. Aman. O privește mai mult a orașului care se naște și nu a munților. Dar este a lui Th. Aman și de aceea ne este dragă.

Nu căutați zadarnic în castelul Peleş o poveste a Vîrfului cu Dor sau a Zînelor de pe Valea Cerbului. Cu excepția a două peisaje de munte, străine, semnate de un pictor necunoscut pentru noi, Becker, acest castel de la poalele Bucegilor nu a adăpostit nici o imagine din frumusețea munților noștri.

Ca să retrăiți duioasa legendă a Vîrfului cu Dor, ascultați poemul simfonic al lui Hartulari-Darclée și priviți pictura lui G. Mirea, în care albastrul cerului și muntelui parcă se contopesc cu plînsul mioarelor și freamătul brazilor.

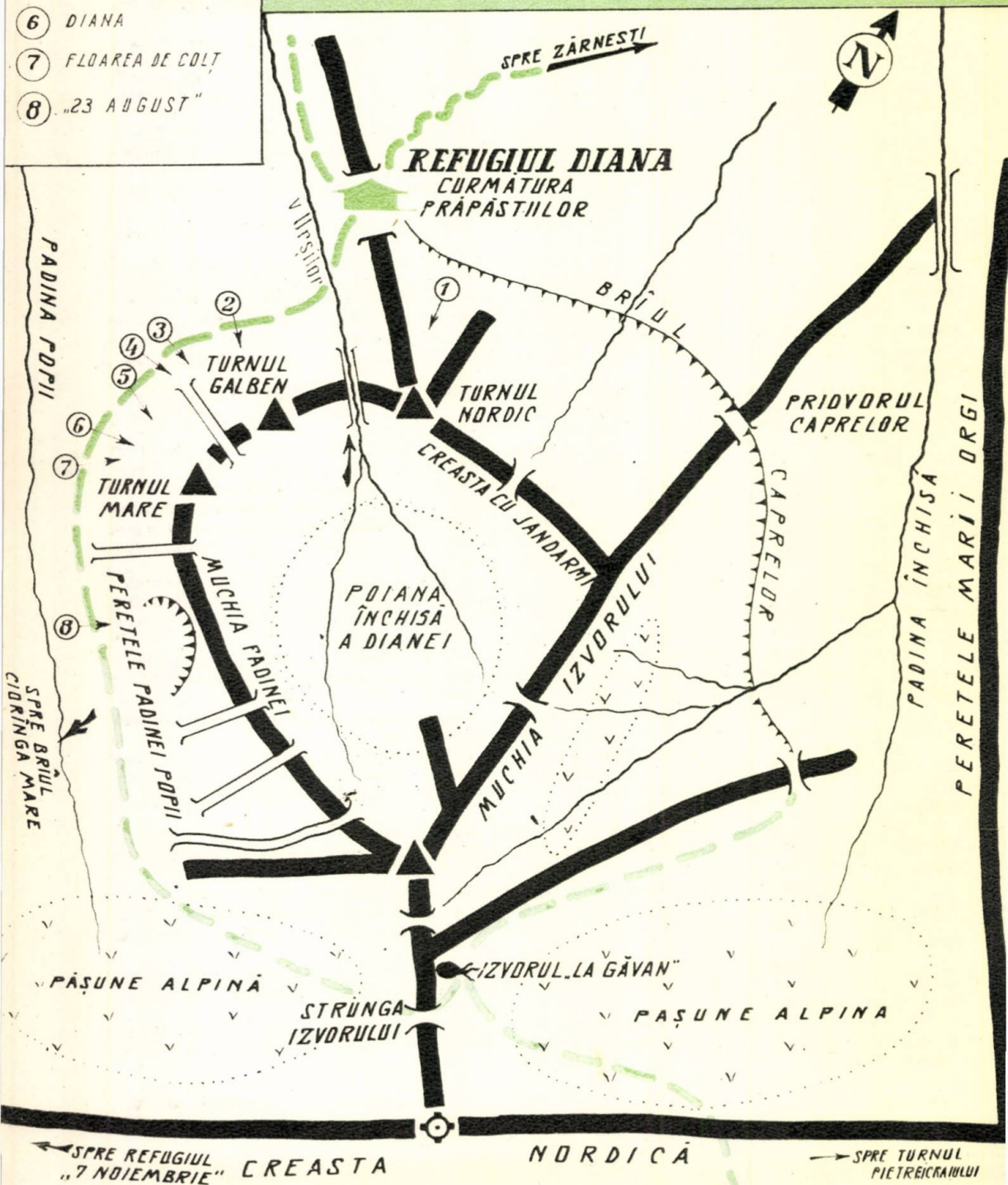
Pictori cu adevărat legați de munte rămîn pentru noi Gheorghe Löwendal, care a expus odată o bogată suită de peisaje din munții Bucegi (Babele, Cabana Bran, Valea Morarului, Caraimanul, Valea Ialomiței), Miron Constantinescu cu acuarelele sale din munții Făgăraș și Piatra Craiului, Secoșanu atras de măreția sălbatică a Retezatului și Parîngului.

În pictura nouă apare, cum e și firesc, din ce în ce mai mult, omul. Omul în muncă, la scoc, la exploatarea forestieră, în luptă cu natura, pe care nu o privește numai liric, meditativ, ci dîrz, tenace, ca un viitor învingător al ei.

Muntele, atît de prezent în literatură, muzică, științe, nu putea să nu apară și în arta plastică. Aceasta dovedește încă o dată frumusețea lui și atracția pe care o stîrnește celor care-l cunosc și-i vor rămîne devotați.

VIRGIL LUDU

- 1 CREAȘTA MEDARDUS
- 2 TRASEUL FRONTAL
- 3 FISURA CENUȘIE
- 4 HORNUL FESTIVALULUI
- 5 FISURA NORDICĂ
- 6 DIANA
- 7 FLOAREA DE COLT
- 8 „23 AUGUST”

cetatea alpină din Piatra Craiului

Cercetată în ultimii 10 ani, regiunea Diana a devenit îndeobște cunoscută alpi niștilor. Totuși, pînă azi nu s-a scris mai nimic despre această nestemată din giuvaerul ce se cheamă Piatra Craiului.

Cu ghidul în buzunar și cu rucsacul încărcat cu corzi, carabiniere, sac de dormit și alimente — urcăm de la Zărnești pe una din cele mai frumoase poteci de munte ale Carpaților. Drumul nostru, marcat cu bandă albastră, străbate pășuni subalpine cu vegetația luxuriantă a calcarului. De la covorul de flori multicolore, privirea se mută spre stînga unde, deasupra pădurii de brad, defilează stîncile albe ale Pietrei Mici și ale Turnului, vîrgate cu prăpăstiile negre ale Padinelor. Un ultim popas, plin de poezie, la izvorul proaspăt din Șaua Chiliilor, și iată-ne asaltînd serpentinele de sub refugiul Diana. Bineînțeles putem ajunge la Diana și pe alte căi, bunăoară urcînd de la Plaiul Foi pe Valea Urșilor sau coborînd din Creasta Nordică pe poteca Padinei Popii sau pe Briul Caprelor. Oricum ar fi, iată-ne ajunși în poiana refugiului Diana. Trebuie să atragem atenția alpi niștilor care poposesc aci mai multe zile, să-și aducă recipiente cît mai mari din material plastic, umplute cu apă de băut, fie din Șaua Chiliilor, fie din Valea Urșilor, fie de la Găvan, fiindcă refugiul nu are instalație de apă curentă. Ne așezăm pe prispă și privim în sus. Norii albi care gonesc pe cerul albastru ne creiază iluzia că aceste turnuri sălbatic de calcar se înclină amenințător, gata-gata să se prăbușească peste noi.

Oare ce păzesc aceste turnuri?

Răsfoim ghidul. Dar acolo nu scrie decît că Padina Popii este despărțită de Padina Închisă prin Muchia Padinei Popii. Muchia Padinei Popii? Oare așa să fie? De la prima vedere, ne dăm seama că nu poate fi vorba de o muchie, ci de un complex întreg. În fața noastră se află trei turnuri cu pereți verticali. Potecile Briului Caprelor și ale Padinei Popii se despart la refugiul Diana, prima luînd-o la stînga, iar a doua la dreapta. Ele se întîlnesc din nou, sus de tot, sub creasta nordică, în Strunga Izvorului, deasupra izvorului de la Găvan. Între ele rămîne o arie aproape circulară, închisă de turnuri

și metereze crenelate, la mijlocul căreia se află Poiana Închisă a Diane, o cetate naturală în cel mai strict sens. Mi-am permis s-o numesc astfel în lipsa altui nume, cu gîndul la Poiana Închisă de sub creasta sudică (Padina Lăncii). Poiana nu este accesibilă decît pe puntea de legătură cu creasta nordică, o creastă stîlcoasă, care pornește din Strunga Izvorului, punctul unde cele două poteci amintite se întîlnesc deasupra izvorului de la Găvan. Această creastă ne conduce pe meterezele cetății, care închid cu un briu stîncos poiana. Spre Padina Popii, creasta are dreptul la numele „Muchia Padinei Popii”. Pe această muchie aeriană circulăm deasupra peretelui Padinei Popii. Poteca Padinei Popii se află exact sub noi și prin scurtarea produsă de efectul de perspectivă avem impresia că putem s-o atingem cu mîna. Continuînd să urmărim muchia, ajungem pe vîrfurile Turnului Mare al Diane. Cu oarecare acrobație și poate cu ajutorul corzii, continuăm drumul. Treceam deasupra unui horn foarte adînc și cu pereți impunători, care limitează clar Turnul Mare și în curînd ne aflăm pe vîrfurile Turnului Galben. Exact sub noi se vede acoperișul refugiului Diana. Drumul nostru a luat sfîrșit. El este brutal barat de un vilcel cu pereți verticali ca de canion, vilcel care adună apele Poienii Închise a Diane și le conduce în imense cascade stîlcoase, formînd originea Văii Urșilor. Vilcelul ar forma o poartă de intrare în Poiană, venind direct de la Diana, dar ruptura de pantă este atît de dificilă, încît ne taie pofta s-o escaladăm. Doar la coborîrea din Poiană, vom folosi acest drum, trei pitoane solide permițîndu-ne să coborîm în rapel și să ajungem astfel comod în cîteva minute la refugiu. Dincolo de acest vilcel începe creasta, care închide poiana spre Briul Caprelor și Padina Închisă. Turnul nordic impunător, străjuiește această parte a vilcelului, față în față cu Turnul Galben și Turnul Mare. Urmează apoi o creastă cu turnulețe („jandarmi”) inaccesibile. Sub noi, un vilcel deschis, abia marcat, cu fețe de iarbă, coboară spre Briul Caprelor. În sfîrșit, creasta continuă mai fermă, lăsînd spre Padina Închisă o serie de vilcele străbătute doar de caprele negre. Tot

ur cînd, creasta se apropie de Muchia Padinei Popii, cu care se unește în cele din urmă. Ne aflăm în Strunga Izvorului, punctul nostru de plecare, și cercul s-a închis.

Cele trei Turnuri și Peretele Padinei Popii atrag în mod irezistibil pe alpinisti, care găsesc aci nenumărate trasee de gradul IV—V, într-un cadru grandios.

Să plecăm din nou de la refugiu, pe poteca marcată cu triunghi albastru a Padinei Popii. După cîțiva pași, urcînd pe o limbă de grohotiș, pe care a început să se prindă vegetație, vedem deasupra noastră originea acestei limbi: este vilcelul de coborîre din Poiana Închisă a Dianeii. Poteca nu urcă pînă la baza stîncii, ci ocolește spre dreapta, roată, în jurul Turnului Galben al Dianeii. Chiar lîngă potecă, o fisură verticală urcă spre un mic promontoriu. Privind cu atenție, vedem o serie de pitoane care marchează traseul: este „Traseul Frontal din Turnul Galben“, de gr. IV A. Continuînd să ocolim Turnul pe la baza peretelui, ajungem imediat la un horn foarte adînc. Este Hornul Festivalului, care desparte Turnul Galben de Turnul Mare. Pe firul lui, un traseu de gradul III A conduce spre creastă. Pe peretele din stînga, „Fisura Cenușie“, de gr. IV B, duce în vârful Turnului Galben, iar pe peretele din dreapta, tot pe fața dinspre horn, „Fisura Nordică“, de gr. V A, ne scoate pe vârful Turnului Mare. Continuînd să mergem tot pe la baza peretelui, poteca cotește brusc spre stînga, pentru a pătrunde în Padina Popii. Exact în acest loc, de pe un pedestal stîncos, pleacă traseul „Diana“, de gr. IV B, primul traseu din istoria alpină a Dianeii. Poteca a părăsit acum definitiv zona de pădure și peisajul s-a deschis spre sud. De aci înainte urcăm mereu pe la baza marelui perete alb al Padinei Popii, perete caracteristic, care se vede de departe, de la Plaiul Foi și din

Tâmaș, cu forma lui spintecată de un horn sălbatic.

Primul traseu pe care-l întîlnim este „Floarea de Colți“, care pleacă cu vreo lungime de coardă deasupra potecii. Este un traseu de gr. V B, cu totul artificial, de cătărătura pură, folosind tehnica pitoanelor și a dublei corzi, și ocolind cu bună știință locurile mai ușoare, cum ar fi hornul din dreapta, pe care-l atinge de două ori fără a-l folosi. Tot urcînd poteca și privind atenți peretele, mai găsim încă o serie de trasee interesante, care toate străbat peretele și ne scot în Muchia Padinei Popii. Dintre ele, remarcabil este traseul „23 August“, de gr. V A, care urmează linia unui diedru vertical.

Plecînd de la Diana în sens invers, pe poteca marcată cu bandă albastră a Briului Caprelor, întîlnim de asemenea un frumos traseu de stînci, de gradul III B, denumit „Creasta Medardus“, ale cărui pitoane pleacă chiar din potecă și escaladează Turnul nordic al Dianeii.

Toate traseele de stîncă sfîrșesc cu o frumoasă cătărătura liberă pe creasta aeriană, în compania grațioasă a caprelor negre, gazdele primitive ale acestor locuri pline de pitoresc. După această destindere activă, pășim la vale cu pas arcuit pe covorul de o elasticitate inegalabilă al Poienii închise a Dianeii, covor țesut din rododendroni, afine și merișor. Iar dacă sîntem în septembrie, fructele coapte ne vor îmbia la o gustare răcoritoare, de care ne vom despărți cu greu.

În cîteva minute, folosind vilcelul cu pitoanele de rapel, vom fi „acasă“ la refugiul Diana. Seara, la focul din poiană, vom face planuri pentru a doua zi, pentru un nou traseu plin de surprize și plin de plăcerea cătărăturii.

K. W.

Marea o privești ca un visător, așezat pe mal sau plutind; ea aleargă spre tine, te înconjoară, te sfătuiește să stai liniștit. Muntele dimpotrivă... Ca să iubești muntele, trebuie să-ți placă a umbla. El nu se lasă învins decît celor care au puterea să-l cucerească.

Albert Dauzat

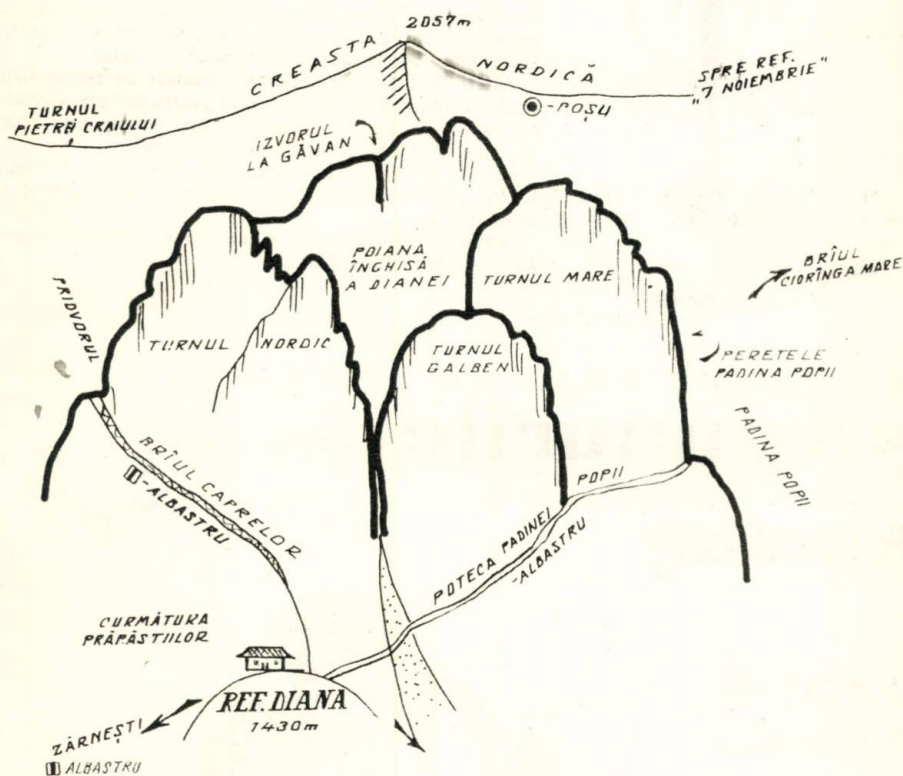
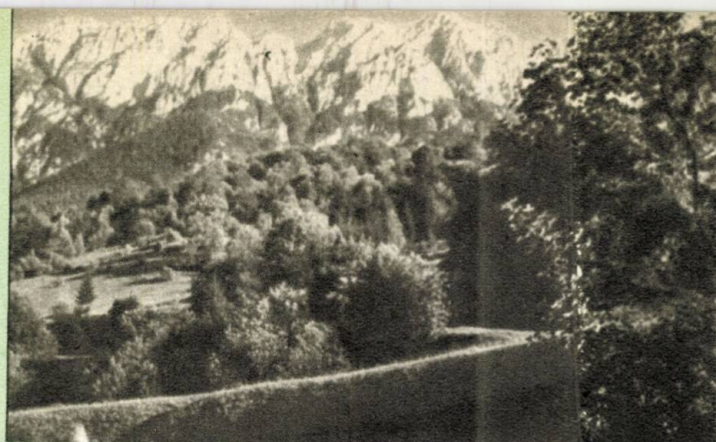
Drumeția cere răbdare, convingere, hotărîre, pasiune... Noi nu batem recorduri. Căutăm sănătate și frumusețe, aer și priveliști, lumină și libertate.

Dumitru Almaș

Ostenelile de bunăvoie fac mai ușoare pe cele nevoite.

Democrit

Creasta zimțată a Pietrei Craiului, străjuită la poale de o bogată vegetație

Bloc compact de platră albă, căruia doar brazii, din de părtare, îi țin tovărășie

BĂILE HERCULANE

SEZON PERMANENT

Situată pe valea Cerneli, la extremitatea de vest a Carpaților meridionali (altitudine 160 m), stațiunea Băile Herculane este renumită pentru frumoasa sa poziție, importanța sa arheologică, izvoarele de ape termale (45°—55° C) sulfuroase, clorosodice, bicarbonatate, calcice.

Puteți face aici un tratament medical cu băi termale și cu instalații terapeutice moderne pentru boli ale sistemului nervos periferic, reumatism, boli ginecologice, boli de piele, boli de stomac, boli profesionale.

Hotelul și restaurantul „Cerna”, deschise tot timpul anului, oferă condiții optime de cazare și masă la prețuri avantajoase.

Stațiunea este deservită de gara C.F.R. Băile-Herculane. Autobuze până în stațiune.

săpunurile

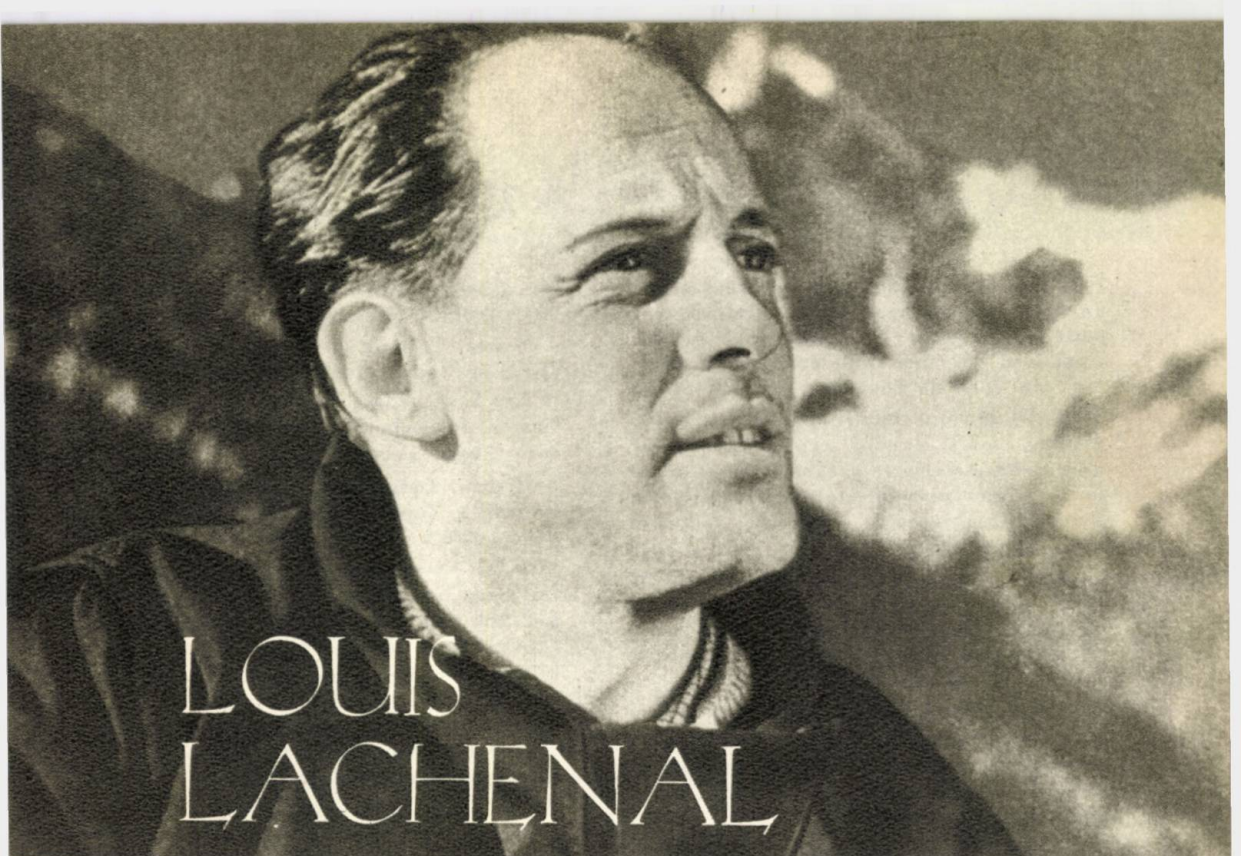
speciale

EFORIE
SMARALD
MIOARA
OLIMPIC
FILDEȘ
PITIC

Produse de
FABRICA DE LACURI VOPSELE ȘI SĂPUN-TIMIȘOARA

LOUIS LACHENAL

La 3 iunie 1950, doi alpiști francezi se îmbrățișau pe vârful muntelui Annapurna, primul vîrf de peste 8000 de metri cucerit de oameni. Cei doi alpiști se numeau Louis Lachenal și Maurice Herzog. Prin performanța lor, realizată cu îndrăzneala și abnegația specifică marilor înfăptuiri, cei doi deschideau o nouă epocă în lupta omului pentru cucerirea uriașilor himalayeni, epoca victoriilor.

Născut în 1921, în orașul Anecy, de la poalele Alpilor, Louis Lachenal a îndrăgit încă din copilărie alpinismul, care a devenit nu numai o mare pasiune, ci rațiunea existenței sale. În ciuda numeroaselor piedici care îi stau în cale, dintre care lipsurile materiale sînt cele mai greu de învins, Lachenal se hotărăște, la 20 de ani, să se consacre în totul muntelui. Devenit instructor de alpinism și de schi, iar mai târziu ghid al faimoasei companii din Chamonix, el reușește să-și asigure modestele mijloace de existență, care îi permit să fie tot timpul prezent în lumea piscurilor ce-l fascinau. Activitatea alpină profesionistă nu satisface însă în totul pasiunea lui pentru munte. În timpul liber, el atacă, în tovărășia altor alpiști, marile trasee ale Alpilor, reușind în scurt timp să realizeze performanțe răsunătoare. În special, în compania lui Lionel Terray, cu care formează o echipă devenită celebră, Lachenal reușește o serie de escalade excepționale prin dificultatea lor, realizînd orare surprinzător de reduse. Dintre acestea, merită a fi amintite: a 4-a escaladă a piscului Walker din Grandes Jorasses, a 2-a escaladă a peretelui nordic al Eigerului și a 7-a escaladă a peretelui nordic din Badille. Ultima este realizată de Lachenal și Terray în 7 ore și jumătate, față de 19 ore cit avusese nevoie cea mai rapidă echipă din cele șase care îi precedaseră.

Așa cum îl caracterizează coechipierul său L. Terray, Lachenal „era un veritabil geniu al alpinismului”, deosebitele sale calități fizice și morale fiind dublate de o extraordinară vitalitate.

Seleționat în echipa care pornește la asaltul Annapurnei, Lachenal își înscrie numele în rîndul primilor mari cuceritori ai Himalayei. Victoria asupra acestui pisc de 8078 metri este însă obținută cu prețul unor grave degerături la picioare. Cinci ani de suferință, 16 intervenții chirurgicale și o voință supraomenească fac ca el să poată să-și reia profesiunea de instructor de alpinism și ghid, deși rămăsese fără partea anterioară a tălpilor picioarelor.

În 1955, în timp ce încerca o pîrtie de schi în Valea Albă a Chamonixului, Lachenal piere într-o crevasă.

Amintirea acestui virtuos al escaladelor dificile, va rămîne însă, în lumea alpiștilor, legată atît de marile lui realizări, cit și de fîrea lui veselă și prietenoasă.

Redăm mai jos un fragment din însemnările făcute de Lachenal în jurnalul său himalayan, din care se poate remarca simplitatea cu care acest mare alpinist descrie situațiile excepționale prin care trece.

O VICTORIE PLĂTITĂ SCUMP

25 mai. Acum cînd avem o țintă precisă, un virf precis care trebuie luat, timpul trece mult mai repede. În curînd se împlinesc două luni de cînd am plecat din Franța. Sînt mai bine de două luni de cînd m-am despărțit de copiii mei și asta-i foarte mult. Astăzi, Lionel, cu doi șerpași, trebuie să urce niște materiale la tabăra II și poate mîine, să continue spre tabăra III. Victoria pare a fi asigurată. Personal, văd trei obstacole în calea acestei victorii: soarele care ne arde; zăpada prăfuită în care ne pierdem puterile; timpul urît, cu ninsori ce cad regulat, în fiecare zi, între orele 12 și 14. Cu Momo și Gaston, voi pleca, aproape de ora 5, spre tabăra I.

26 mai. Deșteptarea la 6,30. Mersul este foarte obositor, din cauza căldurii înăbușitoare. La tabăra II îl găsim pe Lionel. Ieri, la urcare, din cauza furtunii, nu a găsit materialul nostru.

27 mai. Fiind foarte oboșiți după ziua de ieri, Gaston și cu mine am petrecut ziua la tabăra II. Momo, cu cei doi șerpași, pleacă mai devreme pentru a recupera și materialul lăsat de noi și cel lăsat de Lionel și pentru a încerca să instaleze tabăra III. După amiază, au sosit la tabăra I, Schatz și Couzy. Discuție în jurul a „ce s-o fi întîmplat cu Momo și șerpașii lui“, care acum nu se mai văd, deși vremea e frumoasă.

28 mai. Ca de obicei, așteptăm soarele ca să putem porni la drum. Unde vom fi oare diseară? Urcușul la tabăra III a fost destul de penibil, dar am găsit minunat amplasamentul taberei (relativ la adăpost). Curînd după sosirea noastră la tabăra III, îi vedem pe Momo și șerpașii lui coborînd, după ce-au instalat primul cort al taberei IV, la 7150 m. Momo este foarte bucuros, ca și noi, fiindcă dificultățile tehnice au trecut acum și au mai rămas doar 850 de metri. Ne culcăm cu o durere de cap strașnică. Dimineața, corturile sînt acoperite de zăpadă. Am fi vrut să continuăm drumul spre tabăra IV, dar zăpada ne împiedică. Couzy și cu mine coborîm iar la tabăra II.

29 mai. Tabăra II. E tot vreme urîtă. Coborînd, i-am întîlnit pe Lionel, Panzy și Aila, care urcau cu greu, urma trebuind făcută adînc, spre tabăra III. Schatz a coborît singur, pe furtună, ceea ce i-a atras,

la sosire, o admonestare din partea lui „Bara Sahib“ (Herzog).

30 mai. Trebuie să urc iar cu Momo, dar așteptăm toată ziua o încărcătură de la tabăra I. Îi vedem foarte bine pe Lionel și Gaston, împreună cu șerpașii lor, cum urcă spre tabăra IV.

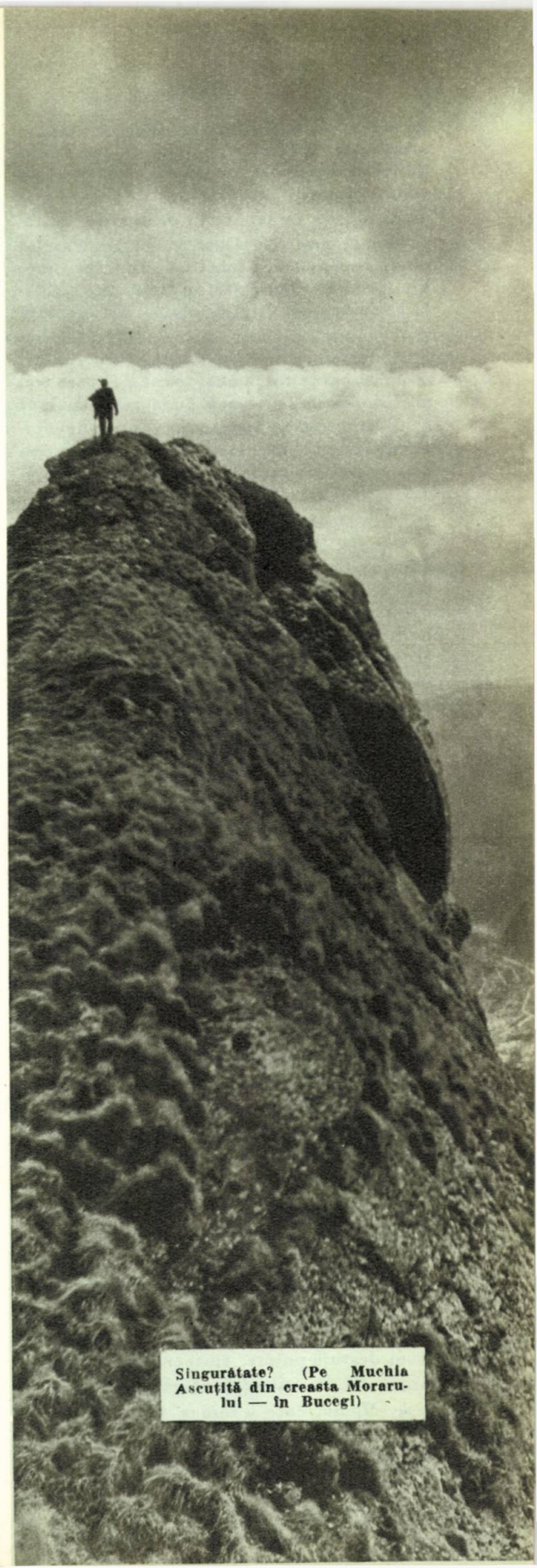
31 mai. Deșteptarea la orele 6. Vreme splendidă. Zăpada destul de bună. Din nou plec pentru a nu coborî decît după atingerea virfului. Ce se va întîmpla? E foarte cald. Eu merg înainte. După primele culcare îi întîlnim pe Lionel și Gaston, cu șerpașii lor, care vin de la tabăra IV. Vor coborî pînă la tabăra II pentru a se odihni și a o porni iar. Împreună cu Momo, ajungem foarte ușor la tabăra III, unde petrecem noaptea.

1 iunie. Urma lăsată ieri la coborîre de camarazii noștri nefiind complet astupată de vînt, înaintăm ușor și foarte repede. Sosim la tabăra IV, formată din două corturi. Fiind încă devreme, vom încerca să ducem aceste corturi mai sus. Eu plec înainte cu Ang-Tharkey, urc de-a lungul pantei mari din stînga „Secerei“ și într-o oră ajung la ghețarul de sus. Instalăm un cort și o bună bucată de vreme așteptăm sosirea lui Momo și-a lui Sarki. Începe furtuna. După o oră, sosește Momo și montăm al doilea cort. Șerpașii vor coborî iar, să se culce la poalele pantei. Noi ne culcăm în această nouă tabără și mîine îi vom aștepta pe șerpași, care vor urca iar cu tot materialul necesar instalării unei tabere, pentru a merge mai departe cu noi doi. Noaptea, vînt puternic care răscolește zăpada.

2 iunie. Dimineată rece. Din fericire pentru noi, șerpașii nu sosesc înainte de răsăritul soarelui. De îndată ce sosesc Ang-Tharkey și Sarki, încheiem pregătirile și plecăm. Ocolind larg spre stînga, inconjurăm regiunea seracurilor în care e instalată tabăra și luăm contact cu o zonă de cîmpuri imense de zăpadă care ne conduc, fără greutăți, spre virf. Vom urca pe-aceste cîmpuri foarte întinse pînă la picioarele unei bariere de stînci, la poalele cărora ne gîdim să instalăm tabăra. Sintem pe la 7500 m. Mersul e greoi. Singur Ang-Tharkey e hotărît să meargă înainte, acolo unde zăpada se scufundă. Ajungem la stînci. Nici o platformă, nici o posibilitate de-a face una.

Amenajăm totuși una din zăpadă înghețată. Munca aceasta este extenuantă și e făcută mai ales de șerpași. Cortul a fost instalat, dar în zăpadă nu ține prea bine. Șerpașii iau masa, apoi coboară să se culce la tabăra de unde am plecat azi dimineată. Rămîn singur cu Momo. Noaptea e foarte rea. Furtună violentă. Sub greutatea zăpezii, spatele cortului se prăbușește peste noi. Îmi petrec noaptea agățat de bățul cortului, pentru a-l împiedica să cadă. Sîntem complet acoperiți de zăpadă.

3 iunie. Înainte de răsăritul soarelui, ne pregătim cum putem. Nu reușim să aprindem primusul. E foarte frig. Plecăm în direcția vîrfului. În curînd, ajungem într-o zonă însoțită. Îi spun lui Momo că-mi dăgeră picioarele și mă opresc să mi le frec, dar asta sigur că nu-mi va prea ajuta, pentru că vîntul e destul de rece. Azi dimineată, la plecare, nu mi-am putut pune bocancii. Momo îmi răspunde că și lui i-a fost adesea tot atît de frig la regiment și că întotdeauna picioarele și-au revenit. Îmi încălț cu greutate bocancii și-o pornim. Mai întîi vine o foarte lungă, o nesfîrșită traversare către dreapta. Eu înaintez încet, dar fără prea mare greutate. După traversare, cîteva stînci nu prea grele, apoi un culoar ne conduce către ceva care, privit din locul în care sîntem, pare a fi un vîrf. Ne urcăm pînă la el. Vîrful culoarului nu este decît un fel de șa, din care pornește, spre stînga, un soi de creastă, care, de asemenea, pare a duce în vîrf. Cîte de lung drumul! În sfîrșit ajungem. O creastă de zăpadă, mărginită de cornișe cu trei vîrfuri, unul fiind mai înalt decît celelalte. Acesta este vîrful Annapurna. Dedesubt, pe versantul nordic, ne așteaptă o banchetă de stînci rupte și putem face cîteva fotografii. Coborîm fără a mai întîrzia. Același parcurs, ca și la urcuș. Cu puțin înainte de a ajunge la tabăra V, suport o cădere pe 150 de metri, a cărei pricină nu o cunosc încă. În timpul căderii, am răgazul să-mi spun: „gata, de data asta mă curăț“. Fără nici un motiv, după ce m-am sucit și răsucit în aer, după ce mi-am pierdut unul din colțari, pioletul, mănușile, căciula, mă opresc uimit, pătruns de frig, cu mîinile înghețate. Sacul îl am încă. Îmi bag mîinile în el și strig după ajutor, pentru că nu sînt în stare să urc singur pînă la corturi. Nu vine nimeni. Durează mult. Cei din corturi trebuie să-și încălze bocancii. Mă învăluie valuri de ceață; între două, îl zăresc pe Lionel, coborînd spre mine.

Singurătate? (Pe Muchia
Ascuită din creasta Moraru-
lui — în Bucegi)

Aș vrea să cobor măcar pînă la tabăra următoare. El mă convinge că nu voi fi în stare. Mi-e tare teamă că a doua zi nu vom regăsi drumul. În sfîrșit, cu mare greutate, urc iar. La tabăra V, în afară de Lionel și Momo, mai e și Gaston. Ei au instalat un al doilea cort. Lionel mă bagă într-unul din ele și mă îngrijește, în timp ce, în celălalt, Gaston are grijă de Momo. Mă descaltă și, cu multă răbdare, începe să-mi fricționeze picioarele. Îmi pregătește băuturi calde. Primusul arde toată noaptea. La fiecare trei ore Lionel îmi masează picioarele. Desigur că îi sînt foarte îndatorat pentru devotamentul acesta care, mai tîrziu, se va concretiza prin cîțiva milimetri în plus de picioare. Îmi amintesc că m-am odihnit destul de bine, față de cît eram de obosit.

4 iunie. A nins aproape toată noaptea. Dimineata, la deșteptare, ceață și vînt puternic. Începem coborișul, abandonînd cele două corturi. Eu nu mai am piolet și de mai multe ori, Lionel trebuie să mă rețină cu coarda. Eram acum în plină ceață și ceea ce trebuia să se întîmple, s-a întîmplat: ne-am rătăcit. Astfel, toată ziua vom înota prin zăpadă, fără să știm încotro mergem, urcînd, coborînd, traversînd, întorcîndu-ne iar, pentru a hotări, în sfîrșit, la ora 18,30, ceea ce ar fi trebuit să facem de la început: să căutăm o crevasă în care să rămînem noaptea. Găsim una, în care cad fără să vreau. Îi amenajăm fundul și ne îngrămădim în ea. Lionel are un sac de dormit pentru altitudine, în care îmi pot vîrî picioarele. Petrecem așa noaptea, dîrdîind. Către ora 4, le propun să ne sculăm, dar nu o facem. Din nefericire, pe la ora 4,30 se dezlănțuie o avalanșă uriașă de zăpadă prăfoasă care ne acoperă. Situația este într-adevăr critică. Totul acoperit — lucruri, încălțăminte. Gaston este primul care-și găsește lucrurile și iese cu mare greutate. Apoi e rîndul lui Lionel. Eu nu reușesc să-mi găsesc bocancii și ies înfigîndu-mi în zăpadă vîrfurile picioarelor degerate. Cînd ajung sus, e tot furtună și vînt mare. Lionel îmi spune că n-am mai avea de rezistat decît vreo două ore. Pe toți, în afară de mine, îi dor ochii și sînt ca și orbi. În sfîrșit, zăresc un colț de cer albastru. Apoi, puțin cîte puțin, tot cerul. S-a făcut vreme frumoasă. Dacă avem destulă putere, sîntem salvați. Zăresc tabăra II, în direcția căreia fac semne și strig. Momo, care a rămas ultimul în cre-

vasă, iese tras aproape complet de Lionel. În sfîrșit, mi-a găsit bocancii. Ca să-i pot încălța, îi despicăm cu cuțitul. Deodată, auzim strigăte destul de aproape de noi. La început, nu ne vine să credem urechilor. Strigătele devin din ce în ce mai clare și, deodată, apare Schatz, venind de la tabăra IV, care e la 200 m de noi. Fără a mai aștepta, lăsăm acolo lucrurile și începem să coborîm. Trecînd pe lingă cortul taberei IV, Lionel se oprește, pentru a se odihni o clipă. Înăuntru e și Couzy. Cu Gaston, încep să cobor marea pantă de zăpadă de pe „Seceră”. Coborînd pe fund, declanșăm o avalanșă enormă, care acoperă în întregime cele patru corturi ale taberei IV de mai jos, cu cei patru șerpași. Sosim acolo. Șerpașii încearcă să-și degajeze corturile, din care unul a fost smuls. Mă opresc puțin acolo, ca să-mi fricționez picioarele. Văzîndu-le, Panzy mă asigură că nu va fi ceva prea serios. Doi șerpași pleacă înainte, cu Momo, pentru a deschide drumul. Îi urmez cu Gaston. Fiindcă merg foarte încet și mă opresc foarte des, mă trezesc în curînd singur. Și singur, parcurg distanța de la tabăra IV la tabăra III. Puțin deasupra taberei III, mă opresc și ațipesc. Cînd mă trezesc, nu mai pot să-mi deschid ochii, sînt atins și eu de oftalmie. Un timp încerc să continui drumul, pipăind urma. Curînd însă, îmi dau seama că nu voi izbuti și mă așez, așteptînd să treacă cineva care să mă conducă. În acest timp, cei patru care merg înaintea mea au fost prinși de-o avalanșă de scînduri de zăpadă, pe care-au declanșat-o traversînd o pantă. Cei doi șerpași, care au fost tîrîți cel mai departe, s-au depărtat cu 120 de metri. Momo, ceva mai puțin. Iar Gaston, care nu era legat în coardă, a reușit să ajungă la marginea avalanșei și să rămînă deasupra. În trecere, Couzy mă ia cu el și, ducîndu-mă de mînă ca pe un orb, mă aduce la tabăra II. Foarte neplăcută e impresia cînd ascuți, fără să vezi, un ordin care-ți vine de jos, poruncindu-ți să treci o crevasă mică sau să te lași să aluneci pe fund și te știi într-o zonă de poduri de zăpadă. Îți mulțumesc Couzy!

În jurul orei 17, susținut de doi șerpași și legat la ochi, soseam la tabăra II. Oudot mă îngrijește. Examinarea picioarelor degerate, prima perfuzie cu novocaină în regiunea femurală... O noapte bună datorită sedolului. În astă seară toată lumea e adunată aici. Viața noastră e salvată.

Un nou centru turistic:

ORAȘUL VICTORIA

Așezat la poalele munților Făgăraș, orașul Victoria oferă vizitatorilor săi panorama splendidă a celui mai mare și mai înalt lanț alpin din țară. Întemeiat în urmă cu treisprezece ani, orașul acesta s-a dezvoltat zi cu zi. Pe locurile unde fremătau păduri întinse, s-au înălțat școli, blocuri cu mai multe etaje, magazine moderne, cartiere largi, toate crescând parcă din vegetația înconjurătoare.

În timpul verii, vizitatorii au la dispoziție un bazin olimpic. Dar atracția cea mai mare, pentru a nu vorbi de pescuitul în Olt sau vînatul în păduri, o oferă excursiile. Posibilitățile sînt nenumărate.

Din oraș se poate urca la cabana Podragu, pe două drumuri: de vale și de creastă. Ultimul se bifurcă, după 4 ore de urcuș, lângă Casa Vîntătorilor de pe Târîța. De la Podragu, la dreapta sau la stînga, imensitatea lanțului muntos vă așteaptă să alegeți.

Tot din oraș se pot face excursii pe munții vecini Târîței, foarte sălbatici și desul de rar umblați. Unul din trasee este cel ce duce pe muntele Gîrdomanu. Vom pleca în zori din oraș. Doi kilometri îi vom străbate cu autobusele care circulă neîntrerupt. Încă vreo cîteva sute de metri și am intrat în zona

pădurilor de la poale. De aici, drumul se bifurcă: la dreapta spre Podragu, la stînga spre Gîrdomanu. O vom apuca la stînga și, urmărind cărarea, vom ieși după 4—4½ ore la Casa de Vîntătoare, de curînd reconstruită. Se poate rămîne aci și peste noapte, în grupuri mijlocii. Încă o jumătate de oră și pădurea întunecoasă dispăre, lăsînd loc unei priveliști sălbătice. Sus, deasupra capetelor noastre, se ridică Coceașele Gîrdomanului, două țancuri ca acele, prăvălite ca un perete de netrecut în valea Viștei. De aci pornește creasta Gîrdomanului, lungă și prăpăstioasă, pînă la unirea cu creasta centrală. De pe Coceașe se poate admira Țara Făgărașului, scăldată de soarele unic în blîndețea sa. Într-adevăr, apusurile sau răsăriturile de aici, rar se pot întîlni în alte părți. O încălțare pentru ochi este covorul de flori de colț. Recomandăm cu căldură excursioniștilor să crute minunatele flori. Tot aici se pot întîlni exemplare splendide de „Gentiana verna” și „Gentiana carpatica”.

Alt traseu, spre muntele Albota, îl vom urma pornind de la cabana „Fata pădurii”, la o oră depărtare de oraș, așezată la poalele munților și înzestrată cu telefon și lumină electrică. Pînă în creastă vom merge pe o potecă

vizibilă, prin desigur de smeu. De acolo se urcă în creasta centrală, de unde se poate ajunge la Bilea-Lac.

Spre Bilea-Cascadă se poate merge pe două drumuri noi, evitînd ocolul de aproape treizeci de kilometri pe șosea și drumuri de țară. Primul urmează o potecă largă peste cîmpie, pe la poalele muntelui și Casa Vărarului, pînă la punctul de urcuș. Altul, de la Casa Vărarului la stînga, iese chiar la cabana Bilea-Cascadă. Acesta din urmă necesită, din oraș la cabană, aproximativ 4—4½ ore.

Din orașul Victoria se poate ieși pe vîrfurile Moldoveanu (2543 m), lîngă pădure, pe valea Viștei, trecînd pe la o stîină mare. La fel, spre cabana Sîmbăta, unde se ajunge în 3 ore, trecînd pe la vestita mînăstire Sîmbăta, construită de Brîncoveanu. Tot aici, dar spre șoseaua națională, se află un fost castel al Mariei Tereza și o crescătorie unică de cai lipițani. Cei norocoși, vor putea urmări întreceri hipice pasionante. Toate aceste drumuri scurtează traseele obișnuite, care au ca punct de plecare satele de pe șoseaua națională, în medie cu 10—13 km, oferind în plus priveliștea lizierei codrilor.

A. CORSINI
Cluj

Turiști!
Motocicliști!
Automobiliști!

În trecere prin regiunea Argeș vă puteți folosi de serviciile unităților cooperăției de consum. Unitățile de alimentație publică, de pe șoseaua București - Pitești - Brașov, situate în localitățile: MĂTĂSARU, GĂEȘTI, TOPOLOVENI, STÎLPENI, DRAGOSLAVELE, RUCĂR, DÎMBOVICIOARA, PEȘTERA și de pe șoseaua Pitești - Rm. Vlcea - Sibiu, situate în localitățile: DEDULEȘTI, GORANU, BREZOIU, CÎINENI, vă asigură în permanență un bogat sortiment de preparate de bufet, bucătărie și cofetărie, precum și băuturi alese. Magazinele cooperăției de consum de pe traseele turistice vă pun la dispoziție articole de sezon, articole foto, cadouri, etc.

POIANA-STÎNII

(1270 m)

În munții BUCEGI, pe muntele Platra Arsă. 81 de locuri, bufet și restaurant-cantină cu autoservire. Lumină electrică, apă curentă. Stații C.F.R.: Sinaia, Poiana-Țapulul.

SCROPOASA

(1205 m)

În munții BUCEGI, pe valea superioară a Ialomiței, lângă lacul artificial Scropoasa. 60 de locuri, bufet și restaurant-cantină cu autoservire. Lumină electrică, apă curentă. Stații C.F.R.: Pietroșița, Sinaia.

C A B A N E

OMUL

(2507 m)

În munții BUCEGI, pe Vîrful Omul. 30 de locuri. Bufet permanent; nu are apă. Stații C.F.R.: Sinaia, Bușteni, Predeal.

POIANA-SECUIILOR

(1070 m)

Sub vîrful Morarul, în Poiana Securilor, munții BÎRSEI. 30 de locuri; bufet și restaurant-cantină. Lumină electrică, apă curentă. Stații C.F.R.: Predeal, Timișul de Sus.

PADINA

(1525 m)

În munții BUCEGI, pe valea superioară a Ialomiței, în poiana Padina Strungii, sub muntele Colții Strungii. 164 de locuri, bufet și restaurant-cantină cu auto servire. Lumină electrică, apă curentă. Stații C.F.R.: Sinaia, Bușteni, Pietroșița.

MĂLĂEȘTI

(1730 m)

Pe versantul nordic al Bucegilor, în Valea Mălăești. 95 de locuri (iarnă 55). Bufet permanent; apă din bazin colector. Stații C.F.R.: Rîșnov, Bușteni, Predeal.

F ÎNT ÎNELE

(1257 m)

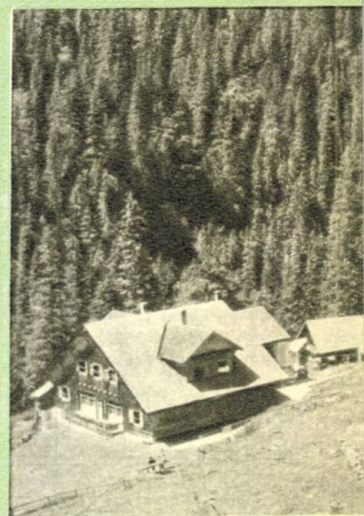
În munții CIBINULUI, la izvorul Văii Cetății. 90 de locuri; bufet permanent. Lumină electrică. Stații C.F.R.: Sibiel (h), Sibiu.

CURMĂTURA STEZII

(680 m)

În valea Stezii. 30 de locuri, bufet și restaurant-cantină. Lumină electrică, apă curentă. Stație C.F.R.: Sibiu.

BÎLEA-CASCADA

(1234 m)

Pe versantul nordic al munților FĂGĂRAȘ, pe Valea Bilea. 100 locuri, bufet și restaurant-cantină. Lumină electrică, apă curentă. Stații C.F.R.: Arpaș, Scorei.

CABANE

CIUCAȘ

(1550 m)

În munții CIUCAȘ. 60 de locuri, bufet. Stații C.F.R.: Mînecl-Unguri, Dîrste.

CRISTIANUL-MARE

(1705 m)

Pe versantul nordic al masivului POSTĂVARUL. 104 locuri, bufet și restaurant-cantină. Lumină electrică, apă curentă, telefon. Stație C.F.R.: Brașov.

PLAIUL-FOII

(849 m)

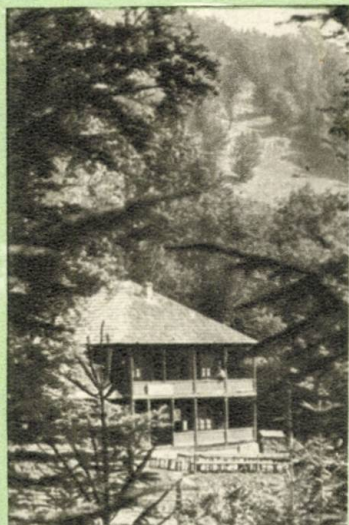
9. La poalele masivului PIATRA CRAIULUI. 100 locuri, bufet și restaurant-cantină. Lumină electrică. Stație C.F.R.: Zărnești.

BORȘA
Complex turistic
(1850 m)

13. Lașpoalele versantului nordic al munților RÔDNEI. 224 de locuri; bufet și restaurant-cantină. Lumină electrică, apă curentă, telefon. Stații C.F.R.: Borșa, Vatra-Dornei.

DURĂU
(780 m)

În masivul CEAHLĂU. 45 de locuri, bufet permanent. Stație C.F.R.: Bicăz.

IZVORUL MUNTELUI
(797 m)

Pe versantul estic al muntelui CEAHLĂU. 55 de locuri, bufet permanent, lumină electrică, apă curentă. Stație C.F.R.: Bicăz

C A B A N E

PIETRELE
(1480 m)

În munții RETEZAT. 156 de locuri, bufet și restaurant-cantină, lumină electrică. Stație C.F.R.: Bălești.

BUTA
(1580 m)

65 de locuri, bufet permanent. Stație C.F.R.: Lupeni.

CIMPUL LUI NEAG
(850 m)

La poalele munților VILCAN, în com. Cîmpul lui Neag. 70 de locuri, bufet și restaurant-cantină, lumină electrică, apă curentă. Stație C.F.R.: Lupeni.

Să căutăm altă
cabană: ăștia au ter-
minat Rieslingul ăla
grozav de săptămîna
trecută...

— Priviți! Bătrînul vulcan își rela activitatea

— Pe aia cu
ăia care se ți-
neau de bancu-
ri deasupra
unei prăpăștii
pînă au nime-
rit jos în vale,
îi-am spus-o?

H
A
Z

FĂRĂ

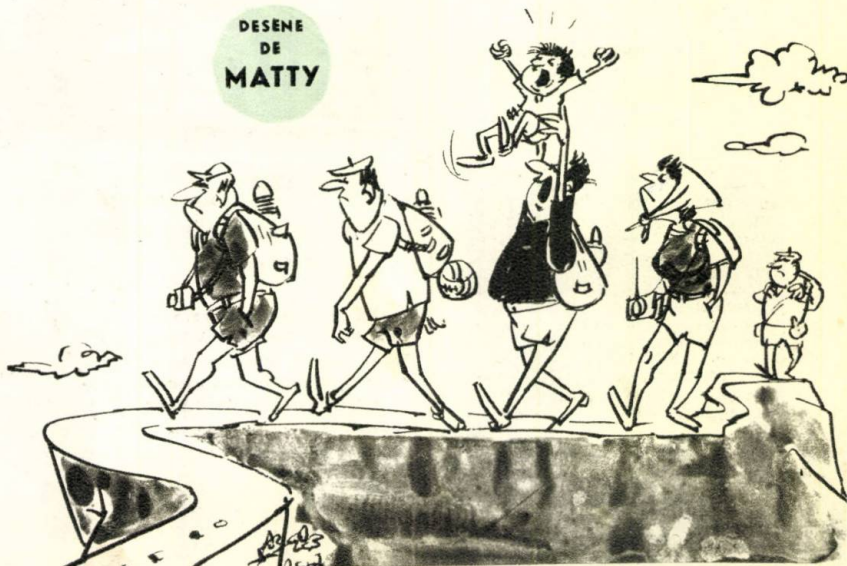
N
E
C
A
Z

— Fie ca acest umil nod să rămînă martor veș-
nic al sincerității spuselor mele!

DESENE
DE
MATTY

— Nu mai plînge, na-
na-na! Uite acolo jos
e Bucureștiul, cu
mam-mare, căsuța
noastră și pătuțul
băiețelului...

PE „O COAJĂ DE NUCĂ”

PRIN CHEILE DÎMBOVIȚEI

Nenumărate chei converg în imensul canion al Dimboviței, pe care riul și l-a fereștruit în inima munților Plaiul Mare și Ghimbavul, pe o lungime de mai bine de 9 km, formînd astfel cea mai puternică înmănunchiere de chei din întreaga țară.

Cheia este atît de sălbatecă, iar pereții amețitori, înalți de sute de metri, se înalță chiar din apă, încît pe jos este aproape imposibil să străbați aceste meleaguri. Numai buștenii proveniți din exploatarea forestieră de pe versantele masivelor Făgăraș și Iezer-Păpușa se încumetă să străbată canionul.

Profitînd de debitul mare de apă pe care-l avea Dîmbovița la începutul lunii iunie, datorită topirii zăpezilor din munți, m-am hotărît să iau drumul buștenilor, însă folosindu-mă de bărcuța mea pneumatică.

Într-o după amiază minunată m-am urcat în trenul de Zărnești (localitate situată la capătul nordic al Pietrei Craiului), de unde, prin frumoasa vale a Birsei, am ajuns la cabana Plaiul Foi. A doua zi, la orele 5, am pornit la drum. Odată ajuns în Curmătura Foi, pe culmea Tămașului, urmez poteca marcată cu triunghi galben ce coboară repede spre Dîmbovița. Și iată-mă, după trei ore de mers, pe malul riului, în punctul de confluență cu valea Tămașului.

Rămîn uimit și nu mă mai satur privind amenajările forestiere durate de mina harnicilor tăletori de lemne și undurea înspumată a apei, care, aici, este atît de limpede, încît nu recunoști în ea riul tulbure și molatec ce străbate mai apoi capitala noastră.

Odată ajuns, foarte nerăbdător și uînd că nu mîncasem încă în dimineața aceea, m-am grăbit să-mi montez bărcuța și să mă avînt în valuri. Curentul mă duce la vale și malurile aleargă în urma mea cu repeziciune. Mă acomodez curînd cu mînuirea bărcii. Nu trebuie să cîrmesc decît

din cînd în cînd, așa că pot admira priveliștea în voie.

Valea este destul de largă și mărginită de coaste împădurite ce se termină cu pășuni și fînețe.

În stînga se profilează creasta zimțuită a Pietrei Craiului, ce se ridică aproape vertical deasupra mea.

Însă nu am timp să admir prea mult această priveliște măreață căci deodată curentul devine mai lute și trebuie să-mi concentrez atenția. Din josul apei se aude un vuiet de cascadă. Vreau să mă opresc, dar e prea tîrziu. Apa mă tirăște cu repeziciune către un prag de birne și... fără să vreau, am făcut o bale într-o apă rece ca gheața! Ce bine că mi-am legat hainele de fundul bărcii. Acum nu-mi rămîne decît să le storc...

După ce m-am oprit puțin, am pornit mai departe, nerăbdător să ajung cît mai repede în chei.

Într-o oră și jumătate am lăsat în urmă 16 km de drum (nu fără să mă mai și opresc) și cu un sentiment de neliniște intru între pereții amețitori ai cheilor de la Plaiul Mare.

Nu se mai aude decît vuietul infundat al apei, ce-și croiește cu înverșunare drumul spre cîmpie. Pe malul drept mă însoțește goseaua forestieră, dăltuită în stîncă de meșteri iscusiți. De la nivelul apei nu văd decît balustrada vopsită în roșu și alb, ce parcă ar vrea să întregască frumusețea peisajului.

Cheia este destul de întortocheată și fiecare cotitură îmi rezervă o nouă surpriză. Trebuie să flu foarte atent în mînuirea bărcii, pentru a nu eșua pe grămezile de bușteni pe care apa, în furia ei, îi aruncă pe maluri. Pereții care se înalță chiar din apă au forme din cele mai ciudate: cînd brăzdați de fisuri și crăpături adînci, cînd netezi și spălați sau decorați cu alveole bizare. Doar sus de tot, în cîte o crăpătură a stîncii, cîte un brad sfîldează parcă înălțimile, ridicîndu-și cu semeție

tulpina spre cer. La nivelul apei, peretele este surplombat, iar pe alocuri apa și-a scobit adevărate vâgăuni ce-și deschid amenințătoare gura întunecată. Le ocolesc cu grijă, pentru a nu fi tirit în vreuna din ele.

Mă opresc o clipă și admir marea peisajului. Apoi o pornesc mai departe. În dreapta, sus de tot, în perete, se deschide gura neagră a Pesterii Urșilor, care a devenit accesibilă turiștilor: o scară comodă din beton urcă din șosea pînă la intrare. Neavînd însă echipamentul necesar, îmi rezerv pentru altă dată plăcerea de a o vizita.

Deodată, o rază de soare străbate în chele și aerul devine mai cald. Cheia se lărgeste și peste puțin timp intru în depresiunea în care este așezată localitatea Podul-Dîmboviței. De jur-împrejur munți înalți străjuiesc această căldare naturală.

Curînd, Dîmbovița primește în stînga afluentul ei Dîmbovicioara, sporindu-și parcă forțele, pentru a străbate acum cheile Ghimbavului. După încă un sfert de oră de plutire, traversez șoseaua națională Brașov—Cîmpulung—Muscel, urmărit de privirile mirate ale sătenilor ce s-au îngîmădit cu zecile pe pod. De aici începe călătoria prin sălbăticiile chei pe care Dîmbovița și le-a tăiat prin inima muntelui Ghimbavul.

În față se deschide un coridor strîmt și întunecos din care răzbate vîulel neînterupt al apei. Pe măsură ce te apropii, vîulel devine tot mai puternic.

Pătrund în chele pe lingă un uriaș de piatră ce parcă stă de veghe în fața acestor mărișli ale naturii. După puțin timp, în stînga, un pîrîu agitat își prăvale apele în Dîmbovița. Este Cheia, care și-a tăiat al defileu sinuos, trecînd peste blocuri agăfate cu îndărătnicie în înclăstarea pereților de calcar. Pe firul văii, în jos, se profilează doi pereți amețitori ce par a se împreuna în înaltul cerului. Aerul este umed și rece. Nici soarele nu se încumetă să pătrundă în aceste locuri. Din loc în loc, din peretele acoperit cu mușchi, țignesc izvoare cu apă cristalină. Deodată defileul se îngustează și mai mult, iar pereții se ridică chiar din apă. De aici începe un podeț de birne, sprîjnit pe console de oțel înfipte solid în stîncă.

Mă avînt mai departe în sinuozitatea defileului și nu mai mă satur privind.

Ca prin minune, defileul se lărgeste brusc și valea este inundată de soare. În fața ochilor mi se desfășoară o priveliște de basm. Aici, în inima munților, la confluența Dîmboviței cu pîrîul Ghimbavului, strălucită de jur împrejur de pereții ce strălucesc puternic în bătaia soarelui, se așterne o poienă smălțuită cu mii de flori ce-ți încintă privirile. Margarete, elufoșica-cucului, garofițe și tot felul de clopoșei dau aerului o mireasmă ce te îmbată. Dîmbovița saltă veselă printre pietre. O potecă pornește prin cheia Ghimbavului, în sus, trecînd peste un podeț aruncat cu îndrăzneală peste rîu.

După ce mă opresc ca să mă mai încălzesc puțin, pornesc mai departe, nerăbdător de a vedea noi și noi frumuseți.

De aici, defileul este foarte sinuos, cursul apei devenind mai repede. Peste puțin timp, din josul apei răzbate un vîulet puternic și ghicesc prezența unei cataracte. După lecția de la plecare, am devenit mai prudent și acostez la mal. Și deși pietrele îmi înțepă dureros picioarele, prefer să trec această porțiune cu... barca în spate!

La cotituri, nenumărați bușteni stau aruncați pe maluri, așteptînd ca țapinele forestierilor să le facă vînt mai departe. Lupt din răsputeri pentru a nu le împărții soarta. Cu multă trudă reușesc să scap din curentul principal și să trec cu bine cotitură după cotitură.

După aproape încă o oră de luptat cu apa, ajung în localitatea Rucăr, terminîndu-mi călătoria pe lacul de acumulare, chiar între stîncile de la capătul defileului. De pe baraj, un om îmi face semn să trag repede la mal, pentru a nu fi tirit din neatenție în scool prin care trec buștenii.

Mă despart cu greu de aceste locuri minunate și încep o goană nebună spre centrul orașului, pentru a prinde autobuzul de Brașov. L-am scăpat. Dar eram prea fericit, ca să mă pot necăji!...

VIRGIL NASTASI

Brașov

Locuri cîntate de CIPRIAN PORUMBESCU

Călătorul, care a trecut măcar odată prin Cimpulung-Moldovenesc, nu se poate să nu fi admirat din tren frumusețea peisajului natural ori cristalina apă a Moldovei — suveică de argint străbătînd acest peisaj. Culmile semețe ce împrejmuesc orașul, acoperite de cușme uriașe de păduri, străjuiesc orașul și-i crenelează orizontul.

Pentru turist, punctul cel mai atractiv e Rarăul. El e format din calcare, roci albinetate sclipind în bătaia soarelui, într-un minunat joc de culori, cu variate și multiple nuanțe. Rarăul poate fi urcat prin mai multe părți: pe la Izvorul Alb, pe după Bodea, pe Valea Seacă, pe pîrîul Mesteacăn etc.

Urcînd aceste plaiuri, covorul de vegetație îți încîntă ochiul, iar urechea prinde ecoul adus de înfiorarea vîntului, ecoul dangătului de la turmele de oi. De toate aceste locuri se leagă legende istorice, al căror iz arhaic farmecă pe ascultător.

În drum spre Rarău, întîlnești, toamna, fete cu coife și donițe pline de zmeură

ori mure, cu afine sau merișoare, ciobani cîntînd din fluier și bucium, ori muncitori forestieri, lucrînd cu mijloace mecanizate, așa cum mărturisește și cîntecul popular:

*Frunzuliță brădănaș,
Bădișorul mi-i frunțas
În pădure la Rarău
Taie brazi bădița-al meu
Dar nu-i taie cu toporu'
Ci mi-i taie cu motoru'...*

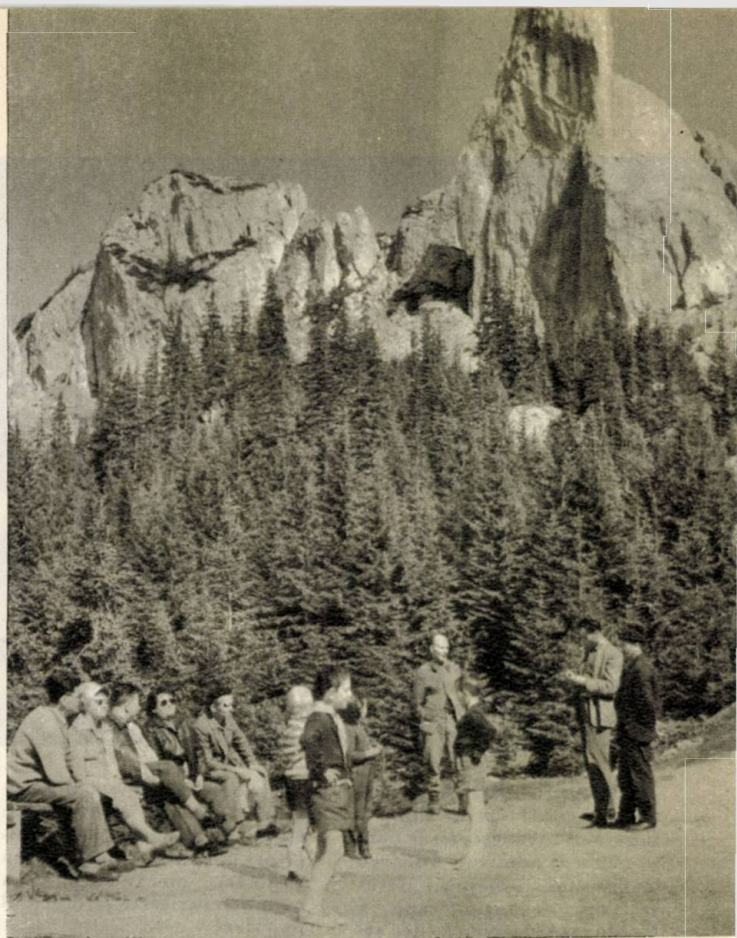
Cabana Rarău văzută de pe
Pietrele Doamnei

Ca într-o singurătată de basm strălucesc vestitele „Pietrele Doamnei“. În preajma lor întâlnești o imensitate de stînci masive, răsturnate parcă aiurea, obstacole înspre semețele vîrfuri, sculptate fantastic de scurgerea și răbdarea vremii, pe care Rarăul, gîrbovit, le poartă pe umerii săi, ca pe niște obeliscuri antice ori ca pe niște sure turnuri de castel medieval aurite de razele soarelui ori învăluite uneori în ceață, parcă străpungînd cupola cerului.

Albumița (floarea de colț) e podoaba acestor stînci. Capitululele și frunzele ei au o seamă de perișori argintii, care-i dau un aspect catifelat ce-i mărește farmecul. Ea e floarea alpinistului temerar. Nici nu știi de unde, pe o muchie de stîncă, vîntul a adus puțin cîte puțin țărîna care-i fixează tulpina. Abia pe urmă floarea își desfăce corola bogată și mare, cu petale albe-argintii, în vîntul aspru al înălțimilor.

Muntele cel mai înalt din apropiere e Giumalăul. El e format din pietre vulcanice, iar la înfățișare pare un con cu vîrful teșit. Interesant este faptul că Ciprian Porumbescu și-a intitulat o suită de cîntece și cadriluri din tinerețe „Pe Giumalău și pe Rarău“, elogiînd astfel aceste locuri. Mihail Sadoveanu, suîndu-se pe Rarău, la vînat, după cocoși sălbateci, a rămas uimit, cu pușca încrămînită în mîini, ascultînd chemarea minunată a primăverii. Unul din eroii săi, din

Moment de destindere la poalele Pietrelor Doamnei

ciclul „Hanul Ancuței“, își are sălașul pe Rarău.

În apele reci și rezezi din văile adînci ale acesor meleaguri, trăiesc minunații păstrăvi, care, ca niște săgeți de argint, spintecă apa. În pîntecele munților, zac bogății minerale ce-și așteaptă cercetătorii.

De pe vîrful Rarăului se văd cocoșele Giumalăului, după care se ascunde

frumoasa așezare a Dorneilor și unde curge, cu plăcile ei albe de marmură, Bistrița spumoasă. Frumusețea și pitorescul acestor plaiuri te entuziasmează profund și din orice colț de țară ai fi, te îndeamnă să exclami: „cît de frumoasă ești patria mea!“

GRAȚIAN JUCAN

Cîmpulung-Moldovenesc

Moșii sînt oameni de munte. De o mie de ani ei sînt legați pe viață și pe moarte de acești munți încruntați, cu creste ascuțite, spintecînd simbolic urgia vînturilor.

Geo Bogza

Cine se gîndește numai la locul unde trebuie să ajungă, își strică plăcerea călătoriei.

F. Ruckert

Pentru o bună orientare în teren, citirea hărții are o importanță deosebită. Vom reaminti pe scurt felul în care se rezolvă problemele legate de citirea hărții.

Semnele convenționale

sînt acele simboluri cu ajutorul cărora elementele topografice din teren sînt reprezentate pe hartă și ele au fost create din cauză că, redus la scara hărții, conturul unui element topografic din natură ar fi atît de mic, încît el n-ar putea fi redat în desen.

Formele de teren

(văi, munți, virfuri etc.) sînt reprezentate pe hartă prin semne convenționale speciale (hașuri, curbe de nivel, puncte, tente, cote etc.).

Curbele de nivel

sînt liniile curbe, închise, care reprezintă, reduse la scară, proiecțiile pe hartă ale liniilor închipuite după care suprafața terenului ar fi tăiată de o serie de planuri horizontale, egal depărtate între ele.

Caracteristicile curbelor de nivel sînt următoarele: o aceeași distanță (echidistanță) între planurile horizontale închipuite cu care s-a intersectat suprafața terenului; toate punctele de pe o anumită curbă de nivel au o aceeași altitudine; cu cît curbele de nivel sînt mai rare, cu atît terenul are o înclinație mai mică.

Altitudinea

este înălțimea la care se află situat un punct din teren față de nivelul mediu al mării, socotit a avea valoarea zero. Pe hărți, altitudinea se indică fie cu ajutorul curbelor de nivel, fie înscrind valoarea ei (cota) în dreptul punctului considerat.

Scara hărții

este raportul dintre mărimea reprezentată pe hartă și mărimea reală din teren. Scările pot fi grafice sau numerice. Scările grafice se desenează pe hartă și dis-

tanțele dintre diviziunile scării sînt astfel alese și notate încît ele să reprezinte valoarea distanțelor reale (de pe teren). Astfel, măsurind cu distanțierul compasului sau cu o riglă gradată o distanță de pe hartă și comparînd-o cu scara grafică respectivă, aflăm valoarea reală corespunzătoare distanței din teren. Scările

CITIREA HĂRȚILOR

numerice sînt indicate sub forma unei fracții în care numărătorul este totdeauna 1. De exemplu, pe o hartă cu scara $1/100\ 000$, numărătorul (1) reprezintă lungimea de pe hartă, iar numitorul (100 000) reprezintă lungimea din teren. Aceasta însemnează că 1 cm de pe hartă reprezintă 100 000 cm de pe teren. Rezultă deci că 1 cm de pe hartă reprezintă, în teren, 1000 m

Punctele cardinale

Cînd pe o hartă direcția nordului nu este indicată printr-o săgeată sau printr-o roză a vînturilor, acest punct cardinal se află în direcția reprezentată prin liniile laterale ale cadrului hărții (cele din dreapta și stînga lui) și anume, către partea de sus a cadrului.

Orientarea hărții.

Cînd nu cunoaștem poziția pe hartă a punctului în care ne aflăm pe teren, așezăm busola pe hartă astfel ca direcția N-S de pe cadrulul busolei să coincidă cu direcția N-S de pe hartă. Rotim apoi harta (fără să schimbăm poziția busolei față de hartă) pînă cînd virful acului indicator al busolei ajunge în dreptul literei N de pe cadran. În acest moment harta este orientată în raport cu punctele cardinale

În cazul cînd nu avem busolă, dar cunoaștem pozi-

ția pe hartă a punctului în care ne aflăm pe teren, rotim harta pînă cînd diversele elemente topografice din teren (sate, păduri, virfuri de munte etc.) ajung în direcția în care ele sînt figurate pe hartă. În această situație, harta este orientată.

Determinarea pe hartă a punctului în care ne aflăm.

Începem prin a orienta harta așa cum s-a arătat mai sus. Identificăm apoi pe hartă poziția celor mai apropiate și mai vizibile elemente topografice din teren și, în rap-

port cu direcția în care se află acestea, determinăm pe hartă poziția punctului în care ne găsim pe teren.

Citirea propriu zisă a hărții.

După ce am orientat harta și am determinat pe ea punctul în care ne aflăm pe teren, vom putea realiza fie identificarea în teren a diverselor elemente topografice reprezentate pe hartă, fie determinarea pe hartă a poziției ce o ocupă diversele puncte identificate pe teren. Aceste operații se fac comparînd semnele convenționale de pe hartă cu elementele topografice din teren reprezentate prin aceste semne convenționale. Se va verifica totdeauna și dacă direcția în care se află un element topografic din teren este aceeași cu direcția corespunzătoare de pe hartă.

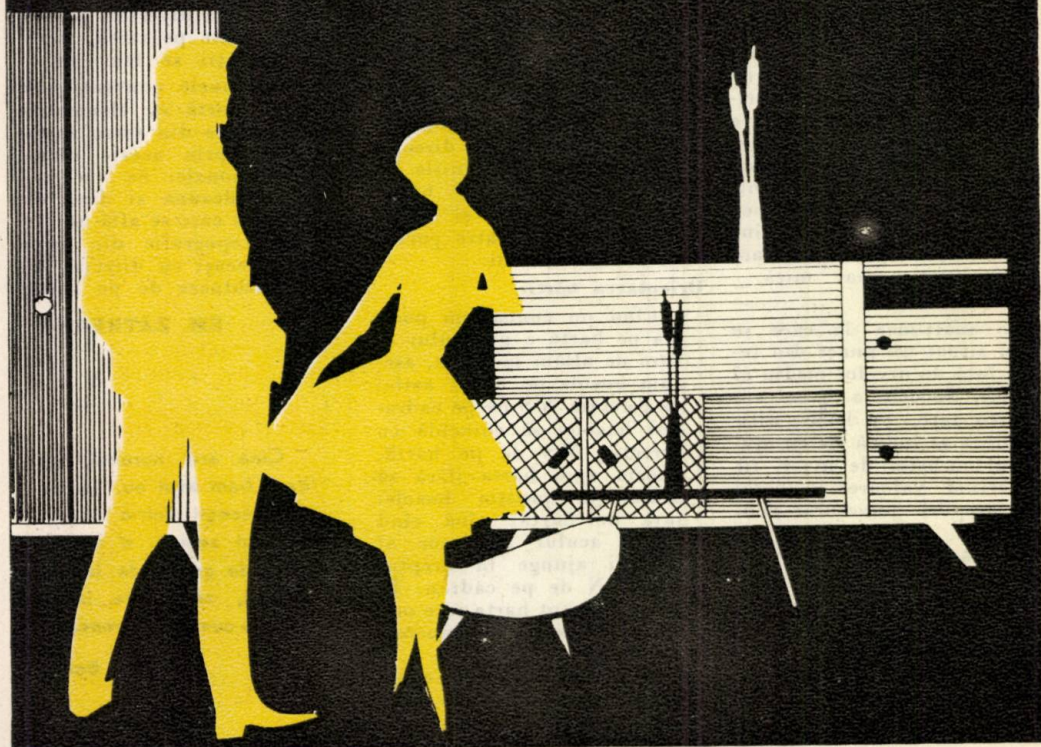
EM. ZĂTREANU

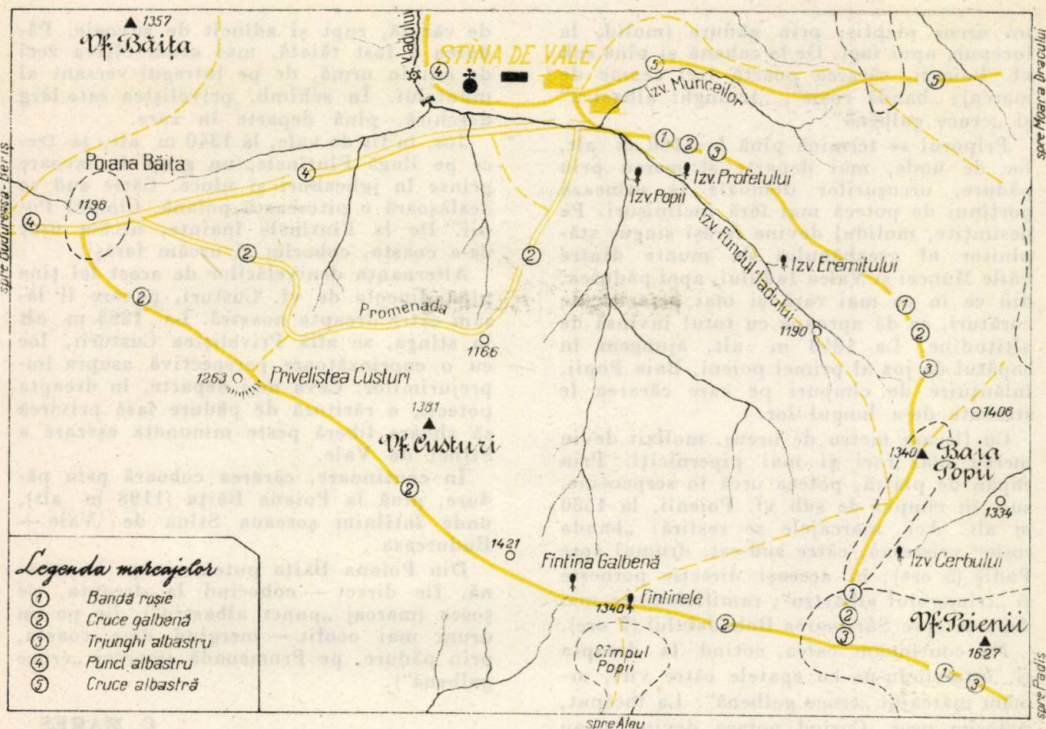
Cine are norocul, pe care l-am avut eu, să vadă Bucegii într-o noapte absolut senină, o noapte plină de ger și de lumină stelară, se poate lăuda că știe cum a fost geneza...

Eugen Barbu

**ÎNCHEIĂȚI
AȘIGURĂRI
DE BUNURI
ȘI PERSOANE**

ADAS

PORNIND DIN STÎNA DE VALE...

Într-un pitoresc cadru natural, la obârșia Văii Iadului și pe fundul unui gâvan larg, de jur împrejurul căruia codrii falnici de molid stau de strajă vinturilor potrivnice, acum trei pături de veac s-au făcut primele amenajări ce aveau să dea naștere Stinei de Vale, devenită astăzi una dintre cele mai de seamă stațiuni climaterice din Carpații Apuseni. Cinci poteci marcate și două cabane confortabile fac din Stîna de Vale și un important centru turistic.

În stațiune se ajunge trecînd prin Budureasa, pe șoseaua care — între Beiuș și Stîna de Vale — măsoară 25 km.

Caracteristicile principale ale celor cinci poteci marcate care pornesc din Stîna de Vale sînt următoarele:

— marcaj „bandă roșie”: Stîna de Vale — vf. Poienii — Padiș — Bălăleasa — Poiana Florilor. Timp de mers, 10 ore;

— marcaj „cruce galbenă”: Stîna de Vale — vf. Poienii — Custuri — Stîna de Vale. Timp de mers, 4 ore;

— marcaj „triunghi albastru”: Stîna de Vale — vf. Poienii — Dealul Crucii — Săritoarea Bohodieiului — Pietroasa. Timp de mers, 8 ore;

— marcaj „punct albastru”: Stîna de Vale — Săritoarea Ieduțului — Valea Iadului — Stîna de Vale. Timp de mers, 5 ore;

— marcaj „cruce albastră”: Stîna de Vale — Aria Vulturului — Valea Drăganului. Timp de mers, 2 ore.

Străbaterea traseului vrîstat cu marcajul „cruce galbenă” și care se desfășoară într-o zonă cu perspective largi, oferă cel mai bun prilej pentru cunoașterea împrejurimilor Stinei de Vale și rezolvă mulțitor problema antrenamentului necesar pentru deplasările destul de lungi cerute de o mai amănunțită cercetare turistică a Munților Apuseni.

După ieșirea din cabana mică (1102 m alt), plecarea pe traseu se face coborînd ușor, către stînga, pe drumeagul din fața casei. La prima ramificație de drumuri (cca 200 m de la cabană), cotim în unghi drept, la stînga, și, mergînd mai departe, trecem peste podeț, după care se ajunge în dreptul păstrăvăriei (1100 m alt). Din spatele păstrăvăriei, părăsim drumeagul de căruță, cotind iarăși la stînga, și începem

un urcuș pieptiș, prin pădure (molid, la început, apoi fag). De la cabană și pînă sub vf. Poienii, cărarea poartă trei semne de marcaj: „bandă roșie“, „triunghi albastru“ și „cruce galbenă“.

Priporul se termină pînă la 1160 m alt, loc de unde, mai departe și mereu prin pădure, urcușurilor domoale le urmează porțiuni de potecă mai fără înclinisuri. Pe nesimțite, molidul devine iarăși singur stăpînit al greabănului de munte dintre văile Muncei și Valea Iadului, apoi pădurea, din ce în ce mai rară și mai petecită de curături, se dă aproape cu totul învinsă de altitudine. La 1340 m alt, ajungem în capătul de jos al primei poieni, Baia Popii, înlăunțuire de cîmpuri pe care cărarea le străbate de-a lungul lor.

Cu fiecare metru de urcuș, moliții devin mereu mai rari și mai piperniciți. Prin rapăn de piatră, poteca urcă în serpentine, sus, în cîmpul de sub vf. Poienii, la 1530 m alt. Aci, marcajele se resfiră: „banda roșie“ vrîstează, către sud-est, drumul spre Padiș (5 ore); în aceeași direcție pornește și „triunghiul albastru“, ramificîndu-se mai departe spre Săritoarea Bohodeiului (2 ore).

Ne continuăm calea, cotind la dreapta și, întorcîndu-ne cu spatele către vîrf, urmăm marcajul „cruce galbenă“. La început, coborim ușor. Curînd poteca devine șleau

de căruță, rupt și adîncit de șuvoaie. Pădurea a fost tăiată, mai acum cîțiva zeci de ani în urmă, de pe întregul versant al muntelui. În schimb, priveliștea este larg deschisă, pînă departe în zare.

Jos, în fir de vale, la 1340 m alt, se trece pe lângă Fintinele, un grup de izvoare prinse în jgheaburi și uluce. Către sud se desfășoară o pitorească poiană, Cîmpul Popii. De la Fintinele înainte, urcăm ușor de-a coasta, coborim și urcăm iarăși.

Alternanța denivelărilor de acest fel ține pînă dincolo de vf. Custuri, pecare îl lăsăm către dreapta noastră. La 1263 m alt în stînga, se află Priveliștea Custurii, loc cu o cuprinzătoare perspectivă asupra împrejurimilor. Ceva mai departe, în dreapta potecii, o răritură de pădure lasă privirea să zboare liberă peste minunata așezare a Stînei de Vale.

În continuare, cărarea coboară prin pădure, pînă la Poiana Băița (1198 m alt), unde întîlnim șoseaua Stîna de Vale — Budureasa.

Din Poiana Băița putem ajunge la cabană, fie direct — coborînd la dreapta, pe șosea (marcaj „punct albastru“), fie pe un drum mai ocolit — mergînd de-a coasta, prin pădure, pe Promenadă (marcaj „cruce galbenă“).

C. MAREȘ

Paisaj odihnitor la Stîna de Vale

Prima expediție în regiunea ghețarului Baltoro din munții Karakorum, la nord-vest de lanțul Himalaya, a fost condusă de Godwin Austen în anul 1861. El a descoperit în această regiune un munte uriaș, care depășea toți munții din împrejurimi. Acestul munte, Serviciul Geodezie Indian l-a dat denumirea de K 2, ceea ce înseamnă vârful Karakorum indice 2. Este o simplă coincidență că acest vîrf este al doilea ca înălțime din lume. Muntele a fost numit o vreme Godwin Austen. Localnicii îl numesc Chogori, ceea ce în limba balti înseamnă Muntele Mare. Înălțimea lui este de 8 611 m.

Șase expediții au pornit, într-un interval de 50 de ani, spre K 2, cu scopul de a-l cuceri, dar abia în 1954 s-a înregistrat expediția victorioasă a italienilor, condusă de prof. Ardito Desio.

Victoria lor se datorește unei organizări exemplare. Prof. Desio cunoștea ghețarul Baltoro încă din 1929, cu ocazia unei expediții italiene cu caracter științific, de explorare. În toamna anului 1953 el revine în recunoaștere pentru a pregăti asaltul.

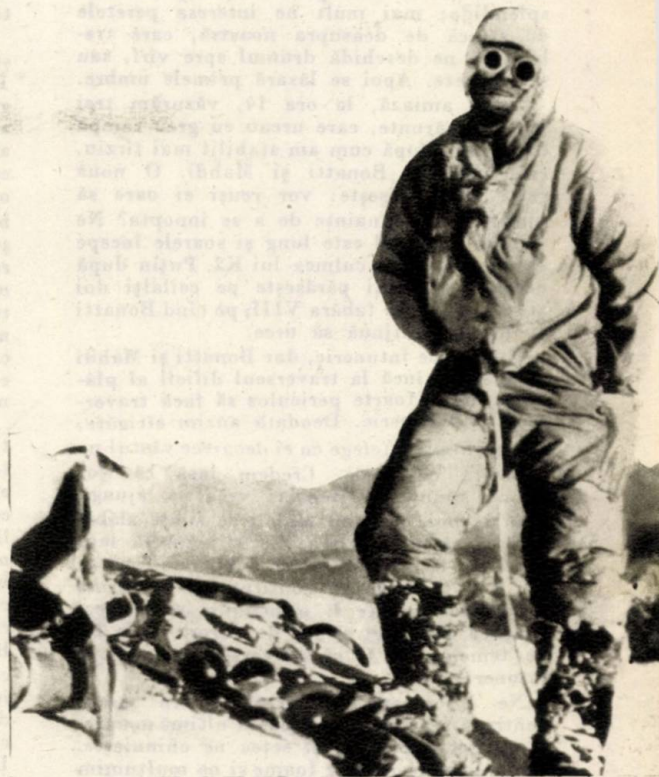
Expediția din 1954 a plecat pe calea aerului. În afara prof. Desio, expediția mai cuprindea patru oameni de știință, un medic și un operator de cinema, un ofițer de legătură pakistanez și un grup de 12 alpinști italieni, jumătate dintre ei ghizi de profesie. Expediția era excelent echipată. Membrii expediției au avut ocazia de a face în prealabil un zbor în jurul muntelui, pentru a-l cunoaște. Fiecare dintre ei avea în buzunar un ghid tipărit în mod special pentru expediție, cu descrierea amănunțită a traseului, însoțită de fotografii, pe baza datelor culese de expedițiile anterioare.

Expediția a avut de luptat totuși cu greutate și mari puse în cale de vremea nefavorabilă și de îmbolnăvirea și moartea unui alpinist din rândurile sale: Mario Fuchoz, mort în tabără II la 21 iunie, a 6-a victimă a muntelui, după doi americani și trei serpași.

Spiritul în care au luptat le-a adus italienilor pînă la urmă victoria. Bărbați ca Lacedelli și Compagnoni, Bonatti și Galotti și, alături de ei, credincioșii lor preteni din neamul Hunza de la poalele munților Karakorum, în special Mahdi și Isakhan, au învins toate condițiile potrivnice prin dîrzenie, spirit de sacrificiu și de colectiv, tovarășile desăvîrșite și dezințersate.

Redăm mai jos, în traducere, povestirea celor doi învingători ai vîrfului, Lino Lacedelli și Achille Compagnoni, despre asaltul final din ziua de 31 iulie 1954.

LACEDELLI și COMPAGNONI

Lacedelli, în momentul victoriei, fotografiat de Compagnoni

ASALTUL ASUPRA VÎRFULUI K 2

Am plecat la 30 iulie din tabără VIII (7 740 m) pentru a instala tabără IX, care trebuia să aibă un singur cort. După mai multe încercări, am escaladat un perete de gheață. O traversare pe sub turnuri înfricoșătoare de gheață (seracuri), ne-a condus spre o serie de plăci primejdioase. Am urcat cît mai sus, pînă am atins marginea brinei de piatră care traversează peretele estic în partea lui superioară și care reprezenta pentru noi o mare necunoscută. După amiază, la orele 15, am pus piciorul pe o muchie laterală, pe care am reușit să instalăm cortul (la aproximativ 8 000 m). În aceeași seară trebuia să ajungă la noi Abram, Bonatti și hunzaul Mahdi. Ei aveau misiunea să ne aducă oxigen pentru aparatele de respirat, care ne erau necesare pentru asaltul final.

Vremea rea, care ne-a dat de furcă timp de 40 de zile, întârziase și transporturile astfel încât planul de atac fusese schimbat. Doar puține butelii cu oxigen putuseră fi urcate. Ele nu puteau fi întrebuințate decât în faza hotărîtoare a asaltului.

A doua zi, cerul era senin. Privirile noastre însă nu se îndreptau asupra panoramei splendide; mai mult ne interesa peretele de stîncă de deasupra noastră, care trebuia să ne deschidă drumul spre vîrf, sau să-l bareze. Apoi se lăsară primele umbre.

După amiază, la ora 14, văzurăm trei făpturi mărunte, care urcau cu greu rampa înclinată. După cum am stabilit mai tîrziu, erau Abram, Bonatti și Mahdi. O nouă grijă ne copleșește: vor reuși ei oare să ajungă la noi înainte de a se înnopta? Ne îndoiim. Drumul este lung și soarele începe să dispară după culmea lui K2. Puțin după aceea, Abram îi părăsește pe ceilalți doi și se întoarce la tabăra VIII, pe cînd Bonatti și Mahdi continuă să urce.

E aproape întuneric, dar Bonatti și Mahdi n-au ajuns încă la traversa dificilă al plăcilor. Ar fi foarte periculos să facă traversul pe întuneric. Deodată auzim strigăte. Nu ne putem înțelege cu ei deoarece vîntul ne spulberă cuvintele. Credem însă că vor să ne spună că Bonatti vrea să ajungă pînă la noi, pe cînd Mahdi se simte slăbit și vrea să se întoarcă. Le strigăm să lase buteliile în zăpadă și să coboare. Tăcerea lui Bonatti pare să confirme că va urma sfatul nostru. Ar fi o nebunie să petreci noaptea fără cort și sac de dormit și la fel de temerar ar fi să traversezi plăcile pe întuneric.

Ne întoarcem în cortul nostru micuț pentru a petrece în el această ultimă noapte. E un ger năpraznic și setea ne chinuiește. În schimb nu ne este foame și ne mulțumim cu o supă și citeva căni de ceai de mușetel. E singura băutură care ne calmează.

La primul semn al zorilor, ieșim din cort și studiem cerul. Se pare că vremea se strică, întrucît, chiar dacă deasupra noastră nu e nici un nor, jos în vale se lasă o cortină de ceață. Pe cînd încercăm să stabilim unde au lăsat prietenii noștri buteliile, vedem spre mirarea noastră o mogildeață coborînd panta. Nu putem s-o recunoaștem și la strigătele noastre nu se oprește decât pentru o clipă. Facem tot felul de presupuneri. Adevărul este de necrezut: Bonatti și Mahdi au rezistat toată noaptea sub cerul liber!

La ora 5 sîntem gata de plecare, nu ne mai rămîne decât să ne punem colțarii și să ne legăm în coardă. Pentru a evita briul periculos al plăcilor, vrem mai întîi să urcăm puțin și apoi să coborîm direct prin zăpadă. În curînd atingem locul unde Bonatti a depus buteliile. Acum fiecare dintre noi doi poartă cîte un aparat cu trei butelii.

Încă o dată ne oprim nehotărîți: vremea pare să nu promită nimic bun, dar Compagnoni pune capăt nehotărîrii și stabilește să facem încercarea.

La ora 6,15 începem urcușul spre bariera stîncioasă care închide peretele de est. Oxigenul ne ușurează respirația, dar greutatea aparatelor (19 kg) și masca sînt stînjitoare.

În curînd depășim peretele hotărîtor, ștergînd zăpada de pe fiecare proeminență. Înaintea noastră se află marea culoar de gheață pe care Wiessner l-a urcat direct, acum 15 ani. Dar firul culoarului, care atunci era curat și tare, acum este acoperit cu atîta zăpadă încît încercarea este fără orizont. Încercarea de a merge o bucată bună mai spre stînga, de asemenea nu reușește. Stîncile care păreau accesibile, în realitate arată cu totul altfel. Pierdem 2 ore, cu încercările. În fine, încercăm peretele din stînga. Compagnoni reușește să urce cîteva metri, dar e stînjinit de colțari, care nu prind pe stîncă. Deodată își pierde echilibrul și cade — din fericire în zăpadă moale.

Acum este rîndul lui Lacedelli, care întîi își leapădă colțarii și mînușile. Dificultatea tehnică, în fond nu prea mare, crește enorm la această înălțime. Pe stîncă, Lacedelli urcă ușor fără colțari, dar zăpada îl oprește din nou. Compagnoni preia din nou conducerea. Un perete de gheață ne barează drumul. Schimbîndu-ne mereu la conducere, reușim să învingem plăcile periculoase. Între timp s-a golit prima butelie de oxigen. Speranța noastră că dificultățile cele mai mari le-am trecut este în curînd spulberată. O față foarte înclinată de zăpadă ne așteaptă. În sfîrșit, după citeva alunecări periculoase, atingem stîncă. După ce depășim un turn stîncos, atingem muchia peretelui, care urcă vertiginos din spre ghețarul Godwin Austen. Un pas greșit și într-o clipă am fi din nou... în tabăra de bază. Compagnoni își scoate masca pentru a-mi spune că și a doua butelie este aproape goală. Continuăm urcușul ținîndu-ne spre stînga. O coamă stîncioasă ne permite să atingem mijlocul peretelui estic. Apoi urmează o bucată de drum pe zăpadă întărită. Ne aflăm, după cîte putem recunoaște, pe spinarea rotunjită ce duce spre vîrf. Asta nu înseamnă însă că dificultățile s-au terminat, dimpotrivă, panta crește. Prin spărtura invitată brusc în nori, vedem pentru o clipă corturile taberei VIII și credem a recunoaște, în punctele mici de tot din apropierea lor, pe prietenii care acum desigur ne urmăresc cu înfrigurare urcușul. Această imagine fugară ne dă forțe noi. Deodată ni se taie respirația și o senzație bruscă de căldură și un tremur al picioarelor ne arată că și ultima butelie de oxigen s-a golit. Scoatem masca și respi-

răm adinc pentru a învinge slăbiciunea. Apropierea virfului și vremea care pare să se îndrepte, ne încurajează. Primul nostru gând este de a ne debarasa de povara inutilă a aparatelor. Totuși ne răzgîndim, căci aceasta ar însemna o serie de operații periculoase pe această pantă înclinată. Afară de aceasta, nu vrem să pierdem timp. Credeam că sintem mai aproape de vîrf, decît eram în realitate. Vrem să depunem aparatele pe vîrf, drept mărturie! Coccoașa din fața noastră ni se pare că este chiar virful, dar avem o deziluzie amarnică, întrucît după cocoașă mai avem o pantă nesfîrșită. Bătăile de inimă ne silesc să ne oprim adesea. Un țuit constant în urechi ne supără. Din fericire, starea noastră sufletească este normală, cu totul altfel de cum ne așteptam să fie la această înălțime. Temperatura este foarte joasă, cam -40° . Un vînt înghețat a spulberat ceața. Gheața lucește în bătaia soarelui. În această lumină strălucitoare observăm că înclinarea se îndulcește și apoi dispare. Nu ne vine să credem, totuși sintem într-adevăr pe vîrf!

Nimic în jurul nostru nu ne mai depășește ca înălțime. Ne îmbrățișăm bucușii. Culcați în zăpadă, ne scoatem aparatele de respirat și fixăm stegulețele cu culorile italiene și pakistaneze, precum și un fanion al Clubului Alpin Italian, de un piolet, pe care-l vom lăsa aci ca simbol al cuceririi virfului.

Este ora 18. Cerul senin ne oferă o privești minunată. 3 600 m ne despart de tabăra de bază, pe care o putem vedea, jos de tot, dacă privim spre ghețarul Godwin Austen. Pe flancul răsăritean vedem cele două corturi ale taberei VIII, salvarea noastră. Dar nu ne putem dedica prea mult timp gîndurilor și amintirilor care ne copleşesc. Trebuie să filmăm și să fotografiem. Pentru aceasta trebuie să scoatem mînușile, un adevărat chin pe vîntul acesta rece, care-i provoacă lui Compagnoni degerături la mîna stîngă. Nu ne gîndim la mîncare și băutură. După o jumătate de oră de popas, începem coborîșul. Mînușile au înghețat și trebuie să le despicăm pînă

la încheietura mîinii pentru a le putea îmbrăca din nou. Nu mai urmărim traseul de urcuș, ci linia de cea mai mare pantă. Apusul soarelui ne face să ne punem problema vizibilității, cu atît mai mult cu cît coborîșul merge încet. Cu fiecare pas efortul devine mai mare. Mereu trebuie să ne oprim și să ne facem reciproc masaj la degete. În curînd întunericul cuprinde culmile. Numai lumina stelelor, reflectată de zăpadă, ne luminează calea. Scoatem lanterna. La traverseul de sub peretele de gheață,

Compagnoni scapă pe una dintre plăcile periculoase, dar reușește să se oprească în zăpada mare. În apropiere, recunoaștem intrarea în culoarul înclinat ce coboară spre tabăra VIII. Ne hotărîm să coborîm direct la vale. Grijă, oboseala, setea și bucuria că am învins ne-a adus într-o stare de ignorare a realității. Deodată ne dăm seama că am ajuns în locul unde am găsit buteliile și am depus rucsacii. Un scurt popas și un git de coniac ne dau puțină forță. Astfel, continuăm marșul pe platou. Lanterna s-a stins și pericolul unei crevase, de a cărei prezență știm, ne face prudenți. Dar cu toată prudența noastră cădem și ne oprim la buza inferioară, scăpînd ca prin minune de o cădere în abis.

Lacedelli își pierde cu acest prilej pioletul. Sunetul metalic al pioletului în cădere se mai aude multă vreme. Continuăm coborîșul fără a recunoaște drumul, bazîndu-ne pe instinct. De fapt, trebuia să fi ajuns la tabăra VIII. Acest gînd ne îndeamnă spre o ultimă sfortare. Fără a ști precis cum de am ajuns aici, ne găsim dintr-odată pe muchia superioară a peretelui de gheață care se ridică deasupra taberei VIII. Pe întuneric am nimerit tocmai partea cea mai înaltă a peretelui, parcă oboseala n-ar fi fost de ajuns de mare! Compagnoni conduce.

În curînd ne îmbrățișăm cu prietenii: Abram, Bonatti, Galotti, cei doi hunza: Mahdi și Isakhan. Ei ne eliberează de rucsacuri, pregătesc ceaiul și ne copleşesc cu întrebări.

Știați că...

...primul vîrf de 7000 m urcat de oameni este Shilla (7025 m)! El se află la capătul vestic al lanțului principal al Himalayei și a fost urcat în 1860 de un funcționar din serviciul topografic al Indiei, însărcinat să planteze pe vîrf un semnal. Numele alpinistului de ocazie nu se cunoaște, dar recordul de altitudine stabilit a durat peste 40 de ani, de-abia în 1907 fiind reușită ascensiunea unui vîrf mai înalt: Trisul (7135 m).

...nouă din cele patrusprezece vîrfuri de peste 8000 m se află pe teritoriul Nepalului, sau pe frontiera lui! Astfel, pe frontiera cu Tibetul se află Everestul (8 848 m), Lhotse (8 501 m), Makalu (8 470 m), înșirați unul lîngă altul pe 20 de kilometri, Cho-Oyu (8 153 m) și Gosalnthan (8 013 m). În întregime pe teritoriul nepalez se află: Manaslu (8 125 m), Annapurna (8 078 m), Dhaulagiri (8 172 m), iar la frontiera cu Sikkim, Kanchenjunga (8 603 m).

...în unele regiuni tibetane Everestul, cel mai înalt munte din lume (8 848 m), este numit Chomo-Urî, ceea ce înseamnă „zeița virfului de peruză”. Celălalt nume tibetan Chomolungma („zeița mamă a pămîntului”) este însă mult mai răspîndit și a început să fie folosit tot mai larg de europeni.

...în expedițiile himalayene a fost înținit un lup la 5 800 m altitudine, o vulpe, un iepure și o oale sălbatecă la 6 100 m și un mic pânjan negru la 6 700 m? Acest pânjan deține recordul mondial de altitudine în regnul animal.

Drumeție...drumeție

Versurile : *Angel Grigoriu*

Muzica : *Temistocle Popa*

Tempo de marș

The musical score is written on ten staves of music in 4/4 time. The melody is in G major, with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Tempo de marș'. The lyrics are in Romanian. The score includes various chords indicated above the notes: C, Dm, G7, F, D7, and G. The lyrics are: 'Dru-me - fi - e dru-me - fi - e Cît de dra-gă-mi ești tu mi - e Cînd mă porți pe că - ră - rui Pî - nă-n vîr - ful mun-te - lui... Tu ești su-sur de iz - voa-re Rîzi cu mîn-dre că - pri - oa-re Pes-te sfînci treci ne-n-ce - tat Ca un cînt în - a - ri - pat, Ho-la-ri-o, Ho-la-ri-o Brazi î - nalți mă în-con-joa-ră Ho-la-ri-o De prin văi e - co-ul zboa-ră, Dru-me-fi - e... dru-me - fi - e Cîn-tec drag de bu-cu - ri - e Du-mă-n vîr - ful mun-te - lui Spre se - ni - nul ce - ru - lui.'

Dru-me - fi - e dru-me - fi - e Cît de dra-gă-mi ești tu

mi - e Cînd mă porți pe că - ră - rui Pî - nă-n vîr - ful mun-te - lui... Tu ești

su-sur de iz - voa-re Rîzi cu mîn-dre că - pri - oa-re Pes-te

sfînci treci ne-n-ce - tat Ca un cînt în - a - ri - pat, Ho-la-ri-

o, Ho-la-ri - o Brazi î - nalți mă în-con-joa-ră Ho-la-ri-

o, Ho-la-ri - o De prin văi e - co-ul zboa-ră, Dru-me-

fi - e... dru-me - fi - e Cîn-tec drag de bu-cu - ri - e Du-mă-n

vîr - ful mun-te - lui Spre se - ni - nul ce - ru - lui.

Văzute de aproape...

Guşterul

Cînd te apropii de tufiş, o privire ageră te pîndeste printre frunze şi ţepi. Şi dacă faci o mişcare mai bruscă, jivina cea mică fuge în grabă, cu foşnet şi zgomot, pînă la birlogul ei de la rădăcină. Şi, ironic, te priveşte iar, de la adăpost, gata să dispară, lute, la primul gest.

Dar dacă te apropii prudent şi încet, cu mişcări egale, poţi să admiri şopşla verde, aşezată la soare pe o crenguţă ori la pîndă în iarbă după gîngăni, tot în apropierea tufişului protector. Are vreo palmă şi jumătate lungime; coada e cea mai importantă. Piele verde pe spate, ca o ţesătură groasă de mătase. Guşa e albastră ca cerul, iar burta galbenă, ca o platoşă din plăci late. O bijuterie măiastră şi vie, cu labe agere, bune la fugă şi la căţărut.

Îşi pîndeste nemişcată prada: un fluture prost şi zăpăcit, o lăcustă cu faţa lungă ca de cal, un greier cu mutră hazlie şi antene timide... O mişcare lute, smucită, şi gîza e strivită între făclile puternice, cu dinţi de fierăstrău mărunţi. O mai scutură bine, cum fac fiarele, apoi o înghite tacticos, căscînd de cîteva ori o gură roz. După aceea se linge încet şi cu poftă pe botul lucios, cu o limbă neagră şi lată, puţin despicată la vîrf. Dacă vreo picătură de rouă ori de ploale s-a mai păstrat în căuşul unei frunze, guşterul o linge încet şi liniştit, ca pisicile—apoi iar se linge pe bot cu grijă.

Făptură elegantă şi măiestrit făurită, guşterul a rămas urmaş al înspăimîntătorilor dinozauri din timpuri străvechi. Fuga agilă în mărăcinii li e refugiul, apărarea de aproape e o muşcătură disperată şi nevătămătoare. Iar dacă îl prinzi neîndemînat, „dinozaurul” îşi lasă în mînă o coadă lungă, care se zbate încă vreun ceas de vreme.

Broasca ţestoasă

Îşi duce tîrîş casa grea pe pietrişul şi nisipul de pe malul bălţii, cu labele late şi neîndemînatice. Tontă e neagră-verzuie, stropită cu galben. Dacă

o priveşti de-aproape, broasca ţestoasă îşi pare un monstru primitiv, greoi şi prost, care clipeşte lenes din ochi inexpressivi. Capul, mare şi pietros, în care gura e tăiată asemenea unui cioc de papagal, se retrage grăbit, la cea mai mică ameninţare, în teaca de piele încreţită gros a gîtului, pînă sub blindajul carapacei. Iar cînd primejdia a trecut, îşi lungeste iar capul, înainte de a porni, zorîtă, spre un loc mai sigur — spre apă. Se aruncă repede şi înoată cu îndeminare pe sub apă, unde poate să stea multe minute.

Dacă sub apă zăreşte o pradă — broscuţă, peşte, mormoloc — o înhaţă cu o mişcare fulgerătoare, se opreşte pe fundul apei, o sflie cu ciocul şi ghearele, apoi o înghite cu mişcări greoaie, dar repetate. Dacă şi-a găsit prada pe uscat, unde se plimbă mult, nu poate s-o mănînce decît cu capul sub apă.

În captivitate — într-o grădină ori loc închis — se deprinde cu omul, faţă de care păstrează o oarecare timiditate, dar de la care vine să ceară de mîncare la ora fixă cu care s-a obişnuit, totdeauna hămesită. Orice, nu numai carne. Sînt bune şi plina, mîncarea de fasole verde ori macaroanele. Dar pe toate le cară, preocupată, la strachina cu apă băgată în pămînt, pentru ca să le înghită sub apă, cum ştie ea, molfăind cu limba ca o măciucă roz.

În tolii verii, broasca ţestoasă îşi alege cu mare grijă un loc ferit, în care bate soarele cît mai multă vreme. Sapă cu ghearele din spate o gropiţă în nisip şi lasă 7—8 ouă lunguleţe ca nişte dovlecei mărunţi, cu coaja albă, pe care le acoperă fără urmă. Şi după trei-patru săptămîni, nisipul se mişcă, apoi les cîteva broscuţe negre, cît o jumătate de nucă, cu cap şi ochi mari, cu fizionomie de copil mirat, cu carapacea încă moale, care-şi încep îndată viaţa independentă de broască adevărată.

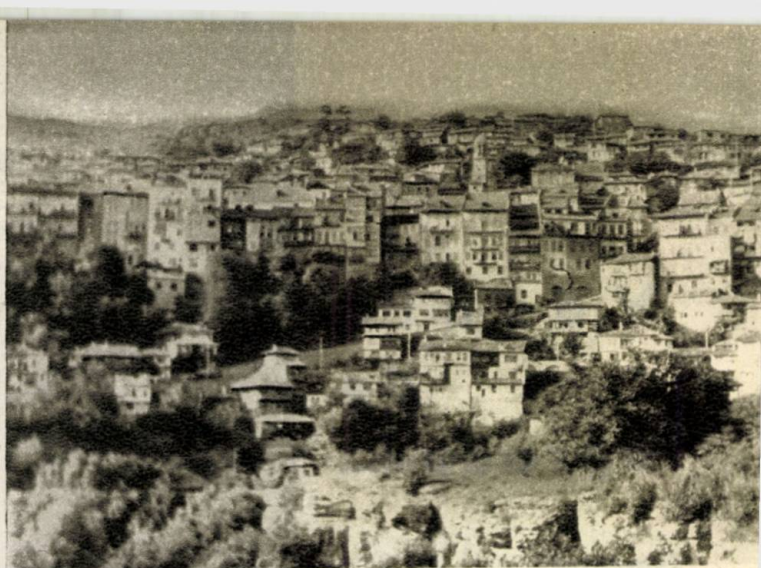
Mai puţin mofturoasă, verişoara ei „de uscat” se mulţumeşte cu un colţ de pămînt nisipos şi cîteva frunze verzi (de salată, de volbură sau altă buruiănă). Le mănîncă liniştit şi tacticos, cum ar face-o pe malul bănăţean al Dunării ori pe ţărmul Mangaliiei. (Cele două neamuri, cu carapacea de culoare deschisă, se deosebesc puţin între ele: una are o gheară în virful cozii, iar cealaltă are codiţa scurtă de tot).

Fizionomia lor paşnică şi placidă ne spune că e vorba de inofensive ierblivore.

DORIN SPERANŢIA

Arad

...Autocarul O.N.T. „Carpați” străbate în viteză șoseaua asfaltată care taie drept înaintea noastră peste dealuri și văi. Instalatiți comod în fotolii, privim cu interes peisajul ce se deapănă în jur aldoma unui film de cinematograf și care ne creează acea emoție a noului, a primului contact cu oameni și locuri despre care am auzit vorbindu-se atât de mult. Ne aflăm de mai bine de două ore pe meleagurile Bulgariei prietene. În minte ne mai stăruie impresia puternică produsă de monumentalul pod al prieteniei, trecind peste panglica argintie a Dunării și de frumosul oraș Ruse.

Ne apropiem de Tîrnovo, oraș de 30.000 de locuitori, cu bogate vestigii istorice, una dintre atracțiile turistice ale țării vecine. Străbatem localitatea Derment, urmărind defileul pe care riul, cu cursul său sinuos, l-a săpat adânc în trupul muntelui. Privim, de o parte și de alta, răsărind din desișul pădurii, la baza pereților de stîncă, așezările călugărești de la Preobrajenschi și

În fața porții Tareveșului

TÎRNOVO—

sf. Troiță, datind din sec. XI; ambele, vechi focare de rezistență antiotomană, păstrătoare ale culturii bulgare. Le putem considera ca avangarduri ale orașului. În curînd, la o curbă a șoselei, ne apare în față, în tot pitorescul, orașul Tîrnovo, cu casele sale așezate în amfiteatru, rînduri, rînduri, pe versanții muntelui.

Îleșim pe terasa noului hotel, privind minunata panoramă a orașului. De jur-împrejurul nostru, casele îmbracă pantele munților, suprapunîndu-se pe cite 4—5 rînduri, unele deasupra celorlalte.

Pornim să vizităm cartierele și monumentele orașului, pășind de-a lungul străzilor mici și înguste, ce se strecoară șerpuitoare printre căsuțe de lemn și piatră, construite în stilul vechi al arhitecturii naționale bulgare. Totul crează impresia unui mare muzeu situat în aer liber, care îți dă posibilitatea să parcurgi vremea în sens invers.

Primele obiective pe care le vizităm se referă la epoca mai recentă a renașterii bulgare. Bisericele sf. Nicolae, Metodiu și Chiril și sf. Constantin și Elena, toate opere ale aceluiași arhitect Nicola Ficev, impresionează, dacă nu prin dimensiuni, prin linia armonioasă a exteriorului și prin originalitatea amenajării interioare.

Sînt gînduri și convingeri pe care ni le întărim vizitînd celebrul han al lui Hagi Nicola, „Caravanseraiul” construit tot în piatră și fier, cu cele două șiruri de colonade boltite suprapuse, pe sub care se vor fi plimbat, acum o sută de ani, călătorii poștalioanelor și conducătorii chervanelor de măruri.

Ajungem la biserica celor 40 de mucenici — protectorii țărilor din Tîrnovo — construcție datind din vremea celui de al doilea im-

ORAȘ MUZEU

periu bulgar. Admirăm pictura interioară care se păstrează în forma ei originală de pe la anul 1230, epocă în care (sec. XIII—XIV) s-a manifestat la Tirnovo o puternică școală de pictori, miniaturişti și ceramiști. Pe una din coloanele interioare ale edificiului, privirile ne sînt atrase de o inscripție în limba greacă. Este celebra „Coloană Ormutagă” care a transmis tuturor generațiilor, pînă în zilele noastre, descrierea luptei de la Haskovo dintre țarul Ioan Asan și împăratul bizantin Teodor Comnenul.

Ajungem la „Stîncă Secenatului”, acolo unde în vechime se afla podul mobil. Traversăm valea pe un pod de zid, pe a cărui balustradă ne sprijinim pentru o clipă spre a privi în abisul ce se cascadează sub noi.

În fața noastră, strada trece pe sub prima poartă a cetății, monument din secolul XIII, parțial reconstruit, și urcă în pantă lină către colina Țarevețului, presărată cu ruinele cetății „Strinavos”, cea care avea să devină, în anul 1185, inima răscoalei populare condusă de frații Petru și Asan împotriva stăpînirii bizantine.

Pe un pînten de deal, înaintînd abrupt în albia lîntrei, observăm un turn crenelat de piatră, relicvă a dublei pînze de ziduri și turnuri ce au înconjurat cîndva incinta. Este turnul în care, după tradiția populară, a fost adus și ținut în captivitate pînă la moarte Baldovin de Flandra, trufașul împărat al Constantinopolului și unul dintre conducătorii celei de a IV-a cruciade.

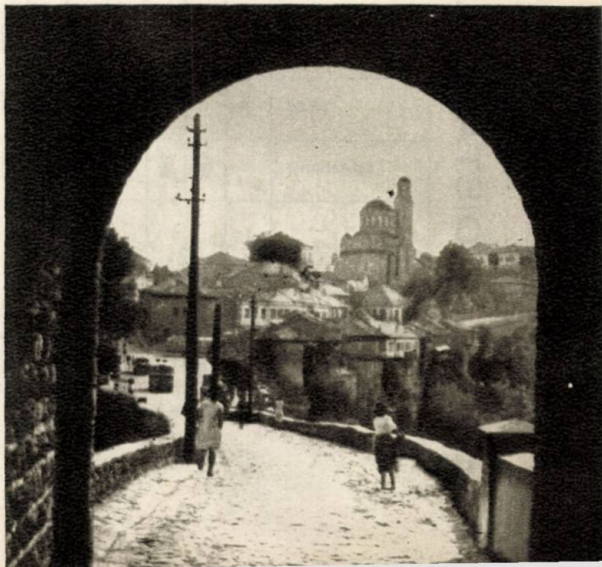
Poteca pe care o urmăim se strecoară de-a coasta prin desișul unei pădurici de salcîmi și suie colina, în serpentine largi, trecînd pe lîngă „Stîncă execuției”, perete vertical de piatră, prăvălit pe 70 m adîncime în valea adîncă a lîntrei, de pe care erau aruncați

trădătorii și condamnații la moarte. Ajungem sus pe platou, unde ni se înfățișează un cîmp întreg de ziduri, lespezi și cotoane. Ne aflăm în fața ruinelor palatului domnesc din Tirnovo, reședința țarilor bulgari. Coborîm de pe Țareveț, aruncîndu-ne privirile pe versant, în partea opusă, unde se vede un cartier de construcții moderne și o întreprindere industrială, o nouă unitate modernă a industriei materialelor de construcție. Așa dar, iată și prezentul, aici în imediata vecinătate. Generația contemporană vine la rîndu-i să adauge orașului edificiile epocii sale.

S-a lăsat seara. Instalați din nou în autocar, pornim mai departe pe șoselele Bulgariei. În urma noastră, orașul își aprinde luminile. Dealurile scînteiează cu mii de licăriri, depărtîndu-se în urmă. Mîine dimineată ne vom găsi la Plevna, unde vom evoca o filă comună din istoria popoarelor noastre.

C. VALENTIN

Vedere prin poarta cetății

DISTANȚELE ÎNTRE PRINCIPALELE ORAȘE ALE ȚĂRII

Km. De la până la	București	Arad	Bacău	Bala-Mare	Brașov	Craiova	Constanța	Cluj	Deva	Galați	Giurgiu	Iași	Miercurea-Ciuc	Oradea	Pitești	Ploiești	Sibiu	Suceava	Tg. Mureș	Timișoara	Tulcea
București	—	543	285	601	175	227	265	450	389	247	64	415	294	602	114	60	272	434	345	559	273
Arad	543	—	624	312	413	384	808	264	154	696	607	740	532	112	429	528	271	583	372	52	792
Bacău	285	624	—	507	211	467	438	356	470	173	349	116	170	508	345	240	353	149	284	627	269
Bala-Mare	601	312	507	—	426	562	866	151	324	709	665	526	408	200	475	541	317	348	256	364	805
Brașov	175	413	211	426	—	256	440	275	259	317	239	327	119	427	134	115	142	360	170	416	448
Craiova	227	384	467	562	256	—	542	401	248	474	202	583	375	553	122	239	224	616	436	332	500
Constanța	265	808	438	866	440	542	—	715	654	222	329	467	496	867	379	325	537	544	610	824	126
Cluj	450	264	356	151	275	401	715	—	173	592	514	472	257	152	324	390	166	317	105	340	688
Deva	389	154	470	324	259	248	654	173	—	542	453	586	378	266	275	374	117	619	218	157	650
Galați	247	696	173	709	317	474	222	592	542	—	311	245	274	710	361	202	459	322	487	806	96
Giurgiu	64	607	349	665	239	202	329	514	453	311	—	479	358	666	178	124	336	498	409	623	337
Iași	415	740	116	526	327	583	467	472	586	245	479	—	286	580	529	354	469	143	323	743	341
Miercurea-Ciuc	294	532	170	408	119	375	496	257	378	274	358	286	—	409	253	234	261	219	150	535	370
Oradea	602	112	508	200	427	553	867	152	266	710	666	580	409	—	476	542	318	469	257	164	840
Pitești	114	429	345	475	134	122	379	324	275	361	178	529	253	476	—	117	158	494	304	454	387
Ploiești	60	528	240	541	115	239	325	390	374	202	124	354	234	542	117	—	257	389	285	571	333
Sibiu	272	271	353	317	142	224	537	166	117	459	336	469	261	318	158	257	—	502	312	274	533
Suceava	434	583	149	348	360	616	544	317	619	322	498	143	219	469	494	389	502	—	276	657	418
Tg. Mureș	345	372	284	256	170	436	610	105	218	487	409	323	150	257	304	285	312	276	—	586	583
Timișoara	559	52	627	364	416	332	824	340	157	806	623	743	535	164	454	571	274	657	586	—	832
Tulcea	273	792	269	805	448	500	126	688	650	96	337	341	370	840	387	333	533	418	583	832	—

1	București	1.354.431	locuitori
2	Brașov	224.794	"
3	Cluj	202.676	"
4	Ploiești	168.224	"
5	Timișoara	165.104	"
6	Iași.....	157.114	"
7	Constanța	150.736	"
8	Craiova ..	136.622	"
9	Petroșeni (inclusiv Lupeni, Petrila, Vulcan) ..	130.212	"
10	Arad	123.865	"
11	Oradea ..	121.294	"
12	Brăila ..	120.065	"
13	Reșița ..	110.059	"
14	Galați ..	109.657	"
15	Sibiu	99.318	"
16	Tirgu-Mu- reș	88.919	"
17	Baia-Mare	86.377	"
18	Hunedoara	82.881	"
19	Buzău....	78.304	"
20	Bacău....	74.311	"
21	Pitești ..	65.187	"
22	Satu-Mare	62.642	"
23	Turda....	62.366	"
24	Suceava ..	60.947	"
25	Giurgiu ..	51.323	"
26	Piatra- Neamț ..	47.837	"
27	Brlad ..	47.464	"
28	Botoșani	46.863	"
29	Tirgoviste	46.336	"

LOCUITORI, ORAȘE, DISTANȚE în țara noastră

Republica Populară Română avea, la 1 iulie 1962, conform datelor calculate, publicate în „Breviarul statistic al R.P.R.” ediția 1963, un număr total de 18.680.721 locuitori, dintre care 9.130.631 bărbați și 9.550.090 femei.

Principalele orașe ale țării în ordinea mărimii, conform „Breviarului statistic al R.P.R. 1963” (date calculate per 1 iulie 1962), fiecare oraș cuprinzând toate localitățile incluse în teritoriul lui administrativ, sint următoarele:

30	Roman ..	44.824	locuitori
31	Mediaș ..	39.361	"
32	Deva	38.911	"
33	Focșani ..	36.495	"
34	Turnu-Se- verin	36.080	"
35	Lugoj ..	31.953	"
36	Tulcea ..	29.223	"
37	Călărași	28.419	"
38	Sighet....	26.927	"
39	Tecuci ..	26.860	"
40	Tg. Jiu ..	24.563	"
41	Bistrița ..	23.302	"
42	Sighișoara	23.178	"
43	Medgidia	22.985	"
44	Dej	22.654	"
45	Cîmpu- lung-Mus- cel	22.137	"
46	Rîmnicu- Vilcea....	21.746	"
47	Rîmnicu- Sărat	21.728	"
48	Alexandria	20.922	"
49	Cîmpina..	20.754	"
50	Reghin ..	20.582	"
51	Caracal ..	20.128	"
52	Făgăraș ..	20.095	"

Iată, alături, distanțele în kilometri, dintre principalele orașe ale țării noastre, măsurate anume pe varianta cea mai scurtă cu putință.

Călătorul Eminescu

Genialul nostru poet a fost și un mare călător, unul dintre acei oameni care totdeauna vor să vadă „ce este dincolo de colină!“.

Cum, de cele mai multe ori, dincolo de colină este o altă colină, această dorință de a vedea locuri necunoscute duce uneori la mari depărtări. Așa s-a întâmplat cu Eminescu. Minat de această dorință și de împrejurările vieții sale, a călătorit — de multe ori pe jos — în întregul cuprins al țării noastre.

Aceste călătorii au avut loc începând din copilăria și tinerețea poetului, astfel încât el a călătorit prin țară cel mai mult dintre toți scriitorii noștri clasici.

Primele călătorii le-a făcut copilul Eminescu în satele din vecinătatea Ipoteștilor, prin vilcelele și pădurile din împrejurimile acestora, lipsind uneori câte o săptămână de acasă și dormind prin păduri, după cum spune singur în versurile:

*„Fiind băiet, păduri cutreeram
Și mă culcam ades lângă izvor...
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blind înginat de-al valurilor glas“.*

În anii copilăriei, a călătorit de multe ori între Ipotești și locul unde învăța. A făcut drumul acesta în două rinduri pe jos, anume când, fugind de la școală, a călătorit pe socoteala sa spre împrejurimile casei părintești, întâia dată când era în clasa a III-a elementară și apoi, când era în a II-a gimnazială. A doua oară, a fugit ascuns în dosul unei căruțe cu marfă.

În timpul vacanțelor, spre a scăpa de dojenile tatălui său, Eminescu se refugia uneori în cite un bordei de țăran, asemenea celui pe care l-a descris în poezia „Călin nebunul“. Deseori a mers în plimbare la schitul Agafton, din apropierea Botoșanilor, unde se aflau două mături ale sale.

Începând din anul 1863, Eminescu stă departe de casă, ca „privatist“, urmînd a-și da examenul pe care le pregătea în particular. Dar în primăvara anului 1864, Eminescu pleacă cu trupa de teatru a lui Fanny Tardini și Vlădescu, călătorind cu trăsurile pe traseul Botoșani-trecătoarea Buzăului-Brașov.

În octombrie 1864, Eminescu se întoarce acasă și intră în slujbă ca „practicant“ la tribunalul și apoi la prefectura județului Botoșani. În acest timp, vizitează orașul Suceava, pe care-l descrie într-un manuscris astfel:

*„Ciudată ca o scrisoare în ieroglife stă ulița
Sucevei în lună. Șiruri de case sărace, petecite,
cînd pestrițe și mestecate ca
hainele rupte și lucrurile vechi... În ferești,
bucăți de sticlă colorată lipită cu hîrtii...“*

Bustul lui Eminescu, lângă marea pe care n-a ajuns s-o vadă...

perdele de atlasuri înșirate pe un fir de ață și singurul spectator, luna, privind când într-o casă, când într-alta, în toate deodată și pe rînd. Văzu cărți vechi în dulapuri vechi — sfeșnice de alamă — copii ce dormeau la pămînt — caftane de atlas și caftane sărace..."

În martie 1865, Eminescu pleacă iarăși cu trupa Tardini-Vlădicescu, la Brașov. De aci, Eminescu a plecat la Sibiu, unde se afla fratele său Nicolae ca student în drept și

unde dădu examen de clasa a III-a gimnazială.

S-a reîntors la Ipotești în vara anului 1865. După moartea protectorului său, prof. Aron Pumnul — pornește, pe jos, în vara anului 1866, spre Blaj, trecînd munții Carpați pe la Vatra-Dornei. Multe din cele văzute în cursul acestui drum lung și anevoios, Eminescu le-a descris în unele pagini din romanul său „Geniu pustiu“.

Astfel, este descrierea unui drum și a unui sat de munte din aceste părți:

„Mergeam neoprit prin cărările albe ce duceau crucișe prin lanurile unele-ncă verzi, mergeam, până ajunsei în poala răcoroasă a munților. De acolo apucați pe o petroasă cărare de munte... treceam înainte alături cu zidurile de piatră ale muntelui, pe o cărare îngustă ce ducea mereu în sus năruită pe alocurea, pe alocurea baricadată de bolovani rostogoliți din creștetul munților și înțepenii în albia cărării... și-am mers mereu... până ce văzui satul... cu căsuțele lui mici, acoperite cu paie și risipite prin creerii de piatră ai muntelui, de fi se părea un sat de cuiburi de vulturi“.

Describe, de asemenea, mersul pe valea Mureșului:

„...Ascuns în maluri dormea Mureșul, pe el trosnea de căruțe podul de luntre, pe care-l trecui și eu... departe se vedeau munții, uriași bătrâni cu frunțile de piatră spărgind nouii și luminând țepeni, suri și slabi asupra lor“.

Acest riu revine mereu în paginile romanului „Geniu pustiu“, ca o matcă în jurul căreia se petrec acțiunile.

Coborînd astfel pe Mureș, tinărul poet ajunge la Tîrgu-Mureș și intră, cu hainele sale „sărăcuțe“ și pline de praf, în restaurantul „La calul alb“, unde rugă pe doi tineri, îmbrăcați în straie naționale, să-i îngăduie a lua loc la masa lor, recomandîndu-li-se: „Eminescu“.

Porniră împreună de la Tîrgu-Mureș și coborîră pe riul Tîrnava Mică spre Tîrnăveni. În tot timpul drumului, Eminescu a fost foarte laconic și-și lua mereu note și însemnări folclorice într-un carnet, spunînd în sfîrșit tovarășilor săi de drum: „Domnilor, eu sînt poet și vreau să-mi adun material“.

La Blaj, Eminescu avu un prieten, anume Filimon Ilia, în tovărășia căruia se plimba deseori, discutînd filozofie, pe malul Tîrnavei, pe care poetul o descrie, în toamna aceluiași an, într-o poezie dedicată acestui prieten:

*„Tîrnava prinsă în galbine maluri
Șoptea prin unde gîndirea sa
Pe cînd plimbarea ni rătăcia
Visări, speranțe, pe frunți de valuri“.*

După aceea, Eminescu plecă la Sibiu, făcînd drumul cînd pe jos, cînd în căruța vreunui sătean. La Sibiu, fu prezentat lui Nicolae Densusianu, care îl știa din poeziile ce i le publicase revista „Familia“. Densusianu îl luă cu dînsul acasă, îi dete toată îmbrăcămintea trebuitoare și după ce-l reținu la el cîteva zile, dînd urmare dorinței lui Eminescu de a pleca, îl recomandă lui Popa Bratu, din Rășinari. Acesta îi dete un țaran drept călăuză, cu care trecu munții pe poteci ascunse.

Plecînd mai departe, ajunse la București, unde se afla fratele său Iorgu, care era ofițer.

Umbla mult pe străzile orașului și prin Cișmigiu, fredonînd sau pierdut în gînduri, fiindcă pe atunci își închea multe din poeziile ce avea să scrie.

În primăvara anului 1867, Eminescu se afla la Giurgiu, unde a fost găsit, de către un actor, lucrînd în port, „fără cămașe și fără ciorapi pe el“; acesta îl duse la Iorgu Caragiale, directorul trupei, care, văzînd că este cult, îl angajă ca sufleur, așa că Eminescu a călătorit cu trupa acestuia toată vara, mai ales prin Muntenia, trecînd prin Ploiești, Brăila, Galați și alte orașe, iar în toamnă se reîntoarse în București, unde continuă să fie sufleur la „Teatrul de vodevil“ pe care-l avea aci Caragiale împreună cu actorul Cornescu.

Găsim cîteva aspecte din Capitala de pe atunci, tot în romanul „Geniu pustiu“: „Ploaia cădea mărunt pe străzile nepavate ale Bucureștiului ce se trăgeau strîmte și noroioase prin noianul de case mici și rău zidite, din care constă partea cea mai mare a așa numitei capitale a Romîniei. Tropăiași prin bălțile de noroi, ce te împroșcau cu apa lor cea hleioasă, îndată ce aveai cutezarea de-a pune piciorul cu un pas înainte. De prin circiumi și prăvălii pătrundea prin ferestrele mari și nespălate o lumină murdară mai slăbită încă prin stropii de ploaie ce inundase stradele...“

În primăvara anului 1868, a intrat în trupa lui Mihai Pascali, care urma să facă un mare turneu prin Transilvania, fapt ce-l atrase desigur pe călătorul Eminescu.

Mergînd cu trăsurile pe Valea Prahovei și trecînd Carpații pe la Predeal, trupa (călătorind în Transilvania cu trenul) dădu spectacole în orașele Brașov, Sibiu, Lugoj, Timișoara, Arad și Oravița.

De la Oravița, trupa a coborît la Baziaș, de unde a pornit cu vaporul pe Dunăre spre Giurgiu, sosind la București către sfîrșitul lunii august.

Acum făcu Eminescu cunoștință cu Ion Luca Caragiale, căruia i-a declamat o noapte întreagă poezii de ale sale. Fu angajat ca sufleur și copist la Teatrul Național din Capitală, post în care rămîne pînă în vara anului 1869, cînd pleacă iarăși în turneu cu trupa lui Pascali, de astă dată la Iași. Apoi, trupa venind la Botoșani, Eminescu fu reținut de tatăl său, care-l convinsese să plece să studieze la Viena.

Cu aceasta se încheie epoca peregrinărilor romantice ale tinărului Eminescu, făcute în primul rînd din îmboldul ce simțea de a vedea locuri noi și de a-și cunoaște țara, umblind distanțe mari pe jos, deseori suferînd mari lipsuri, dar totdeauna fiind conștient de însemnătatea în sine a călătoriilor, studiînd și luînd note pretutindeni, fiind astfel un „turist“ în cea mai largă înțelegere a cuvîntului.

Valea Mureșului

turisti!

*vizitați unitățile de alimenta-
ție publică ale cooperației de
consum din stațiunile balneare*

BUZIAȘ - CĂLACEA - LIPOVA

*și stațiunea climaterică
GĂRÎNA - CARANSEBEȘ.*

*Vi se asigură un meniu variat, consistent și la
prețuri convenabile.*

*Magazinele cooperației de consum din regiunea
Banat vă oferă un bogat sortiment de articole
sportive, artizanat și cadouri.*

Sovata

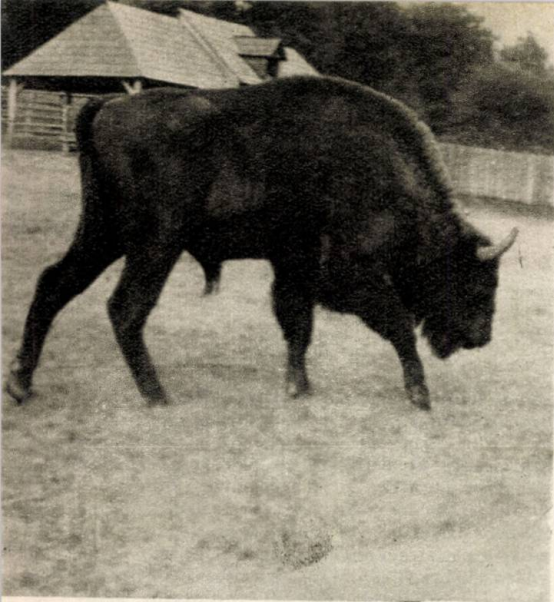
**STAȚIUNE BALNEOCLIMATERICĂ
DESCHISĂ TOT ANUL**

**Condiții excelente de odihnă
și tratament sub suprave-
ghere medicală permanentă
(boli reumatismale și gine-
cologice).**

**Cură de ape minerale și
minunate excursii în îm-
prejurimile stațiunii.**

SOVATA

**vă oferă cel mai bun prilej
de a petrece un concediu de
neuitat**

ZIMBRII din pădurea Slivuțului

Cu vreo șase km înainte de intrarea în Hașeg, se face un drum care ne poartă de-a lungul unei văi întortochiată, spre falnică pădure de foioase a Slivuțului. Aici se află o rezervație naturală unică în genul ei la noi în țară: rezervația zimbriilor — acei coloși patrupezi, „regii pădurilor” de altădată, despre care Sadoveanu vorbește în multe din povestirile sale.

Intrăm pe teritoriul rezervației și ne continuăm drumul pe o potecă ce șerpuieste prin mijlocul unei pădurici tinere de stejar. După câteva minute, ieșim într-o poiană mare și privirea ni se oprește asupra unor făruri uriașe, în interiorul cărora pasc, fără grijă, Podarek și Polonka cei doi veterani ai rezervației, aduși aici în 1958 din R.P. Polonă.

Zvelt, cu un grumaz scurt dar puternic, cu coarne mici, răscuțite, înalt, învelit într-o blând măruntă, cenușiu-lucioasă, Podarek (pare-se, mai obișnuit cu vizitatorii) se apropie de una din deschizăturile făcute în peretele fărului pentru hrănire.

Avem astfel posibilitatea să-l vedem mai îndea-proape, să-l mângâiem pe fruntea lată și chiar să-i fixăm înfățișarea pe pelicula de film.

Primim și unele amănunte în legătură cu zimbrii. Astfel, aflăm că un zimbru cîntărește mai bine de o tonă, iar femela cu cca. 300 kg mai puțin. Eise hrănesc cu iarbă, tărîțe, fîn, cereale, iar iarna nu sînt deloc pretențioși. Dorm sub cerul liber și de multe ori furfurii de gheață atîrnă cu zecile din smocurile de blând.

În 1958, cînd au fost aduși în țară, pentru cei doi zimbruri au fost construite două făruri, pe o suprafață de 10 ha, într-o rezervație care cuprinde atît pădure cit și poieni cu iarbă.

În primăvara anului 1959, în rezervația din pădurea Slivuțului s-a întîmplat un „eveniment” deosebit: s-a născut Romanec, primul pui de zimbru, iar după el au urmat alții: Retezat în 1961, Rodica în 1962 și Romanța în 1963.

Într-o altă rezervație, creată pe o suprafață de 10 ha, în apropierea celorlalte, au fost aduși de curînd, tot din Polonia, încă doi zimbruri maturi: Pomula și Postawa.

Prin grija care se acordă creșterii acestor animale rare, dispărute din pădurile patriei noastre în urmă cu circa două secole, rezervația Slivuțului asigură condiții prielnice pentru înmulțirea zimbriilor la noi în țară.

I. PÎRVA
Brad

CURIOZITAȚI

Izvoarele termale de la Băile-Herculane au fost folosite pentru prima oară de romani, după ocuparea Daciei (secolul II e.n.). Ei le-au numit „Ad aquas Herculi sacras”, fiindcă le închinaseră legendarului erou mitologic. În 1737, cînd s-a început refacerea băilor, s-au găsit printre ruinele vechilor construcții nu mai puțin de șase statui ale lui Hercule. Niciuna nu a rămas însă în stațiune; ele au fost transportate la Viena (unde există astăzi numai trei din ele).

În Apusenii, munților care produc ecou li se spune „pietre grăitoare”. Sub acest nume sînt însemnate pe hărți nu mai puțin de patru vîrfuri de munți: Piatra Grăitoare (1659 m) de pe culmea Bîharlei, Pietrele Grăitoare (1651 m) din munții Gîlăului, Piatra Grăitoare (1507 m) din muntele Vlădeasa și Piatra Grăitoare (1480 m) dintre Padiș și Stîna de Vale.

Buletinul meteorologic a devenit o necesitate cotidiană, chiar dacă, uneori, capricioșii curenți deie prognozele. Cum însă prevederea timpului este o știință nouă (de abia a împlinit 100 de ani), putem spera că ea va mai cîștiga în precizie. În legătură cu aceasta, este interesant de știut că primul serviciu meteorologic a fost înființat în 1855 la observatorul astronomic din Paris, ca urmare a unei puternice furtuni care a provocat scufundarea mai multor nave. Astăzi există o organizație meteorologică mondială. Ea depinde de O.N.U. și coordonează serviciile meteo din aproape 70 de state, care numără peste 10 000 de posturi terestre și numeroase stații de sonde. Toate măsurătorile se efectuează exact la aceleași ore pe toată suprafața globului.

Pericolul pe care îl prezintă avalanșele în munții Elveției a determinat înființarea unui institut federal de cercetări asupra avalanșelor. Centrul de studii al acestui institut se află pe muntele Weissfluhjoch, în apropierea stațiunii Davos. Acest centru este legat prin telefon, radio și teleimprimatoare cu peste treizeci de posturi de observație, răspîndite în toată Elveția și în țările vecine. Previiziunile centrului contribuie mult la evitarea catastrofelor la care sînt expuși numeroșii schiori și alpinștii ce eutrelără Alpii.

Zăpezile veșnice nu sînt în funcție numai de înălțimea munților, ci și de latitudinea locului. Astfel, în regiunile polare, ele încep la nivelul mării. În Alpi, zăpezile veșnice coboară pînă la altitudinea de 2630 m, pentru ca, în Pirinei, să se oprească cu 100 de metri mai sus. Pe versantul nordic al Himalayei, linia medie a zăpezilor veșnice este la 5700 m altitudine, în timp ce pe cel sudic ea coboară pînă la 4900 m, din cauza marilor ninsori provocate de muson.

Privită din goana trenului, cînd vii de la Focșani spre Buzău, zona Carpaților de curbă apare, în miezul zilei de vară, estompată la orizont și dominată de silueta zveltă a Penteleului care, cu cei 1773 m ai săi, domină întreaga regiune. Imaginea vine parcă să amintească frumoasele descrieri ale lui Vlahuță și Odobescu și să-ți strecoare în suflet o tainică chemare spre lumea legendară a Vrancei. Aceeași chemare, rostită însă ceva mai puternic, o va simți și drumetul care, colindînd într-o zi senină Tigăile Ciucașului, va surprinde în privire piramida cu virful ascuțit al Penteleului, de data aceasta muntele apărîndu-i înfinit mai aproape.

Masivul Penteleului este cuprins între cursurile de apă ale piraiei Bîsca Mare și Bîsca Mică, cu afluenții lor Bîscuța și Tămăsoiu. El este compus dintr-un vîrf central, virful Penteleu, din care se ramifică un număr de 6 culmi, cunoscute sub numele de „prelungirile” sau „picioarele Penteleului”. Aceste culmi, ale căror denumiri sînt: Vîforița, Piciorul Caprei, Miclăuș, Zănoaga, Coriiu și Cernatu, prezintă înălțimi în general sub 1500 m ceea ce dă virfului principal o poziție dominantă asupra întregului masiv, rar întilnită în alte cazuri. Acoperit de păduri, în mijlocul cărora se deschid poieni și goluri întinse, din care panorama ce se desfășoară ochilor se arată mereu alta, Penteleul este împinșit cu numeroase izvoare cu apă rece care taie calea drumetului mai la fiecare pas.

Descriem mai jos 5 trasee. Primele trei reprezintă drumuri de acces către virful Penteleu, putînd fi folosite de turiști, pe baza indicațiilor noastre, drept drumuri de ducere sau întoarcere. Celelalte două drumuri descrise înlesnesc vizitarea a două din interesantele obiective turistice ale masivului. Toate drumurile descrise au ca punct de plecare localitatea Nehoiu, importantul centru forestier de pe valea Buzăului, la care se poate ajunge fie de la Buzău, cu trenul, fie de la Brașov cu autobuzele I.R.T.A. Menționăm că localitatea, în care se poate ușor rămîne peste noapte, prezintă punctul cel mai rațional de pătrundere în masiv.

◆ Itinerar nr. 1

Nehoiu — Vîrlam — Bîsca Mare — Gura Milei — Bîscuța — Tîsa — Stîna Cernatu — virful Penteleu. Durata: 6 ore (3 ore cu decovîlul și 3 ore pe jos).

Vom porni în primele ore ale dimineții, cu trenul forestier, avînd grijă să luăm cursa de Bîsca Mare și anume cea care merge la Bîscuța, căutînd a ne instala pe una din platformele deschise, ca să putem admira peisajul și sălbăticia locurilor pe care le străbatem. Cale de 18 km trenul urmează

valea frumoasă a riului Bîsca Rosilei, trecînd pe lângă peretele de stîncă de la Piatra Corbului (km 8) care, pentru o clipă, în abundența de atracții, ne va reține în mod deosebit atenția. După cca o oră și jumătate, vom ajunge în satul Vîrlam, situat la confluența Bîscilor, de unde, urcînd pante din ce în ce mai accentuate, trenul pătrunde pe valea riului Bîsca Mare, pe versantul drept, de-a lungul rupturilor și torentelor stîncoase de la Valea Dracului, străjuite pe versantul stîng de pereții de piatră ai „Curselor”. Pentru o clipă, vom putea privi în adîncimile de smolă ale „Genunii Dracului”, amintindu-ne că ne aflăm pe drumul descris de Alexandru Odobescu în „Pseudokinetik”-ul, calea pe care „Feciorul de împărat, cel cu noroc la vinat” va fi urcat, pe calu-i năzdrăvan, plaiurile Penteleului. După cca 6 km de mers de la Vîrlam, ajungem la Gura Milei, centru de exploatare forestieră, unde vom observa pe malul stîng, în spatele cabanei centrale, o potecă ce urcă pieptiș, dispărînd în pădure. Este drumul descris la itinerarul nr. 2. Noi vom continua drumul cu trenul, cale de 9 km, pînă la Gura Bîscuței, iar de aici încă 3 km pe valea acestui afluent pînă la Tîsa, prin locuri de o sălbăticie și frumusețe fără seamăn. De aici mai departe, călătoria noastră se face cu piciorul. Pe baza indicațiilor pe care le vom lua la cabanele de la exploatare (locuite permanent), vom pătrunde în sus, pe valea Tisei, urmînd „plaiul” creat pe versantul drept al văii și care, purtîndu-ne pe la o altă cabană forestieră, după cca 2 ore de urcuș domol, ne va scoate pe golul Penteleului.

Ne aflăm într-un loc de unde virful acestuia răsare ademenitor în stînga noastră și unde nu sîntem departe de Stîna Cernatu, ascunsă după un pîlc de pădure, unde va în fața noastră, în mîginea golului. La nevoie se poate rămîne aci peste noapte. De aici și pînă la virful Penteleului, pe pășune alpină, mai avem de străbătut cale de o oră de urcuș. Odată ajunși pe vîrf, vom avea în fața ochilor întreaga perspectivă a curburii carpatice, din Ciucaș pînă în Lăcăușul Vrancei. În zilele senine, vom putea desluși la orizont, către miazăzi, linia întinsă a Cîmpiei Dunării. O fîntînă cu apă rece, aflată la numai 5 minute de vîrf, lîngă poteca pe care am urcat, ne îmbie să luăm masa aici. Recomandăm turiștilor ca, în-

înte de a urca spre vîrf, să se abată pe la Stîna Cernatu, unde vor putea afla mai întotdeauna un localnic dispus a le ține tovarășie și a le explica de pe vîrf întreaga panoramă și basmul acestor munți; fiindcă, trebuie să știți, Penteleul are și el un basm al lui. Itinerarul descris reprezintă cea mai ușoară cale de acces în masiv și se recomandă pentru urcuș.

◆ Itinerar nr. 2

Nehoiu — Vîrlam — Bisca Mare — Gura Milei — Pasărea — Stîna Cernatu — vîrful Penteleu. Durata: 7 ore (2 ore cu decovitul și 5 ore pe jos).

Drumul fiind cunoscut în parte, ne vom limita a descrie aici numai partea specifică, adică: Gura Milei — Stîna Cernatu. Poteca începe, așa cum am arătat la itinerarul nr. 1, din spatele cabanei forestiere principale din Gura Milei, aflată pe versantul stîng al văii. După un urcuș repede, de cca o oră, printr-o plantație de pin, fag și mesteacăn, panta se domolește și, intrînd în pădurea propriu-zisă, ne vom afla, după circa 2 ore de la pornire, într-o poiană largită prin defrișare, loc în care o așezare de muncitori forestieri și un izvor de apă rece ne vor fi de folos atunci cînd am fi siliți să căutăm adăpost. Ne aflăm în Poiana Pasărea, la cca 1100 m alt, de unde ne angajăm pe așa numitul „Plai al Penteleului“, ușor de urmat fiind mult umblat și fără ramificații. La cca 3/4 de oră după plecarea din Poiana Pasărea, vom întîlni o altă poiană și încă o așezare forestieră, prilej de verificare a drumului. De aici, pe drumul nostru, vîrstate pe copaci, dese și foarte bine păstrate, vor apare semnele de marcaj „cruce roșie“. Acest marcaj conduce în „bătătura“ Stîinii Cernatu, după ce, mai întîi, ne va fi purtat prin frumoasa poiană „La Seninuri“, de unde vom avea, pentru prima oară, o ispitoare imagine a golului Penteleului.

De la Stîna Cernatu mai departe, ne înscrim în itinerarul nr. 1. Din cauza lungimii și duratei mari a traseului, recomandăm acest drum pentru coborîre.

◆ Itinerar nr. 3

Nehoiu — Vîrlam — Bisca Mică — Brebu — vîrful Penteleu. Durata: 8 ore (3 ore cu decovitul și 5 ore pe jos)

Vom porni din Nehoiu cu trenul decovil, luînd cursa pentru Bisca Mică, pe a cărei vale, din satul Vîrlam înainte, vom merge cale de 13 km de-a lungul unui defileu stîncos de o rară frumusețe. Sosiți la Brebu — important punct de exploatare forestieră — vom merge cu piciorul pe poteca de pe „Izvorul Brebului“ și, după un urcuș de 3 ore, vom ieși la gol. Mergînd apoi de-a lungul culmii Miclăușului, pe un drum bine bătut, ne vom afla, după 5 ore de la plecare, în vîrful Penteleu. Drumul este ceva mai lung și destul de obositor, astfel că se recomandă pentru coborîre. Atît la Brebu, unde putem rămîne peste noapte, cit și pe parcurs, așezările forestiere și pastorale sînt frecvente și culegerea informațiilor este ușoară.

◆ Itinerar nr. 4

Stîna Cernatu — Poiana de la Crucea Fetei. Durata: 3 ore.

Dacă se rămîne o noapte la Stîna Cernatu, în ziua următoare, pe un itinerar care ocolește vîrful principal al masivului, turiștii pot să întreprindă o excursie în „Poiana de la Crucea Fetei“, situată pe spinarea muntelui Coriiu, la cca 3 ore de la Stîna Cernatu. Aici, o cruce de lemn, pe care ciobanii o reinnoiesc de la an la an, păstrează amintirea locului unde, în veacul trecut, în lupta dintre o ceată de haiduci și puterile boierilor hrăpăreți, și-a găsit moartea înaintașa unora din familiile de colectiviști de astăzi, din satul Gura-Teghii. Folclorul

C U R I O Z I T Ă Ţ I

● Proverbul latin care spune că „toate drumurile duc la Roma“, pare să nu mai fie valabil în timpurile noastre, deoarece acum sînt mai multe localități cu acest nume. Unele chiar în țara noastră. Astfel se află: Roma, sat în raionul Cislău, pe șoseaua ce pornește dincolo de localitatea cu același nume și duce la Chiojd; Roma, comună formată din satele Roma de sus și Roma de jos, în raionul Botoșani, în stînga șoselei ce duce de la Botoșani la Podu Stamate, aproape de comuna Nicșeni.

● După cum se știe, Palermo este cel mai mare oraș din insula Sicilia și capitala acestei regiuni a Italiei. Mai puțin se știe

însă că există și un sat în țara noastră, numit tot Palermo, în raionul Bîrlad, la vreo 4 km de orașul Bîrlad, pe șoseaua ce duce la Tg. Bujor.

● Cercetînd dicționarele geografice, aflăm cu uimire că sînt mai multe localități care au, sau au avut, numele capitalei țării noastre, precum și locuri cu acest nume. Avem astfel: București, capitala R.P.R.; București, comună în raionul Brad (reg. Hunedoara), la aproape 11 km de orașul Brad, pe șoseaua spre Almașu-Mic; București, sat în raionul Huși, pe malul rîului Prut, pe șoseaua Huși-Tușora; București, numele a două dealuri de pe valea rîu-

lui Cerna, în raionul Bala de Aramă; București, fostul nume al satului denumit acum Erculești, din raionul Rîmnîc-Sărat (pe șoseaua Fotîn-Vîlcelele), precum și 4 sate ce azi nu mai există: în 1892, în Vîlcea; în 1580, în împrejurimile Bucureștiului; în secolul al XVII-lea, unul pe rîul Vedea și altul lângă Nicorești.

● Numele capitalei Moldovei îl mai au și alte 3 localități: Iași, comună la 4 km de Tg. Jiu, pe șoseaua spre Cralova; Iași, sat în raionul Făgăraș, la 9 km de com. Netot, de pe șoseaua ce vine de la Șinca Veche; Iași, sat în raionul Odorhei, la aproape 14 km de capitala raionului, pe șoseaua spre Homorod.

Vf. Penteleu (1773 m), văzut de la stîna Cernatu

popular a creat o minunată baladă și, seara, la lumina focului de la stîna, una din acele frumoase povestiri ale munților, de data aceasta plină de adevăr, va putea fi ascultată din gura urmașilor celei trecute în legendă, astăzi oameni liberi și singuri stăpîni ai acestor plaiuri.

◆ Itinerar nr. 5

Brebu — Lacul Negru. Durata: 1-2 ore.

Din Brebu, pe calea ferată, vom coborî spre Nehoiu, cca 1 km, ajungînd astfel la podul pe care decovilul traversează riul pe malul stîng. Noi vom merge pe malul drept, folosind o cărare ce urcă vizibil prin pădure. După $1\frac{1}{2}$ ore de la Brebu, se ajunge la Lacul Negru. Locul impresionează prin liniștea desăvîrșită din jur. În oglinda neclintită a apei se răsfrîng feerie brazii, limitînd un petec de cer în cuprinsul căruia, nori albi, călători, alunecă parcă pe luciul apei. Și pe acest drum avem posibilitatea să obținem, de la localnici, informații și sfaturi pentru orientare.

Încheind aici prezentarea Penteleului, considerăm necesare unele recomandări:

— Excursiile se vor întreprinde vara. Perioada de activitate a stînelor din masiv este 15 mai — 15 septembrie.

— Aprovizionarea cu alimente se poate face ușor, atît din toate centrele forestiere, cît și de la stîne.

În prezentul material, precizările de „stîng” și „drept”, date versanților văilor, s-au stabilit geografic, considerînd deci că privim spre direcția de curgere a apei.

Pentru o excursie de mai multe zile, recomandăm următorul program: *ziua 1:* Nehoiu — Tisa — Stîna Cernatu; *ziua 2:* Stîna Cernatu — Crucea Fetei — Stîna Cernatu; *ziua 3:* Stîna Cernatu — vîrfurile Penteleu — Brebu; *ziua 4:* Brebu — Lacul Negru — Brebu — Nehoiu (cu decovilul).

Celor care ar dispune de încă 2-3 zile, le propunem ca, după vizitarea Lacului Negru, să continue din Brebu drumul cu decovilul pe valea Bisca Mică și apoi, peste crestele Carpaților, să ajungă la Comandău, în Transilvania, de unde, în ziua următoare, vor putea să se reîntoarcă cu un alt decovil pe valea Bisca Mare la Nehoiu. Vor încheia astfel excursia cu înconjurul masivului, ducînd cu ei imagini de neuitat, culese de-a lungul unora dintre cele mai frumoase văi ale Carpaților.

ing. V. GEORGIAN

LACUL SĂRAT

renumita stațiune balneoclimaterică
în apropierea orașului Brăila

Întreprinderea balneoclimaterică „Lacul Sărat” face cunoscut că funcționează în condiții foarte avantajoase renumita stațiune balneoclimaterică Lacul Sărat, situată în apropierea orașului Brăila, într-o așezare pitorească, plină de vegetație și parcuri;

Lacul Sărat are un conținut concentrat de apă minerală clorosodică — sulfata magneziană, al cărui nămol sapropelic se situează printre cele mai eficace. Prin calitățile sale excepționale, stațiunea balneoclimaterică Lacul Sărat este cea mai indicată în:

- reumatism cronic, poliartrite reumatice, artrite cronice, poliartrite, spondiloză în toate regiunile coloanei vertebrale, micropoliadenopatii cronice;
- afecțiuni ale sistemului nervos periferic în special;
- afecțiuni ginecologice.

Pentru cură, stațiunea pune la dispoziție publicului camere în vile și hoteluri, cât și instalațiile sale, la prețuri foarte avantajoase:

- băi calde cu apă de lac, nămol și împachetări;
- băi reci în lac și ungeri cu nămol, dușuri, cabine;
- plaje pentru aer și helioterapie.

Mesele sînt asigurate cu meniuri de către T.A.P.L.

Micul popor al șerpașilor din valea Solo Khumbu, de la poalele Everestului, a devenit în cursul ultorva decenii cunoscut lumii întregi. Fiii săi cei mai buni sînt vestiții „tigri”, cei care au adus o contribuție hotărîtoare la victoriile alpine din Himalaya.

Șerpașul Gyalzen Norbu a fost unul dintre cei mai renumiți „tigri”, mai mult decît atît: un sirdar — conducător al „tigrilor” și unul din marii alpiniști al timpului nostru. Născut în 1917, în Nepal, la Solo Khumbu, el a plecat, ca mulți alții din satul său natal, trecînd peste graniță în India, la Darjeeling, unde tinerii șerpași erau cunoscuți ca cei mai devotați însoțitori ai expedițiilor și în consecință căutați și bine plătiți. Apreciat pentru calitățile sale personale, el a însoțit numeroase expediții, mai întîi ca simplu portor și mai apoi ca sirdar. După succesul expediției franceze pe Makalu, el l-a însoțit pe japonezi pe Manaslu. Japonezii au fost entuziasmați de serviciile sale, l-au primit cu mare pompă la Tokio și l-au numit sirdar al tuturor expedițiilor lor, pe care le organizează an de an în Himalaya.

Francezii scriu despre el: „Gyalzen avea o rezistență fizică de necrezut, dar era în același timp un bun organizator, care știa să comande și să prevadă. Sirdar a două expediții franceze, în 1954 și 1955, pe Makalu, ajutorul lui ne-a fost prețios. Practic, el a organizat întregul transport în vale și pe munte, cu punctualitate, meto-dă și autoritate”.

În octombrie 1954, Gyalzen se găsea cu Terray și cu Jean Franco pe vîrfurile Makalu II (7660 m). La 16 mai 1955 el atinge vîrfurile Makalu (8470 m) cu Magnone și Jean Franco. La coborîre, supunîndu-se voluntar unei experiențe, el renunță la ajutorul oxigenului, demonstrînd că alpiniștii, acclimatizați sistematic cu înălțimea, pot face eforturile cerute de escaladă, la înălțimi de peste 8000 m, fără aparate speciale de oxigen. În 1956 atinge cu japonezii vîrfurile Manaslu și realizează astfel performanța de a fi primul alpinișt din lume care avea doi „opt miori” la activul său, performanță egalată mai tîrziu de Hermann Buhl și de alt mare șerpaș, Pasang Dawa Lama.

Gyalzen a murit ca un adevărat „tigr”, într-o avalanșă, ca sirdar al expediției japoneze din Lang Tang Himal, în 1961. Dar cel mai impresionant episod din viața lui Gyalzen Norbu nu-l constituie victoriile sale pe Makalu și Manaslu, ci unul legat de expediția italiană pe Mont Api, în primăvara anului 1954. Eroismul și tragedia patetică a acestei expediții ne dezvăluie figura personajului central.

GYALZEN NORBU

0 ascensiune tragică

Membrii expediției: Piero Ghiglione, 71 ani, eminent alpinist italian, conducătorul expediției; Giorgio Rosenkrantz, 32 ani, medic; Giuseppe Barengi, 34 ani, inginer; Roberto Bignami, 26 ani, farmacist; Y.R. Puri, căpitan în armata Indiei, ofițer de legătură; Gyalzen Norbu, 37 de ani, sirdarul șerpașilor; Tashi Kiron, șerpaș încercat; Cheden Phanjo, tînăr șerpaș, pentru prima oară pe munte.

Expediția și-a propus să urce pe Api (7132 m), cel mai înalt vîrf al masivului Api-Nampa din Himalaya centrală. Masivul se găsește în colțul de nord-vest al Nepalului, o regiune practic necunoscută europenilor. Vîrfurile au fost văzute prima oară de către un european în 1899. De atunci, el n-a mai fost vizitat decît de către doi geologi elvețieni și de către alpiniștii Murray și Tyson. Dar scopul acestor expediții n-a fost escaladarea vîrfurilor, ci o cercetare geologică și geografică a regiunii. Italianii au fost deci primii veniți cu un scop pur alpi-

nistic. Drumul de apropiere a fost lung și obositor. Plecați de la Delhi spre statul Garhwal (India de Nord) cu trenul, ei au ajuns la granița de sud a Nepalului.

Întregul bagaj al expediției a fost încărcat pe spinarea a 35 de kuli. Timp de 12 zile, expediția a străbătut pădurea tropicală virgină, urmînd sălbatica vale Chamliā, adînc săpată de un torent vijelios și necălcătată pînă atunci de picior de european. La capătul văii, ieșind din pădurea tropicală, în fața ochilor uluiți se ridică amenințător, pe o înălțime de 3000 m, peretele sudic al masivului Api-Nampa, lung de 21 km, ten-cuit de gheață și zăpezi imaculate, strălucind în soarele sudului, între verzele închis al vegetației și azurul violaceu al cerului marilor înălțimi.

După ce emoția acestei imagini se mai potoli, alpiștii își instalează corturile taberei de bază la piciorul peretelui, la o altitudine de 4000 m și porniră în recunoaștere. Bătrînul Ghiglione, avînd o mare experiență, își dădu seama de la început de imposibilitatea escaladării acestui meterez. Dar colegii săi, mai tineri și plini de entuziasm, care vedeau peretele prin prisma și la scara cunoștințelor lor din Alpi, nu se lăsară convinși prin vorbe, ci încercară mai multe căi de acces, nereușind să escaladeze decît două curmături de 5600 și respectiv 5850 m, din care se vedea foarte bine flancul nordic, mult mai puțin inclinat.

Ca rezultat al acestor constatări, alpiștii hotărîră să-și mute cartierul general în nord. Dar acest lucru nu era deloc ușor. Ocolirea masivului prin jungla sălbatecă ceru peste două săptămîni de marș obositor. Chiar în prima zi, Bignami alunecă la trecerea unei punți, căzu în vijeliosul curent Chamliā, fu luat de ape și dispăru pentru totdeauna. Tovarășii lui îl căutară în zadar timp de 2 zile.

În cele din urmă, alpiștii instalează noua tabără de bază pe morena ghețarului Api, la 4000 m altitudine, la picioarele flancului nordic al lui Api-Nampa. După spusele lui Murray și Tyson, ghețarul Api avea o cascadă de gheață cu crevase de netrecut, dar Ghiglione, însoțit de Barenghi și Gyalzen, porni în recunoaștere și găsi curînd un drum cu șanse de succes.

Nerăbdători să ajungă cit mai repede în vîrf, Barenghi și Rosenkrantz, împreună cu șerpașii, instalează în numai 6 zile taberele I, II și III, ultima la 6150 m. Acolo se aflau, în seara zilei de 14 iunie, Ghiglione, Barenghi, Rosenkrantz și Gyalzen. Ghiglione pro-

puse să se mai instaleze o tabără nr. 4, la 6600 m, dar Barenghi și Rosenkrantz nici nu voriră să audă de așa ceva. Ei hotărîră să asalteze vîrful chiar a doua zi, 15 iunie, plecînd la miezul nopții și urcînd „dintr-un foc” pînă la vîrf. Ei urmau să coboare în aceeași seară la tabăra II. Dar noaptea, vremea se strică și plecarea fu amînată pînă la ora 6 dimineața. Cu toate că timpul continua să fie nesigur, Barenghi și Rosenkrantz plecară la drum, urmați după cîtva timp de Ghiglione și Gyalzen. Mergînd mai repede, Gyalzen îi ajunse în curînd din urmă pe primii doi. Ghiglione, rămas singur, continuă urcușul încet, pas cu pas. Altimetrul arăta 6600 m. Departe, înaintea lui, pe imensa calotă de zăpadă, se mișcau trei puncte, cei trei prieteni ai săi. Apoi veni ceața și vîntul și Ghiglione, obosit, se hotărî, cu regret în suflet, să renunțe și să se întoarcă. Vîntul ștersese urmele și bătrînul alpinist reuși cu greu să se orienteze și să nimerească tabăra III. Acolo dădu peste Tashi și Cheden, veniți cu alimente din tabăra II. După un scurt popas, Ghiglione le dădu ordinul să urce și să iasă în calea echipei de vîrf. El însuși ieși afară în ceață, urcînd încet în urma celor doi șerpași. După cîteva ore, Tashi și Cheden se întoarseră, abătuti și epuizați, cu vestea că nu reușiseră să afle nimic despre echipa de vîrf. Ceața și vîntul împiedica vizibilitatea și înghițea orice sunet.

Seara începu să viscolească și Ghiglione petrecu o noapte de nesomn, copleșit de grija pentru prietenii săi. Nici a doua zi timpul nu se îndreptă. Ghiglione aștepta. Veni o nouă seară, o nouă noapte, o nouă zi cu ceață și vînt. Alimentele se terminaseră. Nu mai era nici o îndoială că echipa de vîrf nu se va mai întoarce. Sau poate că totuși — cine știe? — cei trei alpiști reușiseră să coboare, pe alt traseu, direct pe ghețar la tabăra I? Dîndu-și seama că nu mai avea nici un rost să aștepte în tabăra III, Ghiglione coborî în seara zilei de 17 iunie la tabăra I. Și iată că a doua zi, în zori, Ghiglione fu trezit de strigătele șerpașilor. Ieșind din cort, Ghiglione dădu peste Gyalzen, de nerecunoscut, istovit și orbit de zăpadă.

Ce se întimplase cu echipa de vîrf?

Timp de ore în șir, șerpașii se îngrijiră de Gyalzen, masîndu-i picioarele înghețate, punîndu-i comprese pe ochii inflamați, pregătîndu-i mereu ceaiuri fierbinți, pe care sirdarul le sorbea cu nesaț. Între sorbituri, Gyalzen povestea.

...15 iunie. Gyalzen mai întoarce o dată privirea. Acolo jos, Ghiglione coboară încet spre punctul acela roșu care reprezintă corul taberei III. O rafală de vânt aduce ceața. Cortina s-a lăsat și cei trei alpinisti au dintr-odată conștiința singurătății lor: de acum înainte nimeni în lume nu-l mai poate ajuta, vor trebui să lupte până la capăt. Două respirații adânci — un pas, alte două respirații — alt pas, 100, 500, 1000 de pași. În jurul lor, totul este de o albeață lăptoasă, uniformă, nesfârșită. Cit o mai fi până-n vîrf? Două ore, trei, zece?

Două respirații — un pas, alte două respirații — alt pas. Ca o mașină, alpinistul urcă, tăcut, cu un singur gînd: trebuie să ajung sus! Tot mai des, Rosenkrantz se oprește, apoi se așează în zăpadă. E la capătul forțelor. Răul de înălțime l-a copleșit. Are amețeli, singele îi curge pe nas, n-are altă dorință decît să stea pe loc. Barenghi și Gyalzen își continuă urcușul. Îl vor găsi la întoarcere. Pînă atunci se va fi odihnit suficient, ca să poată coborî la tabăra III.

Neliniștit, Gyalzen întoarce privirea. Îl vede pe Rosenkrantz culcat în zăpadă, nedînd niciun semn de viață. „Sahib, privește!”. Barenghi privește în urmă. „Du-te jos, Gyalzen, vezi ce este cu Rosenkrantz!”. Cei doi alpinisti se despart. Barenghi își continuă calea spre vîrf. Gyalzen vede cum silueta lui se dizolvă în ceață. Deodată Gyalzen nu știe că această imagine va fi ultima pe care Barenghi o va lăsa pe retina vreunui om. Gyalzen coboară repede, ca să se îngrijească de Rosenkrantz. El reușește să-l trezească din toropeală și chiar să-l determine să coboare cu el. Dar ei nu ajung prea departe. Rosenkrantz se așează mereu în zăpadă.

Se lasă noaptea și cei doi se adăpostesc într-o crevasă. Va fi o noapte grea, fără alimente (căci acestea se găsesc în rucsacul lui Barenghi), fără combustibil, fără apă, fără sac de dormit. Afară suieră viscolul. Toată noaptea, Gyalzen îl menține în viață pe Rosenkrantz prin masaj, căutînd mereu să-l împiedice să adoarmă. Nici o veste de la Barenghi!

... 16 iunie. Dimineața e cețoasă. Gyalzen continuă coborișul cu Rosenkrantz, pe care

trebuie să-l susțină ca pe un copil bolnav, coborîndu-l legat în coardă peste rupturile de pantă, sprijinindu-l și cărîndu-l pe pantele mai line. Gyalzen însuși își pierde ochelarii de zăpadă, lumina intensă care răzbate prin ceață îl orbește și el nu reușește să găsească drumul decît pipăind urmele de urcuș cu pioletul. Ba, de multe ori, e nevoit să le caute în patru labe, pipăind cu mîna goală în zăpadă urmele suflate de viscol.

În felul acesta, ei reușesc să coboare numai 300 m. Noaptea îi prinde la 6600 m, aproximativ în punctul de unde Ghiglione făcuse calea întoarsă. Al doilea bivouac este îngrozitor. Foamea, setea și frigul îi chinuie.

... 17 iunie. Către orele 3 dimineața, Gyalzen observă că Rosenkrantz nu mai respiră. Inima lui a încetat să bată.

Rămassingur, cu o energie de fier, Gyalzen continuă coborișul, ajungînd către ora 9 dimineața în apropierea taberei III. Lumina difuză îl obligă să se oprească. Pînă tirziu, către seară, el rămîne pe loc, ferindu-și ochii bolnavi cu mîinile. Abia cînd lumina mai scade în intensitate, Gyalzen își continuă drumul, depășind tabăra III, părăsită între timp. Se tirăște în patru labe și pipăie cu mîinile traseul. Către 9 seara, el trece prin dreptul taberei II, de asemenea părăsită, continuînd coborișul noaptea. În apropiere de tabăra I, dă în sfîrșit de un găvan cu apă, își potolește setea, se odihnește și chiar adoarme.

... 18 iunie. Trezindu-se în zori, Gyalzen se tirăște cu ultimele forțe pînă la corturile taberei I, unde îl descoperă șerpașii.

„Iată, odată mai mult, o performanță demnă de admirație a unui șerpaș credincios și viteaz” — comentează Marcel Kurz în cronica sa himalayană.

Alături de Tensing, făuritorul victoriei din Everest; alături de Pasang Dawa Lama, care și-a condus oamenii pe Cho Oyu; alături de Kikuli, mort pe K2 în încercarea de a-l salva pe americanul Wolfe; alături de Gay Lay, care și-a jertfit viața împreună cu șeful expediției Willi Merkl — numele lui Gyalzen Norbu trebuie înscris cu litere de aur în istoria cuceririi munților.

ing. W. KARGEL

Superlative... balneare

● Cea mai înaltă stațiune de odihnă: Păltiniș-Sibiu, la 1460 de metri.

● Stațiunea balneară cu cele mai numeroase izvoare de ape minerale: Olănești, 30 de izvoare.

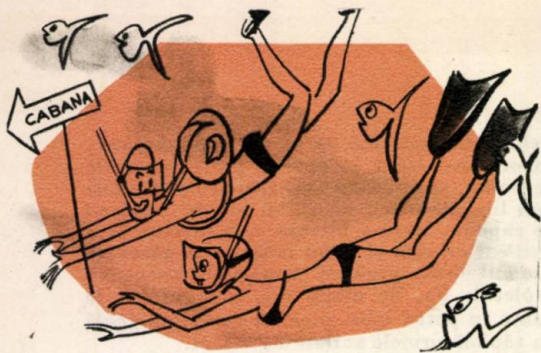
● Izvoarele minerale cu cea mai mare radioactivitate: „7 izvoare” de la Băile Herculane.

● Cea mai înaltă stațiune balneară: Harghita, 1350 de metri.

● Cea mai înaltă stațiune balneară permanentă: Borsec, la 865-950 m.

● Cea mai joasă stațiune balneară (în afara celor de pe litoral): Lacul Sărat, la 25 m (la sud-vest de Brăila)

● Cele mai calde izvoare de apă minerală: Herculane, 55°.

— De-abia aștept să ajung la cabană, să fac un duș!

— Subacvatic? Da. Vinător de pești, însă, niciodată. Eu rămân pescar...

— Sărut mina! Sărut mina!
— Oh, lasați politețurile...

Sub oglinnda apei

Desene de
NELL COBAR

Labele de giscă

— Dar, dragă, ești complet demodată! Acum se poartă cu virful foarte ascuțit...

Povești vinătorești...

— Cu autoturismul?! Mersi de-așa turism!

— Nu știți, mai e mult pînă la cabana sub marină?
— O fugă de balenă, pînă crapă, și-ați ajuns..

ALPINISMUL VIITORULUI

Urlașul pământului a fost învins. Everestul a fost asaltat și cucerit, în 1953, de Tensing și Hillary.

Dar mai puternici, mai îndărătnici, deși mai pușin înalți, au rămas încă un an, doi sau mai mulți: Chogori-K2 (8611 m), al doilea munte al lumii, cucerit în 1954 de italienii Compagnoni și Lacedelli; Kanchenjunga (8578 m), al treilea munte al lumii, învins de o expediție britanică în 1955; Makalu (8470 m), al cincilea munte al lumii, escaladat tot în 1955 de francezii Terray, Couzy, Franco.

În anul 1956 rămăsese încă necucerit Lhotse (8545 m), asediat de Dyhrenfurth, Dhawlagiri (8172 m), asaltat de o expediție elvețiană și Manaslu (8128 m), ținta unei expediții japoneze.

Astăzi toți urlașii au fost cuceriți. N-a mai rămas munte peste 8000 de metri nelvins de îndrăzneala și voința omenească. Dar încă că în 1957, anul geografic internațional, începe cucerirea unui nou țărm necunoscut, cel de al șaselea continent al lumii: Antarctica!

Descoperit în anul 1820 de către navigatorii ruși Lazarev și Bellinghausen, cu vasele cu plinze „Vostok” și „Mirnii”, acest nou continent vast și alb, cu o suprafață de 14 milioane km², cu un strat de gheață în medie de 2500 m și cu o temperatură cum n-a mai fost nicăieri înregistrată pe pământ (-88,3° la stațiunea sovietică Vostok, situată la 3420 m altitudine) — deschide și el drumul expedițiilor polare și... alpine.

După expedițiile cu nave „Belgica” și „Shakleton”, cu elni și schiuri — Amundsen și Scott, cu avionul — Byrd, încep acum, la mijlocul secolului al XX-lea, expedițiile pe munții Antarcici. Cel mai înalt munte al noului continent este Executive Committee Range-6096 m, deci mai înalt decât cel mai mare munte din Africa sau Australia și aproape egal cu Mc. Kinley din America de Nord (6193 m). Piscurile a trei munți se înalță la peste patru mii de metri (Markham 4602 m, Erebus 4023 m, Nansen 4010 m), Ulmer are 3810 m, iar Polul Sud 2804 m. Tot în Antarctica se află masivul care poartă numele aviatorului sovietic Perov. El a salvat, în 1958, o expediție belgiană, amenințată să plară în ghețurile veșnice. Toți acești munți au fost descoperiți și măsurați de expedițiile internaționale care au decretat Antarctica drept un teritoriu pașnic, unde se pot efectua numai studiul și cercetări polare.

Dar munții sînt munți și ei ispitesc fără voia lor. Și iată-l pe Edmund Hillary, binecunoscutul cuceritor al Everestului, străbătînd lanțurile de munți glaciari ai Antarcicii. În 78 de zile de vară polară, la „blînda” temperatură de -25°, expediția, condusă dirz și priceput de Hillary, parcurge peste 2000 km, escaladează munții de aproape elni mil de metri Markham și Kirkpatrick și înfruntă ghețurile sfîrșicioase ale creștelor, atinge la 3 Ianuarie 1958 polul sud. Prin radio, baza Scott primește următorul mesaj: „Călăuzindu-ne după soare, am ajuns la țintă. Sîntem foarte obosiți, dar și foarte mulțumiți că ne-am atins obiectivul”. Încă odată, Hillary intra în istoria cuceririlor geografice.

Dar după munții continentelor și ai polului, va veni rîndul munților din adîncul mărilor și oceanelor.

Omul, în neastîmpărata lui curiozitate, a și pătruns în lumea plină de tăine a adîncurilor, în așa numita „lume a tăcerii”. Francezul Jacques Yves Cousteau a coborît pînă la 90 metri cu o mască protectoare. Savantul Auguste Piccard a ajuns

cu batiscaful „Trieste”, pînă la adîncimea de 10.900 de metri, în „groapa” de lîngă insulele Mariane din Oceanul Pacific.

Cea mai mare adîncime a lumii măsoară peste 11 000 m și ea a fost înregistrată prin sondaj în 1962, în nord-vestul Australiei și nu departe de insulele Filipine, unde de asemenea au fost măsurate adîncimi de peste zece mii de metri. Așa dar, adîncimea mărilor întrece înălțimea munților și nu este egală lor, așa cum se afirma nemotivat de unii cercetători.

Munții adîncurilor, iată probabil viitoarea ispită a alpiștilor submarini. De pe acum chiar, se face vinătoare submarină, iar Cousteau a construit în Marea Roșie primul său „oraș” sub mare. În fond de ce ne-am mira? Începuturile noastre de viață n-au fost aevatice? Și fără ce nu poate omul supraviețui, dacă nu fără aer și fără... apă!

În Pacific se găsește cel mai mare vulcan submarin, Amiralul Makarov, înalt de 5000 m și deocămdată... neexplorat. Munți submarini de 3000—4500 m se întind de-a lungul și dedesubtul oceanului Atlantic, constituind Masivul sau Valul Atlantic Central. Se spune chiar că insulele Azore n-ar fi altceva decât virfurile foarte înalte ale unor munți submarini prăpăstioși, mărginiți de văi adînci.

Pe linia acestor munți, în zona Gibraltarului se pare că a dispărut acum 10-12 000 de ani misteriosul continent Atlantis, despre care amintește Platon în scrierile sale. Taina Atlantidei l-a inspirat și pe romancierul francez Pierre Benoit.

Oamenii iscoditori și înțelepți sapă nu numai în măruntaiele pământului, așa cum au făcut cu tunelul de sub Mont Blanc, ci și sub mări și oceane. Un roman fantastic imaginea un tunel sub Atlantic, între Europa și America. Un proiect realizabil propune un canal sub Mîncea între Calais și Dover. Dar cel mai original tunel submarin din lume a și fost realizat, în 1957, în Japonia: tunelul Hammon. El leagă insulele Konshu și Kinshu, are o lungime de 3460 m și două etaje: cel de sus pentru circulația automobilelor, cel de jos pentru pietoni.

Un lanț de munți submarini, înălțîndu-se la peste 2000 de metri deasupra fundului mării, a fost descoperit în 1958 de geofizicienii care au explorat Aretica. Fantazia lui Jules Verne este astăzi aproape în totul depășită. De ce nu ar fi întrecut în realitate și cu cel „20 000 de leghe sub mări”?

Apoi oamenii vor privi deasupra capului lor, spre stele... Cum drumul pînă la soare este de 150 de milioane km și el nu poate fi străbătut nici cu avionul cu reacție în mai puțin de 17 ani, oamenii vor ateriza mai întîi în lună, unde vor escalada craterele Lomonosov, Tsiolkovski, Joliot-Curie, lanțul munților sovietici, și apoi pe munții celeritate planete.

Poate astăzi toate aceste idei vi se par năstrușnice și nerealizabile. Dar amintiți-vă că așa au gîndit și contemporanii lui Prjevalski, Nansen sau Amundsen. Și astăzi pământul ni se pare prea mic și prea bine cunoscut.

Deci să privim în adîncuri și spre stele... Alpinismul va coborî în oceane, ca speologii în peșteri și se va înălța în înalt, asemeni cosmonauților. Universul va fi cunoscut în toate nepătrunsele lui tăine. Dar omul va ști și atunci să descopere noi lumi necunoscute.

V. GIL

Cu Caragiale în Bucegi...

Cum arăta turismul în Bucegi prin anii 1890—1916?

Strămoșii îndepărtați ai turismului, mult diferiți de nepoții lor de azi, erau „pleziristi”, pe care trenurile așa zise „de plăcere” îi revărsau simbăta sau în ajun de sărbătoare, în stațiunile cuprinse între Sinaia și Predeal.

Cu cât vara era mai secetoasă și muștele proliferau în praful Bucureștilor, ciupind mai abitir ca receptorii, cu atât mai activ era „plezirismul”.

Pilcuri-pilcuri, cu damigene, pui fripți, pachete și pachetele în hirtia pătrunsă de grăsime, invadeau pădurea învecinată Peleşului. Era mai curînd o petrecere pe iarbă verde, reprezentată prin ace de brad uscate, cu un germen de turism în ea, dar tare timid.

„Obiectivele”, în genere, nu depășeau popicăria de pe Furnica. O poiană în imediata vecinătate a berăriei Oppler, la ieșirea nordică din Sinaia, era mult apreciată, nu atât datorită unei frumoase vederi a Caraimanului, cât proximității unui „izvor” de bere bună, unit cu prezența, apropiată și liniștitoare, pentru cei ce se temeau că vor muri de foame, a mezeligiului Mazăre.

Un timp, a fost la modă, în pădurea Pietrei Arse, stîncă lui Franz-Joseph. Aceasta însă era numai un îngust „belvedere” pe Valea Prahovei; panta accentuată a terenului nu-ți îngăduia să te întinzi în voie și de multe ori obiectele încredințate solului o ștergeau tiptil la vale, lăsîndu-te fără teamea sau friptură. Cum plăcerea de a prăvăli bolovani și de a-i vedea strivindu-se de fagi constituia o slabă compensare a dispariției comestibilelor, stîncă a fost părăsită pentru Poiana Stînei, unde, pe lângă vederea frumoasă, era loc berechet de lăfăit. Prezența familiară a unei cirezi la pășunat, adăuga un farmec în plus. Așijderea, gălețile spumegînde de lapte proaspăt muls și o „primejdie” în perspectivă, un taur bătrîn, suferind de reumatisme, care de mult nu mai gonia decît muștele...

Era exact atmosfera din veselele schițe ale lui Caragiale: „Tren de plăcere” și „Gazometru”.

Ecaterina Logadi, fiica maestrului, ne aduce chiar savuroase precizări asupra tentativei de a face pe autorul „Năpastei” să guste din vraja munților. Citez: „*Prietenul pe care-l vedea mai des la Sinaia era doctorul Urechî. Mare alpinist, el hotărîse să facă pe tata să guste frumusețile culmilor. Încercarea de la Sfînta Ana s-a terminat penibil. Ajuns la o rîuriște, unde se deschidea adîncul unei prăpăstii, tata a fost cuprins de amețea și s-a întins la pămînt, de unde nu a mai putut Urechî să-l ridice și să-l decidă să coboare. A trebuit să alerge doctorul pînă în vale la Sinaia, să-i aducă coniac și apoi numai, cu mare greutate, legat la ochi și dus de mînă ca un orb, a putut tata să se întoarcă acasă. De atunci a anunțat că în viața lui n-o să mai fie alpinist*”. Și adaug eu: s-a mărginit la ceea ce numea „forme superioare de turism: trăsura, tren, vapor”.

Unde o fi văzut Caragiale acea înfiorătoare prăpastie, nu știu. Ce s-ar fi întimplat, dacă l-ar fi condus în valea Seacă sau la porțița din Caraiman?

Proprietarul unei vestite bodegi din București, se deosebea de ceilalți excursioniști ce petreceau vara în Sinaia, prin caracterul pronunțat gastronomic imprimat unor deplasări de altfel și rare și modeste, obiectivul fiind de obicei golul Virfului cu Dor (cota 1400). În schimb însă, ce defilare, ce cortegiu de servitori, purtînd cu respectul datorit unor moaște sfinte, frigările cu pui ca niște sulite, borcane cu marinate de pește, de vinat, cu măsline, cu iere moi și tescuite, tipsii de torturi și coșulețe cu fructe! „Secțiunea” lichidelor era reprezentată prin purtătorii de damigene, aleși din oameni de încredere, dar și încadrați în mijlocul cortegiului, pentru a fi mai ușor supravegheați. Defilarea se încheia cu înșiși „excursioniștii”, salutînd cu condescendență vecinii ieșiți să-i admire.

Grosul vilegiaturiştilor întreprindea excursii mai puțin fastuoase în ale mîncării și de cele mai multe ori călări, cu Ioniță Chioru, de prin părțile Muscelului, cel mai „șic” dintre călăuze, care se instala

pentru sezon în Sinaia cu vreo 7 cai. Avea și englezești, pentru călăreții eleganți, și mocănești, cu oblincul înalt, de care te puteai ține, pentru amatorii de confort și siguranță. Urmau apoi călăuzele din Secărie (sat lângă Comarnic): Gheorghe Cîrnu (porecla era bine întemeiată), Dumitru al fetelor (avea vreo 5 fete și nici un băiat), frații Turcu cu niște nasuri caracteristice ce se regăsese și azi la strănepoți. În sfârșit, în ultima categorie, pentru ageamii, mîrtoagele lăptăreșelor, oboșite de drumul zilnic cu laptele.

Ținuta bărbătească era heteroclită. Adesea vedeai jambiere de piele acoperind un pantalon larg. Tinerii încrezuți ce purtau pînteni au renunțat repede la ei, trîniți de reacțiile animalului, mai sensibil decît s-ar fi crezut.

Doamnele încălecau bărbătește, cu rochiile acoperind glezna; un pantalon de postav, acoperit de o fustă ce se încheia pînă la pămînt, ca a mamei mele, era socotit de o regretabilă frivolitate. Pe cap, purtau pălărie mare, voaletă deasă pe față și de multe ori o umbreluță completa ansamblul, pentru a le apăra de razele unui soare ghiduș ce adesea se lăsa înlocuit de negură.

Obiectivele clasice erau: peștera și schitul Ialomiței, Caraimanul, punctul Omul. Complet neglijat Vinturiciul, deși cu o cascadă frumoasă, cu iriși (stînjenei) mari, ca de grădină, căldărușe (acvilegii) mai frumoase ca cele cultivate, cu atragene (clematite), toate flori de un albastru cum n-a visat nici cerul să fie vreodată și cu vreo două familii de capre negre, destul de nesperiante. Le întilneai și în locuri însoțite; țapul șuiera, se uitau bine la mine și eu la ele, apoi o tureau pe pante amețitor de repezi, cu ușurința lor inegalabilă. În lungile mele peregrinări, o singură dată am găsit, în valea Jepilor, o capră neagră surpată, pe care am mîncat-o fără remușcări și cu mare poftă.

Vîrfurile Furnicii, de acces ușor, cu frumoase perinițe de zărnă și o vedere panoramică fără pereche asupra întregului lanț al văii Ialomiței și a Prahovei, era de asemenea puțin vizitat. Casa (observatorul) ce fusese cîndva aici era o ruină încă în copilăria mea.

Caraimanul avea mulți admiratori. Vecina sa Coștila, ce-i era superioară în abrupturi, dințături și fantezia decupajului, era iarăși puțin umblată.

La Omul se mergea într-o zi — direct Piatra Arsă, apoi pe platou, pe sub orgele din fundul văii Cerbului — Omul, cu scoborîrea în Bușteni pe valea Cerbului, trecînd pe lîngă cele mai frumoase priveliști, în tempo de galop, ca să prinzi acceleratul de la ora 18 spre Sinaia.

Înnoptatul la schitul Ialomiței și urcatul văii Obîrșii^{re} a doua zi, erau cu drept cuvînt preferate pentru a merge la Omul, fiind lipsite de zborul nebun care otrăvea primul traiect, și trecînd pe la cascada Obîrșiei care merita să fie văzută primăvara, cînd avea apă suficientă.

Puținele locuri unde se putea înnopta în Bucegi, erau infestate de o puricărie vorace, de care ar fi fugit și un rinocer.

Învîingător al holerei, al exantematicului, tata a fost, la rîndul său, învins; noi lăcrămam și tușeam datorită zacherlinei răspîndite, pe cînd insectele se alegeau cu poftă de mîncare înzecită.

Orice excursie era de la început întunecată de grija înapoierii și întrebuițarea cailor. Aceasta se datora lipsei de baze turistice, puținele existente fiind ca și hanurile spaniole, în care găseai numai ce aduceai cu tine, cu excepția puricilor, furnizați de gazde...

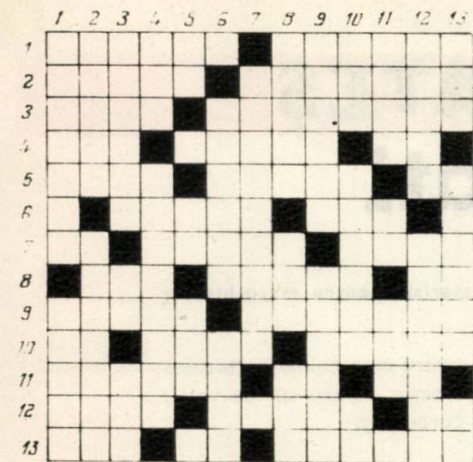
★

★

★

Nu de mult citeam în ziarul „România liberă”: „Cabanele din regiunile Ploiești și Brașov au găzduit în decursul anului peste o sută de mii de turiști”. Cîți trebuie să fie atunci în toată țara? — mă întrebam și m-am dus din nou cu gîndul la singularii „plezirîști” ai începutului de veac...

VASILE A. URECHIA

IN DELTĂ

ORIZONTAL: 1. A treia „insulă” a Deltei Dunării, prin care se face legătura cu lacul Razelm — Între cele trei brațe ale ei se întind desigurile de stuf ale Deltei. 2. Plantă erbacee de la marginea bălților Deltei. — Pasăre mare din Deltă, cu ciocul lung și cu un sac elastic în care se adună peștii ce-i servesc drept hrană. 3. Îmbibat cu apă — Este produsă și din stuful Deltei. 4. Insulă engleză — Scrumbiile de Dunăre, morunul, nisetrul, păstruga. Iată câteva din speciile bogatei faune a Deltei Dunării — Începe viața... 5. Cauzate de vânt pe suprafața apelor. — Atrina—Metru cub. 6. Centrată — O găsiți din belșug în Deltă, în nenumăratele lacuri, bălți și girle. 7. Servește! — Lîmpede — Sălbăticiuni care găsesc în deșul stufului o hrană bogată și un adăpost sigur. 8. Ca pămîntul Deltei, care se formează sub ochii noștri — Unul din grindurile fluviului maritim — Vas. 9. Din familia corbului. — Iscă-liri. 10. Pentru ridicarea nivelului său de trai sînt valorificate azi uriașele bogății ale Deltei. — Mortar de ipsos — Crăpătură. 11. Icre negre. — Una și una! — Un fluviu... la vărsare! 12. Plasă de prins pește, folosită în apele curgătoare adînci — Păsări călătoare, cu ciocul, gîtul și picioarele lungi — Curbe! 13. Haină — Jumătate de cegă! — Arbori cu ramuri mlădioase care cresc în pădurile din Deltă.

VERTICAL: 1. Asigură circulația în Deltă dintr-o regiune în alta, pe apă sau pe uscat — Pasăre migratoare din Deltă cu pene cenușii. 2. A compus „Cîntecele Deltei” — Insuflețire. 3. Ordine de zi... în buzunar! — Singure... într-un ostrov! — Indică direcția. 4. Legătură — Una din călătoriile în Deltă, organizate de O.N.T. Carpați pe timp de șapte zile. 5. Rădăcină de... rogoz! — Capătul unui canal — Unită! 6. Bifurcație a brațelor Dunării — Tulcea! 7. Borsul preparat de oamenii din Deltă, după rețete specifice! 8. Regiunea cea mai joasă din țară, cuprinsă între gurile de vărsare ale Dunării, cu un imens potențial economic — Fire — Bine prăjit! 9. Uimită — Exagerare, afectare. 10. Din delta acestui fluviu vine în Delta noastră pasărea ibis — A potoli, a liniști — Dînsul... în deltă! 11. Vechi măsură pentru lichide — Parte din plaur! — Unitate de timp în care Delta înaintează în mare în medie cu patru metri (pl.) 12. Lac dobrogean alimentat cu apă dulce din brațul Sf. Gheorghe — Sulina și Tulcea. 13. Moluste gasteropode — Brațul care limitează, în nord, Delta Dunării — Cap de bitlan! — Cuvinte rare: MAN, ENA, ACOV.

ȘTIAȚI CĂ...

... expresia turist s-a format din limba engleză, de la tour care înseamnă călătorie, excursie? La început el s-a aplicat englezilor care obișnuiau să-și petreacă vara făcînd o călătorie mare (great tour) prin Europa. Termenul de turist a fost popularizat de scriitorul francez Stendhal (Henri Beyle) care și-a publicat notele de călătorie sub titlul de „Mémoires d'un Touriste”.

... principalul izvor de apă minerală al stațiunii „1 Mai”, de lângă Oradea, numit „Izbucul”, este captat de la 120 m adîncime? El are un debit de erupție de 480 mc pe oră și o temperatură de 42°.

... la Băile Victoria, vecine cu băile „1 Mai”, izvorul principal este captat de la o adîncime de 50 m și are o temperatură de 46°? Pentru a putea fi folosită în băi, apa izvorului este răcită la 39° prin intermediul unui răcitor și a două bazine deschise.

... „Iuda Bradu”, un aven aflat pe dealul Somen, de lângă Băile „1 Mai”, s-a crezut că este un crater de vulcan, sau un gheizer în legătură cu izvoarele termale din stațiune? Cercetătorii geologi au dovedit însă că este un fenomen carstic obișnuit, neavînd nici o legătură cu izvoarele termale.

... în parcul dendrologic Simeria se găsesc câteva exemplare de salcîmi gigantici? El au o vîrstă de 200 de ani și sînt socotîți cei mai bătrîni salcîmi din țară.

... în timpul iernii, capra neagră se mulțumește cu mugurii de salele, de mesteacăn și la nevoile cu licheni și refuză să se atingă de finul și trifoiul pus de om pentru căprioare? În schimb și capra neagră caută sarea, mai ales pe la sfîrșitul lunii mai, cînd schimbă pășunile de iarnă cu cele de vară.

... în țara noastră smochinul (Ficus carica L) atinge limita sa nordică de răspîndire? El crește pe Valea Dunării (la Virciorova, Ada-Kaleh, Hirsova), pe valea Bâhnei (r. T. Severin) și Mangalia, rezistînd peste iarnă fără a fi îngropat.

EPIGRAME

Unui cabanier ursuz

Gindeam, privindu-i lung figura:
„Mai primitoare e... natura!”

Unui turist comod

Văzînd că panta-i dificilă,
Subit, el s-a întors din cale;
Dar toți atunci, fără de milă,
Rizînd, l-au cam luat... la vale!

Unei turiste cu nervi

Pe Dunăre eram cu ea;
Dar, vai, ne tot făcea șicane;
De nervi, într-una cum fierbea,
Eu mă simțeam lingă... Cazane!

Unui turist distrat

Rămas în vîrf, în contemplare,
Uită amicul său coboare...
Era-n firescul său decor,
Căci se afla... cu capu-n nori!

SIG. HOROVITZ

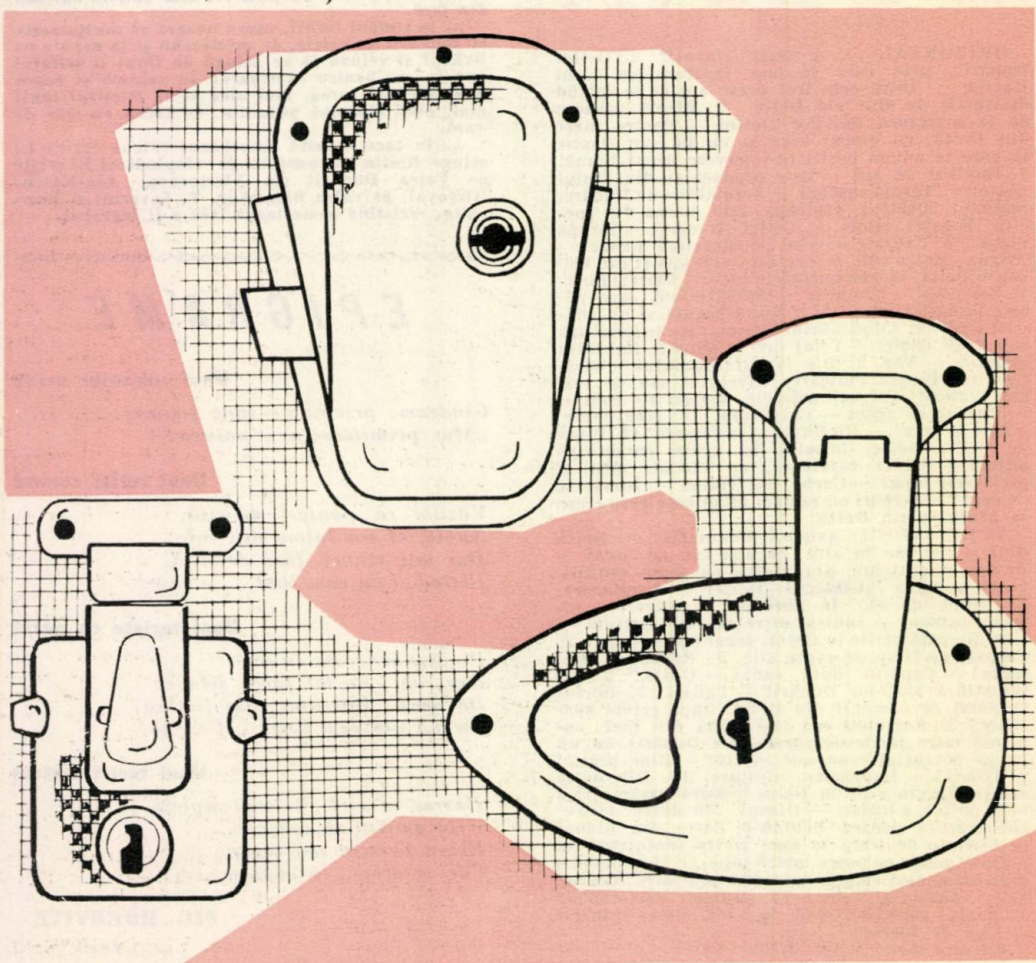
Iași

IIS BRATEȘ Galați

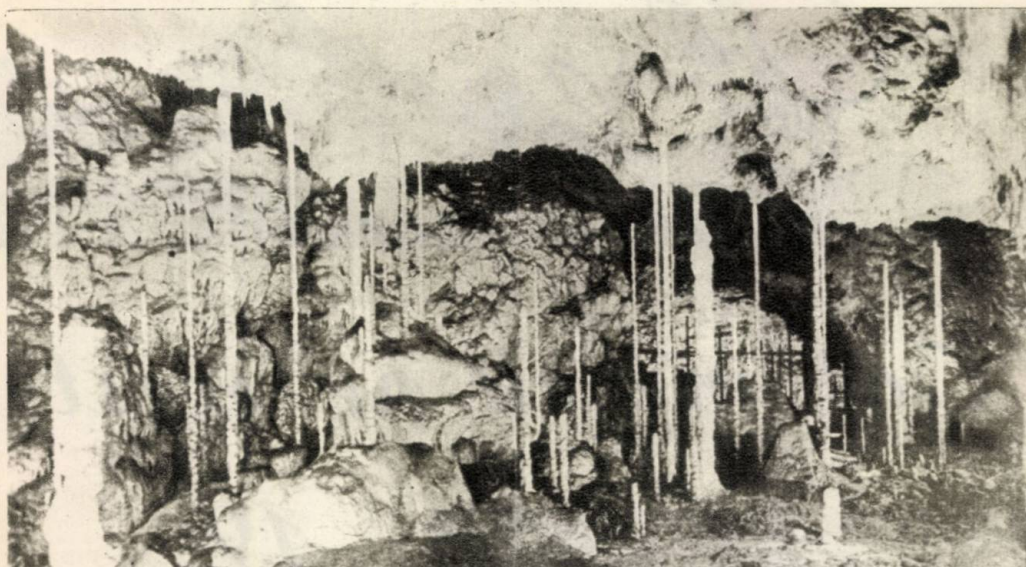
Produce și livrează următoarele materiale pentru marochinărie
și încălțăminte:

accesorii metalice din alamă și oțel pentru marochinărie (broaște
de valiză, minere, broaște de servietă, broaște pentru sac de voiaj,
broșcuțe de portmoneu, cataramă pentru cordoane);

accesorii metalice din alamă și oțel pentru încălțăminte (cataramă,
cașe, butoni);

Peșterile din carstul Moraviei

În cadrul excursiilor organizate de O.N.T. „Carpați”, am vizitat Republica Socialistă Cehoslovacă. Una din amintirile cele mai pregnante este aceea pe care ne-a lăsat-o carstul Moraviei, cu grote bogate în stalagmite și peștera Macocha, subiectul multor legende.

...Șoseaua ne poartă printr-o regiune acoperită cu conifere, prin sate de munte ai căror locuitori lucrează la uzinele metalurgice aflate în inima pădurilor seculare sau se ocupă cu tălătură lemnelor.

De-a lungul a 9 km se întind 9 peșteri. Dintre ele, mai frecventată este cea de lângă prăpastia Macocha, de la care și-a imprumutat numele.

În dreptul deschiderii peșterii, s-au amenajat un loc pentru parcare, un restaurant și un mic centru de desfășurare a plantelor, ilustratelor și obiectelor de artizanat.

Peștera Macocha este înzestrată cu scări, poduri cu balustrade și lumină electrică. O parte a ei se vizitează cu bărcile.

Intrăm în peșteră trecând un pod de lemn. Încă de la intrare privirea se oprește la o stalactită de 4 m. Cîteva pași mai departe apare o uriașă coloană provenind din unirea stalactitelor cu stalagmitelile. Această formație, cu o circumferință de 7 m, este cea mai mare din peșteră. Începe urcușul și în fața ochilor ne apar noi și noi forme ciudate.

Iată „cetatea” și „copacul înzăpezit”, apoi „bunîțele”, totul discret luminat, iar mai departe, după un nou urcuș, „Iepurașul” și „cimitirul turcesc”, „îndrăgostiții” și mica stalactită neagră care, spune legenda, aduce noroc celor ce o ating.

Feerie luminată este „baldachinul” cu vâlurile lui bogate, transparente, cu reflexe verzui și portocalii. Ceva mai încolo ne întâmpină „îngerul” cu aripile strînse.

În apropiere, două stalactite deosebite: coloanele, care s-au format prin căderea de la mare înălțime a apei, astfel că în loc de viri au căpătat o suprafață netedă.

Toate aceste formații, ca și altele, nenumărate, se văresc pretutindeni, alimentînd fantazia privitorului și lăsînd mereu loc admirației pentru această însușire minunată a apei de a putea crea, de-a lungul mileniilor, asemenea frumuseți.

Îeșim la lumina zilei, în vestita prăpastie Macocha, adîncă de 138 m și avînd în mijloc un lac, alimentat de suvoalele de munte. Lacul se scurge în altul, aflat în interiorul peșterii, din care își trage apele râul ce curge de-a lungul șoselei.

Numele „macocha” înseamnă „mamă vitregă” și se datorește unei legende străvechi. Se spune că, pe vremuri, un lemnar avea o fetiță, a cărei mamă a murit curînd după ce a adus-o pe lume.

Lemnarul, după cîtva timp, s-a recăsătorit cu o femeie care avea de asemenea o fată. Îmbolnăvindu-se odată greu aceasta, mama ei, după ce a încercat fără nîl un folos toate leacurile știute, se adresă unui vrăcicar care îi spuse că fata ei nu va fi salvată decît cu prețul unei vieți omenești. Mama vitregă luă atunci pe fetița soțului ei și o aruncă în prăpastie. Soarta însă nu vru ca fetița să piară și ea rămase agățată în crengile unor brazi, de unde fu salvată de niște păstori, aflați prin apropiere. Aceștia, după ce aflară cele întîmplate, o prînsă pe femeie și o zvîrliră în prăpastia cea adîncă...

Pentru a vizita restul peșterii, intrăm cu ajutorul bărcilor. Totul e luminat ca ziua. De pe plafon, sute și sute de stalactite avînd diametrul de numai cîteva milimetri și lungimea de cîteva zeci de centimetri, ne cuceresc privirile. Apoi, din nou, vâluri, coloane și stalagmite uriașe. Ici-colo, neașteptate petice de mușchi verde; sporii au fost purtați probabil, din afara peșterii, de curentul de aer.

Îeșim tăcuți. Nimeni nu găsește cuvinte pentru a-și exprima uimirea și admirația. Ne îndreptăm spre autocare, purtînd cu noi amintiri de neuitat...

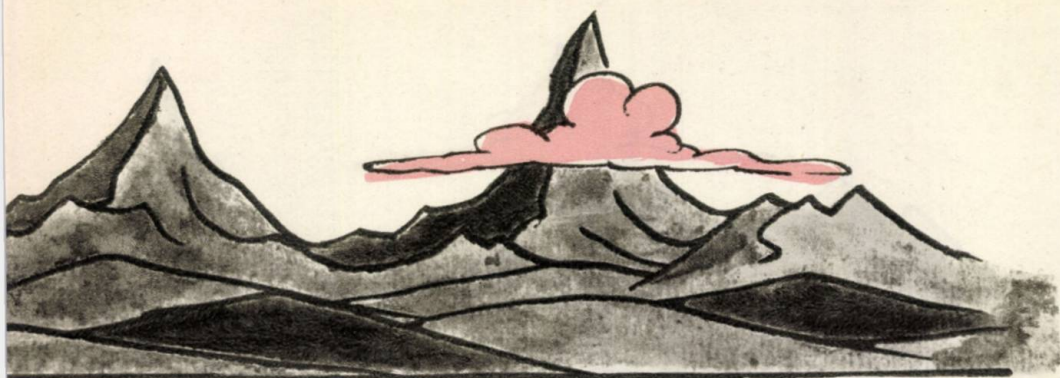
ing. ELENA IONESCU

Tot mereu pe creste

19
zile
din
Piatra
Craiului
în
Retezat

Nu sintem partizanii performanțelor cu orice preț. Dar pentru un adevărat prieten al munților, traseele grele reprezintă și ele prilej de satisfacții. Turistul încercat este obișnuit cu greutatea drumului. Socotim că acei ce, mergind pe creste, vor să parcurgă un traseu din Piatra Craiului pînă în Retezat, vor fi

bucuroși a primi aceste însemnări și câteva sfaturi.

Parcursul munților Piatra Craiului, Păgăraș, Paring și Retezat, a fost făcut în 19 zile, pe următorul traseu: Zărnești—prăpăstii-le Zărneștilor—cab. Curmătura; cab. Curmătura — Stînile din Funduri; Stînile din Funduri — șaua Funduri — Cerdacul Stanciului — cab. Plaiul Foi; cab. Plaiul Foi — Rudărița — Comisul — vf. Luțele (innoptat în cort); vf. Luțele — cab. Simbăta; cab. Simbăta — cab. Podragul; cab. Podragul — cab. Bilea-Lac; cab. Bilea Lac — Negoiu — halta Valea Frate-

lui. De aici, cu trenul, pînă la stația Lotru și, la 4 km mai departe, la Brezoi.

De la Brezoi, cu trenul forestier, am urcat pe minunata vale a Lotrului pînă în satul Voineasa. A urmat apoi itinerarul: satul Voineasa — culmea Vidruței — cab. Obîrșia Lotrului; cab. Obîrșia Lotrului — lacul Gilcescu — sub vf. Ieșul (innoptat în cort); Ieșul — cab. Paring; cab. Paring — Petroșeni, apoi cu trenul de la Petroșeni la gara Pui. Gara Pui — cab. Baleia; cab. Baleia — Virful Mare — cab. Pietrele; cab. Pietrele — vf. Retezat — lacul Bucura — Valea Pietrele

— cab. Pietrele; cab. Pietrele — lacul Bucura — vf. Peleaga — vf. Păpușa — Valea Rea — cab. Pietrele; cab. Pietrele — halta Ohaba de sub Piatră.

Pentru planificarea timpului, menționăm că trenul forestier pleacă de la cab. Plaiul Foi spre Rudărița la ora 6 (se scutesc astfel cca 9 km), iar trenul forestier pe linia Brezoi — Voineasa, pleacă la ora 9. De la gara Pui se pot găsi mijloace de transport ocazionale pînă la aproximativ o oră de cab. Baleia.

Acest traseu este recomandat a se urma în grup de cel mult 4 turiști cu

Retezat

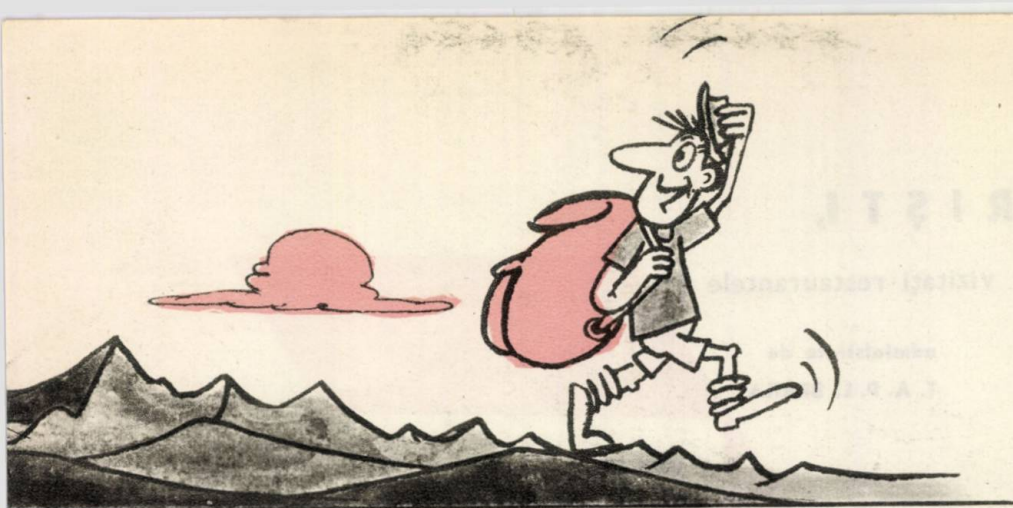

experiență și pregătire fizică corespunzătoare. Pentru parcurgerea lui, minimum de ustensile, îmbrăcăminte și hrană, cântărește în jurul a 13 kg de persoană. Sînt obligatorii: haina și pantalonii de ploaie, treninul și puloverul de schimb, 3 schimburi de corp, cortul și sacii de dormit (pentru innoptat afară).

* * *

Piatra Craiului este fără exagerare, unul dintre cei mai frumoși munți ai Carpaților noștri. Atît drumurile de acces, brinele, cît și traseele de creastă, se întrec în splendoare și măreție sălbatecă. Unul din traseele apreciate este cel ce trece peste șaua Funduri și coboară pe versantul vestic, ducînd pe la Cerdacul Stanciului, pe marele grohotiș. Acest drum — care merge pe la baza unor pereți de 4—500 m înălțime, albi, ascuțiți sau rotunjiți de apă, cu o minunată dantelărie a formelor lor — îți oferă, de-a lungul mai multor ore, imagini cu totul specifice.

Legătura cu masivul Făgăraș se face peste virful Comisul, după care se ivesc granituri și cuarțuri, calcarele apărînd numai ca insulițe izolate. (În sfîrșit, avem apă peste tot). Masivul Făgăraș se parcurge mergînd în lungul crestei

principale. Sălbăticia versantelor abrupte, varietatea formelor de teren, care alternează, frumusețea circurilor glaciale cu lacurile lor și zăpezile care cad de timpuriu, formează frumusețea acestui masiv. Unul din cele mai frumoase lacuri, datorită mai ales așezării lui, este Podragul, albastru intens în zilele însorite și de un verzui albicios pe timp mohorât, înconjurat de o vegetație abundentă în flori. Zăpada își oglindea fața imaculată și rece, în apele unduite ale lacului, iar jur-împrejur, pe zăpadă, flori...

Părăsim Făgărașul răcoros pentru a parcurge pitoreasca vale a Lotrului, cîn-

tată în baladele oltenesti, pînă la alt lac, considerat drept unul dintre cele mai frumoase: lacul Gilcescu. Sintem în Paring. Muntele acesta se aseamănă întrucîtva cu Făgărașul; și aici ai priveliști panoramice de o rară frumusețe, mai ales dacă la ridicarea ceții din văi te ații pe creastă.

Retezatul, munte bogat în floră și faună, a fost declarat parc național și, pe o porțiune mai mică, rezervație științifică. El este un masiv împînzit de lacuri (cu apă cristalină albastră și chenăruite cu pietre roz-roșii), care te impresionează prin mărimea lor și altitudinea la care sînt situate.

Aici, la tot pasul, zărești zănoage și tăuri la care vin să se adape caprele sălbatice, mai puțin sperioase, datorită grijii și atenției ce li se acordă. Cu puțină îndeminare, te poți apropia mult de ele. Dacă reușești, te privesc nedumerite, cu ochii lor mari și negri, și numai la un semnal al țăpului — un șuierat hîrjîit — se îndepărtează spre ascunzișurile lor.

La coborîre — de la cabana Pietrele — rezervați o jumătate de oră văii Stînișoara. Va fi un prilej de noi satisfacții, înainte de întoarcerea acasă.

GH. VOICU

Făgăraș

TURIȘTI,

vizitați restaurantele :

administrate de
T. A. P. L. BRĂILA

KISELEFF
Parcul Kiseleff — Brăila

DUNĂREA
Plăța Lenin, 1 — Brăila

BRĂILA
Plăța Lenin, 6 — Brăila

PESCĂRUȘ
Str. Republicii — Brăila

T.A.P.L. BRĂILA

LACUL-SĂRAT
stațiunea Lacul-Sărat

Serviciu exemplar
Mîncăruri alese
Băuturi fine

CETATEA FĂGĂRAȘULUI

Cetatea Făgărașului la începutul secolului XIX (stampă)

Cetatea Făgărașului, azi

La poalele unuia dintre cei mai măreți masivi din țara noastră, în orașul Făgăraș, se află una din cele mai vechi cetăți, cetatea Făgărașului. Aceasta este însă cea de a doua cetate cu acest nume, prima fiind clădită mai spre apus de orașul actual, pe Olt, de voievodul Ardealului Ladislau Apur, între 1308 și 1310. În 1366, odată cu trecerea Țării Făgărașului în stăpânirea lui Vlad I Volevod, domnul Țării Românești, cetatea trece și ea în stăpânirea voievozilor români.

Actuala cetate Făgăraș datează din secolul al XV-lea. În lungul șir al anilor, cetatea a suferit multe transformări și adăugiri.

Complexul cetății se compune dintr-un castel având, în plan, forma unui pătrat, străjuit de patru turnuri de colț și înconjurat de o incintă pătrată fortificată, cu ziduri prevăzute cu drumuri de straje și goluri de tragere, fiecare colț fiind întărit cu câte un bastion.

Depășind filmul istoriei, printre vremelnicii stăpînitori găsim pe Iancu de Hunedoara, apoi pe Ștefan Mallat, principe al Ardealului, român originar din Comana de Jos, care rezistă în această cetate asediului turcilor în 1541. Neputînd ocupa cetatea, trimișii lui Mustafa Pașa îl atrag pe Mallat într-o cursă, spunîndu-i că atît timp cît va fi soarele pe cer nu o să i se întîmple nimic. Dar, renegîndu-și cuvîntul, după apusul soarelui, turcii l-au declarat prizonier.

Tot aici, Doamna Stanca, împreună cu copiii, Florica și Nicolae Pătrașcu, au primit în 1601 trista veste a asasinării lui Mihai Viteazul, domnitorul ce realizase pentru o clipă unirea Țărilor Românești.

Dar în cetate nu au răsunat numai glasurile stăpînitorilor. Între zidurile ei s-au spart glasurile celor obidiți. Un document găsit în Arhivele Statului din Brașov, cuprinde porunca Guvernului Transilvaniei de trimitere sub pază bună, și predarea către căpitanul suprem al cetății Făgărașului, a lui Toma Arpășanul răzvrătitul.

În cetate, 1500 de lobagi prestau servicii, lucrînd în trei schimburi. Fiecare sat era obligat să predea anual cetății cîte o căprioară, 16 găini, cereale, unt, miere, vin, iar în timp de război cîte 200 de călăreți.

La începutul secolului al XVIII-lea, cetatea a adăpostit trupele împărătești de lobonți, care au luptat contra curușilor, răsculații lobagi români și unguri, îndemnați de Francisc Rakoczy să scape de dominația habsburgică.

Azi cetatea se află în îngrijirea Statului Popular al orașului Făgăraș. Intenția de a o transforma într-un muzeu al Țării Făgărașului corespunde cerinței de a putea arăta generațiilor viitoare mărturiile trecutului patriei noastre.

În acest scop s-a început restaurarea cetății, în prima fază a lucrărilor procedîndu-se la consolidarea acesteia și la amenajarea unui lac în marile șanțuri de apărare de pe vremuri.

Dar spre deosebire de vremurile tulburi de odinioară, în loc de lupte, acum pe noul lac nu se văd decât bărcuțe pentru plimbări și sport pe care le poate închiria oricine la debarcaderul lîngă care s-a clădit și o terasă.

Bustul Doamnei Stanca

C. SĂVULESCU

O întâlnire neașteptată în Căldarea Șerbotei

Am pornit, în zorii unei zile de toamnă, din Cumpăna către linia de creastă a Făgărașului, petrecuți de legănarea lină a codrului de fag, care-și risipea spre poale cele dintii frunze din pletele-i îngălbenite. Prin luminișuri, coborau din văzduh adieri domoale.

Am trecut peste apa Cumpăniței, am lăsat în urmă muchia Clăbucetului, „Izvorul de Piatră” și „Izvorul La Troiță” și ne-am tot dus în suie și coboriș pe poteca uneori pierdută, călăuzindu-ne pașii către valea Topologului și, mai departe, spre înaltele culmi ale Făgărașului. Ceasuri de-a rindul s-au scurs unele după altele, până ce cărarea ne-a scos de sub umbrare „la gol”; văzui atunci pe tovarășul meu de drum pironit deodată locului, cu mîna ridicată spre zarea unde un hotar uriaș își înălța meterezele spre cer. Se zăreau într-acolo platoșele petroase ale munților Scara, Girbova și Ciortea, învăluite în parte de grămezi de nori negri. O lume îmbietoare și amenințătoare în același timp, apărea în fața noastră.

Acolo, în goliștea aceea, ne-am ajustat cataramele și echipamentul. Ne-am urmat după aceea drumul către întunecatul baraj alpin, până ce am ajuns în cele din urmă la „Stîna nouă din Scara”. În vremea asta, involburările grele ale norilor au coborît de pe creste spre abrupte văi și ne-au cuprins

iute. Lumina a pălit pe dată prin hîrtoape. Dar „Stîna din Scara”, vrednic tocmită, ne-a primit tăcută și solitară.

A trecut vremea prînzului și-au trecut și ceasurile de tihnă ale amiezii, cum trec undele pe apele limpezi. După amiază, cu toată supărarea timpului, am hotărît să pornim spre țintă și să trecem Carpații. Nu era o-ncearcă întîmplătoare. Drămuind piedicile ce ne puteau sta în cale și socotind că o nereușită a încercării noastre putea prea bine să pună stavilă năzuințelor, ne-am pregătit o eventuală „retragere în ordine”, în cazul în care iureșul furtunii ne-ar fi respins de pe culmi. Și astfel, ne-am asigurat condiții de înnoptare la stîna cea solitară, făcînd unele pregătiri și adunînd acolo vreascuri și bușteni aduși de ape, pentru foc. Apoi ne-am avîntat mai departe.

Masivul, care în zorii zilei ni se-nfățișase sculptat parcă în cristal, își schimbase acum cu totul înfățișarea. Picuri răzleți și reci ne-mpunseră fața de la primii pași. Ajunși în zona „Izvorului lui Cazan”, furăm întîmpinați de ninsoare. Mai sus, în regiunea „Izvoarelor Scării”, iarna era în toi. În sfîrșit, în căldarea glaciară a Scării, talazuri de spice de gheață se prăbuseau amenințător pe pante. Eram orbiți. O inserare timpurie, pîndea de pretutindeni.

Nu e rușine să te recunoști trecător învins, în fața muntelui, atunci cînd furiile intemperiilor se năpustesc împotriva-ți. Pentru a putea birui pînă la urmă munții, e bine să-ți păstrezi răbdarea. Așa dar, respinși din căldarea glaciară, ne-am retras spre vale. Mai pe urmă, tirziu, cînd noaptea se-nstăpîni pe valea Scării, jarul din vatra stîinii ne-a fericit. Multă vreme, huietul vîntului de-afară a dat preț neuitat păcii noastre dinăuntru.

Pe la ceasurile trei din noapte, o spărtură bună a apărut în marea de nori și, curînd, luna plină și-a revărsat pulberile gălbui peste ținuturile munților. Părea un far uriaș, iluminat cu neon, îndreptat spre paradisul zăpezilor proaspete. N-am mai stat mult în cumpănă, și, curînd după aceea,

am pornit din nou la asaltul culmilor. Zorile încă nu-și desfășuraseră aripile, doar o spumă ușoară de lumină se aninase de profilul culmilor. O liniște desăvârșită luase locul zbuciumului nocturn. Mai târziu, soarele apăru biruitor deasupra înălțimilor și razele lui se răsfrinseră din miriadele de cristale de gheață ce înlănțuiseră ierburile alpine.

În după amiaza aceleiași zile, furăm martorii unei întâmplări mișcătoare. Mă aflam departe de tovarășul meu de drum, pe o

mică platformă din abruptul nordic al muntelui Moscovul, în dorința de-a dăruii obiectivului aparatului de fotografiat imaginii cit mai sălbatice, când, pe neașteptate, se produse un zgomot ciudat, venit de departe, din lumea povirnișurilor fierăstruite. Zgomotul fu urmat de altul, apoi de altul — pe urmă un nour surd cutremură văzduhul. Instinctiv, îmi lipii fața și trupul de stîncă masivă a peretelui. Avui atunci senzația că un cutremur, întretăiat de clipe de liniște,

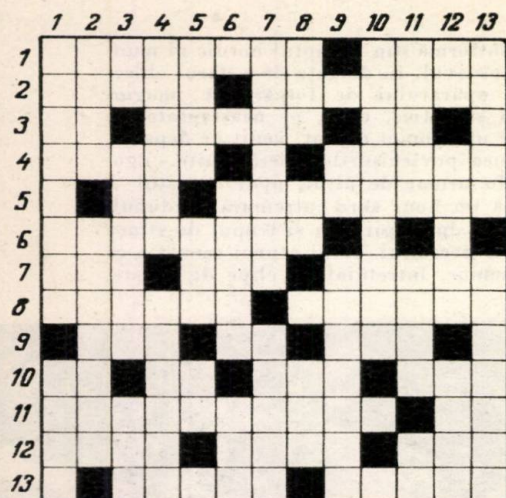

Capre negre în Făgăraș

zguduia muntele. Zgomotele continuau, asemuindu-se cînd cu bubuituri subterane, cînd cu loviturile unor zburături de piatră, care se rostogoleau spre abis. Priveam cu fața crispată spre obline, într-o atitudine de apărare, cu respirația reținută. „Stînci desprinse care se rostogolesc”... mi-am zis în gînd, răminînd mai departe nemișcat. Văzui deodată, săgetînd pe deasupra meterezului, silueta întinsă-arc a unei capre negre, avîntată amețitor spre genune. N-avui timpul să urmăresc bine „zborul” trupului felin, fiindcă privirea mi se aținti din nou spre oblîncul muntelui. Cădeau, în adevăr de data aceasta, și zburături mari de stîncă, pocnînd în steiuri. Apoi, săgetă pe aceeași traiectorie un țap de talie minunată în goana-i fantastică spre genune. Era vremea îndrăgostirii

„antilopelor carpatice”. Cine-a putut surprinde măcar o dată goana acestor miri ai munților, mărturisită doar celor mai retrase și sălbatice ținuturi alpine în perioada toamnei (octombrie-noiembrie), acela poate evoca un film uluitor, cu cea mai frumoasă regie. Salturile caprei negre, urmată în de aproape de „mirele” ei, descriu traiectorii considerabile deasupra abruptelor, cu viteze uimitoare în vertiginoasa lansare spre gol. Nimic rău nu se petrece — doar zburături se rostogolesc spre hăuri, pocnînd sec și răsunînd a spaimă în ecouri. Nunta prețioaselor viețuitoare are loc mai adesea în amurg, în locuri pitorești și sălbatice, depărtate cu totul de potecile drumeților.

OVIDIU MANIȚIU

Brrr!... Ce frig!

ORIZONTAL: 1. Zăpadă în alunecare. — Culmea... muntelui, veșnic alb. 2. Locul al ținuturilor albe. — Nămeți. 3. La culme! — Ghețuș. — Începe frigul! 4. Morman de zăpadă. — Coastă prăpăstioasă. 5. Omăt pe alocuri! — Munte blînduit de viore! 6. O soră... în alb. 7. Plină de apă. — Materie primă pentru gheață. — Vîfor. 8. Sport pe tobogan. — A aluneca... la hochei pe gheață. 9. Loc de trecere printre munți. — Noroi. — Cam. 10. Pușin topit! — Cută! — Măsură cu bucluc. — Partea a doua a unei pîrții! 11. Drum spre culmi. — Nea! 12. Ivit. — Lega. — Fular. 13. Împodobită cu zăpadă. — A adăposti de vreme rea.

VERTICAL: 1. Te dă pe gheață. — A face pîrție. 2. Între doi munți. — Manta de vreme rea. 3. Cap fără cap! — Pe marginea ghețarului în alunecare. — Luntre de pescari. 4. Curăță zăpada. — Deștept. 5. Fără urechi în zoologie. — Lac de munte. — Începe să se termine iarna. 6. A vopsi. — În vîrf. 7. Direcția din care bate vîntul. — Cînd se topește zăpada. 8. Măsură agrare. — Fier. — La bocancii alpinistilor. 9. Fluviu italian. — Se petrec la munte sau la mare. 10. Viscol de sezon. 11. Anotimpurile albe. — Stîrnește vîrfornită. — Notă muzicală. 12. René! — Funie groasă. — Pisc în Carpați. 13. Friguri. — Nepăsare cu iz de sezon.

I. ȘUȘELESCU

UN

„OM”

CA NIMENI ALTUL

Știu un „om” ce stă în vînt,
Ploaie și furtună,
Dar n-a fost nici cînd gripat —
Poate să vă spună.

N-a plecat la Govora
Asthma ca să-i treacă,
Iar cu piatra din ficat,
Cînd îl vezi, se joacă.

Reumatism nu a avut,
Nici lumbago încă,
Deși unii spun c-odată,
Ar fi dat în brîncă.

N-are casă și nici cort,
Pronosport nu joacă,
Și-un secret aș vrea să-l știți
N-a avut dădăcă.

Rude cic-ar fi avut —
Chiar și-o mamă mare,
Dar pe toate le-a pierdut...
La potop, se pare.

Azi e singur, singur cuc...
Fluieră la lună,
Ba aud că pe-un fîraș
Jar din ea adună.

Ăsta zic și eu că-i „om”,
„Om” dintr-o bucată,
Și gîndesc ca să-l înșor
Cum găsesc o fată...

„Babele” sînt în peșit
Să îi caute-aleasă.
Numai una s-a găsit
Să-i fie mireasă.

Întrebînd „Vîrfu cu Dor”
De nu știe-o fată,
Codrii au răspuns în cor:
Ia „Păpușa”-ndată!

NICOLAE GHERCU

CU „MOCĂNIȚA” LA BEDELEU

Vedere din Albac

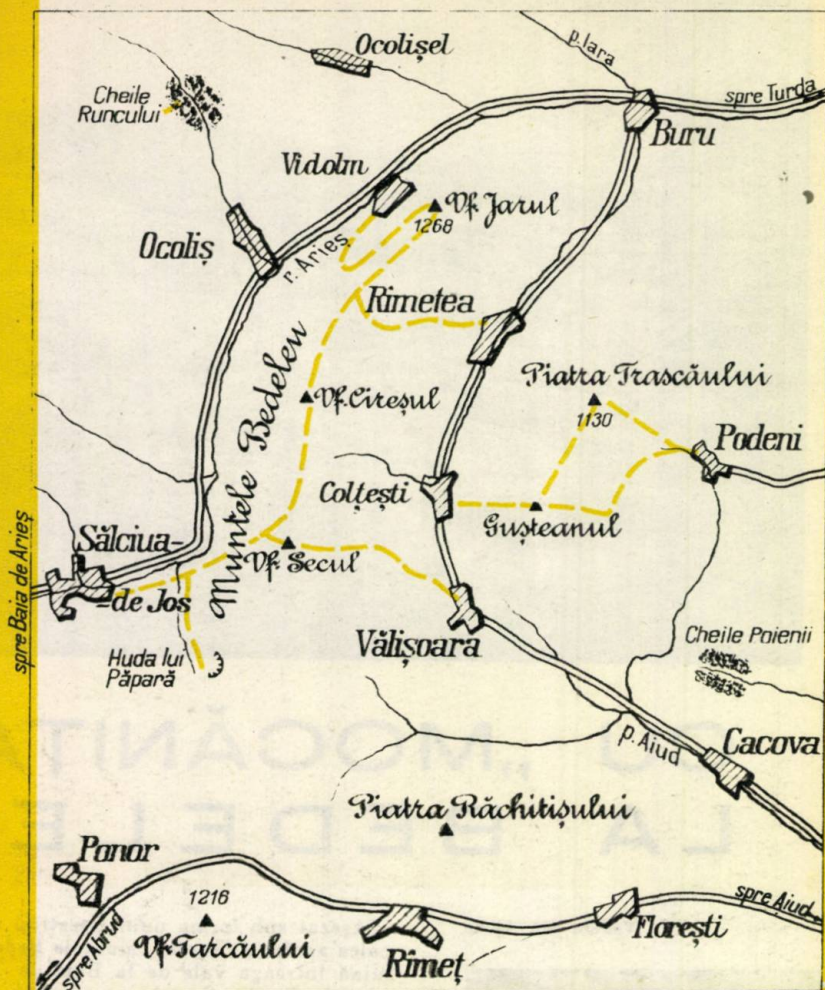

Așezat sub forma unui ferestruu uriaș în calea apelor Arieșului, muntele Bedeleu domină întreaga vale de la Baia de Arieș și pînă la Turda. Creasta sa zimțată, îndreptată spre nord, se poate vedea din Cheile Turzii, de pe Muntele Mare sau din Trascău, însă privește maiestuoasă oferită de drumul de la Sălciua de Jos spre Ocoliș, accentuează și mai mult farmecul văii Arieșului.

Prin virfurile sale: Jarul, Cireșul, Secul și Prislop, care sînt numai turnuri principale în creastă, Bedeleul apare ca o poartă de intrare la răsăritul Țării Moților.

La jumătatea drumului între Turda și Cîmpeni, cu „mocănița” care merge la Abrud, lăsînd în urmă Cheile Turzii, după o cotitură ne apare dintr-o dată muntele Bedeleu în toată mărirea lui.

Coborînd în Sălciua de Jos, la 46 km de Turda, traversăm râul pe un pod de lemn și urmăm cursul Arieșului, pe dreapta, prin cătunele comunei Sălciua-Rogoz, trecem peste o vale seacă și urcăm valea Uncăștilor pe un drum de care, admirînd pereții abrupti de stîncă din dreapta văii. Trecem pe lîngă o moară și o piuă, al căror iaz a fost făcut de multă vreme, cu un mal înalt ramificat din matcă, printr-o fereastră rotundă săpată în stîncă. Urmînd cursul văii, ajungem după 50 de minute la izvoarele riulețului de sub

extremitatea de vest a muntelui, sau mai precis între șaua Bedeleului și vîrful Sălciua.

Urcînd pieptiș 15 minute prin cătunul împrăștiat de-a lungul văii, vedem „Huda lui Păpară” de unde ies ape tumultuoase, înspumate, potolindu-se abia pe prundul nisipos de la baza cascadei. Întreaga peșteră este străbătută de torente puternice, care erodează calcarul, gresiile și conglomeratele din care este alcătuit muntele. Vuietul apei ce se aude din fundul peșterii, inaccesibilă în mod normal, anunță o galerie cu cascade, cu o profunzime de peste 1000 m, formînd Valea Ascunsă, un afluent al Arieșului. La intrare, peștera apare avînd o înălțime de 30 m și o lățime de cca 3 m.

Foarte spectaculoasă și deosebită ca aspect de celelalte peșteri, „Huda lui Păpară” închide minunate fenomene carstice, a căror istorie a scris-o timpul și o cunoaște numai muntele. Misterul „Hudei” a fost curmat

doar de cîțiva speologi curajoși care au putut pătrunde în unele galerii ale sale.

Din Sălciua de Jos, prin valea Uncășetilor, aproape de confluența cu Arieșul, se află, pe dreapta, izvoarele de la Padini, într-o pădure de fag de unde pornește cărarea spre creasta Bedeleului. În apropiere se află peștera de la Groși, foarte greu de găsit datorită poziției sale ascunse în coasta muntelui. Putem urma poteca pieptiș pînă pe creastă, de unde atingem vîrful Jarul (1268 m), rămînînd cu impresia că am parcurs o porțiune din Piatra Craiului. Împrejurimile sînt însă diferite, fiind ferăstruite adînc de ape, cu chei de o sălbăticie rară, dominate de pietre învălmășite fantastic. Pe tot cuprinsul, colți stîncoși și abrupti alternează cu plaiuri domoale, poieni largi și inverzite, presărate cu căsuțe al căror acoperiș ascuțit se confundă ușor cu stogurile de fin.

Coborîm de pe creastă, prin șaua Cîrșului,

Valea Arieșului, văzută de pe Bedeleu

în comunele Colțești sau Vălișoara, intrând pe un drum puțin cunoscut, care leagă valea Arieșului de Mureș, de la Buru la Aiud, cu un ceas mai devreme.

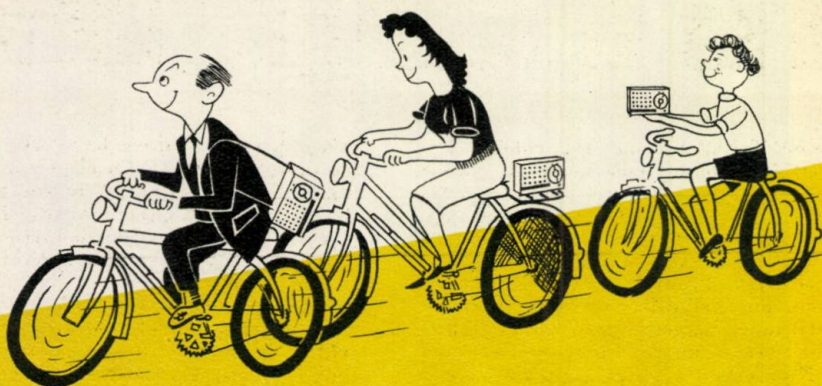
La vest de Vălișoara, după 2 km, prin cătunul Izvoarele, urcând pe muntele Rogoaze, ajungem din nou în Bedeleu. Din Colțești, de cealaltă parte a frumoasei șosele, privim culmea Remetilor cu vîrfurile Gușteanul și Piatra Trascăului (1130 m). De pe această culme, muntele Bedeleu are un aspect mai puțin impunător, dar mai pitoresc prin gheburile sale pietroase, parcă mai mici privite de la înălțime, pierzîndu-se în colinele dominate de ruinele cetății Trascău, în apropierea comunei Rimetea, de unde drumul spre nord șerpuiește pînă la Buru.

Părăsim priveliștea spre Bedeleu, după ce am coborît de pe Piatra Trascăului, trecem peste un șanț adînc, traversînd platoul și tăiem serpentinele șoselei în construcție,

care ne scoate la casa Podeni. Această cabană, construită pentru muncitorii șantierului de drumuri, este așezată pe un deal, la marginea pădurii de pini care desparte munții și freamătul codrilor de liniștea lanurilor și a livezilor înflorite.

ITINERARII TURISTICE: 1. Sălcuia de Jos — Huda lui Păpară, 2 ore; 2. Sălcuia de Jos — creasta Bedeleului — Colțești, 1 zi; 3. Vălișoara — Izvoarele — muntele „Pe Rogoaze” — Bedeleu — Colțești, 1 zi; 4. Colțești — vf. Gușteanul — Piatra Trascăului — Rimetea, 7 ore; 5. Piatra Trascăului — Culmea Remetilor — Gușteanul — Podeni, 3 ore; 6. Casa Podeni — Cheile Poienii — Cacova — Măgura — Aiud, 7 ore; 7. Casa Podeni — prin comunele Podeni, Ciugudul de Sus, Ciugudul de Jos, Inoc, Unirea — Ocna-Mureș, 5 ore (22 km); 8. Mirăslău — Cheile Poienii, 2 ore.

ing. GRIGORE MANIU

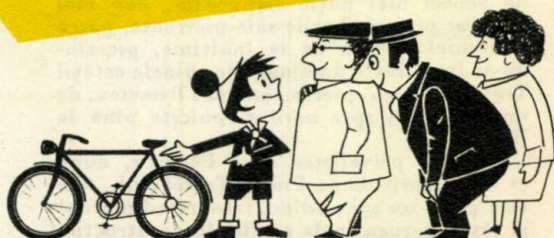
În excursii și călătorii
folosiți aparatul de
radio cu tranzistori

„TURIST”

Pentru excursii
cicloturistice
folosiți bicicletele

„CARPAȚI”

tipurile
**SUPER,
TURIST,
FELICIA,
DOINA,
ELEGANT**

POPAS ÎN CARPAȚII PĂDUROȘI

De două zile, de când am coborît din tren în Vișeu, plouă mereu. O ploaie mărunță, putredă, ca de început de toamnă. Când plecasem din București era miez de vară; așa o fi vara aici la munte, în nordul țării? Îmbrac o haină impermeabilă și ies pe uliță. Pe uliță, băltoace. Când și când vreun om zgribulit, cu o haină aruncată pe umeri, îndeamnă spre vreo prăvălie după un chibrit, să ia un rachiu și-apoi să fugă acasă. Nici n-apucă să stea ploaia și din caerele de nori, atîrnate în virfurile brazilor de pe coastă, începe iar să cearnă mărunț și stăruitor. Vișeul a venit mare, curge turbure și rostogolește cu zgomot bolovanii din albia sa.

Sînt necăjit că „meteoru” ne-a informat greșit și am pierdut excursia pregătită cu atîta migală și cu atîtea speranțe.

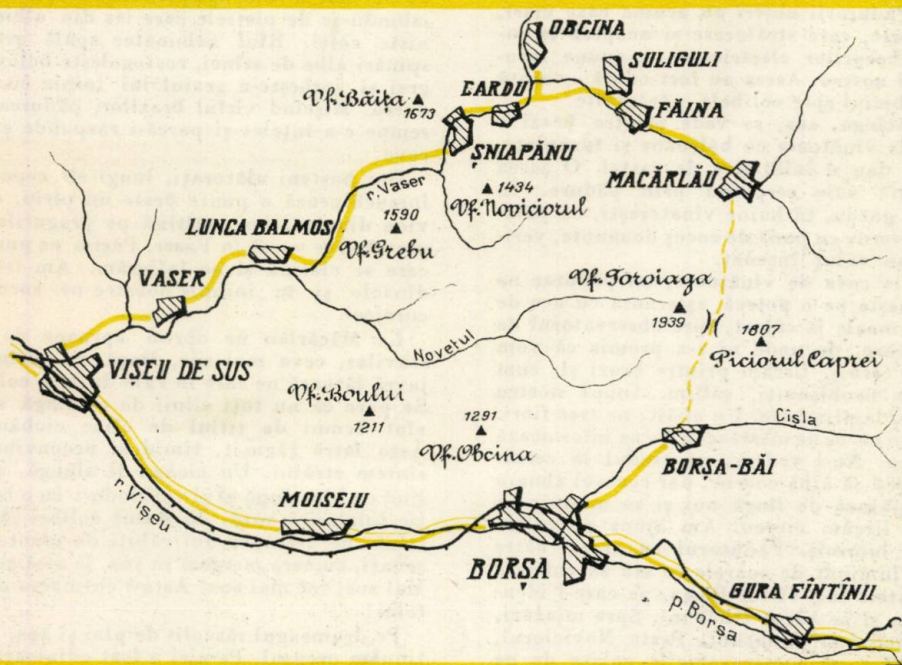
— Nu-i nimic, — mă consolează gazda în graiul său colorat, după ploaie, vreme bună! Noi nu spunem nimic, dar ne gîndim să plecăm miine acasă.

Zicala se dovedește temeinică. A doua zi, un soare strălucitor a șters impresia proastă din ajun. Vremea este feerică. O inițiativă

neășteptată ne aduce la poartă un docăraș cu doi cai mărunți. Cu el pornim pe Vaser, un afluent al Vișeului, în sus spre Bardu, Făina și sperăm chiar mai sus, la Măcărlău, așezări forestiere din pădurile uriașe ale Carpaților Păduroși, la miazănoapte de văile Vișeului și Borșei.

Șoseaua, destul de bună, e împotmolită pe alocuri sau chiar interzisă de stînci prăvălitate de sus din munte. Echipa lucrează la îndepărtarea lor. Calea ferată pentru lemne se strecoară o vreme pe lîngă drum și apa vijelioasă a Vaserului.

Urcăm domol și, după vreo trei ceasuri de mers, ajungem la un hait, la un lac plin cu plute. Un stăvilar cu porți mari, ferecate, ține plutele închise pînă crește apa. N-a crescut de-ajuns din ploile care ne-au ținut pe noi în casă? Ba da! Ne dăm jos din docăraș, tocmai cînd se ridică, cu zgomot de lanțuri, porțile stăvilarului, și apa, împreună cu plutele, pornește năvalnic pe jgheab la vale. Privim de pe pod cum trec plutele, cum intră pe jgheabul stăvilarului și alunecă iute, cum se afundă cu capul în torent; cum vislesc cirmacii din răsputeri ca să

ocolească locurile periculoase; cum apa dă năvală pe plute și udă femeile care tipă; cum rid flăcări și chiuie voinicește de răsună munții. După un cot al Vaserului, nu-i mai vedem. Într-un târziu, stăvilarul își închide porțile, să se mai adune apă. Ce-adună în trei zile, se scurge în trei ore. Odată cu adunarea apei, încep și plutașii să tocmească plutele din lemnele adunate pe mal.

...Valea se-ngustează, strînsă-n briul de munți. Case mai apar ici și colo; mai mult odăi, unde locuitorii din vale stau cît strîng fineața. Chiar lingă drum, bolborosește un izvor de borviz. În jurul lui, tufe de mure. Bușteni de brad întocmiți unul într-altul apără malul cu șoseaua, la un cot al Vaserului. La un urcuș mai greu, coborîm din docar ca să mai ajutăm căluții. Peste vale, pe un tăpșan, sunete de tălânci și clopoței ne vestesc o turmă de oi. Mai departe, o căprioară oprită în drum ne privește cu ochi mirați, apoi dispăre, ca un gînd răzleț, în pădure.

Într-un loc, multe clădiri de lemn dărăpănate. Proptit în malul apei, un șopron părăginit, fără padină, se năruie. A fost un gater. Mobile de rumeguș și butuci putreziți, năpădiți de rugii murelor. Sîrme de la o instalație electrică mai atîrnă de stîlpii ajunși de bătrînețe, să-i dai jos cu umărul. De o parte, pe un platou, colibe vechi în care locuiau mai demult tăietorii de lemne. Colibe mizerabile, mirosind a putred și a mucegai, umede și negre, te-nfioară.

— Pădurarii noștri au acum case mari, frumoase, care strălucesc și noaptea la lumina becurilor electrice — ne spune însoțitorul nostru. Astea au fost odată — arată el cu biciul spre colibele părăginite.

În stînga, sus, se vede printre brazi o casă de vînătoare cu balcoane și turnulețe, care-i dau o înfățișare de castel. O șosea îngrijită suie șerpuiind prin pădure. În curte, gazda, în haine vînătorești, cu pălărie verde cu pană de cocoș de munte, verifică un căluț înșeuat.

De la casa de vînătoare, un pădurar ne călăuzește pe o potecă așternută cu ace de brad, moale la călcat, spre observatorul de vînătoare, de unde ni s-a promis că vom vedea cerbii. Urcăm printre brazi și, cum sîntem neobișnuiți, gîfîim. Omul nostru parcă-i la plimbare. Un cîrîit; ne trec fiori. Este un cocoș de mesteacăn — ne informează călăuza. Nu-l vedem, cu gîndul la cerbi. Am vrea să aibă coarne, dar cocoșul zboară ca o nălucă de lingă noi și se mistuie în desiș. Urcăm mereu. Am ajuns pe culme la un luminiș. Pădurarul ne arată, către apus, luminat de soarele ce stă să coboare în spatele lui, virful Băița, pe care-l identificăm și pe hartă (1673 m). Spre miazăzi, Noviciorul și Grebenul. Peste Noviciorul, în depărtare, lucesc stîncile golașe de pe Pietrosul (2303 m).

Jos, la vreo trei sute de metri sub noi, într-o poiană, este locul unde se adună cerbii. În urma noastră albește șoseaua, împletindu-se cu sclipirile argintii ale Vaserului.

— Priviți, ne spune pădurarul, arătîndu-ne cu mîna într-un loc. Noi vrem să vedem cerbii, dar nu distingem decît o tufă mai mare care mișcă. Lingă ea, un mototol roșcat. Ursul... Ne trec prin mînte ca fulgerul tot felul de întîmplări cu urși. Repede ne facem un plan de acțiune, deși ursul este departe, el este unul și noi trei, iar pădurarul mai are pe deasupra și pușcă. Pădurarul însă ocrotește și ursul și vrea să-i ferească și pe cerbi, ceilalți pensionari ai săi. De aceea, dă un chiot de răsună munții: — Ursu... măăă!

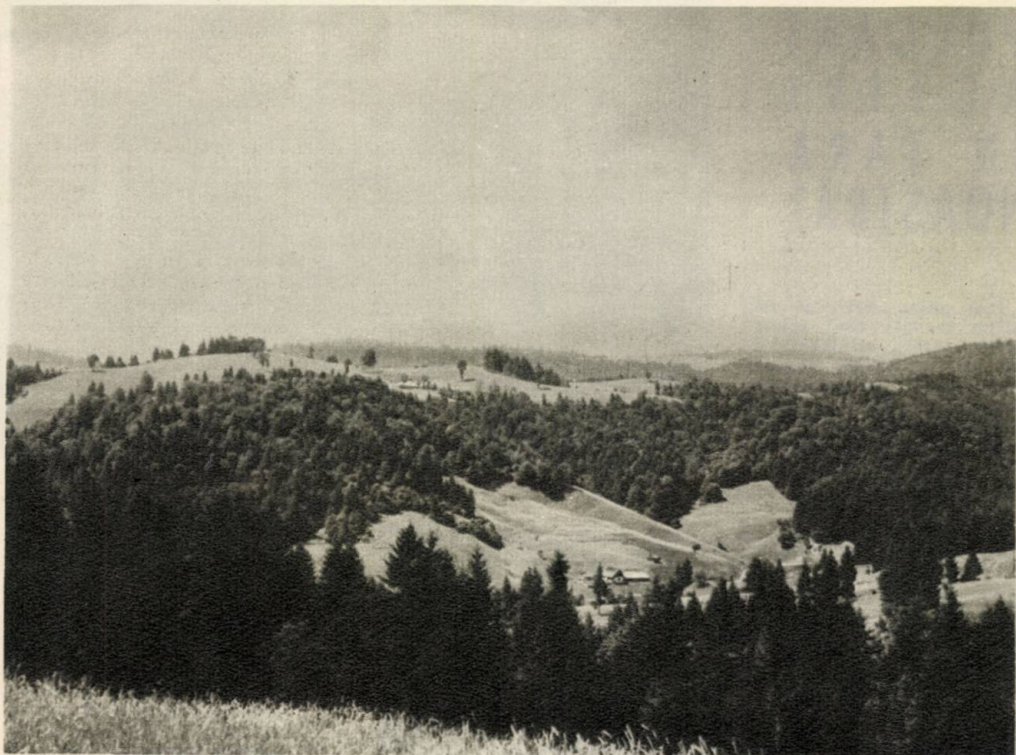
Noaptea am dormit la „castel“, ca niște prunci după baie. Gazda ne promisese să ne ducă a doua zi la păstrăvi. Și are Vaserul puzderie! Mergem pe mal, într-un loc unde sînt niște căsoaie. Nu niște case mari, cum ar crede cineva, ci niște cutii gigantice, făcute — ca și casele de pe-aici — tot din butuci de brad, umplute cu bolovani mari și puse așa fel încît să abată riul de la malul pe care ar vrea să-l rupă.

Într-un cot mai mare, unde-i apa mai adîncă, sar păstrăvii după gize. Sînt și loștrițe aici, dar pe ele le ocrotește legea. Pe vremea pescuitului fără socoteală și cu mijloace nepermise, au devenit mai rare. Stăm pe întăritura de butuci. Sub noi, riul adînc. Mai la vale, apa prinde să clocotească, izbindu-se de pietrele care ies din albie ca niște colți. Riul nebatec spală grăbit spinări albe de stînci, rostogolește bolovani grei și vorbește-n graiul lui tainic cu pădurea. Mișcînd virful brazilor, pădurea dă semne c-a înțeles și parcă-i răspunde și ea ceva.

Doi bușteni alăturați, lungi cît copacul, intruchipează o punte peste un pîriu, care vine din înălțimi, săltînd pe pragurile de piatră și se varsă în Vaser. Pășim pe puntea care se clatină și ne înfiorăm. Am trecut dincolo și în inimile noastre ne socotim curajoși.

La Măcărlău ne oprim aproape de alt stăvilar, ceva mai sus, lingă un pîriu. O jăvră lăptoasă ne sare în cale de la o colibă. Se pare că nu toți cîinii de pe lingă stîni sînt demni de titlul de cîine ciobănesc. Asta latră răgușit, timid și neconvins că sîntem străini. Un cioban îl alungă, zvîrlind cu bîta după el și vorbindu-i cu o bogăție folclorică rară. În dosul colibei, lingă stîină, ne așteaptă doi căluți de munte înșeuăți, cu care mergem în sus, la altă stîină. Mai sus, tot mai sus! Asta-i chemarea muntelui!

Pe drumeagul răscolit de ploii și ape, continuăm urcușul. Pe-aici a fost odinioară un jgheab de cărat butucii. Încet, am ieșit

În apropierea Vișeuului

pe creasta golașă, lipsită de brazi, unde stăpinesc inepeni și mușchiul, piatra și seninul cerului, care ne cinstește și azi cu încrederea lui.

Din șaua dintre Toroioaga (1939 m) și Piciorul Caprei (1807 m), se vede împrejur minunăție: către miazănoapte, întunecată de pădurile de brad care se țin lanț, culmea Carpaților Păduroși, cunoscuta Cernohora — culmea neagră; la miazăzi, peste câteva vîrfuri pe care nu le putem cunoaște de pe hartă, peste valea Borșei, Pietrosul, Ghergheleul; iar mai departe, spre răsărit, mai izolat, Ineul. Toți sînt din culmea petroasă a munților Rodnei. Golași, au fiecare peste 2000 m înălțime. Te prinde amețea la privindu-i. O amețea plăcută, că ai ajuns aproape de înălțimea lor. Ici și colo, pete albe de zăpadă. Pretutindeni, stînci, felurit prelucrate de natură, întruchipează figuri de basm. Este o liniște atît de binefăcătoare, în stare să dea imaginea infinitului, mai bine ca orice demonstrație matematică. Și totuși, îndemnătoare la taclale.

— Vedeți, aici a fost mare grozăvie, ne spune baciul bătrîn de la stîna unde poposisem peste noapte, pe cînd dimineața așteptam să fiarbă laptele. Acuma valea este

liniștită, se odihnește. În ea răsună doar piraiele și foșnetul brazilor. De două ori în viața mea am văzut zbulcîndul care a fost pe culmile și prin rariștile munților de-aici.

Soarele s-a ridicat deasupra Toroioagăi și Piciorului Caprei, pe care le-am lăsat în urmă, coborînd spre Cișla și Borșa. S-a încălzit bine și începem să scoatem de pe noi hainele, grăbind spre pădurea care-i aproape și ne cheamă prin susurul izvoarelor.

În fața noastră, spre miazăzi, baciul ne mai arată odată Pietrosul și Ineul și ne mai numește mulțime de alte vîrfuri din munții Rodnei. Surprinzător, cită geografie stie însoțitorul nostru!

Spre răsărit încă nu s-au risipit cețurile și nu putem distinge nimic spre pasul Prislop, poarta prin care au trecut să întemeieze țară nouă legendarii descălecători ai Moldovei.

O panglică de drum albește ici și colo printre brazi. Tălânci vestesc pornirea turmelor de pe la stînci către pășuni. Curînd, răzbim și noi la drum și întindem pasul să avem spor pînă nu se pornește căldura...

VASILE GORĂNESCU

VULCANI ACTIVI ÎN ȚARA NOASTRĂ?

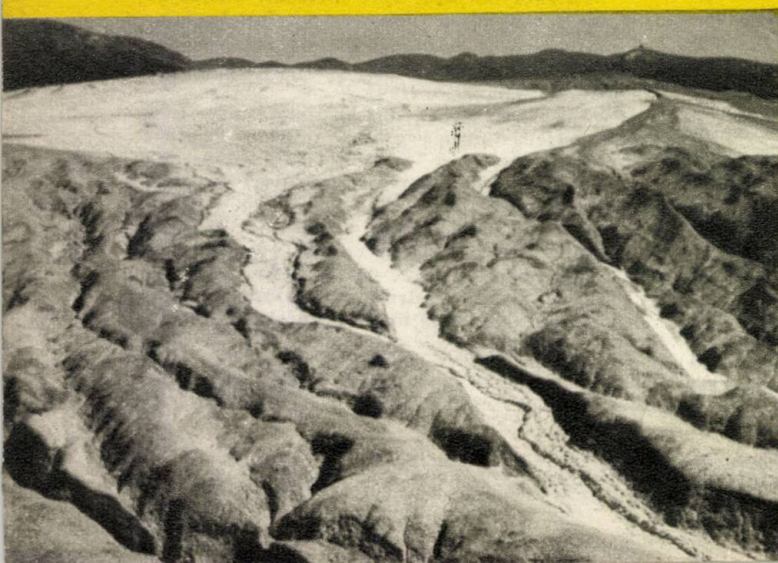
S-ar putea crede că ne aflăm în fața unui peisaj exotic curios, cu izbucniri de lavă ce produc cercuri concentrice în jurul ochiului bulbucant din mijlocul fotografiei alăturate, dincolo de care parcă se întinde un ghefar!

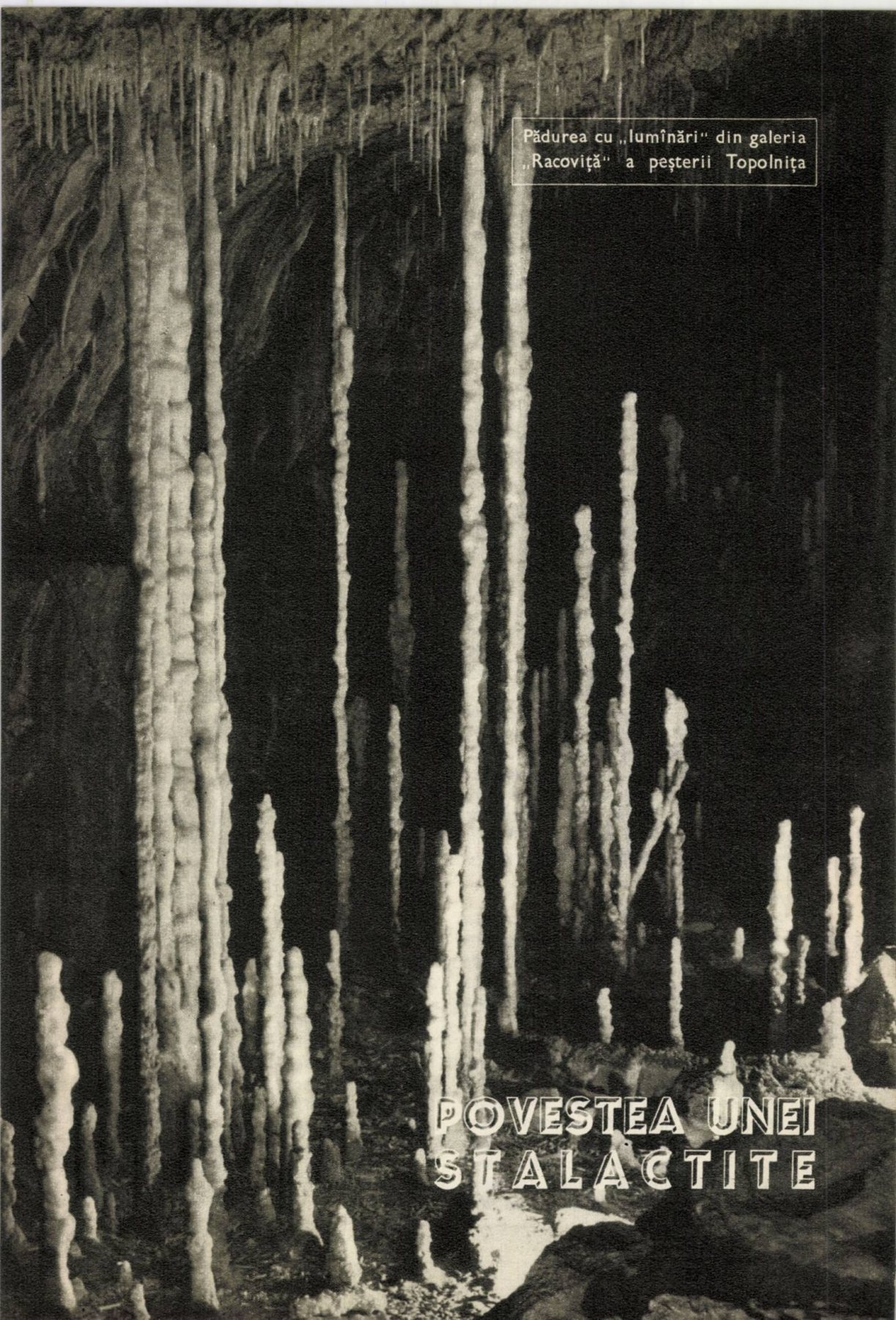
Adevărul este că fotografia înfățișează un vulcan. Dar unul dintre cei mai puțini obișnuiți, numiți „noroiși”, deoarece erup pământ amestecat cu apă, iar regiunea albă, ce seamănă a fi acoperită de zăpadă sau de un ghefar, este în fapt acoperită de un strat de sare, scoasă din adâncul pământului de vulcanul noroiș și care se depune pe coastele sale după ce se evaporază apa în care era dizolvată.

Mai interesant este faptul că acest vulcan activ, ca și alții de acest fel, se află în țara noastră, în raionul Buzău, lângă satele Berca și Arbănași, în regiunea numită „Piclele-Mari”. Aci sînt cratere înalte de 7-8 m. Noroiul aruncat fiind subțire, se scurge pînă la circa 100 m depărtare de cratere.

Iată, văzute de aproape, trei asemenea cratere, în jurul cărora noroiul a început să se usuce și să crape, iar sarea să apară.

Astfel se înfățișază, văzute de jos, coastele vulcanilor noroiși, care constituiesc un fenomen cunoscut de asemenea în nordul Olteniei, precum și în împrejurimile Turdei și Ocnei-Sibiului.

Pădurea cu „lumînări” din galeria
„Racovița” a peșterii Topolnița

POVESTEA UNEI STALACTITE

De pe tavane întunecate
Tăcute lacrimi cad mereu
Și parcă tot sporesc din greu
Din mari izvoare depărtate
Șuvițe tainice de apă
Spre peșteri drum de ani străbat...

O lume de basm, o lume minunată,
palate de cleștar și gheață — aceasta
este lumea subpămînteană a peșterilor,
căreia Panait Cerna i-a dedicat versu-
rile de mai sus.

Cum au luat naștere peșterile?

În urma continuei lupte, milenară,
dintre doi titani: apa și piatra. Apele
de infiltrație, bogate în bioxid de car-
bon, atacă piatra, în special calcarul.
Aciditatea apei, datorită bioxidului de
carbon, dizolvă calcarul, transformân-
du-l în bicarbonat de calciu, solubil.
Crăpătura se mărește în toate sensurile,
generînd o cavernă. Apele care au pier-
dut bioxidul de carbon, dar s-au saturat
cu bicarbonat, încep a depune calcită.

Trec mii de ani și peștera devine
vastă. Printr-o diaclază a captat de la
suprafață un pîrîu, care își poartă mur-
murul prin tăcerea neagră.

...Cu lampa în mînă, străbat peștera
printre stalactite, stalagmite și coloane,
cu cele mai variate și fantastice forme.
Ici, un mînunchi de stalactite unite au
alcătuit o imensă orgă, la care cîntă apa.
Dincolo, pe un perete, un candelabru
ruginiu. Mai încolo, o stalagmită și o
stalactită s-au îmbrățișat, dînd naștere
unei imense coloane.

Pic, pic, pic...

Din locul de unde cade ritmic mica
picătură, se naște o stalactită, un gin-
gaș turture de piatră albă, cu blinde
irizații rozacee.

Trec sute sau mii de ani. Stalactita a
crescut.

În peșteră, un urs, un ursus spaeleus,
și-a făcut birlogul. Prea bătrîn, se re-
trage într-o zi în fundul unui cotlon
și moare. Altul îi ia locul. În fiecare
zi pleacă să caute de mîncare. Dar
într-o zi nu mai revine în peștera lui.
Afară l-au pîndit niște ființe care,
curios, merg doar în două picioare.
Și ursul a pierit în luptă. Una din

aceste ființe îi jupoaie cu un cuțit de
silex blana și și-o aruncă în jurul
trupului. Da, sînt ei, primii oameni...

Iată-i că pătrund în peșteră. De la
o creangă aprinsă, care slujește ca fă-
clie, aprînd focul pe care frig carnea
ursului. În peșteră e cald și bine.
Unul din ei scrijelește pe perete, cu
un ciot de silex, silueta ursului răpus.

În peșteră e mult mai ferit ca afară.
Multe generații își vor găsi adăpost aci.
Dar într-o zi nu vor mai reveni. Au
învățat să scurme pămîntul cu un băț
și-n el să presare semințe. Au învățat
să prindă și pește, iar pe malul lacului
din apropiere și-au construit ciudate
colibe pe pilaștri.

Liniștea și bezna sînt iar stăpine în
peșteră. Doar lilieci, mulți lilieci, tul-
bură tăcerea cu zborul lor, în timp ce
micile gînganii, nipharagus, atheta și
triphosa, își duc existența tînuță.

Trec alte mii și mii de ani. Și iarăși
liniștea e tulburată de un om. Însîn-
gerat, duce în brațe o povară. Sînt
bani de aramă și mărgel de chihlimbar.
Ar vrea să le ascundă sub o piatră,
dar moartea i-o ia înainte.

Se lasă din nouă tăcerea, pecetluind
scurgerea molcomă a timpului. Dar în-
tr-o zi pătrund alți oameni. Sînt inar-
mați cu ustensile ciudate: ciocane, frîn-
ghii, pensete, sticlute și au chiar și o
barcă. Pe cap poartă căști de oțel,
pe care sînt prinse lămpile ce luminează
palatul subpămîntean. Sînt speologii,
în explorare. Își îndreaptă lămpile în
toate direcțiile, spre toate ungherele.

...Prietene turist! Ia-ți ranița, lampa,
o frînghie și vino să vezi minunata
lume subpămînteană.

Ialomița și Dîmbovicioara, Scări-
șoara și Meziadul, Peștera Muierii și
Peștera Urșilor, Sura Mare și Gura
Plaiului, sînt doar cîteva din peșterile
noastre. Vino să le vezi!

Dar nu rupe din stalagmite sau sta-
lactite, pentru a duce „suveneruri” acasă.
Oricare, e mult mai frumoasă printre
suratele ei, decît solitară, printre cești
și bibelouri, în vitrina dumatilă...

CORNELIU SFETESCU

În peștera de la Cloșani,
„dinții de mamut“

ȘANTIERUL NAVAL GALAȚI

Mic atelier cu doc plutitor în 1897 șantierul naval din Galați cunoaște abia în anii regimului democrat-popular o adevărată înflorire.

În 33 de ani (1912–1945) vechiul șantier a executat 126 de comenzi; în următorii 17 ani numărul comenzilor se ridică la 547.

Trecînd prin școala construirii șlepurilor fluviale de 1000 tone, a remorcherelor fluviale de 600 și 900 CP, a remorcherelor maritime de 1200 CP și a motonavelor de 2000 tone (șleपुरi fluviale)

ȘANTIERUL NAVAL GALAȚI

**CONSTRUIEȘTE AZI CARGOURI
MARITIME DE 3250/4500 TONE**

ȘANTIERUL NAVAL GALAȚI

TAINA PEȘTERII MATA—TAȘ

În munții Pamirului, mai ales în apropierea lacului Rangkul, sînt multe peșteri, născute sub acțiunea vîntului sau a apei. Și cu cît peștera pare mai inaccesibilă, cu atît mai fantastică este legenda țesută în juru-i.

Iată colecția ziarului „Noutățile Turkestanului” pe anul 1898. Pe filele îngălbenite de ani, se narează uimitoarea legendă a unei peșteri situate pe peretele nordic al muntelui Kalak-Taș, deasupra lacului Rangkul.

„Cu vreo două-trei sute de ani în urmă, într-o iarnă, au venit în valea Rangkul sumedenie de oști chinezești. Găsind o pășune bogată pe malurile lacului, armatele au hotărît să ierneze aci și au durat cantonament la picioarele muntelui Kalak-Taș.

Curînd însă, a nins atît de tare, încît caii nu și-au mai putut culege nutrețul de sub zăpadă și au început să piară. Au scăzut totodată și proviziile oamenilor. Oștenii au prins să murmure, iar apoi s-au răscolat. Mai șireți, mercenarii străini și-au ales cei mai buni cai și au fugit noaptea din tabără. Ca să nu fie urmăriți, ei au tăiat vinele de la picioarele cailor rămași, care au murit în faptul dimineții. Soldații chinezi erau într-o situație disperată. Jur-împrejur zăpada adîncă și nici un mijloc de-a scăpa din capcana albă.

Înțelegînd că sfîrșitul se apropie, chinezii au hotărît să salveze măcar banii și bogățiile ce le aveau asupra lor. Căutînd locul unde să-și adăpostească avutul, alegerea lor s-a oprit la o peșteră, care se afla în peretele muntelui, la înălțimea de două sute de metri. Dar cum să ajungă pînă acolo? Au tăiat hălci de carne din caii morți și le-au proptit, una peste alta, de peretele muntos. Peste noapte, din cauza gerului, hălciile au înghețat și s-au prins de zidul de granit, formînd

scări, pe care ostașii s-au ridicat pînă în peșteră, unde au ascuns comorile. Ei înșiși s-au stabilit într-o altă peșteră, în partea sudică a muntelui. Dar nu peste mult timp, din cauza frigului și a foamei, au murit cu toții. Odată cu venirea primăverii, bucățile de carne s-au topit, desprinzându-se, astfel că pînă acum peștera inaccesibilă își păstrează încă avuțiile.

De multe ori au încercat kirghizii să ajungă la peștera numită Mata-Taș, dar nu au putut. Și, atunci, au zis că în ea trăiește satana, care păzește comorile. Acum o sută cincizeci de ani, un kirghiz bogat s-a gîndit să folosească vechiul procedeu de a ajunge în peșteră. El și-a tăiat toate vitele, a făcut din carnea lor scări, a ajuns pînă la gura peșterii, dar auzind aici zgomote ciudate, s-a înspăimîntat foarte și, pierzîndu-și echilibrul, s-a rostogolit, găsindu-și moartea.

Cu vreo patruzeci-cincizeci de ani în urmă, un tadjik, agățîndu-se de micile asperități ale stîncii, s-a ridicat cam la jumătate. Aici a văzut strînse lăzi și baloturi, în mijlocul cărora ședea o arătare atît de neagră și de pocită, că omul s-a speriat și a căzut, rupîndu-și cîteva coaste. După această întimplare, nimeni n-a mai îndrăznit să tulbure taina peșterii. Din cînd în cînd, ea-și marca însă prezența. Astfel, acum douăzeci de ani, vîntul a suflat din peșteră un minunat halat țesut cu aur, iar de curînd, din gura ei a căzut o căldărușă de argint, pe care kirghizul ce-o găsise, a vîndut-o la Kașgar pe 80 de ruble.

Așa suna articolul. Dar încercări de-a ajunge în această peșteră, pentru a dezlega misterul comorilor, s-au făcut și-n zilele noastre.

În 1949, un alpinist din Odesa, inginerul A.V. Bleșciunov a încercat să ajungă pînă la peșteră, pornind de la talpa peretelui muntos, dar n-a reușit. Este adevărat însă că, într-o altă peșteră, situată în adîncimea defileului, la vreo 4 km de „peștera cu comori“, Bleșciunov a avut norocul să facă unele descoperiri foarte interesante. El a găsit un cărăbuș ce-avea încrustat pe spatele de argint, doi corali. A mai găsit o brățară de fier, în formă de șarpe cu două capete și două țesături, bogat brodate cu mătase.

În iulie 1951, alpinistii unei asociații din Turkestan au pornit la asaltul peșterii, atacînd-o de jos și de sus. Una din grupe, după o ascensiune destul de anevoioasă, s-a ridicat din sud, pe virful Kalak-Taș și a organizat cu greu acolo înnoptatul. Dimineața, alpinistii au încercat să zvrile-n jos o coardă lungă de 300 m, pentru ca să coboare în peșteră. Dar, cu toate că fiecare pas era dictat de jos, prin radio, încercarea a dat greș, deoarece coarda se-ncurca mereu printre colții stîncii. Dar nu numai pietrele și neregularitățile stîncii stînjeneau pe alpinisti. Asupra lor s-a năpustit un stol de grifoni uriași (un soi de vulturi) care, din

înălțimi, atacau în picaș oamenii, fără să dea înapoi chiar din fața salvelor de armă. Și grupa a fost nevoită să se retragă. Mai mult succes a avut grupa ce ataca de jos. Cu circa 25 m mai jos și mai în dreapta legendarei „peșteri cu comori“, se găsește o altă peșteră, cu o mică deschizătură. Cu ajutorul pitoanelor și a corzii, alpinistii s-au ridicat destul de repede pînă la ea, descoperind la începutul drumului lor pitoanele vechi, lăsate de Bleșciunov. Peștera nu era adîncă. Înăuntru erau multe surpături, adîncituri („buzunare“) și galerii înguste. În afară de urmele șederii grifonilor, n-au mai găsit nimic. Din nou, neșansa a barat drumul cutezătorilor. Stîncă suprlombată, netedă, făcea imposibil accesul spre „peștera cu comori“. Oamenii au fost nevoiți să se întoarcă. Și ei au fost atacați de stoluri de grifoni cu capete albe. Taina a rămas nedezlegată...

În iulie 1957, pe malurile lacului Rangkul a poposit o mică expediție organizată de filiala din Moscova a Societății de Geografie a U.R.S.S., sub conducerea academicianului I.E. Tamm. Expediția avea și ea drept scop să pătrundă în „peștera cu comori“.

Plecînd din orașul Oș, cu autovehicule, expediția a ajuns pînă la lacul Rangkul, situat în Pamirul Estic, la o altitudine de 4000 m. În direcția sud-est, la vreo doi kilometri, se-nalță masivul muntos Salik-Taș. În acest masiv, în capătul estic al lacului Rangkul, aproximativ în centrul peretelui nordic al muntelui Kalak-Taș, se găsește legendara peșteră Mata-Taș.

Peretele stîncos se-nalță cu circa 400—450 m față de nivelul văii Rangkul. De pe creastă, pînă la intrarea în peșteră, sînt 220 m. De jos — 180 m. Intrarea în peșteră pare a fi turtită în perete și are în înălțime aproximativ 5 m, iar în lungime 15—18 m. Jumătatea inferioară a gurii este baricadată de un zid de piatră, clădit parcă de mîna oamenilor, tocmai ca să împiedice pătrunderea în peșteră. Dar, printr-o atentă cercetare cu un binoclu puternic, s-a stabilit că „zidul“ nu este altceva decît surparea rocii muntoase, iar „tivul“ alb nu-i zăpadă, ci urme de guano de grifoni — locuitorii permanenți ai peșterii.

La început, grupa a intenționat să se ridice pînă la peșteră, de jos. B. Șliapțev și A. Andreev, bătînd multe pitoane, au parcurs aproape 120 m și au ajuns pînă la o mică adîncitură în perete — un „buzunar“ — care se găsea cu 20—25 m mai jos de „zidăria“ peșterii Mata-Taș. Dar distanța rămasă pînă la „peștera cu comori“ prezenta un perete monolit, fără nici o crăpătură pentru pitoane. Și înaintarea a devenit imposibilă.

După această încercare, s-a hotărît să se ajungă la peșteră de pe virful piscului. Singurul drum, deși nu lipsit de primejdii, spre piscul Kalak-Taș, era cel sudic.

Încercînd, în prealabil, calitățile echipamentului cu care erau înzestrați, alpinistii și-au oprit alegerea la un scripete cu frînă, pe care se desfășura un cablu metalic elastic, purtînd pe el, legați, oamenii. Trolitul greu de 50 kg nu l-au mai luat cu ei. Sus, au fost transportate: alimente, corturi, apă, saci de dormit, scripetele cu frînă, cabluri telefonice, telefon, corzi, pitoane și alte materiale.

Stabilind tabăra pe o mică suprafață stîncoasă, aflată deasupra stîncii surplombante, la 180 m de la intrarea în peșteră, E. Kazakova, A. Andreev și L. Buravțev, acționînd scripetele cu frînă, au început să coboare pe B. Șliapțev și A. Ivkin. Academicianul I. E. Tamm și Iu. Strelețki urmăreau operațiunile de jos. Traseul coborîrii a fost stabilit și verificat anterior. Pe cablu au fost coborîte de cîteva ori diverse greutăți. Pentru a fi mai vizibile, au fost marcate cu țesături roșii. Cablul elastic, cu care se efectua coborîrea, avea o rezervă înzecită de rezistență, putînd suporta, pînă la punctul de rupere 2,5 tone.

Primul s-a prins de cablu Șliapțev, iar la un metru deasupra lui, Ivkin. Pentru a se apăra de atacul grifonilor, și-au pus pe cap căști de pompier, iar Șliapțev a luat și o armă. Ivkin ducea în spate un rucsac greu, umplut cu corzi, pitoane și lopeți, pe care urmau să le folosească la dezgroparea comorilor.

A început coborîșul pe scripetele cu frînă. Acțiunea s-a complicat prin faptul că alpinistii rămăși pe stîncă nu vedeau pe tovarășii lor, legați de cablu. Îi ascundeau vederii nenumăratele ieșituri stîncoase.

La început, legătura se făcea telefonic, dar firele s-au încurcat și a trebuit să fie tăiate. Coborîrea urma să se efectueze cu ajutorul „tăriei” și „volumului” cordelor vocale. Șliapțev avea prinsă de un șnur de capron, o cange specială, pe care, ajungînd la nivelul intrării în peșteră, trebuia s-o zvîrle, să se prindă de-o ieșitură sau crăpătură, și astfel să se apropie de perete. Dar lucrul nu s-a putut realiza, deoarece intrarea peșterii era foarte turtită în stîncă. Cei doi culezători se găseau la numai 6—8 m de țelul visat, dar n-au găsit un loc potrivit de care să poată ancora cangea.

B. Șliapțev a hotărît să coboare pînă la „zidărie”, care se găsea exact sub intrarea în peșteră. Un semnal de jos — și coborîrea continuă. Ajungînd la pragul „zidăriei”, Șliapțev și Ivkin au reușit să pună piciorul pe ea. Acum, ca să ajungă la peșteră, rămînea de trecut doar peretele de 10—12 m al zidăriei, format, la prima vedere, dintr-o rocă sfărîmicioasă, foarte nestabilă. Teama că, în fiecare secundă, zidul s-ar putea prăbuși, i-a făcut pe cei doi să renunțe.

Așa a eșuat încă o tentativă de a dezlega taina „peșterii cu comori”.

O mică satisfacție le-a adus-o vizita în peștera Rangkul, situată pe versantul sudic

al masivului Salik-Taș — acolo unde în 1949 Bleșciunov a făcut interesante sale descoperiri. Peștera are 10 m înălțime, 15 m în lățime și cîteva ramificații, astupate cu surpături. Într-unul din coridoare, destul de departe, s-au aventurat E.A. Kazakova și A. Andreev. La capătul coridorului, ei au văzut galerii noi, care așteaptă să fie explorate. Nu departe de gura peșterii, aproximativ acolo unde Bleșciunov a descoperit cele cîteva obiecte, I.E. Tamm a găsit o piatră pentru ascuțit cuțite, o amuletă și o cataramă de șa. La Moscova, arheologii au stabilit că lucrurile, găsite de acad. Tamm, sînt foarte prețioase. Piatra pentru ascuțit datează din secolele IV—V î.e.n. (începuturile culturii sarde), iar catarama, un exemplar unic chinezesc, datează din sec. I—II î.e.n.

După eșecul suferit, pe adresa expediției au început să sosească numeroase propuneri și sugestii, menite să ducă la dezlegarea tainei peșterii Mata-Taș. Se propunea bunăoară folosirea elicopterului, a unui balon, a catapultei, ba chiar a unei puști cu harpon.

Dar n-a fost nevoie să se recurgă la aceste mijloace costisitoare.

În aprilie 1958, taina peșterii Mata-Taș a fost delegată de alpinistii sovietici, sub conducerea maeștrilor sportului A. Gromov și N. Starițki.

Grupa lor, formată din nouă maeștri ai sportului și sportivi frunzași din facultățile și institutele de cercetări științifice leningradene, au părăsit la 2 aprilie localitatea Oș, plecînd cu automobilele. La 12 aprilie a ajuns pe malurile Rangkulului, începînd imediat lucrările de pregătire pentru ascensiune. Ridicîndu-se, din sud, pe virful stîncii, alpinistii au coborît un cablu de oțel și o coardă. Apoi, au început urcușul de jos, servindu-se mereu de pitoane și scări de frînghie.

La pregătiri au participat toți alpinistii. Spre peșteră, s-a ridicat numai maestrul sportului Valentin Iakușkin. Ultimii opt — zece metri au fost străbătuți pe aceeași muchie de „zidărie”, într-adevăr foarte instabilă și sfărîmicioasă. Dar mulțumită faptului că era bine asigurat de sus și de jos, Iakușkin a putut înainta fără teamă.

La 19 aprilie, Valentin Iakușkin a atins peștera, care are doi metri adîncime, un metru și jumătate înălțime și douăzeci în lățime. În afară de un ou de vultur și urme multiseculare de guano de vultur, în peșteră nu mai era nimic. Podeaua fiind formată dintr-un bloc de stîncă masiv, era absurd să-ți închipui că dedesubt s-ar putea ascunde vreo comoară.

Înălțînd sus, deasupra văii, steagul roșu, alpinistii sovietici au risipit seculara taină a inaccesibilei peșteri Mata-Taș...

A. POLIAKOV
(în romînește de N. GHELLES)

Din minunile turismului

În oraș...

...și în excursie

Desene de Neil CORAR

— Poftim, ai uitat să pui apă la masă!
Acu, trebuie să mă deranjez pînă-n bucătărie...

— Izvorul! Nu-i departe. În două ore ați ajuns la el!
— Strașnic! Mi-e o sete grozavă!

— A naibii ploaie! Mă face ciuciuțete!

— Ploile astea de vară fac farmecul excursiilor. Te mai răcoresc...

— Nemaipomenit! Trebuie să urc trei etaje pe jos...

— Nemaipomenit pisc! Dacă mergem bine, pînă diseară sîntem sus. E stranie!

— Ce-ți trebuie hamal pentru o valijoaară?
— Nu-mi place să mă car cu bagajele.
Așa sînt eu!

— Cînd simt rucsacul bine încercat, urc mai cu temel. Așa sînt eu!

— Seauul scîrțîia, fața de masă nu era călcată, eu fără cravată... Nu mi-a făcut nici-o plăcere masa asta...

— Uraaa! E o masă pe cinste. Niciodată nu m-am simțit mai bine...

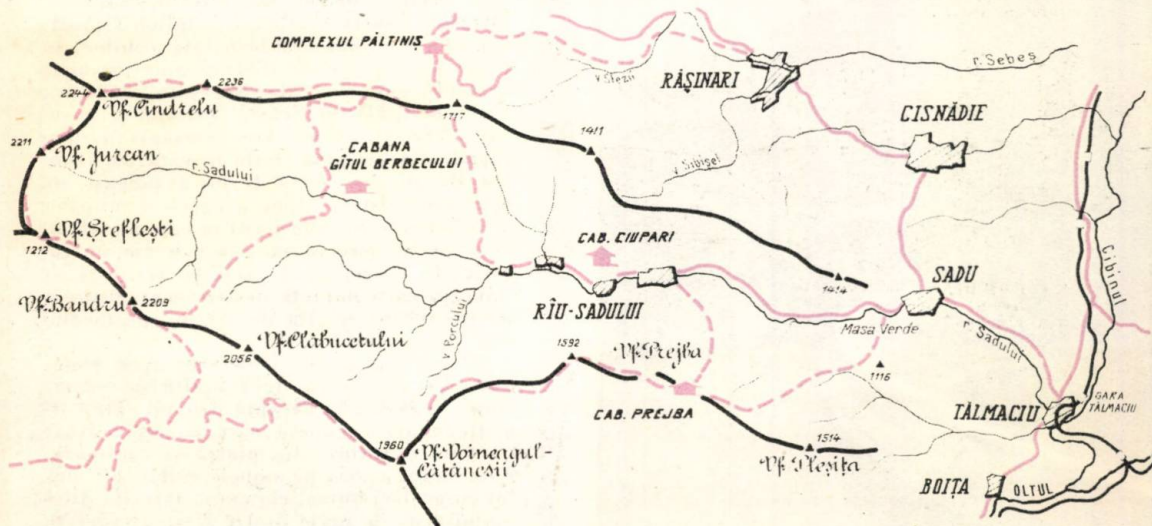
PE VALEA SADULUI

Urmind riul cu 5 hidrocentrale

Purtindu-și înspre Olt undele lenese, în dreptul comunei Tâlmăciu, Cibinul primește un afluent cu apă rece și limpede ca lacrima: riul Sadu. Izvorind de sub virfurile Ștefleștilor, Jurcanului și Cindrelului, de acolo unde culmile munților Lotrului sînt legate printr-un prag înalt de cele ale Cibinului, în decursul vremurilor Sadu și-a croit valea căreia i-a dat numele, săpată în stîncile versanților nordici ai Carpaților Meridionali, pe o lungime de peste 45 de kilometri, cu orientarea generală sud-vest/nord-vest.

Cunoscută mai mult sub aspectul economic decît turistic, la fel ca și regiunile înconjurătoare, valea Sadului nu este lipsită de frumuseți, ce se dezvăluie la tot pasul. Parcurgerea ei, de la vărsare și pînă la izvoare, dă posibilitate turistului să cunoască un traseu de-a lungul căruia se întîlnesc mai toate formele de relief, cu flora și fauna

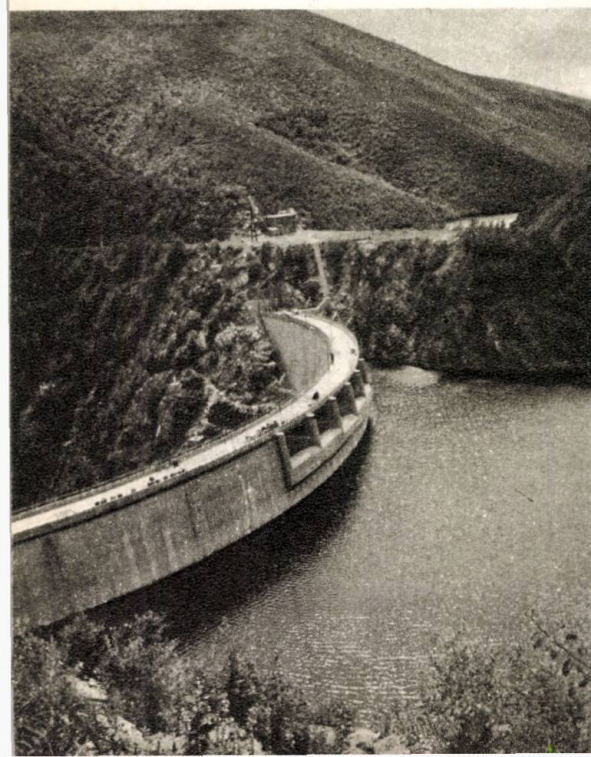
lor specifică. Între Tâlmăciu și Sadu — localitatea în dreptul căreia riul scapă din strînsoarea munților — valea este largă, terenul fiind acoperit cu diferite culturi agricole. De-a lungul și de-a latul lor mișună iepuri, vulpi, ba uneori chiar și grațioase căprioare. De la Sadu în sus, încep dealurile acoperite cînd cu păduri de foioase, cînd cu poieni smălțuite cu flori, care, din primăvară și pînă toamna tîrziu, încîntă ochiul cu gingășia lor. În partea superioară a văii și pe culmile mai înalte, se întinde, cît vezi cu ochii, brădetul. Aci e patria cocoșului de munte — sihastrul Carpaților, a ursului și a cerbului carpatin. Cumpăna apelor între riurile Sadu, Lotru, Frumoasa și Cibin, o formează virfuri a căror altitudine trece peste 2000 m, cum sînt virfurile: Cindrelul, Șteflești, Coțul Mare, Niculești etc. Aci vegetația este tipic alpină, cu pașiști acoperite cu ierburi scunde, pe care

Cabana Gîtul Berbecului

Baraj pe valea Sadului

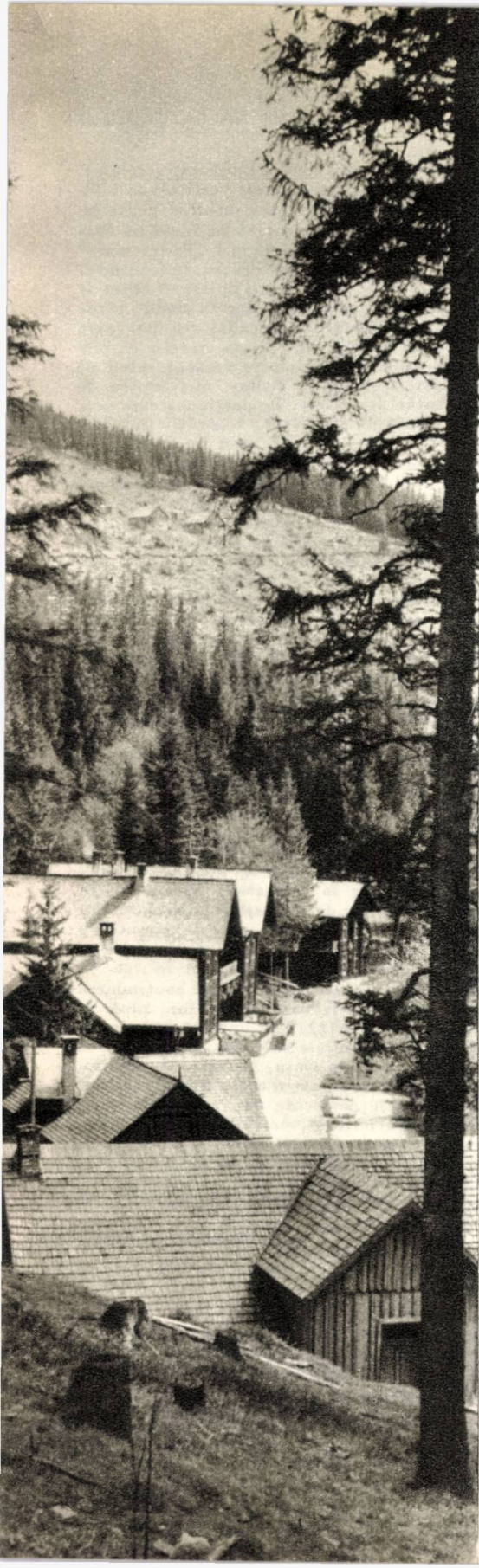

vara pasc nenumărate turme de oi, cu arbuști pitici dintre care nu lipsesc afinul, merișorul (coacăzul de munte), smirdarul (bujorul de munte), care în perioada înfloririi (iunie-august), îmbată pe turist cu parfumul lui suav, cu pîlcuri întinse de jneapăn, cu flori nenumărate dintre care nu lipsesc sisineii de munte, degetăruțul, garofițele, gențianele etc.

Dat fiind faptul că, pe cea mai mare porțiune a ei, valea Sadului este străbătută de o șosea, excursia devine deosebit de ușoară și poate fi făcută nu numai pe jos, ci și cu bicicleta, motocicletă etc., după preferințe și posibilități. De data aceasta s-o pornim pe jos, așa cum șade bine oricărui turist dornic de a cunoaște în amănunțime un traseu interesant. Eventualele eforturi legate de această „cutezanță”, vor fi răsplătite, la capătul excursiei, din belșug!

Punctul de plecare al excursiei noastre îl formează Tâlmăciu — centru muncitoresc așezat la cca 20 km de Sibiu, pe șoseaua asfaltată Sibiu — Rîmnicu-Vilcea și stație de cale ferată pe liniile Sibiu — Brașov și Sibiu — Piatra-Olt. În imediata apropiere a fabricii „Firul Roșu” și a celei de cherestea, din șoseaua asfaltată, se desprinde, spre vest, drumul pe care îl vom parcurge — cu popasurile de rigoare — cale lungă de peste 40 de kilometri. În fața noastră, se profilează versanții estici ai munților Lotrului și Cîbinului, prin poienile cărora strălucesc în soare acoperișurile de șindrilă ale sălășelor localnicilor. Se distinge bine — pe dreapta — vîrfurile Măgura (1305 m), la poalele căruia este așezată Cîsnădia — oraș renumit în toată țara pentru ștofele și covoarele ce se țes aici. Dacă te întorci cu fața spre răsărit, priveliștea este impunătoare: întreaga creastă vestică a „Alpilor Transilvaniei” se desfășoară prin fața ochilor, în toată mărirea ei. Se disting bine piscurile avîntate spre cer ale Negoîului (2535 m), Șerbotei (2331 m), Scării (2313 m) și Surului (2282 m), pe ai căror versanți nordici zăpada stăruie pînă tîrziu în vară. Pe Fruntea Moașii, în partea de jos a poienii, un ochi ager distinge bine acoperișul sclipitor al cabanei Suru. Din locul în care ne aflăm, dacă avem norocul să contemplăm un răsărit de soare, cînd crestele zimțuite se îmbracă cu o dantelă de foc, conturîndu-le pe fiecare cu mîgală de artist, spectacolul este de neuitat!

Să ne continuăm itinerarul spre Sadu, deoarece mai avem încă multe de văzut. După ce lăsăm la dreapta drumul spre Cîsnădie, apare o comună mare, cu case arătoase, durate trainic din piatră și cărămidă. Este Sadu, așezat pe ambele maluri ale râului cu același nume, rîu care, datorită diferenței mari de nivel dintre izvor și vărsare (peste 1600 m), a permis amenajarea de-a lungul lui a unei cascade de hidrocentrale.

O clădire mare din care răzbate pînă afară un zumzet infundat, ne spune că am ajuns la hidrocentrala Sadu I, prima hidrocentrală construită pe teritoriul țării noastre, în anul 1896. Cu turbinele mici ca niște jucării, ea furnizează și astăzi, neobosit, energie electrică localităților din jur. După o curbă mare pe care o face șoseaua, în amonte de hidrocentrală, valea se lărgeste puțin, făcînd loc unui grup de case. Locul se numește „Masa Verde“ și un indicator turistic ne arată că, de aci, pe poteca marcată cu „triunghi albastru“, ce se angajează pe valea Juvărțului, se poate ajunge, după patru ore de urcuș, la cabana Prejba (1630 m), situată pe versantul sudic al vîrfului cu același nume.

„Masa Verde“ fiind situată cam la jumătatea drumului între Tâlmaciu și cabana Ciupari, unde vom rămîne peste noapte, se cuvine a face un popas mai îndelungat.

Pornind mai departe, avem mereu spre stînga o perspectivă cuprinzătoare asupra vîrfului Prejba (1745 m), spre a cărui culme se avîntă, îndrăznește, cîteva pîlcuri de molizi. Pe dreapta, versantul coboară brusc în rîu și e acoperit cu păduri de fag și stejar, locuri cîntețate de turme întregi de mistreți care, ziua, zac prin mocirlele din fundul pîraielor, iar noaptea ies la jir sau la ghindă, ori urcă în Măgura, brăzdînd țelina ca niște veritabile tractoare.

Rîul curge aci printr-o albie largă, străjuită de arini și sălcii, prin ramurile cărora „undițarii“ își incurcă cîrligele, în strădania pe care o pun pentru a scoate din unda limpede vreun păstrăv — pește ce se găsește din belșug în rîul Sadu și în unii din afluenții săi. Trecem rîul pe un pod de lemn. Valea se îngustează simțitor, iar panta șoselei crește cu fiecare pas, pînă în dreptul lacului de acumulare de la Sadu II. Pe malul lui facem un nou popas. Privim culmile împădurite din jur, răsturnate pe fața lacului, săriturile arcuite ale păstrăvilor după musculițele ce se apropie prea mult de oglinda vîlurită a apei, sau plutirea lină a rațelor sălbatice care, în unii ani, ajung să se avînte pînă aici. Pînă la cabană, au rămas mai puțin de doi km și, înainte de a intra în Ciupari — primul cătun din cele patru care formează comuna Rîul-Sadului — înțîlnim, chiar în marginea șoselei, un indicator turistic. Este punctul de plecare a potecii marcată cu „cruce albastră“, pe care se poate ajunge la Cîsnădie sau Cîsnădicara în cca cinci ore. După o curbă ușoară, ne apare în față cabana Ciupari (571 m), amenajată în ultimii ani cu tot confortul necesar. Pînă seara — dacă timpul o permite — se mai poate face o baie în rîu, scaldă mai mult decît binevenită după un astfel de drum!

A doua zi, după un somn odihnitor, ne continuăm drumul și, în dreptul văii Ciu-

parilor, întâlnim pilonii liniei de înaltă tensiune ce transportă energia electrică, produsă de hidrocentrala Sadu V, la Sibiu peste virful Golcin. Dantelăria de oțel, porțelan și aluminiu, contrastează puternic cu specificul pastoral al locurilor.

Întâlnim din nou un indicator turistic, înainte de a ieși din Ciupari. Pe aci, pe marcajul „cruce roșie” și peste muchia Vărețelor, în trei-patru ore de urcuș forte, suie la cabana Prejba turiștii ce vin de la Păltiniș, Rășinari sau Cislădie. Imediat după ce trecem de drumul forestier ce intră pe valea Mancului, ajungem în cătunul Beberani, centrul comunei.

... Șoseaua urcă pe nesimțite, trece prin cătunul Mailați, printre grădini pline cu pomi și, după ce lasă pe stînga vechile stații de funicular Drăgăneasa și Valea lui Ivan, ajunge în Fundul-Riului — ultimul cătun al comunei. La punctul de confluență al văii Pinului cu Sadu, facem un prim popas pentru a vizita o păstrăvărie ce se găsește la cîțiva metri pe vale, în sus. Tot din acest punct pornesc și două poteci turistice: spre stînga — peste riu — pleacă cea marcată cu „triunghi albastru”, care intrînd în „Drumul Ivanului” urcă prin Poiana Porcovița și trece pe la Curmătura Gutină pînă în Poiana Tomnaticului, unde întîlnește traseul: cabana Prejba — casa de vinătoare Dobrun, marcat cu „bandă albastră”; spre dreapta, marcată cu „cruce roșie”, pornește cărarea care duce la Păltiniș, peste virful Oncești, în trei-patru ore.

Pe valea care se strîmtează din nou, ajungem în curînd la colonia Sădurel, străjuită, în partea dinspre nord-vest, de un masiv stîncos cu pereți abrupti pe care, din cînd în cînd, echipe de alpinisti, de prin Cislădie și Sibiu, fac escaladări spectaculoase. Oprirea de aci o folosim pentru a lua masa. Urmează porțiunea cea mai „grea” a excursiei noastre, pe care este bine s-o parcurgem cu forțe noi. Facem o nouă traversare a riului care, în amonte de pod, se zbugiumă năvalnic să depășească niște stînci semețe, trecem peste Sădurel — principalul afluent al riului Sadu — și, de după un colț de stîncă, ne apare în față clădirea zveltă a hidrocentralei Sadu V, în spatele căreia, pe o pantă înclinată, coboară conducta forțată ce aduce apa cu presiune și viteză mare la turbinele care vuiesc în sala mașinilor.

De aci în sus, valea se strîmtează și mai mult, abia permițînd șoselei și riului să-și croiască drum pe fundul ei. Apele involburate sînt numai spumă, datorită prăguri-

lor care le stau în cale, unul după celălalt. Din loc în loc, apar pereți verticali cu înălțimi amețitoare pe care, sfidînd toate legile echilibrului, se catără cu îndrîjire brazi falnici. La punctul numit „Panta mare” — piatra de încercare pentru îndeminarea șoferilor și a calității mașinilor — chiar la vărsarea izvorului Groșilor în Sadu, poate fi văzută o frumoasă cascadă, cea mai mare de pe tot cursul văii. Și așa, mereu cu privirile ațintite cînd pe un versant, cînd pe celălalt, ajungem la Dudaș, mic centru de exploatare forestiere. Pe porțiunea care ne-a mai rămas de străbătut, versanții sînt despăduriți. Sînt urmele unor incendii și a exploatărilor prădalnice din trecut.

În aval de barajul Negovanu, șoseaua pă-răsește albia riului și se avîntă în niște serpentine scurte care, prin cutezanța lor, amintesc de cele din Cheile Bicazului — păstrînd bineînțeles proporțiile. În susul lor, se ajunge pe un mic platou de unde poți cuprinde cu privirea toate împrejurimile. În marele lac de acumulare care strălucește ca argintul, se oglindește coasta Negovanului. Pe malul lui, la cîțiva zeci de metri în fața noastră, dintr-un pîlc de brazi, se zărește cabana Gitul Berbecului, așezată la o altitudine de 1175 m, ținta excursiei noastre.

Dacă mai rămînem încă o zi pe aceste meleaguri, putem s-o folosim pentru străbaterea altor trasee turistice pline de inedit. Astfel, dacă vrem să trecem la Păltiniș, folosind o potecă marcată cu „triunghi roșu”, vom ajunge sus în mai puțin de patru ore. În 9—10 ore, tot pe marcaj „triunghi roșu”, putem ajunge la Voineasa, pe Lotru. În drumul acesta, de la casa de vinătoare Dobrun putem să prîndem poteca marcată cu „bandă albastră” care trece pe la Puru și ajunge la Obîrșia Lotrului, tot în cca 10 ore. Nu e lipsită de farmec nici continuarea excursiei spre izvoarele Sadului, pînă la virful Cindrelu (2245 m) unde se pot admira cele două iezere ale sale, iar de acolo să se treacă la cabana Oașa, pe valea Sebeșului.

Indiferent de traseul ales, la capătul acestor trei zile petrecute pe valea Sadului și în împrejurimile ei, turistul va avea satisfacția că a mai cunoscut și alte cîteva locuri încîntătoare, dintre cele cu care natura a dăruit din belșug țara noastră, și se va întoarce acasă cu satisfacții de neuitat.

CORNEL LUPEA

Sadu

Atunci cînd nimeni nu se gîndea să urce munții, un vîntător de capre și un savant — Jacques Balmat și Gabriel Paccard — s-au unit pentru a îndeplini una din cele mai simple și mai mari acțiuni: atingerea piscului inaccesibil. A fost o nebunie; ei au creat alpinismul și au dat omului o pasiune în plus.

Guido Rey

Medicul vă sfătuiește...

TRUSA DE PRIM-AJUTOR

pe care e bine s-o aibă fiecare excursionist, va conține în acest scop: pansamente sterile în ambalaj original, câteva feși de diferite mărimi, un pachet de vată, tinctură de iod, alcool, soluții dezinfectante (rivanol, cloramină etc.), un garou (tub de cauciuc, curea etc.), un tub cu pulbere de sulfamidă.

Pentru cele mai frecvente accidente ce pot surveni în timpul excursiilor, se iau următoarele măsuri de prim ajutor:

ROSĂTURILE

care pot proveni din cauza încălțămintel necorespunzătoare, a cutelor la ciorap, a marșurilor excesive — se spală cu soluție antiseptică, se presară cu pulbere de sulfamidă și se pansează. La fel se îngrijesc jăliturile și zgîrîieturile.

PLĂGILE SAU

RÂNILE

produse prin căderi, levituri, tăieturi, se curată de jur-impjur cu un antiseptic sau, în lipsă, cu apă și săpun și apoi se aplică un pansament steril.

Dacă plaga sîngerează abundent, trebuie oprită mai întâi hemoragia. La rănile cu hemoragii mici, care sînt cele ce provin din vasele venoase sau capilare și au culoarea roșu închis, se aplică un pansament compresiv. Pentru a opri hemoragiile din plăgi ale membrelor inferioare sau superioare, se recomandă a se îndoi puternic, din articulație, piciorul sau brațul rănit.

HEMORAGIILE ARTERIALE

În care sîngele are culoarea roșu deschis și țîșnește cu putere, cer o intervenție promptă. Se pot opri prin apăsarea directă a arterei cu un deget învelit într-un pansament curat, sau prin apăsarea ei pe planul osos subiacent (locurile unde arterele trec aproape de os). Aceasta e doar o măsură provizorie. Cînd e vorba de hemoragii puternice la nivelul extremităților, aplicăm, de la început, deasupra rănii, un garou, tub de cauciuc sau, în lipsă, o curea, o frînghie, cordon etc. care se strînge bine pînă la oprirea hemoragiei.

PRIMUL AJUTOR ÎN TURISM

Orice turist se poate afla în situația de a trebui să acorde primul ajutor tovarășilor săi de drumetie, ba chiar să fie necesar să se îngrijească pe sine însuși, adică să-și dea un „autoajutor”. Iată câteva sfaturi medicale.

În caz de hemoragii ale mîinii, garoul se aplică pe treimea superioară a brațului; pentru cele de la picioare, pe treimea superioară a coapsei. Sub garou se va așeza vată, o batistă sau orice material moale, pentru a proteja tegumentele exterioare. Accidentatul trebuie transportat imediat la medic, iar dacă intriziem peste două ore, garoul va fi slăbit din cînd în cînd și mutat mai sus.

PROFILAXIA

În cazul oricărei răniri, să nu uităm de profilaxia antiinfecțioasă, adică să prevenim infectarea plăgilor. Spălarea rănilor cu apă oxigenată, cu diferite soluții antiseptice, curățarea marginilor plăgii, manipularea igienică, utilizarea pansamentelor sterile, ajută la prevenirea infecțiilor.

Dar în cursul excursiilor pot surveni și altele de accidente. Din cauza unor mișcări greșite se produc uneori entorse, răsucituri, cînd ligamentele încheieturilor se întind sau chiar se rup, fără ca totuși oasele să se îndepărteze. În acest caz, legăm articulația cu o fașă strînsă, în așa fel încît să fie menținută în poziție normală, și udăm bandajul cu apă rece. Dacă entorsa a avut loc la gleznă, atunci acoperim laba piciorului cu un strat gros de vată, lăsînd degetele libere, și facem un pansament în 8. De asemenea, udăm bandajul cu apă rece.

LUXAȚIILE

sînt leziuni mai serioase, conștînd în schimbarea locului unui os din articulație. Încheietura respectivă trebuie imobilizată cu ajutorul unei feși, fără să încercăm a repune osul în articulație, și apoi accidentatul trebuie transportat imediat la medic.

FRACTURILE

Cele mai grave accidente sînt fracturile sau ruperea oaselor (fracturi închise, cînd pielea nu este sfîșiată sau fracturi deschise, cînd capetele osului ies prin piele). Primul ajutor constă în a evita orice mișcare de prîsos, care ar putea agrava starea accidentatului și provoca mari dureri. Fractura trebuie imobilizată, adică legată astfel încît oasele fracturate să nu se poată mișca. Pentru aceasta folosim atele (șipci de lemn) sau două scindurele, bastoane etc., între care se așează membrul fracturat și care se leagă cu o fașă, curea etc. între atele și piele se așează vată sau cîrpe curate.

INSOLAȚIILE

sînt accidente care se pot produce în cazul cînd razele solare cad timp îndelungat pe capul descoperit. În astfel de cazuri, fața se congestionează, apar vîrșeli în urechi, amețeli, dureri de cap, tulburări de vedere și uneori chiar pierderea cunoștinței. Primul ajutor constă în transportarea persoanei la loc răcoros și bine aerisit. Aceasta va fi așezată în poziție semi-șezîndă, cu capul și umerii ridicați. Se vor aplica comprese reci pe cap, stropiri cu apă rece, și, la necesitate, respirație artificială.

DEGERĂTURILE

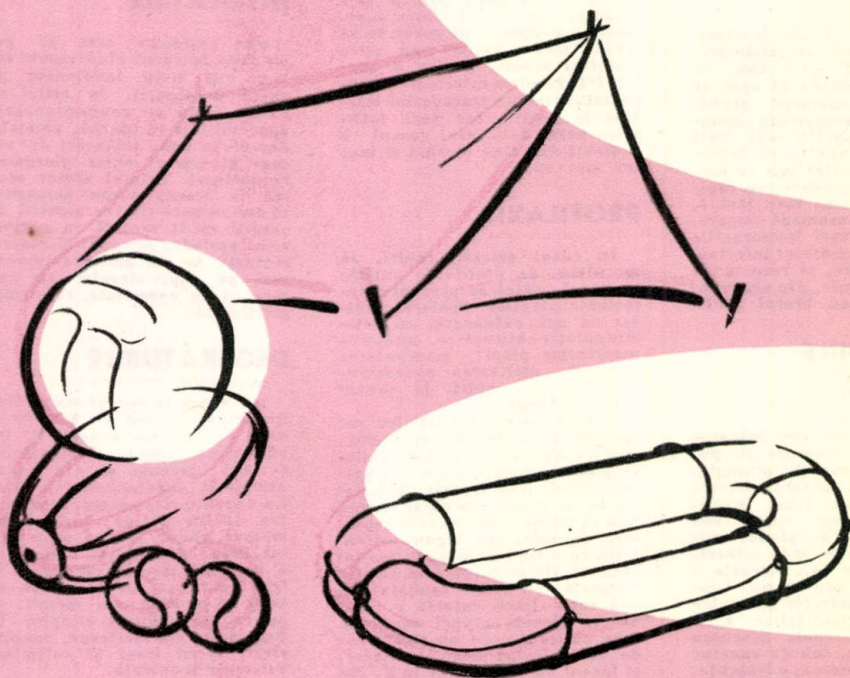
pot apare în cursul marșurilor de iarnă, în caz de folosire a unui echipament nepotrivit: încălțăminte strîmtă, îmbrăcăminte udă, precum și din cauza expunerii îndelungate la frig. La degerături ușoare, cînd pielea devine palidă, insensibilă, primul ajutor are ca scop restabilirea circulației sanguine a regiunii afectate și constă în fricționare cu alcool. După ce zona respectivă s-a înroșit, se aplică un unguent simplu. În degerături mai serioase, pansăm steril locul lezat și solicităm asistența medicală.

dr. P. PENCIU

Unitățile specializate
produc și pun în vânzare

ARTICOLE DE SPORT

O gamă largă și variată de
produse de calitate excelentă
pentru sport și turism

CU UN SECOL ÎN URMĂ VILEGIATURĂ LA BALTA-ALBĂ

„Băile” Balta-Albă, la 1854 (gravură în lemn după Th. Aman)

În patru numere consecutive (596-599) din revista „l'Illustration” pe anul 1854, a apărut un articol intitulat „Le lac Blanc”, avînd în continuare, pusă în paranteză, denumirea în limba romînă „Balta-Albă”, cu mențiunea „tradus din Moldavă” și semnat „Basile Alexandri”, care nu este altul decît poetul nostru Vasile Alecsandri.

Acest articol este ilustrat cu trei gravuri originale în lemn, făcute „după d. Aman, din Valachia”, adică după desenele cunoscutului pictor Theodor Aman și conține descrierea unei călătorii și a unei „vilegiaturi” la băile — faimoase pe atunci — ce se făceau în lacul numit Balta-Albă, de lingă satul cu același nume, aflat la 20 km depărtare de orașul Rimnicu-Sărat. Apa acestui lac este foarte bogată în sare, ce se depune și acum în straturi albe pe maluri, atunci cînd apele scad. Din aceeași cauză, apa lacului are efect curativ în bolile reumatice și de aceea localitatea nu a încetat de a fi vizitată de către suferinzii din împrejurimi. Cu timpul s-a făcut aci un pavilion de băi și unele amenajări, care au fost mărite și organizate în ultimii ani. În prezent aici este cu adevărat o stațiune balneră.

Pe timpul lui Alecsandri și Aman, locurile arătau însă cu totul altfel. Și dacă din punct de vedere balnear nu aveau însemnătate, în schimb erau de un pitoresc deosebit și inedit, ceea ce și explică interesul arătat de revista pariziană cu răspîndire mondială, care a publicat articolele la care ne referim. În textul acestora se redau impresiile unui francez care, sosind la Iași în anul 1847, povestește cum a ajuns la „Băile Balta Albă” și ce a văzut acolo. Textul este împărțit în 7 capitole, primul fiind intitulat „Descoperirea Valachiei”. Aci se descrie călătoria pe Dunăre, de la Porțile de Fier pînă la Brăila, unde a aflat despre „minunea minunilor” pe care o constituia atunci Balta-Albă. El o descrie ca pe un „vast lac ale cărui ape miraculoase aveau facultatea de a da vederea orbilor, auzul surzilor, vorbire mușilor și uzajul membrilor paralizicilor”.

În capitolul IV, intitulat „Lacul Alb”, se descrie felul în care se făceau acolo băile. Descrierea este completată și cu o gravură a lui Aman, în care se văd bărbați și femei scăldîndu-se sau făcînd plajă pe malul lacului, în sumare vestimente. Ceea ce-l face pe autor să spună că aici era un fel de ... rail! Ultimul capitol — „Parisul în stepe” — cuprinde descrierea amuzantă a felului de viață parizian al boierilor romîni veniți la băi în această stepă, unde erau încă „sclavi”, adică robi țigani și unde se mincea acea fiertură numită — în romînește în text — „mamaliga”.

Să cioplesc...

Să cioplesc te-aș vrea în stîncă
Nume scump al țării mele,
Inima să-mi las adîncă
Pietrii cu sclipiri de stele.
Faima ta o vreau și-n astre

Veac de veac cu nemurirea
Pe poteci de cer albastre
Să-ți măsoar nemărginirea.

MIRCEA ANDRIEȘANU

Imagini din Bucegi

Se înalță-n zori Bucegii, spre-a cerului livadă...
Sorb aurul luminii din cupa nimănui
Și-l risipesc pe plaiuri, pe stînci și cărării,
Dezvăluind privirii o lume de baladă.
În piatră dură Jepii deschid mici ferăstrui
Privind prin ele „Omul” cu tîmple de zăpadă,
În timp ce mai încolo stau „Babele” la sfadă
Răstălmăcind legenda din „Vîrfurile Dorului”.
Pe pajiști înflorite trec argintii izvoare,
Broboane mari de rouă scilipsesc tremurătoare.
Ca verעיța, vîntul dansează printre cetini...
De-atîta frumusețe, de-atîta măreție
Și sufletul se-mbată, cîntînd de bucurie...
Și zi de zi Bucegii își fac mai mulți prietini...

ROMEO IORGULESCU

Altitudine

Comparați cei patru pereți
Cu stîncile fereștruite de ape!
Puneți alături scările acoperite de linoleum
Cu treptele pe care saltă caprele,
Purtînd în coarne gheme de lumină!
Închideți robinetele fardate cu nichel
Și lăsați cascadele să fiarbă!
Renunțați la buletinul meteorologic,
Să nu vă rîdă în nas cerbii și vulturii!

În locul lingușitorilor,
Lăsați soarele să vă sărute mîna!
Beți de lumină și tărie,
La întoarcere,
Veți simți strungurile voastre
Ca pe niște armăsari
Care gonesc în întîmpinarea viitorului...

CONSTANTIN CUZA
Brașov

Doi într-o BARCĂ...

E greu fără cârmă...

De multă vreme doream să parcurg eu pictorul frumosul drum, de-a lungul văii Oltului, acolo unde marele râu se luptă din răspuțeri cu strînsoarea munților: pe de o parte Făgărașul, pe de alta munții Căpăținei silesc Oltul să tale cunoscutul defileu dintre gura văii Lotrului și minăstirea Cozia. Decorul de basm al apelor unduloase, cînd liniștite și viclene, cînd luți și dezlănțuite, are ca fundal bulevardul strîmt al munților priporoși, acoperiți de păduri seculare, din care răsar stînci,

turnuri de piatră. Șoseaua națională pe un mal și calea ferată pe altul, întregesc armonia peisajului. Insoțind apele tumultuoase în drumul lor.

Această dorință s-a realizat într-un mod ceva mai...original. Am fost invitat de un prieten să parcurgem această porțiune a Oltului cu ajutorul unei bărci pneumatice, lucru pe care l-am acceptat fără rezerve. Am ales împreună, ca loc de pornire, comuna Brezoi.

În dimineața lansării noastre la... apă, timpul nu se anunța prea favorabil. Bătea un vînticel subțire dinspre Olt și nori subțiri acopereau cerul. Totuși, ici și colo, raze de soare punctau cu optimism cîșmele munților, dar mai ales sufletele noastre. Ne aflam așadar la Brezoi, pe malul Lotrului. Barca noastră, încă împachetată, era ținută tuturor preocupărilor. Am început despachetatul și, după cîteva minute, covorul de material plastic se afla întins lîngă noi. Umflînd-o treptat, „Broșcuța” noastră începu să prindă forme din ce în ce mai rotunjite. Am mai verificat încă o dată barca pe toate părțile, apoi, echipați ca pentru canotaj, am „lansat” barca pe râu.

Prietenii noștri, aflați într-un camion, aveau să urmărească curioși, de pe șosea, „croaziera” în care ne avîntam. Ne-am luat rămas bun de la ei și, salutînd cu vîsla ridicată, am împins barca în curentul Lotrului. Imediat am fost luați de undele apelor, cu o lufeală plăcută, care ne dădea fiori răcoroși. Încurajările prietenilor noștri de pe mal ne mai însoțiră o bucată de vreme, apoi totul fu acoperit de vîntul apelor și de freamătul stîrnit de vînt. Copacii din lunca Brezoiului defilau prin fața noastră; printre ei zăream casele din comună, care „fugeau” înapoi. Munții împăduriți își aplecau coastele spre firul văii, îngustînd din ce în ce calea în fața noastră. Șoseaua și calea ferată de pe valea Lotrului se însoțeau la o distanță bunicică de apă.

Străbătusem mai bine de un kilometru și... hop! am debarcat ca să traversăm cu barca pe umeri un vad prea puțin adînc. Mai departe, Lotrul ne purta repede la vale, șerpuiind pe lîngă dîmburi cu fîget și tufișuri cu soc. Trecem pe sub podul căii ferate secundare și apoi pe sub podul șoselei naționale și deodată zările se lărgesc: gura Lotrului e aproape.

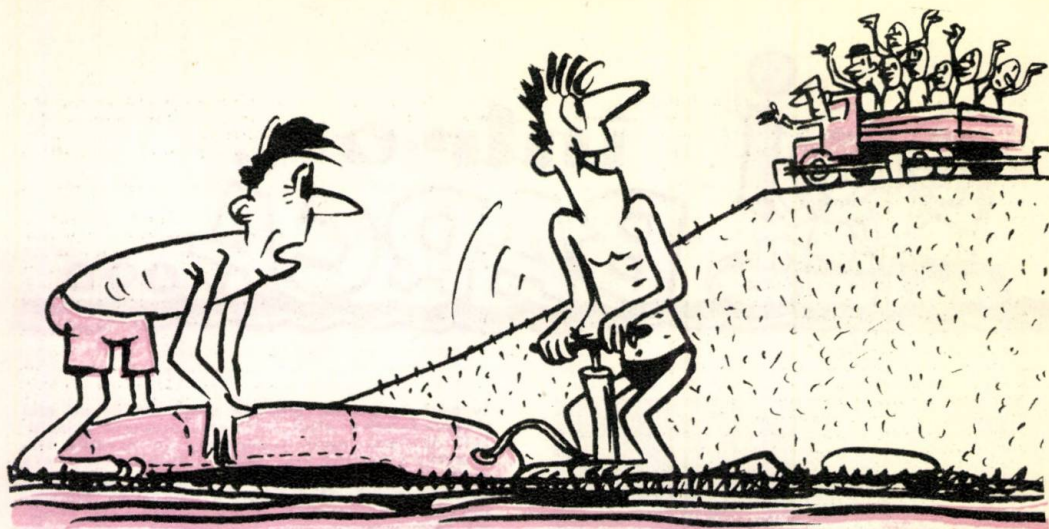
Amîndoi simțim o emoție puternică: suprafața cenușie a apelor Oltului ne va înconjura curînd. Lotrul, văzîndu-și sfîrșitul aproape, fierbe, se izbește din piatră în piatră, poate ca să întîrzie conștopirea cu fratele său cel mare, dar pînă la urmă se aruncă resemnăt în undele marelui râu.

—Ține-te bine! — auzi eu glasul lui Dinu, care se încordase cu mîinile pe rama bărcii, în timp ce eu, foarte emoționat, dirijam bărcuța cu vîsla pe firul apelor.

Sînt deodată că sîntem smulși cu lufeală și, pe spînzarea undelor, sîntem proiectați în apele Oltului. Barca se învîrtește în jurul nostru de cîteva ori, am_eîndu-ne, apoi, șovăind puțin, începe să ne poarte la vale, spre sud. Sîntem pe apele marelui râu.

Dar... am pierdut vîsla!

Rămînem consternați. Asta mai lipsea! Starea de nehotărîre nu rezolva însă situația. Începurăm să vîslim cu palmele și după cîteva mișcări barca se redresă, rezolvînd, de bine de rău, împasul în care ne aflam.

Băreufa înainta curajoasă pe luciul apei; o adevărată încercare ne cuprinsese pe amândoi. Ce păcat că nu luasem cu noi aparatul de fotografiat! La gura Lotruului, lunca pe care o formează Oltul este largă și apele riului se strecoară liniștite printre șiruri de sălcii pietoase și mesteceni, dincolo de care se vădurea coamele munților. Pe malul opus, însă curind, muntele se apropie de apă, stringind șoseaua lângă mal. Am ocolit o insulă, din zăvoaie căreia venea o gălgăie infernală provocată de mii de păsări mitite, dar foarte zburdănice.

Dinu propuse să ne apropiem de malul drept, ca să intrăm pe curentul cel mai lute al apei. Văzînd cu palmele, am dirijat ambarcația acolo unde lăptea riului este cea mai mare. Iată însă că și malul stîng devine abrupt, calea ferată se află pe lîngă mal, iar orizontul se limitează acum la imensul „V” din față. Intrăm în defileul sudic al Oltului, prin care vom călători pînă la minăstirea Cozia, cale de mulți kilometri.

Simțim cum viteza noastră sporește, iar suprafața apei nu mai este netedă. Apar mereu ochiuri și vârtejuri și, din cînd în cînd, cite un val mai mare ne saltă barca, legănîndu-ne cu tărie.

Am acostat la mal, ca să căutăm un înlocuitor pentru vîsla pierdută. Din lipsă de altceva, am curățit o cracă lungă de peste 3 m și destul de groasă cu care Dinu s-a hotărît să-și facă de lucru la cîrmă. Am pornit din nou.

Traversăm o porțiune zbuciumată, unde sîntem scuturați. Începe să flarbă Oltul... Într-adevăr, ne apropiam de un loc de unde venea vînt mare. Ce să fie oare? Calea părea închisă înaintea. Din toate părțile eram strînși de munți. Oltul face ael un „S” mare, pe care îl străbate furios, lovînd puternic în malurile care îndrăznesc să l se opună. Simțim cum panta vîlilor se accentuează.

Barca parcă zboară acum.

— Al grijă la cîrmă, în dreapta e o stîncă leșită din apă — țipai eu nervos. Prăjina lui Dinu atîngea din cînd în cînd fundul sau vreo stîncă, dar în rest agita degeaba apa. Oare cite stînci stau ascunse sub suprafața apei, gata să ne agațe?

Valurile ne zgîlțiau. Nu găseai un colțisor liniștit pe toată suprafața apei. Kilometril se scurgeau cu înțeleală, iar mașina silea binșor pe șosea ca să se mențină lîngă noi. Șoferul măsura uneori peste 20 km/h în urmărirea bărcuței noastre. De altfel, glumele lor încetaseră, iar înlîmă li se făcuse mică — mică. În schimb, înlîmă noastră bătea cu putere, poate cu prea multă putere, mai ales la o curbă foarte strînsă, cînd curentul lute ne mîna dîintr-un mal în celălalt, mal — mal să ne facă să eșuăm pe stîncile de sub terasamentul călilor ferate.

Din urmă venea un tren de marfă, la vale. Mecanicul fluiera și ne făcu semn prietenește cu mîna. Noi l-am răspuns la salut, apoi l-am provo-

cat, în glumă, la o întrecere. Pentru moment mergeam în lînie cu toții: trenul, barca și mașina. Apoi trenul, pezevenghi, se ascunse cu zgomot mare într-un tunel. Se făcu liniște. Oltul își trăgea parcă răsufierea după goana de adîncuri și luna-ca acum liniștit pe lîngă stîncile din dreptul tunelului. Ceva mai încoale, locomotiva ieși din gura tunelului, învîlăuită în aburi, scrișînd puternic din frîne. Băreufa ajunsese din nou în dreptul cabinei mecanicului, dar cînd să intrăm în vorbă, acesta se cufundă din nou cu mașina în altă gură de tunel. Cu ochii după locomotivă, era cît pe ce s-o pătîm!

Oltul redevenise acum furios și în jurul nostru fierbea, formînd valuri mari și spumă.

În fața noastră o veritabilă cataractă rupea Oltul în două. Nici nu știu cînd am fost aruncați peste prag. Am plutit cu botul bărcii prin aer, apoi ne-am cufundat pînă la piept în apă, după care am fost readuși la suprafață. Băreufa se mulase bine, dar, liniștită, a revenit deasupra. În schimb era plină cu apă și abia mai plutea.

— La mal! — strigă Dinu, ud de altfel ca și mine.

Ne-am apropiat de malul stîng, văzînd puternic cu palmele. Prăjina cea lungă atînsese fundul abia la cîteva pași de mal. Cînd „broșcuța” a atins prundișul, am răsuflet ușurați. Ne aflam pe un mal, ce e drept cam înclinat, totuși cu pămînt solid sub tălpi. Am golit înta barca de apă și am lansat-o din nou. Plutea de minune, ca și la plecarea, trasă parcă de telegari focosi, nevăzuți. Munții Cozlei, tot mai înalți, lăsau din loc în loc deschizătura unei vîl înguste și sălbatece, din care venea cite un pîrlîș să se arunce în Olt. Stînci marelte se ridicau amenințător deasupra pădurii.

Trenul se refugiase în tunel, lăsînd muntele să-și năruie fruntea pietroasă peste arcada protectoare. Dincolo de riul de bolovani, calea ferată ieșea din nou din tunel. Trenul trecuse de mult pe aci și în urma lui vedeam doar măturile trecerii lui: fîtoare de fum, care se strecurau din gura tunelului, ridicîndu-se spre cetina molizilor.

Pe malul celălalt, mașina noastră ne urmărea cu fidelitate. Probabil că amiciei ne învîdău pentru vehiculul nostru, dar vom vedea că nu pentru multă vreme...

Străbătusem o zonă agitată, iar acum băreufa plutea lîn pe mijlocul riului, care ael era destul de lat. Mașina, în schimb, o luase ceva mai înaintea și se opri unde la o curbă a șoselei. Cineva se dăduse jos și, aplecat peste balustrada parapetului, ne făcea semne disperate.

— Ce-o fi vrînd să ne spună? — întrebă Dinu.

— Știu și eu? Poate vor să tragem la mal.

— Nu cred! Să ne mai apropiem puțin.

Barca prindea viteza. În fața noastră, muntele ne bara calea, iar Oltul se repezea brusc la stînga. Apa „fierbea” din ce în ce mai tare, iar ambarcația

noastră, luată de curent, mergea rotindu-se prin vârtej. Ne mai puteam stăpîni cu ușurință „broscuța” în această învolburare de ape, simțind că forța curentului ne va coplesii. Instinctiv, am încercat să împingem bărcuța, vislind puternic, spre mal, dar, dusă pe spume, barca zbură pe crestele valurilor. Privesc înainte: Oltul se termina brusc și, după limita apei, nu mai vedeam decît stropi sărînd de undeva de dincolo de... prag.

— Dinule, pragul!

— Îl văd, ține-te bine!

Barca intră într-o oglindă de ape lufți, dar liniștite la suprafață, prevestitoare de zbucium. Prin fața ochilor se perindau în fracțiuni de secundă parapetul șoselei, cataractele, bolovanii de la gura tunelului de dincolo...

Barca se mai roti o dată în jurul ei, apoi, parcă atrasă de un magnet, se precipită în vîltoare. Nimerim printre două stînci, între care apa parcă crește în înălțime, înghesită de presiune. Ne izbim de o stîncă și apoi barca se înclină, împinsă de șuvoi. Zgomotul apelor încetă brusc...

Ce liniște! Mă aflu în apă și instinctiv înot spre suprafață. La ieșirea din apă, primul lucru de care mă apuc este barca noastră, care se învîrtea, părăsită și răsturnată. Cîrînd, un braț apără din apă și Dinu se apucă și el de barcă.

— Brî! E rece! — zice el.

— Să leșim repede la mal!

Ușor de zis, greu de făcut. Barca, împinsă din apă de noi, nu ieșea din vârtejul în care ne aflam. Se rotea pe un cerc cu diametrul de vreo 10 m și cînd ajungeam aproape de mal, reveneam iar sub cataractă. După cîteva plimbări elucare de acest fel, am izbit, în sfîrșit, să leșim din tralectoră închisă și am acostat la vreo cîțiva zeci de metri mai la vale, lîngă un bloc mare de piatră.

În acest răstimp, prietenii noștri, care urmăreau fazele amintite de la parapetul șoselei, au trecut prin emoții incomparabile față de ale noastre și ne cereau insistent să terminăm... „navigația” pe Olt, chiar în acest loc. Niciunul din noi n-a fost însă de acord să urmeze acest stat și am împins curajos „broscuța” pe apă.

Oltul părea furios pe noi că am scăpat atît de ușor și începuse să ne legene din nou pe valuri. Ceva mai departe, la gura tunelului, lîngă un canton, un pescar, ceferist, își încerca norocul, urmărindu-și atent undița. Mare îi fu mirarea cînd, ridicînd ochii de pe plutitor, dădu peste noi, care treceam veseli prin fața lui, la cîțiva pași de mal.

— Dincolo? De acolo? — întrebă el, arătînd intrigat spre cataractă.

— De acolo, talcă, — zise Dinu. A fost cam greu, dar am trecut!

Omul clătina ulmit din cap, neobișnuit cu „navigatorii”.

— Tovarășe, cum se numește locul acela, din dreptul tunelului, să-l ținem minte toată viața? — strigă în continuare Dinu.

Ceferistul își împinse șapca pe ceafă, apoi strigă către noi:

— Amarnicul kilometru 318! Locul acesta a dat multora de furcă!

Ne depărtăm mereu. În fața bărcii se zăreau iarăși spinările de balauri ale valurilor. Am reușit să ocolim zona agitată pe lîngă malul stîng, trecînd pe sub pletele unduloase ale unei bătrîne sălcii și binîșor am revenit apoi pe curentul principal. Cale de vreo cîteva sute de metri, nimic nu ne mai tulbură plutirea. Admirăm liniștiți peisajul. Panorama e amplă și nu poate fi cuprinsă astfel nici de pe șosea, nici de pe calea ferată. Am depășit fără nici o greutate confluența cu un pîrlu, apoi valea începu să se lărgească treptat. Defileul se apropia de sfîrșit. Pe stînga, după ultimul tunel, apără gara Minăstirea — Turnu, în care întîlnirăm o veche cunoștință: mecanicul de la trenul de marfă. Făcea popas în gară, așteptînd un tren dinspre Jibla. Ne făcu semn cu mîna, iar noi îi răspunserăm bucurînd la salut, arătîndu-i că întrecerea a fost cîștigată de el. Apoi, cum noi nu așteptam nici un... vapor din Josul Oltului, trecurăm prin dreptul trenului fără oprire.

Călătoria noastră se apropia de sfîrșit. Munții Coziei și Căpăținei formau pante tot mai domoale, între care Oltul curgea din ce în ce mai liniștit. Un ultim hop ne dădu de lucru în vecinătatea Coziei, ale cărei ziduri bătrîne se vedeau acum foarte bine. Albia riului, lăfăită aproape la dublu, cloceala datorită bolovanilor și stîncilor de la fund. Adîncimea era mică pe alocuri și am simțit deseori „mîngîierea” sinistră a colților ascunși în apă pe „chilla” bărcuței.

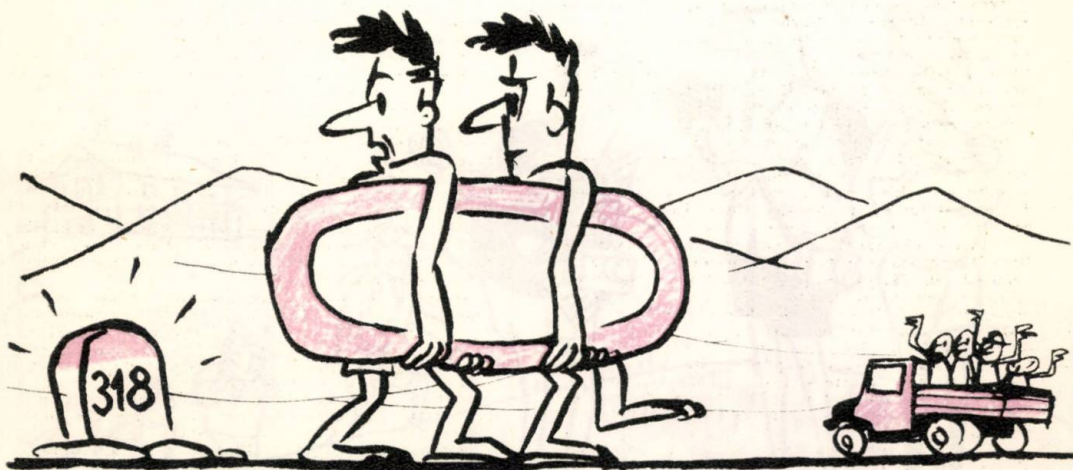
Ne apropiem ușor de malul drept, spre minăstirea Cozia. Locul cu renume istoric capătă o atmosferă inedită, datorită plasamentului clădirilor, reflexelor în apele riului, dar și datorită cadrului natural în care vegetația bogată, mușchii de pe ziduri, joacă un rol important. Contra-forții groși se lasă pînă în apă. Un mic debarcader natural, la care coboară scări tăiate în piatră ne hotărîse să încheiem călătoria pe undele Oltului, chiar aici.

Am vislat așadar și am tras la mal mica noastră barcă. Am pășit din nou pe pămînt, încetați de excursia pe care am făcut-o. În timp ce stringeam bărcuța, întrebai:

— Ce zici, Dinule, ai mai repetat itinerarul?

— Acum, la sfîrșitul drumului, îți pot spune că sînt foarte încîntat. Numai că și eu propun o mică modificare: la pragul de la kilometru 318 să facem o ... transbordare!

ing. N. POPESCU

— Mai repede, mai repede! Am jurat că eu ajung primul la cabană!

UMOR

PE

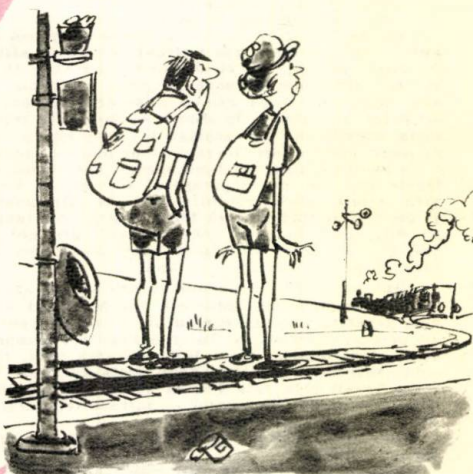

— Nimeni nu va avea curajul să șteargă ce scriu eu: copacul ăsta e de mult declarat monument al naturii...

CĂRARE

...

Desene
de
MATTY

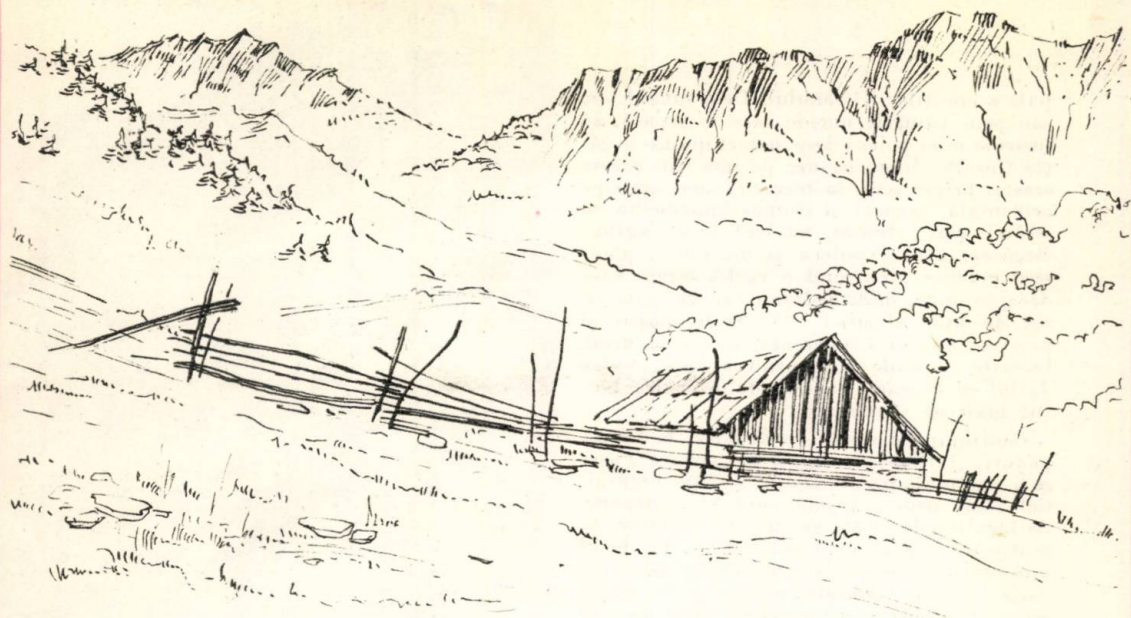

— Să fie clar: cine dă zarurile jos, coboară și le aduce!

— De ris, tot vor ride de noi. Cel puțin de i-ar apuca o ploaie!!

— Iau cabana în poză, să am o amintire.
— Mă rog... Eu am preferat să iau un prosop!

Oslea și Piulele văzute dinspre Șigleul Mare (desenul autorului)

4 ZILE ÎNTRĂ JIU ȘI CĚRNA

Itinerarul de mai jos, în circuit închis, se menține timp de patru zile în zona importantului nod orografic ce desparte izvoarele Jiului de cele ale Cernei, străbătînd, în parte, munții Vilcanului și Retezatul Mic, — două din culmile desprinse din acest nod către E și care ocrotesc parcă, sub forma unui uriaș arc de creste, bazinul de obirșie al Jiului Romînesc. Dintre aceste 4 zile, vor fi descrise mai amănunțit numai primele două, care se parcurg pe poteci nemarcate. Circuitul începe și se încheie în orașul nou — Uricani, moderna așezare muncitorească.

Aproape de capătul „din jos“ al orașelului adunat cumințe pe malul stîng al Jiului, găsesc podul care mă va trece pe malul dimpotrivă. Oprit o clipă în mijlocul punții, privesc atent către vest. Desfășurat în larg amfiteatru, șirul de culmi ce închide orizontul nu îngăduie vederii să prindă de-

cît imaginea a puține dintre virfurile care mă vor întîmpina de-a lungul drumului acestor patru zile. În stînga și la mică distanță, se înalță silueta masivă a Șigleului Mare; în față, privirea se oprește, departe, în roca scînteietoare a Oslei și Piulelor, iar în dreapta și foarte sus, se profilează costura stîlcoasă și cenușie a Văcării, a căreifață sud-estică — de formă triunghiulară caracteristică — se poate recunoaște ușor în multe din fotografiile ce înfățișează noile construcții din Uricani. Jiul servește drept ax întregului peisaj.

Ajuns pe malul drept, urmez un drumeag mărginit de cîteva gospodării răzlețe, și mai apoi, în continuare, urc pe o potecă ce se pierde cîrînd prin finețe și rariști de pădure. Întrucît nu se poate vorbi, pe această porțiune, de un traseu bine definit, este mai indicat urecușul spre S pe una din culmile laterale desprinse din creasta princi-

pală a munților Vilcanului. De-a lungul lor, sau prin văiurile umede care le separă, se înșiruie mici poieni de-o neînchipuită bogăție florală. Încep să urc pe una din aceste creste, priporoasă la început, apoi aproape orizontală, îngustă și frumos împădurită cu molizii care, treptat, au luat locul fagilor. Regăsesc curind poteca și urmînd-o, părăsesc muchia, descriind o curbă largă, spre dreapta unde, mult dedesubt, se ghicește firul de apă al unei văi. Stau puțin și printr-o fereastră de crengi, privesc în urmă locurile de unde am pornit să urc: Valea Jiului cu Uricanii și, dincolo de vale, lanțul înalt al Gruniului.

Continuînd drumul, nu departe, la limita pădurii, întîlnesc un grup de „conace”, așezări pastorale caracteristice acestei regiuni. Cel sosit pentru prima oară aici, departe de localitățile lăsate jos în văi, încearcă un sentiment ciudat cînd întîlnește, în locul obișnuitei stîne răslețe, un întreg sătuc de colibe, strîns adunate pentru a se apăra parcă mai bine de climatul aspru al marilor înălțimi. După un urcuș ușor, de încă 10 minute, trecînd pe lingă un izvor, poposesc în largă și înierbată, cuprinsă între creștetul stîncos al Șigleului Mic în stînga (E) și virful mai înalt al Șigleului Mare, în dreapta (V). Aici întîlnesc vechiul drum cio-bănesc ce urmează, de la E la V, creasta principală a munților Vilcan — adevărată cumpănă de ape.

În față, către S, zeci de văi și creste împădurite se pierd treptat în plaiurile oltenesti. Reliefului extraordinar de complex al acestui versant, i se adaugă farmecul neașteptat al cîtorva stropi de calcar ce strălucesc, departe, către S și V.

Din largă și a Șigleului, hățașul, abia vizibil, urmărește versantul sudic, ocolînd vf. Șigleul prin stînga. Fără să ezit prea mult, părăsesc poteca și, după un urcuș repede pe linia de creastă, sosesc lingă piramida geodezică ce marchează virful.

Priveliștea deosebit de vastă mă farmecă și, pentru un moment, mă dezorientează. Perspectiva asupra Văii Jiului crește brusc, către V, pînă în gospodăriile risipite ale Cîmpului lui Neag. Dincolo de vale, creasta Gruniului devine, pe măsură ce se înalță către vf. Custura, tot mai stîncoasă.

Necrezut de departe, spre V, creștetul neted al Arcanului, lasă către adîncă „Vale de Pești”, cel-l despărte de Șigleu, un versant puternic înclinat și în mare parte împădurit.

Doi factori îngreunează orientarea în ce privește continuarea drumului către V. Primul, este marea curbă, pe care creasta o descrie mult către S (stînga), revenind abia după o distanță apreciabilă la direcția normală EV. Al doilea factor de nesiguranță îl constituie coborîrea puternică pe care linia de creastă o face în Curmătura Runcului, la prima vedere pîrînd aproape de ne-

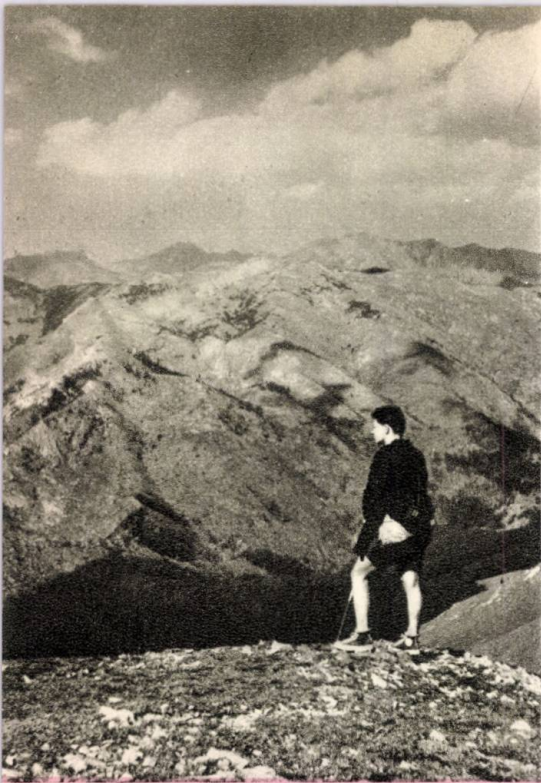
Vf. Oslea, versantul sudic. În dreapta, pe ultimul plan, vf. Arcanul.

crezut că în acel loc să mai poată exista o continuitate a creastei, — acăastă adîncă și luînd aproape înfățișarea unei văi transversale, care „taie” muntele, trecînd, la fel ca Jiul, din Ardeal în Oltenia.

Fac un scurt popas în care mai mult bănuiesc drumul ce trebuie urmat și pornesc apoi în coborîș repede, întîi prin gol alpin (în această zonă sosește din stînga și poteca ce ocolise virful), apoi prin pădure, pînă în punctul de minimă altitudine a șeii.

De aici, spre dreapta, prin lăstărișuri și rugi de smeură, un hățaș coboară în serpentine strînse, către firul Văii de Pești, în timp ce în stînga, pe versantul dinspre V. Runcului (însăși toponimia atestă caracterul carstic ale regiunii), înfățișarea ordonată a pădurii, alcătuită din fagi înalți, cu trunchiurile drepte, creează o atmosferă plăcută și stranie în același timp.

După ce am lăsat în urmă două vechi cîntoane de funicular (culoarul sălbatec, defrișat cu decenii în urmă, poate fi urmărit cu privirea și astăzi, pînă departe, spre S), urmez în urcuș domol creasta din ce în ce mai largă. O poiană prelungă, splendid înflorită și pe care poteca, largă ca o alee, o străbate de la un capăt la altul, se așează mult cu o pașiste de parc, datorită poate și demarcației foarte nete, ca o împrejmuire, a pădurii care o înconjură.

Vedere de pe Oslea, către obârșia Jiului Românes-
c și Retezatul Calcaros. În ultimul plan, vîrfurile
Bucura și Retezat

Curînd, arborii devin din ce în ce mai rari și, printr-un coridor de poieni care anunță apropierea golului de munte, întîlnesc vechiul drum grăniceresc ce urcă din stînga, de la Tismana și traversează, în acest punct, linia crestei principale. Șoseaua, bine păstrată, răzbate la gol tăind de-a coasta și la mică distanță sub vîrf, versantul estic al Arcanului și, după ce lasă, în malul stîncos din stînga, un izvor sărac, se afundă curînd în perdelele întunecate de molid de pe versantul nordic al muntelui, pentru a coborî apoi în serpentine dese spre Cîmpul lui Neag.

Stîna Arcanului, așezată la dreapta și în josul coastei, își înalță liniștit, către vîrfurile brazilor din apropiere, firul albăstrui de fum. Poposesc aici. (Timp necesar de la Uricani: 10-12 ore).

A doua zi, urmez îndărăt șoseaua, timp de 10 minute, pînă în creasta principală pe care, urcînd spre dreapta, ajung curînd pe vîrfurile netede și rar presărate cu lespezi, al Arcanului.

Spre vest, linia prelungă a unei elegante creste stîlcoase — Oslea — rupe domoala vîlurire a peisajului înconjurător, trezînd din primul moment amintirea unei alte creste, lăsată departe, la sute de km spre E. Și, într-adevăr, același contrast, rezultat din dispunerea în spațiu (aproape perpendi-

cular pe creasta principală), și prin accidentația reliefului, generată de natura rocii, același profil disimetric — cu unul din versanți (cel sud-estic, în cazul Oslei) abrupt — toate fac din acest munte o miniatură a Pietrei Craiului. Din păcate, orientarea sud-estică a stîncii lipsește Oslea de frumusețea calcarului aprins de lumina ultimelor raze de soare.

Din vf. Arcanului, înălțimea crestei scade treptat, trecînd prin vîrfurile Prisloapele Mari și Mici, Nedeia, Nedeuța și, mezina Oslei, Oslîța. Și aici găsim — frecventă în toponimia romînească — acea fermecătoare asociere a numelor proprii cu diminutivele lor, întîlnite perechi-perechi, munte mare lîngă munte mic! O altă caracteristică a regiunii o reprezintă și faptul că, de cele mai multe ori, numele nu desemnează vîrfurile muntelui, ci numai unul din versanți săi.

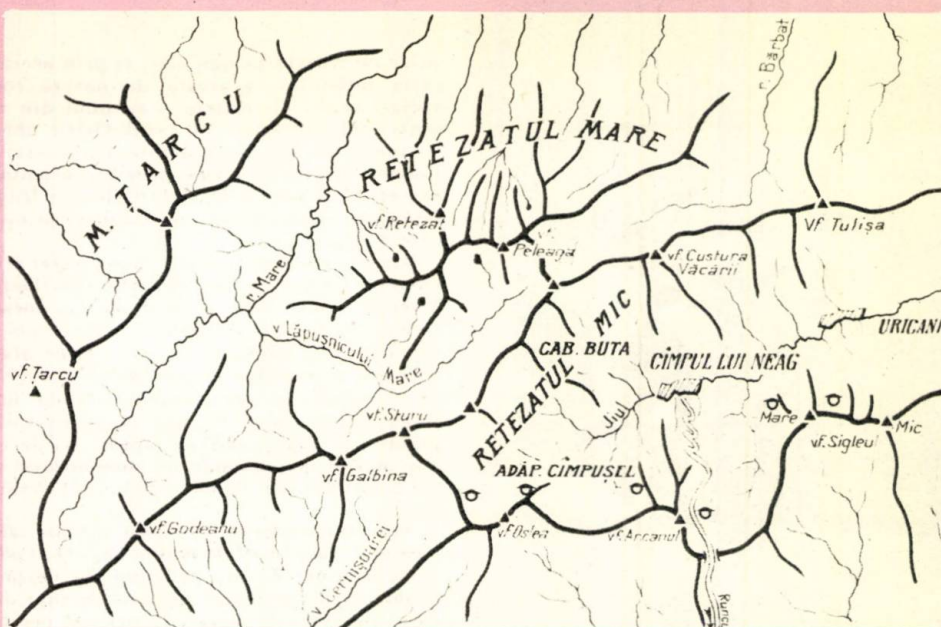
Aspectul uniform, lărgimea și linia calmă a crestei, care în zilele senine încîntă și odihnește ochiul, devin, pe timp de ceață, o problemă de orientare dintre cele mai delicate. Deosebit de ingrată în această privință este continuarea crestei imediat după vîrfurile Arcanului, către V. Vom coborî atenți această porțiune cu aspect de mic platou înclinat, căutînd să păstrăm permanent legătura cu reperul sigur ce-l constituie pantele relativ iuți ale versantului sudic (stînga). În orice caz, nu ne vom angaja pe culmile prelungi și întru totul asemănătoare crestei principale, ce se desprind din vîrfurile către nord.

Pînă aproape sub zidurile albe ale Oslei, poteca urmează — la mică distanță prin nord — creasta, care aproape că nu are șei între vîrfuri; trece apoi pe versantul sud-estic, traversează printre lespezi un izvor și coboară într-o frumoasă șa, în care cițiva fagi izolați urcă pînă în linia de creastă. Prezența acestor arbori, cu coroana frumos dezvoltată, imprimă limitei pădurii — lipsită aici de tranziția fișiei de conifere — un aspect cu totul diferit de înfățișarea chinuită a vegetației ce mărginește golul alpin al altor munți.

Un urcuș prin micul abrupt de SE, apoi o iau la stînga, pe creastă, și ajung lîngă punctul trigonometric de pe vîrf.

Catifeaua fețelor ierboase din NV, viu colorate de lumina caldă a asfințitului, contrastează cu peisajul arid dinspre sud, unde, de la stîna din „Groapele Oslei”, o cîine latră către silueta singuratecă ce tulbură, mergînd de-a lungul crestei, liniștea albastre a serii...

Încep să cobor, întîi spre V — lăsînd în dreapta vechile stîne ale Ursului și Gîrbovei — apoi foarte repede, spre N, către șaua adîncă ce desparte izvoarele Jiului de ale Cernei. Cam în mijlocul acestei șei, se desprinde spre vest o muchie stîlcoasă și îngustă ce reproduce, fidel și la scară mică,

imaginea Oslei. Dincolo de ulucurile prelungi și aproape în continuare ale Jiului și Cernei, Retezatul Calcaros, cu turnurile albe ale Iorgovanului și Stănuleților, se desfășoară departe în V, către îngustul acoperiș al Godeanului. Ajuns la limita pădurii, găsesc stîna din Șerpa, adăpost pentru cea de-a doua noapte de drum.

Dimineața, ajung în punctul cel mai jos al șei (Pasul Scocului), căutînd să-mi imaginez frumusețea unei șosele care ar urca dinspre Uricani și Cîmpul lui Neag, pentru a coborî apoi, pe Cerna, către Herculan. Și parcă întrevăd, cu o siguranță astăzi mai mare ca oricînd altă dată, înlocuirea acestui vis cu o realitate vie...

După ce am străbătut în lungul crestei, joase și largi, un șir de mici poieni, urmez spre stînga și de-a coasta, o potecă ce întretaie curînd un vilcel, afluent al Cernișoarei, și după un urcuș îndelungat, ajung la gol. Apoi, în lungul unei culmi cu întinse jnepenișuri arse, sosesc în vîrfurile Sturului—nod de creste spre Godeanu, Retezat și Oslea.

Începînd din vf. Șigleului, măreția priveliștei a crescut treptat în vîrfurile Arcanului și Oslei, pentru ca aici, pe Sturul, să întrecă aproape tot ceea ce am întîlnit de-a lungul întregului drum.

Prima impresie, resimțită poate numai în Carpații Maramureșului, este aceea a unui orizont complet încercuit de munți. Ieșit din creasta principală, spre NE, și pus în valoare de adîncimea spațiului ce-l separă de privitor, blocul izolat al Retezatului

Mare apare, ca un monument de dimensiuni uriașe, protejat de ecranul curb al zidului de creste Drăgșan — Godeanu — Tarcu, zid ce urmărește îndeaproape fantastică spirală a văii Lăpușnicului, al cărei curs capătă, succesiv, direcția SSE, V,N și NV.

Grăbit de timp, urmez la dreapta (E) creasta frîmintată și în care calcarul apare tot mai des, a Stănuleților. Șeile largi și bruștele schimbări de direcție ale liniei de creastă îngreunează mult orientarea. În dreapta, jos, se vede iezerul întunecat din cercul superior al văii Soarbele și, tot din dreapta, întîlnesc curînd marcajul „triunghi albastru”, ce urcă de la adăpostul Cîmpușel conducînd, mai departe, la cabana Buta.

După două zile de umbrel pe coclauri, o potecă marcată capătă un brusc și nebănuit caracter familiar! În mod practic, din acest punct excursia nu mai are nici un istoric.

Pe coastele acoperite cu smirdar din stînga Pietrei Iorgovanului, peste Albele, pe lîngă pilnia înzăpezită a unui aven, apoi prin pădurile de jepi ale Drăgșanului și căldarea estică a Butei pînă la cabană, marcajul — deși rar — ușurează mult orientarea. A patra zi, ultima, mă poartă peste vîrfurile Căstura — Făgețel — Tuliș, îndărăt în Uricani, — încheind în acest fel, pe comode poteci marcate, circuitul început cu 4 zile în urmă.

arh. DAN OPRESCU

Literatura și muntele

Evoluția concepției omului despre munte a decurs de-a lungul veacurilor un drum sinuos și surprinzător. Dacă astăzi muntele reprezintă pentru noi o lume oarecum familiară și de mulți îndrăgită, este bine de știut că această înțelegere e un fenomen de dată relativ recentă. Într-adevăr, vechile mărturii atestă că, pierdută în negura vremurilor, sentimentul primordial al omului față de munte a fost un sentiment de teamă și aprehensiune: din rațiuni economice, sociale sau geografice, omul a fugit în trecut de confruntarea cu ghețurile și stincile de pe înălțimi. De aceea, până acum un veac, ogliindrea muntelui în literatură apare ca o temă decorativă sau de fond de tablou: pana scriitorilor întinzând asupra muntelui doar incidental și pe marginea altor considerații, trecutul nu ne-a putut transmite decât cîteva crîmpele dintr-o viziune distantă și rece. Primul nume vrednic de reținut pentru epoca începuturilor este fără îndoială acela al lui J. J. Rousseau, care în „Julie” sau „La Nouvelle Heloise” (1761), introduce în literatură ceea ce s-a numit, mult după aceea, „sentimentul muntelui”. Ceva mai târziu, în 1816, Shelley va compune în ambianța Alpiilor una din cele mai frumoase pagini ale literaturii engleze, bucată intitulată „Mont Blanc, rînduri scrise în valea Chamonix”. Mare pasionat al Alpiilor, compatriotul său, S. Ruskin, închină pagini admirabile frumuseții muntelui. Caracteristic prin amploarea și precizia descrierilor, volumul IV al lucrării „Modern Painters” (Pictorii moderni), reprezintă parterna superlativă a creației lui despre Alpi.

Dar epoca clasică a literaturii alpine începe cu Eduard Whymper, primul cuceritor al muntelui Cervin; în 1871 el publică „Escapade prin Alpi”, care cunoaște un mare succes de librărie. În 1895, conaționalul său Mummery scrie „Ascensiunile mele în Alpi și Caucaz”. Autorul a fost primul alpinist în sensul modern al cuvîntului, cel dinfil care atasează importanță traseului, iar nu vîrfului în sine. Cartea lui respiră prospețimea și candoarea senzațiilor noi, bucuria exuberantă a escaladei pure. Pentru perioada alpinismului clasic, Mummery va rămîne în primul rînd scriitorilor desfățărilor sportive. Apariția în 1903 a „Muntelui Cervin” consfințește în persoana lui Guido Rey pe alpinistul care în contact cu muntele a vibrat aîdoma celui mai autentic poet. Izvorit dintr-o inimă de umanist, „Muntele Cervin” transpune pentru prima dată pe planul universal al artei înefabilele experiențe ale căfărătorului; înfățișînd înfinitatea nuanțelor pe care le poate îmbrăca muntele pentru cel ce-l îndrăgește, Guido Rey va prezenta aspectul înedit al comuniunii, pe coordonatele morale, dintre om și munte.

Perioada de după război este momentul care petctulește cucerirea altitudinii: odată cu escaladarea celor mai inaccesibile piscuri, experiența intimă a alpinistului ajunge la un grad de finețe nemai-întîlnit, iar pe plan artistic, asistăm la nașterea literaturii căreia i s-a spus „sextogradistă”, izvo-rită nemîllocit din trăirea dificultăților de pe traseele de gradul 6.

Alpinismul contemporan a dat literaturii „Înălta aventură”, cartea cuceririi Everestului de către Ed. Hillary și Tensing, cunoscută și îndrăgită de toți. Titlul „8000 m deasupra și dedesubt” figurează deasupra autobiografiilor pasionante a lui Hermann Buhl; cartea se încheie cu episodul fantastic al escaladei solitare pe vîrful Nanga Parbat (8125 m). Italianul Giusto Gervasutti, unul din cei mai prestigioși și poate cel mai complet alpinist al epocii, a dat „Munții, viața mea”, lucrare despre care s-a scris că e superlativă din toate punctele de vedere. Lionel Terray este, după cum se știe, autorul unui volum de răsănit intitulat „Cuceritorii înutilului”. Birătorul peretelui nordic al Eigerului, al vîrfului Fitz-Roy, Makalu, Iannu,

Annapurna, își mărturisește în paginile mișcătoare sale autobiografii, crezul de om și alpinist. Compatriotul său, Maurice Herzog, învingător în condiții dramatice, împreună cu Lachenal, al primului vîrf peste 8000 m, a încredințat tiparului peri-pețiile excepționalei lor performanțe, sub titlul „Annapurna, primul opt mîar”, lucrare în care se găsește înmănușiată concizia expunerii și limpezimea stilului, arta descrierii și profunditatea simțirii.

Din literatura sovietică nu putem omite cartea lui V. Spiridonov „Drumul îndrăzneților”, precum și captivantele relatări ale lui Pogrebički și Simonov, „În inima Tian-Șanului” și „Oameni și munți” (Asaltul piscului Pobeda). O excelentă antologie a fost publicată de O. D. Grinfeld, sub titlul „Cucerind înălțimile”. Scrierile lui Abalakov, concise și instructive, sînt opere de maestru.

Un cuvînt e datorat fără îndoială și locului nostru în literatura muntelui. O constatare îmbucurătoare este că la poporul român, încă din cele mai depărtate timpuri, nu întîlnim nicăieri dovada unei atitudini de înstrăinare inițială sau de teamă față de munte. Doinele și baladele noastre populare mărturisesc deopotrivă că, din cele mai vechi timpuri, românul s-a simțit frate, nu numai cu eodul dar și cu muntele. Tezaurul neprețuit al literaturii noastre orale cuprinde inimitabila „Mioriță”, poem încărcat de semnificații multiple, dar din care se desprinde fără puțință de tăgădat realitatea integrării muntelui în viziunea despre lume și viață a poporului nostru. De aceea nu e de mirare că meleagurile noastre au crescut și inspirat pasiunea drumeției și talentul unui Calistrat Hogăș, ale cărui pagini despre munții Neamțului au devenit cunoscute și peste hotare.

La capătul acestui înșirui, a venit momentul de a trage concluziile. Prodigioasa evoluție a clauului omului către munte nu putea rămîne fără ecou în literatură. Ogliindrea beletristică a alpinismului pune însă cîteva probleme speciale. Ceea ce frapează dintru bun început pe cercetător este faptul că în ultima sută de ani s-a scris relativ foarte mult despre munte, însă că foarte puține opere reușesc să aibă o finută înălță de la un capăt la altul. Fenomenul nu putea să nu rețină atenția celor în cauză. Deja Dante mărturisea că „unele locuri nu se pot descrie atunci cînd cobori de pe munte”. Și Whymper afirmă la rîndul lui că „Cei mai înzestrați vor eșua totuși întotdeauna în încercarea de a da o idee exactă a splendorii muntelui”. Într-adevăr, spectacolul de granit sau gheață al piscurilor, generează o stare sufletească, dacă nu imposibil de descris, în orice caz greu de susținut pe un interval de timp mai mare. Emoția estetică suscitată de contactul cu înălțimile poate la rigoare fi concentrată într-o frază sau un paragraf, dar este o trăsătură a genului să o poți comunica nealterată de-a lungul a pagini și pagini de proză. Tocmai de aceea, paginile cu ade-vărat mari sînt puține.

În acest impas artistic se pare că doar contactul cu dificultățile din ce în ce mai mari ale escaladelor, a venit să aducă o suflare nouă. Într-adevăr, pe măsură ce legătura dintre munte și om a înecat de a fi o contemplare pasivă și a ajuns să se transforme într-o luptă acerbă, avînd contemplarea drept răsplată finală, experiența alpină a căpătat un spor de dinamism nelimitat și a ajuns să cuprîndă un număr înfînt de nuanțe de toate ordinele. Bogăția de idei și senzații, de sentimente și de reflecțiune, pe care o prilejuiește alpinismul ca formă de activitate, crează pentru literatură un tărîm nou și virgin de exprimare, domeniu superior și înedit în care una din cuceririle cele mai de seamă ale spiritului uman își primește consacraarea.

ANDREI BREZIANU

UNITĂȚILE SPECIALIZATE PRODUC ȘI PUN ÎN VÎNZARE

Îmbrăcăminte și încălțăminte de sport

Sortimente bogate, confecționate
în cele mai bune condiții, din
materiale selecționate

MODELE ELEGANTE,
LINII MODERNE

NATURA

sculptor

măiestru

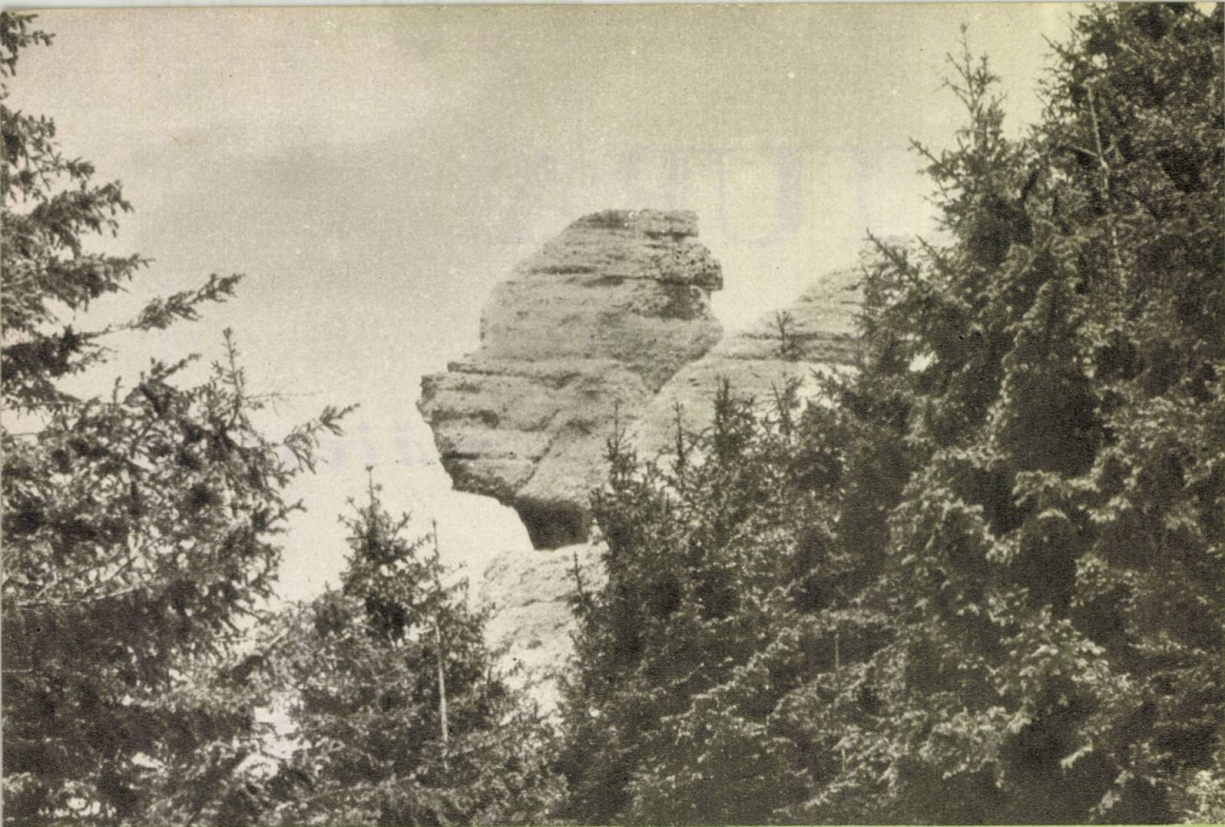
Ciucașul domină bazinul superior al Teleajenului și în general întreaga curbură a Carpaților orientali, cu turnurile și zidurile sale de cetate în ruină, asemănătoare cu ale Bucegilor și ale Ceahlăului, rude apropiate. Un enorm marmor de eroziune, format din conglomerate calcaroase, așezate în mijlocul pinzei interne a flișului cretacic.

Ciucașul adună în cuprinsul acestor ziduri cele mai bizare forme, caracteristice numai reliefului carstic: un bloc cu aparență de „sfînx” (1), în altă parte „Babele” din Colții Tigăilor (2), mai departe un mănunchi de stînci „Mîna dracului” (3), se înalță conturînd, cu degetul mare și cel arătător, Șaua Ciucașului; muntele Tesla, de forma unei cupole camuflată sub vegetația montană, e străjuit de la distanță de forme tot mai curioase, îngemănate, asemănătoare unor flințe omenești. O priveliște minunată se deschide de pe Chirușca, de la cabana „Alexandru Vlahuță”, spre „complexul” de forme al Tigăilor Mari (4), spectaculosul relief carstic sculptat în conglomerate și gresie. Apa sapă încă pe verticală toate aceste forme de relief, iar vînturile finisează fasonarea lor, abătînd totodată pe o singură parte coroana brazilor, dîndu-le forma de „drapel”.

Cu o caracteristică geomorfologică distinctă față de munții înconjurători pe care îi domină, cu microclimatul specific și policromia florei, Ciucașul atrage tot mai mulți turiști, oferindu-le cele mai variate aspecte turistice, de un colorit și un pitoresc nebănuț.

P. DEMETRU

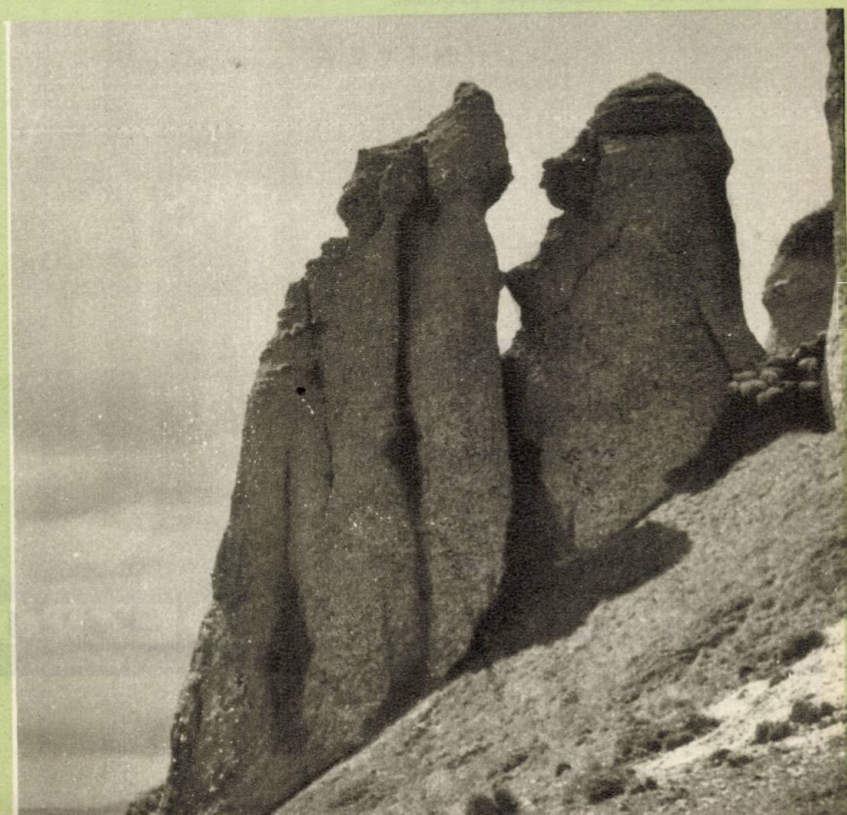
„Sfinxul“ din Clucaș

Mănunchiul de colți
numit „Mina dracului“
din șaua Clucașului

Colți în masivul Clucaș

„Babele” din Clucaș,
la stat...

PREFERAȚI

gustoasele băuturi zahă-
rate, din sucuri de fructe

Consumați

DELICIOASELE PRODUSE ZAHAROASE
CONSERVE DE FRUCTE, DULCEȚURI, GEM

excelente pentru sănătate, aliment
de primă necesitate pentru spor-
tivi și turiști

Folosiți excelentele produse

N I V E A

Pastele de dinți: MĂRGĂRITAR
PERLAM — CLOROFILA
CRISTAL — DIADENT

Cremele de ras: TRIUMF — CĂLIN
PALMIER

Crema de toaletă: L I T O R A L

În excursii
și călătorii
consumați
delicioasele
produse
zaharoase
ale FABRICII
DIN BRAȘOV

DEZROBIREA

FISURA VERDE

33 de ore în perete

21 august. Simbătă dimineață sint întrebat la telefon: — „Ce zici de Fisura Verde?” La ora trei plec, alergând spre gară.

La Bușteni ne întâmpină o răcoare plăcută, după aerul încins din tren. Urcăm la refugiul Coștila, timp de două ore, fără lanternă, prin pădurea întunecoasă. Luna nu a răsărit încă și nu se vede nimic. Pipăim poteca cu picioarele, iar mâinile le ținem întinse în față, pentru a nu ne lovi de brazi. În sfârșit, ieșim din pădure și atingem refugiul. Bilanțul: zgîrieturi pe mâini și o rană la frunte.

22 august. Dimineața, la ora șapte, plecăm de la refugiul, după ce am lăsat anumite instrucțiuni pentru cazul cî nu ne întoarcem în aceeași zi.

În Circurile Văii Albe ne întâmpină peretele alb, sclipind în soare. De sub un bolovan, tovarășul meu Andrei scoate o legătură de pitoane. Le numărăm: sint treizeci și trei.

În curînd ajungem la baza traseului. Sintem în espadrile, bocancii i-am lăsat la refugiul. Ne legăm în cele două corzi. Andrei poartă rucsacul cu un hamac, două pulovere, pantaloni de trening, două bidoane cu apă, patru roșii, pline, niște cașcaval, prăjituri, 20 de bucăți de zahăr, precum și pitoanele.

Primele lungimi de coardă sint cunoscute. Ele duc spre Fisurile Centrale pe muchia dintre Circul Central și Circul Pintenului. Urcăm diverse fisuri. După trei lungimi de coardă, ajungem la o terasă, urmează un diedru cu pernțe de iarbă și un piton de rapel, apoi plăci de piatră și un piton cu o carabinieră ruginită, semn al unei retrageri forțate. Îl recuperăm. E ultimul piton pe care aveam să-l întîlnim în cale. De aci, drumul cunoscut o ia spre dreapta. Noi continuăm să urcăm direct în sus spre un brîneag marcat cu doi arbuști minusculi — loc pe care-l denumim „dumbrava”.

O lespede căzută din perete formează cu peretele o grotă în care e o umbră plăcută, după căldura infernală din acest perete sudic. Bem puțină apă și mîncăm prăjituri.

Deasupra capetelor noastre se vede un horn. Ca să-l „prindem”, facem o piramidă și batem un piton. Ne urmăm drumul spre o despiciătură, unde ne regroupăm, iar de acolo traversăm spre stînga, batem un piton cu inel, facem un rapel dirijat spre stînga și ajungem la baza traseului propriu-zis. Sus de tot, deasupra capetelor noastre, se ghicește prezența Brinei Mari a Coștiliei. Ne sucim gîtul pentru a repera ieșirea, nu se vede însă nimic

FISURA VERDE

ȚINÎNDU-NE DE
SMOCURI DE IARBĂ,
TRAVERSĂM CIRCURILE
VĂII ALBE

LA BAZA PERETELUI
ÎNLOCUIM BOCANCIILE
CU ESPADRILELE

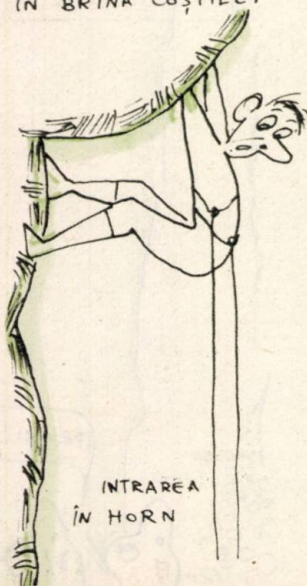

BIVUAC IN PERETE

ÎN CĂ O LUNGIME DE
COARDĂ ȘI SÎNTEM SUS
ÎN BRÎNA COȘTILEI

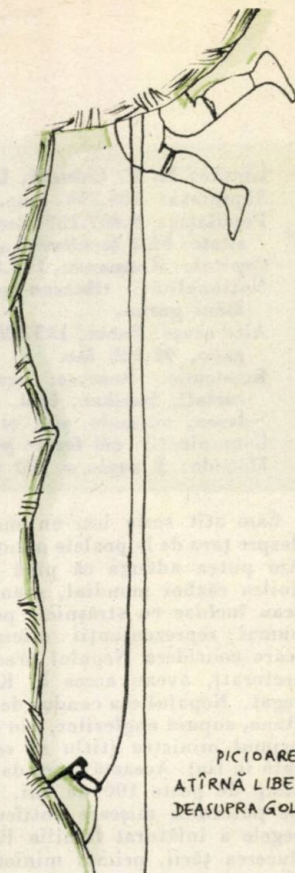
INTRAREA
ÎN HORN

concret. Pierdem mult timp încercînd să găsim o fisură pentru baterea unui piton de bază. În sfîrșit, se pare că pitonul ține. Acum urcăm două-trei lungimi de coardă, pe o fisură, pînă la o porțiune surplombantă. Traversez, la dreapta, spre un brîneag, bătînd pitoane într-o gresie putredă, care sună a gol. Fac naveta, pînă aleg o fisură la mijlocul brîneagului pentru continuarea drumului. Andrei se pregătește să plece. Își pune rucsacul greu în spinare, scoate pitoanele de bază și începe traversul, încet, prudent. Nu putem solicita prea mult pitoanele. Brusc, primul piton iese... Andrei face cîțiva pași grăbiți pe peretele vertical... Al doilea piton ține... Încă puțin și Andrei se află lingă mine, în siguranță. Încă două lungimi de coardă, direct în sus pe fisuri, peste surplombe. Bat piton după piton, ajung la o mică platformă, bat două pitoane, într-unul introduc autoasigurarea, în celălalt leg una dintre corzi. Acum pleacă Andrei. Își pune rucsacul, cu o mină se ține de coarda rigidă, deoarece prizele sînt rare și friabile, cu cealaltă mînuiește ciocanul, scoțînd pitoanele bătute de mine.

Avem pitoane puține și trebuie să facem economie. Afară de aceasta, experiența ne-a învățat că acest traseu se pretează aproape numai la pitoane orizontale, din care avem numai 10-12 bucăți. În special, un piton lung de 25 cm, pe care l-am numit „tata mare“, ne face servicii neprețuite. În sfîrșit, Andrei ajunge lingă mine, se autoasigură, atîrnă rucsacul într-un piton și începe mînuirea corzilor. Operația reîncepe. Schimbăm puține cuvinte: atenție, filează neagra — slăbește alba, filează alba — slăbește neagra, ține amîndouă, slăbește încet, fii atent, că iese pitonul! Acum se întunecă repede. Am ajuns pe un mic brîneag, Andrei vine și el, și ne pregătim pentru bivuac. Batem o mulțime de pitoane, atîrnăm autoasigurarea, hamacul, rucsacul. Eu voi dormi în hamac, în timp ce Andrei își pregătește un loc de stat jos. Pentru aceasta sapă cu ciocanul în pămînt și-și face două scărițe în corzile ce atîrnă din pitoane, pentru a nu sta cu picioarele atîrnate în gol. Într-o nișă minusculă, punem o luminare și apoi mîncăm ceva. Cu apa stăm prost. Rămîne o singură înghițitură pentru mine dimineața. Mă culc în hamac și privesc stelele, Calea Laptelui, luminile din Bușteni și Azuga, Valea Albă întunecată și neagră, Circurile și Peretele vast. Începe să sufle „alizeul“ răcoros și-mi este frig, cu toate că am pe mine hanoracul, un pulover, cămașa, un tricou, pantalonii scurți, pantalonii de trening, pantalonii de cățărătură și două perechi de ciorapi. Dinții „pornesc în galop“. După ora 11 iese luna, subțire și palidă, deasupra Postăvarului. Și noi care credeam că e trecut de miezul nopții! Lungă noapte!

23 August. Dimineața mijeste palidă deasupra aburilor din vale. Aurora e roșie, prevestind schimbarea vremii. Toată noaptea n-am dormit. Stăteam cu ochii închiși, degetele mă dureau și buzele erau uscate. Andrei ședea cu picioarele în scărițe sau stătea în picioare și privea. Deodată mă face atent că, în spatele Tigăilor Ciucașului, apare soarele. Mai stau o vreme în hamac, în timp ce Andrei face pregătirile de plecare. În fine, mă decid să mă scol. Ultima înghițitură de apă, o jumătate de lămîie cu două bucăți de zahăr, o roșie cu cașcaval. Scoatem pitoanele, ne dezbrăcăm de hanorac și pulover, soarele începe să încălzească. Facem rucsacul, legăm espadrilele, îmi orînduiesc carabi-

nierele și pitoanele, ciocanul e la îndemână. Am pornit. De la primul piton, limba se încheiază în gură. Buzele au crăpat. Cu greu trec primele surplombe, până se încălzesc mușchii. Apoi vine o surplombă mai mare, care mă oprește. După două încercări nereușite, îl aduc și pe Andrei. Sînt 3 ore de cînd am plecat de la bivuac. În circuri apare prietenul nostru Tudorel și strigă spre noi. Nicăieri nu se poate bate un piton. În sfîrșit, Andrei vine lîngă mine și mă urc pe umerii lui. Acum, trecerea surplombei e ușoară. Urcușul continuă. La ora 11, stăm pe un brîneag îngust, la 40 m deasupra bivuacului. Mă simt slăbit din cauza foamei. Înghit ultima roșie cu o bucățiță de cașcaval și plîne. Îl rugăm pe Tudorel să vină în Brîna Coștilei cu apă și cu o coardă, deoarece ieșirea ne apare problematică. Tudorel dispare pe poteca refugiului. Urmează un traverseu spre dreapta și un urcuș pe o rampă de iarbă. Ajungem la baza unui perete vertical de 40 m, deasupra căruia se află Brîna Coștilei. Acum vine partea cea mai grea. Singura posibilitate o oferă o fisură, care în partea de sus apare superficială și „cimentată” și care se termină într-un hornuleț cu intrarea surplombată. De la rampa ierboasă urc 15 m, pînă la o regrupare minusculă. Vine și Andrei cu pitoanele. Urc încă 5 m, apoi posibilitățile îmi apar epuizate. Mă întorc. O a doua încercare dă greș. Ne decidem să-l așteptăm pe Tudorel. Trec două, trei ore, dar Tudorel nu mai apare și discutăm posibilitățile de a coborî în rapel pe traseul pe care am urcat. Dar înainte de aceasta, vreau să mai fac o ultimă încercare de ieșire. Acum mă simt mai bine și m-am odihnit. Cu forțe proaspete, mă cațăr în sus, bat piton după piton, în locuri care înainte mi s-ar fi părut imposibile. Acum fisura apare fără relief, ca o diră trasă cu creionul pe perete. Nu se mai poate bate niciun piton. Cu atenția încordată la maximum, folosesc micile prize. Mai sînt cîțiva metri pînă la buza hornulețului, spațiu pe care-l parcurg calculînd fiecare mișcare. Acum, intrarea în horn se află deasupra capului meu. Cu băgare de seamă, introduc o mină și găsesc o priză bună. Urmează a doua mină și cu o sforțare supremă mă salt în sus. Picioarele atîrnă libere deasupra golului și stau în horn numai prin frecarea pieptului și cu minile încheștate pe prize. Cîteva clipe trec fără să pot face cea mai mică mișcare. Forțele mă părăsesc rapid. Simt că trebuie să dau drumul, dar voința de a trăi e mai puternică. Încă un efort și reușesc să înving punctul mort și mă înțepenesc bine în horn. Răsuflu ca o locomotivă, pulsul îmi bate tare. Din piept iese un strigăt de triumf: am ieșit! Nu aud răspunsul lui Andrei, fiindcă singele îmi vijlie în urechi. Încă o pauză pentru odihnă și ramenez în horn către ieșire. În patru labe, ies pe covorul moale de iarbă al Brînei Coștilei. După o convorbire cu Andrei, arunc toată fierăria de pe mine și mă trîntesc în iarbă. Apoi bat un ultim piton, fixez una dintre corzi în el și-l scot pe Andrei. Ne felicităm pentru performanță. Este ora 6 seara și ne odihnim în iarbă. Au trecut 33 de ore de cînd am intrat în perete. Dincolo, pe Caraiman, se vede un grup de turiști. Luăm fierăria, strîngem corzile și coborîm spre refugiu. În drum, pe Valea Gălbenelelor, îl întîlnim pe Tudorel. Are cîteva înghițituri de apă și o lămie. În sfîrșit, la refugiu găsim apă suficientă și bem, bem, bem...

PICIOARELE
ATÎRNĂ LIBERE
DEASUPRA GOLULUI

ÎN BRÎNA COȘTILEI

APĂ, APĂ, APĂ !...

K. WALTER

Limite: R. P. Chineză, India.
Suprafața: 140.798 kmp.
Populația: 9.407.127 locuitori; densitate: 66,8 locuitori/kmp.
Capitala: Katmandu, 195.260 locuitori.
Naționalități: tibetano-mongoli și indieni gurka.
Alte orașe: Patan, 135.230 loc., Bhadgaon, 93.200 loc.
Economie. Resurse: orez, porumb, cartofi, bumbac, iută, opiu, fructe, lemn, animale, piei și blănuri.
Comunicații: căi ferate pe 103 km.
Moneda: 1 rupie = 100 pice.

Cam atât scrie într-un manual geografic despre țara de la poalele munților Himalaya! Am putea adăuga că până după cel de-al doilea război mondial, granițele Nepalului erau închise cu strășnicie pentru străini și numai reprezentanții oficiali ai Angliei (care considera Nepalul practic ca un protectorat), aveau acces la Katmandu. Deși regat, Nepalul era condus de fapt de familia Rana, supusă englezilor, din care făcea parte primul ministru (titlu ce se moștenește din tată în fiu). Această stare de lucruri a durat timp de peste 100 de ani. În 1951, bazat pe puternica mișcare antifeudală din țară, regele a înlăturat familia Rana de la conducerea țării, primul ministru fiind demis din postul său. S-a proclamat constituirea unei monarhii constituționale, iar în 1959 a intrat în vigoare prima constituție a țării. Nepalul de azi duce o politică de neutralitate, de consolidare a independenței statului, aderă la principiul coexistenței pașnice și se pronunță pentru lichidarea sistemului colonial. Începând din 1962, a intrat în vigoare planul de trei ani pentru dezvoltarea transporturilor, comunicațiilor, agriculturii și industriei.

Regele Nepalului a vizitat în 1958 Uniunea Sovietică. Uniunea Sovietică acordă Nepalului un ajutor dezinteresat, contribuind la construcția unei centrale electrice, unor fabrici de tutun și de zahăr, la construcția de șosele.

Pentru noi, iubitorii munților, Nepalul reprezintă țara cu cei mai înalți munți din lume. Din lanțul Himalaya, peste 900 km formează granița dintre Nepal și regiunea tibetană a R.P. Chineze. Mai mult de jumătate din cei 14 munți de peste 8000 m din lume, sînt îngrămădiți între Nepal și R.P. Chineză: Dhaulagiri, Annapurna, Manaslu, Cho Oyu, Everest, Lhotse, Makalu, Kanchenjunga.

Nu de mult, chiar și alpinistii care doreau să asalteze cele mai înalte piscuri din lume, primeau cu greu viza de intrare în această țară. Astăzi însă este relativ ușor să obții viza de turist. Schimbarea cea mai importantă pe care circulația călătorilor străini a adus-o capitalei țării, Katmandu, a fost, pe lângă deverul făcut negustorilor de anti-

Monument budist pe drumul de la Namche Bazar spre Everest

NEPAL

chitați, apariția jeepurilor și a fordurilor vechi și hodorogite, care stau la dispoziția turiștilor pentru vizitarea împrejurimilor apropiate ale orașului. Când aceste automobile își croiesc drum prin străduțele înguste și prost pavate, oamenii se dau în lături cu sfială. Încă acum cîțiva ani, nimeni în această țară nu văzuse roți!

Există un singur mijloc de transport în Nepal: omul. Omul nu a putut fi înlocuit nici de catîr, nici de yak și nici de caii de

Tabără de bază pe ghețarul Khumbu,
sub vârful Llingtrentse

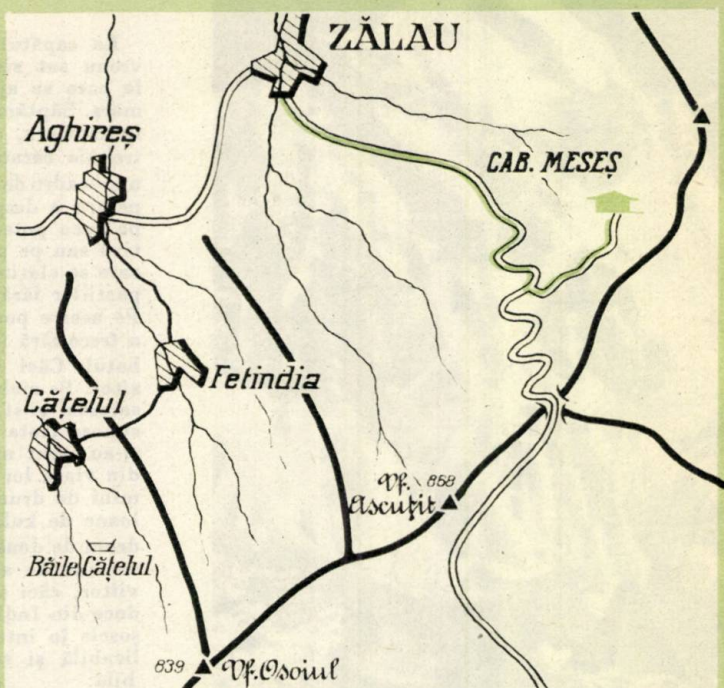
Țara „optmiarilor” și a „tigrilor” din Himalaya

munte. Chiar și automobilele au sosit la Katmandu, ca și orice altă marfă, pe spinarea kulilor. La stația terminus a căii ferate indiene, Bhikna-Thori, de la granița Nepalului, automobilele au fost demontate și apoi duse în marșuri de zile întregi, pe jos, pînă la Katmandu. Ai impresia că din cei 9,4 milioane de locuitori ai Nepalului, jumătate se găsesc în permanență pe drum. Fără întrerupere sosesc și pleacă nenumărate caravane de kuli la Katmandu.

La capătul celălalt al drumului, se află vreun sat situat la limita zăpezii eterne, la care se ajunge abia după săptămîni de marș. Săptămîni în care zilnic este prezentă încărcătura, de regulă peste 50 de kg, care trebuie cărată într-un coș sau cu ajutorul unui cadru de lemn, fixat cu o eșarfă pe frunte, pentru a despovăra ceafa. Astfel îți întâlnești pe vreo potecă îngustă, pe o punte primitivă sau pe podurile suspendate de lanțuri, care se clatină la fiecare pas, deasupra prăpastiilor fără fund și a torenților sălbatici. Pe aceste poduri, femeia are privilegiul de a trece fără încărcătură, pe care o duce bărbatul. Căci aceste poduri se clatină îngrozitor. Pe malul opus, femeile își iau din nou sarcina și-și continuă drumul. Băștinășii cunosc ținta călătoriei, dar desigur că nu și-au făcut niciodată socoteala ce proporție din viața lor reprezintă aceste zile și săptămîni de drum. La Katmandu întâlnești coloane de kuli care vin din Tibet, după un drum de două luni și mai bine. Așa a rămas de sute de ani și așa părea că va fi și în viitor, căci singura șosea care s-a construit duce din India la Katmandu, construcția de șosele în interiorul țării fiind aparent irealizabilă și socotită pînă acum... nerentabilă.

Cu toată această muncă grea, oamenii de la tirgul din Katmandu sînt veseli și bine dispuși. Prin definiție veseli și bine dispuși în orice situație sînt și locuitorii văii Solo Khumbu, de la poalele Everestului, neamul Șerpa, din care se recrutează celebrii „tigri din Himalaya”. De origină tibetană, acești șerpași sînt astăzi cunoscuți în lumea întreagă prin contribuția lor esențială la cucerirea munților Himalaya, la poalele cărora trăiesc. Ei nu trebuie confundați cu kulii. Un șerpaș nu cară rucsacurile expediției decît de la o anumită înălțime în sus, în zona ghețurilor eterne. Pe drept cuvînt, el este considerat de către alpinisti ca un tovarăș de luptă și nu ca un servitor. Unii dintre șerpași și-au cucerit un renume mondial prin fapte lor. Astfel, Tensing, care a fost alături de Hillary la cucerirea Everestului, conduce astăzi Institutul himalayan pentru instruirea șerpașilor de la Darjeeling (India). Angtsering (Panzi) a luat parte la expedițiile din Everest, Nanga Parbat și Annapurna. Pasang Dawa Lama, un preot budist, renumit pentru faptele sale din K 2 (Chogori), Cho Oyu și Dhaulagiri, este un om cu vederi largi și a reușit să conducă prima expediție indiană, fără „sahibi” europeni, pe unul din „optmiari”: Cho Oyu. Și lista continuă. Zeci de bravi șerpași și-au dat viața în luptă cu muntele, unii dintre ei în împrejurări cu adevărat eroice, ca Gay Lay pe Nanga Parbat și Kikuli pe K 2. Astfel, muntenii din Nepal și-au înscris pentru totdeauna numele în istoria alpinismului.

La un ceas bun de mers: CABANA DE PE MESEȘ

În jurul orașului Zălaș dealurile cu livezi, malurile cu vii și muntele Meseșului împădurit, oferă variate peisaje încântătoare.

Plecând din piața Libertății, o lădă pe strada Republicii, pe sub teii înfloriți. De aici, cotind pe strada Olarilor, care urcă șerpuind, ajungem sus pe coama unui pînten al Meseșului, unde răsufliăm puțin. De aici se deschide o frumoasă priveliște asupra masivului, cași asupra orașului pitit între dealuri.

În continuare, către dreapta, se înalță Culmea Ascuiț (868 m); mai departe se află Osoiul (839 m), cu vârful său dublat: Osoiul Ciontului și Osoiul Macăului. Drumul roman trece pe versantul estic al Meseșului, iar pe versantul vestic, sub Osoi, sînt băile Cătelul cu renumitele lor afe sulfuroase

vindecătoare de reumatisme. Vîrfurile au fost cîntate de poetul revoluționar Ady Endre, care și-a făcut studiile liceale la Zălaș.

Pe șosea nu mergem prea mult, fiindcă, spre dreapta, o cărare ne invită parcă să intrăm în Brădetul Mic, unde ne întîmpină un aer răcoros. După un urcuș blînd, dar continuu, ajungem într-o pășune, chiar la poalele muntelui împădurit. Lăsăm șoseaua la dreapta și traversăm de-a curmezișul tăpșanul, coborînd în valea Zălașului, în locul unde pîrîul iese din codrul de fagi și stejari. Aci ne odihnim la umbra copacilor și ascultăm susurul apei cristaline. Pătrundem apoi în pădure și, la început, urmăm cursul afei, înspre izvorulei. După o jumătate de kilometru de la intrarea în pădure, poteca noastră, ur-

cînd mereu, se desparte de pîrîul zgomotos și o ia spre stînga, purtîndu-ne prin cîteva poienițe. Deodată, după ce lăsăm la stînga o carieră de piatră părăsită, printre copacii seculari de stejar și de fag, răsare silueta elegantă a noii cabane de pe Meseș.

Din oraș și pînă aici am făcut un ceas bun de mers.

Cabana de pe Meseș (450 m alt), avînd 80 de locuri, lumină electrică, baie cu dușuri și telefon, este o realizare meritorie a oamenilor muncii din Zălaș.

De pe terasa cabanei se desfășoară o priveliște minunată spre țara Sălajului, pînă la stîncioasa Măgură a Șimleului și, în depărtare, către muntele Răz, spre apus.

GRIGORE MARCU
Zălaș

Dialectică rutieră

Gazda, când îi calci prima oară pragul, îți îndrumă pașii către ce-i mai de preț în casă, cu o mindrie stăpinită pe care n-ai de ce s-o hulești. Dumneata n-ai face la fel?

Artistul, în cel mai neorînduit atelier, te conduce întâi spre șevaletul cu capodopera strădaniilor lui, ascunzînd cu fața la perete crochiurile neizbutite. Timiditate? Poate, dar dumneata n-ai face la fel?

Teslarul pune în virful șarpantei abia încheiate o ramură înflorită cu panglici, deși la poalele construcției molozul nu e încă strîns. Pare o bucurie prematură. Dumneata n-ai face la fel?

Orice Creator — și toți sintem în felul nostru — împodobește opera minilor sau a minții sale cu semnele mindriei, ale orgoliului, ale timidității, ale bucuriei, ale fericirii. Mai mult sau mai puțin, după temperament.

Există însă un domeniu în care excepțiile sînt excluse: dragostea de patrie. Omul de pe stradă — care răspunde cu o țigaretă „Carpați” la oferta de „Chesterfield”; care se străduiește să închege cîteva fraze într-o limbă străină pentru a se face înțeles; care, cînd e întrebat unde e hotelul „Lido”, îl conduce pe turistul străin pînă în poartă, după ce l-a trecut întâi prin piața Palatului R.P.R. — omul acesta e și mindru, și timid, și orgolios, și bucurios, și fericit. Omul acesta își iubește patria.

Mi-a fost dat, săptămîinile trecute, să însoțesc un coleg de breaslă, un ziarist străin, prin țară. Misiune plăcută și lipsită de emoții, atît de sigur eram că tot ce-i voi arăta va stîrni în el entuziasmul. Natura, peisajul din belșug înzestrat, comori și monumente, construcții și orașe, în așa fel îmbinate încît rar se află alte țări în Europa care să posede pe o lungime de numai 700 km — în zbor de rîndunică, de la Oradea la Mamaia — o varietate atît de mare de obiective turistice. Munți și ape, dealuri și cîmpii, păduri și poiene, marea și un fluviu grandios cu delta lui, stațiuni balneoclimaterice și cetăți medievale, urbi moderne și muzee valoroase, frumuseți cu care să umpli un „Baedeker” întreg, frumuseți pe care editura „Meridiane” nu le poate epuiza în planul ei pe cîteva ani...

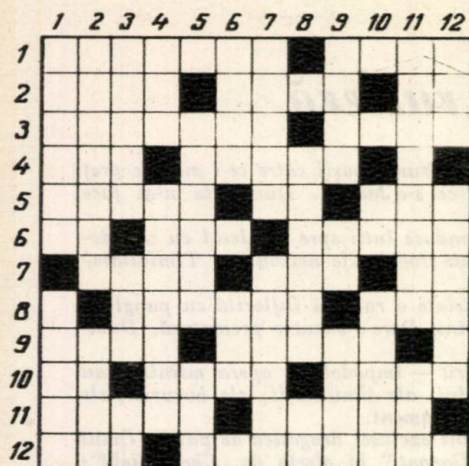
Ne-am așternut așadar la drum, pe arterele care împinzesc țara ca o țesătură vie. Incomoditatea călătorului de cursă lungă în automobil nu e răsplătită decît de priveliști și popasuri. De fapt, nici nu ieșisem încă din București. Pe șoseaua Mihai Bravu și pe Ștefan cel Mare, pe calea Griviței și în Giulești, în Bucureștii-Noi și pe bulevardul Mărășești, se schițau, sub încrengătura schelelor, noi și noi blocuri impunătoare. Sigur, pe asemenea căi circulația e mai anevoioasă, grămezile informe de materiale stînjenesc ochiul, iar urmele noroioase ale betonierelor indispu pentru moment pe privitor. M-am simțit o clipă jenat. Superficial. Numai în București au fost date în folosință, în 1963, peste 11.000 de apartamente, la dispoziția oamenilor muncii. Profund.

Dincolo de Slobozia, sub soarele torid al Bărăganului, calota încinsă a mașinii invită la ațipire. Din senin, oaspetele meu tresaltă. Șoseaua e încărcată cu camioane și căruțe. Delușorul din stînga, sterp la înfățișare, e tapizat acum de sute de oameni în vestimente multicolore. Tot satul a ieșit să clădească nu trepte spre cer, ci terase roditoare. Forfota în neorînduială, mi-a dat o clipă simțămîntul de jenă. Superficial. Numai în regiunea Dobrogea au fost valorificate mii și mii de hectare de terenuri redate rostului lor. Profund.

Altă dată, între Huedin și Cluj, urmăream admirativ țărani cu pălării de paie și panglici brune, răspîndind sămînța pe ogoarele întinse. Plăcerea ne fu întreruptă de o barieră rutieră și de huruitul caterpilarelor. Se repara și se lărgea șoseaua. M-am simțit o clipă jenat. Superficial. În toată țara — și așa străbătută de excelente șosele — s-au construit, numai în ultimul an, sute de kilometri de drumuri noi asfaltate. Profund.

Schele peste ruine feudale, noi conducte de gaze naturale, săpături arheologice. Atîtea obstacole aparente în calea privitorului căutînd panorame limpezi, curate. Superficial. Atîtea continue schimbări în bine, atîtea peisaje în mișcare, menite să înfrumusețeze neîncetat fața țării. Profund. Iată dialectica rutieră — turistică aș spune — la care mi-am supus oaspetele. Fără nici un regret.

VICTOR BĂNCIULESCU

Sus, la munte

ORIZONTAL: 1. Cabană în munții Harghita. — Pirlul... de pe valea Rîșnoavei, lângă Predeal. 2. Una din cele mai vizitate cabane din Bucegi. — Muntele... din masivul Clucaș. — Culese! 3. Cabană de pe muntele Clăbucetului Taurului. — Odihnit 4. Într-o rocă! — Munte și cabană nu departe de Cîmpulung-Moldovenesc. 5. Parimă subțire. — Dînsul... din Fîntînele. — ...la munte, la cabană! 6. În Mălăiești! — ...Kaleh. — Piatra..., cabană din Hăg-maș. 7. La cabana „TreI brazi”... — Lac vulcanic de o rară frumusețe. — Parte dintr-o potecă! 8. Ca munții și ca brazil!... — Fire. 9. Lac în munții Gutliului, aproape de Bala-Spie. — Se ocupă cu...urșii. 10. Măsura din... Carpați. — A chema. — Predilecția lui... Moș Ene! 11. Localul... alpin de la Băstani. — ... de Vale, cabană din Apuseni. 12. Alpinști încercați! — Altă cabană din munții Apuseni.

VERTICAL: 1. Cabană din munții Gutliului. — Element arhitectonic. 2. Prietenescă. — Sînaia, Brașov sau Mîercură-Ciuc. 3. Cabană din Ceahlău. — Cută. — Notă din... Timiș! 4. Unul dintre Crișuri. — Trecătoare între munții Vlcan și Paring. 5. Oraș lângă care se află cabana Nufărul, de la Băile-Victoria. — Învățător (presc.). 6. Vie de șes. — Pămînt galben. 7. Pe vreme bună... vă însoțește în excursie. — Adevărată. 8. Cabana de la Gheorghieni. — Tușnad, la periferie... 9. Cabană în Paring. — Pottim... în cabană! — Rang, odinioară. 10. Începe... Simbăta. — Stadion antic. 11. O cabană... la plecare și alta... la sosire! — Se la uneori la purtare... 12. Punct cardinal. — De aici se ajunge la cabana Babarunca din Clucaș sau la Renșea din munții Birsel.

I. PASCAL

DEZLEGĂRILE JOCURILOR

Spre cabană (pag. 70)

BABARUNCA — AVE; ALUNIS — ARINIS; B — TA — AGRIS — C; ERA — S — RAI — DOP; LA — SUSAI — COLO; ERP — SOIMANI — S; AAS — ITAN — NAT; SURUL — ONORARA; T — IEZER — NA — AV; RONT — V VIZITA; ARGES — TEMERAR; JIU — ALURA — ITU; AELITA — STUSEL

În deltă (pag. 133)

DRANOV — DUNARE; ROGOZ — PELICAN; UMED — CELULOZA; MAN — PESTI — VI; UNDE — ACATA — MC; R — AXATA — APA — H; IA — CLARA — LUPI; NOU — LETEA — OL; CIORI — SEMNARI; OM — STUC — FANTA; CAVIAR — AA — IU; ORIE — BERZE — RB; REA — C — SALCI

Brrr!... Ce frig! (pag. 144)

AVALANSA — VIRF; LAPON — TROIE — NE; UL — POLEI — FR — B; NEMET — R — PONOR; E — OT — VIFORITA; CARITATE — N — G; UDE — APA — VIVOR; SANIUS — PATINA; PAS — IM — CAN — C; TO — TA — OCA — TIE; ASCENSIUNE — NA; ITIT — UNIT — SAL; A — NINSA — ACIUA.

Sus, la munte (pag. 190)

MADARAS — RECE; OMUL — ROSU — LS; GIRBOVA — STAT; OCA — RARAU — B; SAULA — EL — SUS; AL — ADA — UNICA; ARIE — ANA — EC; A — INALTI — ATE; BODI — URSAR — L; — AR — CITA — GENE; CAMIN — STINA; ASI — VLADEASA

AGENȚIILE ȘI FILIALELE O. N. T. „CARPAȚI“

Pentru concedii de odihnă și tratament, pentru excursii în toată țara și peste hotare, în toate sezoanele, adresați-vă agențiilor și filialelor Oficiului Național de Turism „Carpați”.

BACĂU
Piatra-Neamț
Onești
Slănic-Moldova
Roman
BAIA-MARE
Satu-Mare
BRAȘOV
Făgăraș
Predeal
Sf. Gheorghe
BUCUREȘTI

București I
Gara de Nord
Aerogara Băneasa
Alexandria
Călărași
Giurgiu
CLUJ

Turda
Bistrița
CONSTANȚA
Tulcea
Eforie-Sud
CRAIOVA
Tg. Jiu
Tr. Severin

DEVA
Hunedoara
Petroșeni
GALAȚI
Brăila
Focșani
IAȘI
Huși
Bîrlad

ORADEA
PITEȘTI
Rm. Vlcea
Călimănești
Govora
Olănești

PLOIEȘTI
Cîmpina
Rm. Sărat
Buzău
Tîrgoviște
Sinaia
Bușteni
SIBIU
Mediaș
Sighișoara
SUCEAVA
Botoșani
Vatra-Dornei
TIMIȘOARA
Arad
Lugoj
Reșița
TG. MUREȘ
Borsec
Tușnad
Sovata

Cal. Mărășești 24
Bloc G 4
Vila 13
Ștefan cel Mare 159

Bd. Carpați 5
Ctin Pop I
Panduri 14
Lenin 12

Victoriei 100
135753; 153695; 147208 și
Republicii 68
Gara de Nord
Băneasa

Libertății 273
7 Noiembrie 8—10
Gării 6

Gh. Șincai 2 și
Petru Maior I
Libertății 34
Piața Centrală 33

Bd. Tomis 77
23 August 24
I.S.B.C. Ef. Sud

Lenin 63
Victoriei 13
Traian 64

Dr. Petru Groza I
Piața Libertății 29

Republicii 23
Republicii Bl. L
Republicii 20

Republicii 72
Lăpușneanu 7
Republicii 48

Republicii 20

Pța Republicii 4
Victoriei 65

Lenin 46
I.S.B. Călimănești
I.S.B. Govora
I.S.B. Olănești

Pța 30 Decembrie 34

Pța Republicii
30 Decembrie 73
Lenin 19
Libertății 11
N. Bălcescu 49

Republicii 10
Ștefan cel Mare 26
Piața 1907 nr. I
Republicii 3

Republicii 6
Republicii 90

Gării 29
7 Noiembrie I

Pța Trandafirilor 31
I.S.B. Borsec-Băi
I.S.B. Tușnad-Băi
I.S.B. Sovata-Băi

TELEFON:

1681
61
386
—
822
1059 și 1043
1690
3831 și 1196
272
75
440
146235
151972
140800
170578
176537
267
362
1701
3849
3078
662
684
1818
116
—
3763 și 1146
345
103
526
2976
556
1506 și 2808
2048
454
2652
162
60
2219 și 4014
3934
238
—
46
—
4563 și 1963
227
208
1917
1789
315
27
2559
385
131
2897
625
500
3105
3280
418
294
3560 și 2288
68
26
39

**Oficiul Național de Turism „Carpați”
urează cititorilor
„Almanahului turistic 1964”
UN AN NOU FERICIT
ȘI SPOR LA MUNCĂ !**

**Turiști și alpiști,
prietenii al naturii
iubitori de drumeție**

ALMANAHUL TURISTIC 1965

— la al șaselea an de apariție —

**așteaptă contribuția voastră pentru a-și îmbunătăți
conținutul și calitatea. Trimiteți-ne propunerile voastre,
notele de drum, impresiile culese în excursii, descrierile
întinerarelor parcurse, cele mai reușite fotografii etc.
pe adresa:**

**O.N.T. „Carpați”, Oficiul de propagandă, București,
Bd. Magheru 7.**

Mulțumim pe această cale tovarășilor care — răspunzând apelului nostru din almanahul pe anul 1963 — ne-au trimis materiale (texte și fotografii).

Materialele tovarășilor de mai jos, care nu au putut apare din lipsă de spațiu, vor fi păstrate în portofoliul almanahului pe anul 1965: T. Ionescu, J. Mantu, dr. I. Țugui (București), M. Donea, I. Donea și chim. R. Capta-rencu, ing. V. Grecu, D. Matei (Brașov), Minerva Bocșa. L. Heisler, I. Martin (Timișoara), V. Andrucovici, V. Florescu (Iași), G. Gabor (Lupeni), M. Vlădoianu și I. Holhoș (Sibiu), E. Sterescu (Curtea de Argeș), H. Gross-Bosch (Bălcaci-Tîrnăveni), prof. C. Dascălu (Dorna-Cîndreni), dr. Arpad Bartha (Leți-Tg. Secuiesc).
Tuturor acestora, mulțumirile noastre.

Fotografiile au fost executate de: N. Anghelide, D. Bădescu, M. Bleahu, E. Cristea, Gh. Epuran, F. Frazzei, V. Georgian, E. Halabori, F. Michitovici, D. Moyrer, V. Nastasi, N. Nicolaescu, V. Orza, I. Peteu, D. Pichiu, I. Pîrva, C. Pleșa, G. Poenaru, N. Popescu, C. Săvulescu, D. Speranția, S. Stănescu, Z. Szalkay, I. Turbatu, I. Viehmann, cărora le mulțumim pentru prețioasa colaborare și pe care-i felicităm pentru măiestria lor artistică.

Ilustrații: N. Arion, W. Kargel, V. Marinache, D. Oprescu.

Redactor responsabil:	VICTOR BĂNCIULESCU
Prezentare grafică:	CONSTANTIN MUCICA
Tehnoredactor:	RADU POPA
Corectori:	NANA GHELLES POMPILIU VOICULEȚ

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic
„Casa Scintei” — București

COPERTELE NOASTRE:

IARNA ÎN FĂGĂRAȘ

TOAMNA PE VALEA PRAHOVEI

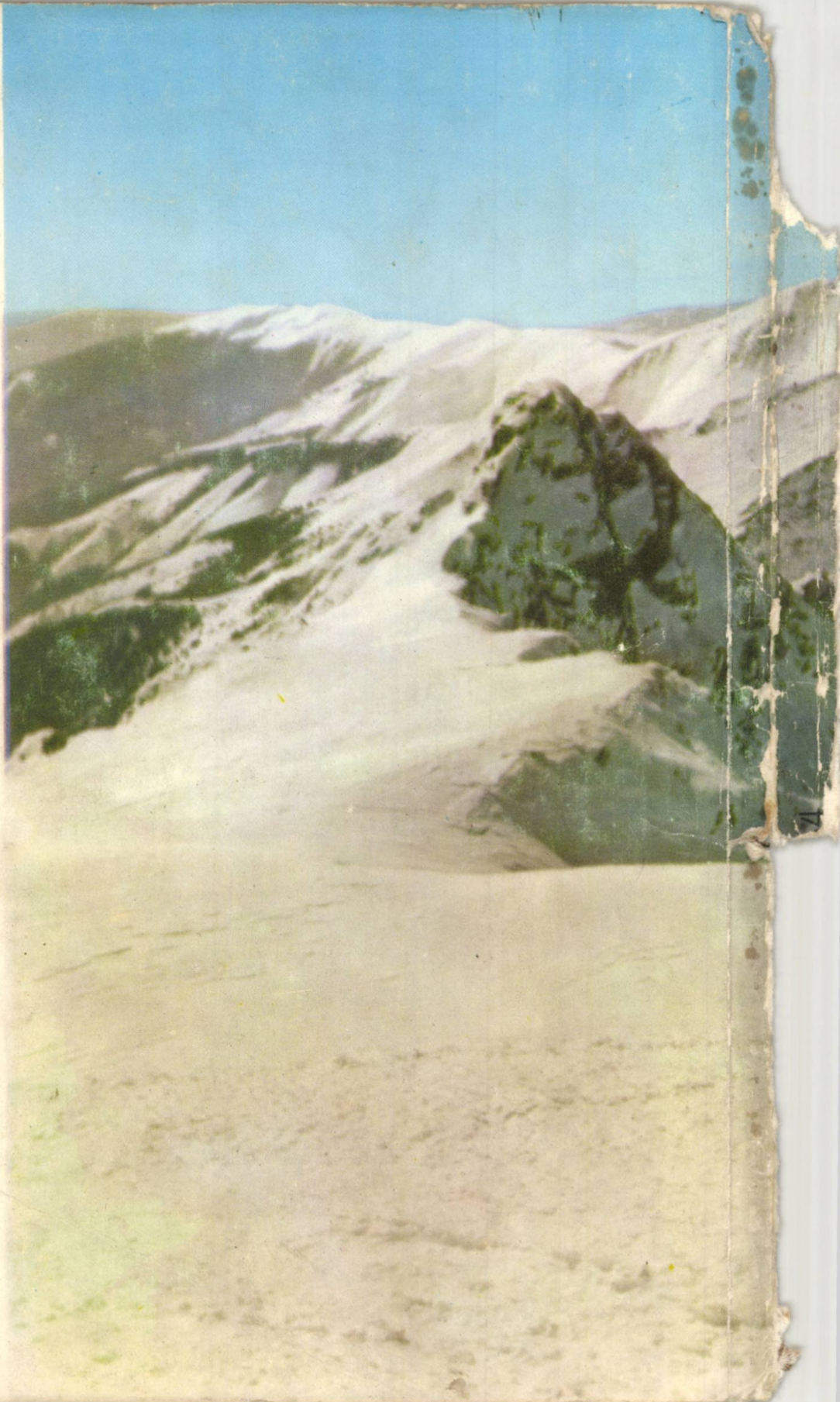
VARA LA MAMAIA

(foto Dan Bădescu)

PRIMĂVARA ÎN BUCUREȘTI

(Foto studio C.P.C.S.)

OFICIUL
NAȚIONAL
DE
TURISM
„CARPAȚI”

Lei 10